

Philips Pensioenfonds

Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Kerngegevens, profiel en personalia	7
1.1 Kerngegevens	8
1.2 Profiel	14
1.3 Personalia	19
2 Bestuursverslag	21
2.1 Financiële positie	22
Thema-artikel: op weg naar een goede start in het nieuwe stelsel	29
2.2 Risicoparagraaf	33
2.3 Beleggingen: algemeen	46
2.4 Beleggingen: MVB-beleid	57
2.5 Pensioenen	64
2.6 Goed pensioenfondsbestuur	77
2.7 Communicatiebeleid	83
2.8 Kosten	86
2.9 Verwachtingen 2023	97
3 Intern toezicht	101
4 Verantwoording	113
Oordeel Verantwoordingsorgaan	114
5 Philips Pensioenfonds in cijfers	122
5.1 Kerncijfers: vijfjarenvergelijking	123
5.2 Ontwikkeling deelnemers	126
5.3 Pensioenregelingen	127
6 Jaarrekening	128
6.1 Balans per 31 december 2022	129
6.2 Staat van baten en lasten over 2022	130
6.3 Kasstroomoverzicht over 2022	132
6.4 Toelichting behorende tot de jaarrekening	133
6.5 Toelichting op de balans	144
6.6 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022	164
6.7 Risicobeheer	175
6.8 Gebeurtenissen na balansdatum	190
7 Overige gegevens	192
7.1 Financiering en uitvoering	193
7.2 Actuariële verklaring	196
7.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	198
8 English Summary	211
8.1 Key Data	212
Colofon	218

The background features a large, faint, light purple graphic. It consists of several concentric circular arcs and a spiral line that starts near the center and winds outwards, creating a sense of depth and movement.

Voorwoord

Beste lezer,

Gelukkig hebben wij het jaar 2022 in goede financiële gezondheid kunnen afsluiten. De actuele dekkingsgraad aan het einde van het verslagjaar bedroeg 128,4%. Een beperkte daling vergeleken met de actuele dekkingsgraad ultimo 2021 van 132,3%, ondanks een forse indexatie (per 1 april 2022) van de pensioenen van de pensioenontvangers en houders van premievrije polissen van 7,78% (inclusief inhaalindexatie) en een indexatie van de pensioenen van de pensioenopbouwers van 1,98% (inclusief inhaalindexatie). De beleidsdekkingsgraad steeg in 2022 juist, van 125,8% eind 2021 naar 128,7% eind 2022. Met deze dekkingsgraad hebben we de pensioenen per 1 april 2023 wederom kunnen verhogen door indexatie zonder teveel in te leveren op onze financiële buffer.

Pensioenen

Het hierboven genoemde besluit om de pensioenen per 1 april 2023 te verhogen is genomen na een zorgvuldige bestuurlijke afweging tussen het geven van indexatie en het beschermen van onze financiële buffer. Dit is nu extra van belang, omdat wij al onze deelnemers een goede start willen laten maken in het nieuwe pensioenstelsel. Daarvoor is nodig dat de financiële buffer de komende jaren op een behoorlijk niveau blijft. Uit de afweging van het Bestuur is gekomen dat de pensioenen van pensioenontvangers en premievrije polishouders per 1 april 2023 omhoog zijn gegaan met 4,0%. Met deze verhoging is de totale verhoging van de pensioenen van de pensioenontvangers en premievrije polishouders over de afgelopen twee jaar (sinds de sterk opgelopen inflatie) bijna 12%. Vorig jaar hebben wij namelijk al de sterke prijsstijgingen van eind 2021 gecompenseerd met een verhoging van in totaal bijna 8%. Dat betekent dat circa 80% van de inflatie over de afgelopen twee jaar is gecompenseerd. De opgebouwde pensioenen van de huidige pensioenopbouwers zijn omhooggegaan met 2,1%, wat in lijn is met de CAO-schaalaanpassing bij Philips (dit is reglementair de looninflatie, waarmee de pensioenen van de pensioenopbouwers maximaal kunnen worden verhoogd).

Beleggingen

Net zoals een jaar eerder daalden de pensioenverplichtingen ook in 2022 door de gestegen rente. De daling door de wijziging in rente bedroeg 28%. De gestegen rente zorgde ook voor een daling van de waarde van de portefeuille met vastrentende waarden. Daarnaast was het rendement op de portefeuille met zakelijke waarden negatief. Dit kwam door een negatief rendement op de aandelenportefeuille. Het beleggingsrendement in 2022 was -24,7%. Omdat ook de pensioenverplichtingen fors in waarde daalden, was het effect op de actuele dekkingsgraad relatief beperkt. In paragraaf 2.3 'Beleggingen' gaan we uitvoerig in op de beleggingsrendementen van het Fonds.

Op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen wil Philips Pensioenfonds meer beleggen in beleggingen die bijdragen aan het behalen van de vier geselecteerde SDGs (3: goede gezondheid en welzijn, 11: duurzame steden en gemeenschappen, 12: verantwoorde consumptie en productie, 13: klimaatactie). Ook wil het Fonds juist minder (en in een beperkt aantal gevallen helemaal niet) beleggen in beleggingen die het behalen van de SDGs moeilijker maken. We ontwikkelen en implementeren dit beleid per

beleggingscategorie. Dit hebben we al gedaan voor de portefeuille aandelen uit ontwikkelde markten. De beleggingen in die portefeuille sluiten na de aanpassingen in de portefeuille beter aan bij de vier SDGs dan vóór de implementatie van het nieuwe beleid. Het Fonds belegt in deze beleggingscategorie 20%-punt meer in bedrijven die meetbaar bijdragen aan onze ontwikkelingsdoelen. De bedrijven waar het Fonds in belegt, stoten gezamenlijk 30%-punt minder broeikasgas (zoals CO₂) uit per euro aan omzet die ze genereren dan de bedrijven waarin Philips Pensioenfonds voor de beleidsaanpassing belegde. Ontwikkeling van dit beleid in de beleggingscategorie aandelen uit opkomende markten heeft plaatsgevonden in 2022, de beleggingsportefeuille is hier begin 2023 op aangepast. In paragraaf 2.4 'Beleggingen: MVB-beleid' vertellen we meer over wat we doen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen.

Uitvoeringskosten

Het Algemeen Bestuur van Philips Pensioenfonds staat voor het leveren van een goed pensioen tegen zo laag mogelijke kosten. Het Bestuur vindt transparantie over de uitvoeringskosten van groot belang. In dit jaarverslag zijn daarom de verschillende kosten en een uitvoerige toelichting daarop opgenomen. De pensioenuitvoeringskosten waren in 2022 € 117 per deelnemer (pensioenopbouwers en -ontvangers). Gecorrigeerd voor de incidentele posten bedroegen de pensioenuitvoeringskosten over 2021 € 112 per deelnemer. De pensioenuitvoeringskosten zijn dus licht toegenomen ten opzichte van 2021. De toename is onder andere veroorzaakt door projecten die de pensioenuitvoerder als meerwerk heeft uitgevoerd om te voldoen aan veranderende wet- en regelgeving, waaronder werkzaamheden die vooruitlopen op de invoering van het nieuwe pensioenstelsel.

Meer informatie over de ontwikkeling van de pensioenuitvoeringskosten leest u in paragraaf 2.8 'Kosten'. De vermogensbeheerkosten zijn in 2022 licht toegenomen ten opzichte van een jaar eerder en bedroegen 0,32% van het gemiddeld belegd vermogen (2021: 0,27%). De totale kosten van Philips Pensioenfonds zijn relatief laag.

De komende jaren op weg naar een goede start in het nieuwe stelsel

Pensioen in Nederland gaat er anders uitzien als de Wet Toekomst Pensioenen wordt aangenomen. Voor deelnemers van Philips Pensioenfonds gaat het nieuwe pensioenstelsel naar verwachting vanaf 2026 gelden. Het Bestuur wil dat onze deelnemers een goede start kunnen maken in dat nieuwe stelsel. Voor een goede uitgangspositie is het in het belang van alle deelnemers dat de financiële buffer bij de overgang zo hoog mogelijk is. Dit uiteraard rekening houdend met het feit dat we onze indexatieambitie in de periode tot aan de overgang naar het nieuwe stelsel niet laten varen. Ook is het wenselijk dat verschillen tussen deelnemers op het punt van het tot aan de overgang opgebouwde pensioen, beperkt, fair en uitlegbaar zijn. In het thema-artikel 'Op weg naar een goede start in het nieuwe stelsel' op pagina 29 leest u meer over de overwegingen en besluiten die het Bestuur heeft genomen voor de komende jaren.

Vooruitblik

Het Bestuur blijft de komende jaren veel tijd besteden aan de voorbereidingen op het nieuwe pensioenstelsel.

De financiële positie van Philips Pensioenfonds is goed. Dat is niet alleen positief voor de mogelijkheden tot (gedeeltelijk) verhogen van de pensioenen door indexatie in de komende jaren. Het is ook belangrijk om alle deelnemers een goede start te kunnen laten maken in de nieuwe pensioenregeling.

Over belangrijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het Fonds en het pensioen van onze deelnemers informeren wij u via verschillende communicatie-uitingen van het Fonds, zoals de digitale nieuwsbrief, ons magazine Generaties en onze website. Heeft u zelf vragen of wilt u bepaalde onderwerpen aan de orde stellen? Neem contact met ons op! U bereikt ons direct via het e-mailadres algemeenbestuur.ppf@philips.com

Namens het Algemeen Bestuur,

Roel Wijmenga
Voorzitter

1 Kerngegevens, profiel en personalia

1.1 Kerngegevens¹

Bedragen in miljoenen euro's

In deze paragraaf worden de belangrijkste kerncijfers van Philips Pensioenfonds genoemd. De in deze paragraaf opgenomen teksten zijn de belangrijkste toelichtingen die in andere paragrafen in dit jaarverslag uitgebreider aan de orde komen.

	Eind 2022	Eind 2021
Pensioenvermogen ²	17.429	23.855
Voorziening pensioenverplichtingen	13.578	18.035
Actuele dekkingsgraad	128,4%	132,3%
Beleidsdekkingsgraad	128,7%	125,8%
Vereiste dekkingsgraad ³	115,1%	115,8%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%
Reële dekkingsgraad	98,3% ⁴	102,1%
Reële marktrente-dekkingsgraad	79,1%	81,9%
Premiedekkingsgraad	83,1%	69,1%
Premiedekkingsgraad (inclusief renteaftdekking)	75,5%	98,3%
Pensioenuitvoeringskosten ⁵ <i>in euro per deelnemer⁶</i>	€ 117	€ 120
Pensioenuitvoeringskosten <i>als percentage van het gemiddeld belegd vermogen</i>	0,04%	0,04%
Vermogensbeheerkosten <i>als percentage van het gemiddeld belegd vermogen</i>	0,32%	0,27%
Transactiekosten <i>als percentage van het gemiddeld belegd vermogen</i>	0,16%	0,11%

¹ Voor een overzicht van de kerncijfers van 2018 tot en met 2022, zie paragraaf 5.1 'Kerncijfers: vijfjarenvergelijking'

² Het pensioenvermogen is de som van de beleggingen voor risico van het Fonds, de vorderingen, overlopende activa en liquide middelen onder aftrek van de overige schulden en overlopende passiva.

³ De vereiste dekkingsgraad is gebaseerd op het strategisch beleggingsbeleid.

⁴ Voor de wettelijke reële dekkingsgraad van 2022 is het alternatieve ingroeipad gehanteerd. Zie voetnoot 18 voor een toelichting op de term 'ingroeipad'.

⁵ De kengetallen in de tabel zijn inclusief incidentele baten en lasten. Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer exclusief incidentele baten en lasten bedroegen in 2022 € 117 en in 2021 € 112.

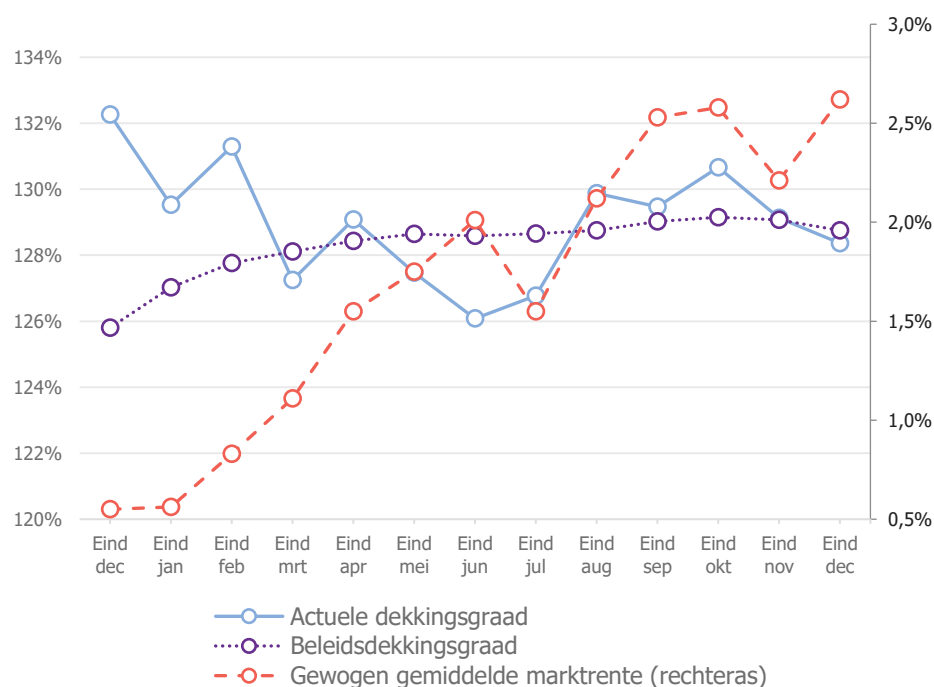
⁶ Het aantal deelnemers is gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden aan het einde van het boekjaar.

De actuele en beleidsdekkingsgraad van het Fonds worden in deze paragraaf toegelicht. De toelichting op de andere dekkingsgraden van het Fonds is opgenomen in paragraaf 2.1.1 'Toelichting verschillende dekkingsgraden'.

De actuele dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het vermogen van een pensioenfonds en de pensioenverplichtingen (alle nu en in de toekomst uit te keren pensioenen) die daartegenover staan. Voor de actuele dekkingsgraad gaan we uit van de nominale pensioenverplichtingen. Hiermee bedoelen we de pensioenverplichtingen waarbij we geen rekening houden met verhoging van de pensioenen door indexatie in de toekomst.

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend door het gemiddelde te nemen van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. Dat betekent dat het effect van het verloop van de actuele dekkingsgraad gedempt te zien is in de beleidsdekkingsgraad. Daarom wordt alleen het verloop van de actuele dekkingsgraad toegelicht.

Ontwikkeling actuele en beleidsdekkingsgraad 2022

De actuele dekkingsgraad daalde in 2022 van 132,3% naar 128,4%. De actuele dekkingsgraad daalde doordat in 2022 de totale beleggingsportefeuille meer in waarde daalde dan de voorziening pensioenverplichtingen.

Beleggingen

- Het rendement op de totale beleggingsportefeuille was negatief
- Vanwege de stijging van de lange rente was het rendement op de portefeuille met vastrentende waarden negatief

- Bovendien was het rendement op de portefeuille met zakelijke waarden negatief. Dit kwam door een negatief rendement op de aandelenportefeuille

Voorziening pensioenverplichtingen

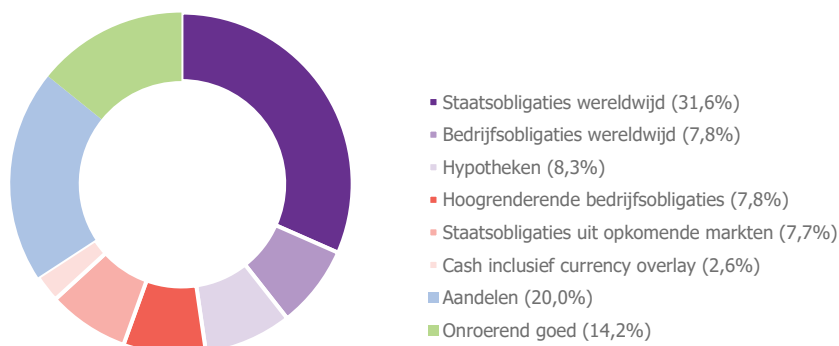
- Vanwege de gestegen rente daalde de voorziening pensioenverplichtingen sterk

Het jaar 2022 werd gekenmerkt door een historisch hoge inflatie. In 2021 nam de inflatie reeds toe vanwege het sterke herstel na de Coronacrisis. In 2022 zagen we een verdere stijging van de inflatie. Dit kwam voor een groot deel door sterk gestegen energieprijzen als een gevolg van de Russische inval in Oekraïne. De sterk gestegen energieprijzen leidden er ook toe dat de prijzen van andere productcategorieën sterk toenamen. Ondanks dat de hoge energieprijzen de economische groei drukten, moesten centrale banken de beleidsrente verhogen om de inflatie in te dammen. Als een gevolg hiervan steeg in 2022 de lange rente fors. Hierdoor was het rendement op de portefeuille met vastrentende waarden negatief. Een hogere rente maakt beleggen in aandelen minder aantrekkelijk. Aandelenmarkten daalden dan ook. Hierdoor was het rendement op de aandelenportefeuille ook negatief. Een positief rendement op de vastgoedportefeuille kon niet voorkomen dat de waarde van de portefeuille met zakelijke waarden in 2022 daalde. Omdat het rendement op de portefeuille met zowel vastrentende waarden als zakelijke waarden negatief was, nam in 2022 het totaal belegde vermogen af. Vanwege de stijging van de lange rente daalden in 2022 de pensioenverplichtingen, ondanks de forse indexatie van de pensioenen van met name de pensioenontvangers en premievrije polishouders per 1 april 2022. De waarde van het totaal belegde vermogen daalde in 2022 sterker dan die van de pensioenverplichtingen. Hierdoor daalde de actuele dekkingsgraad in 2022.

1.1.1 Beleggingen

	Eind 2022	Eind 2021
Totaal belegd vermogen	17.362	23.812

Feitelijke portefeuilleverdeling (eind 2022)

Rendement beleggingen	2022	2021
Totaalrendement ⁷	-24,7%	5,7%

Een toelichting op de rendementen wordt gegeven in paragraaf 2.3.2 'Beleggingsbeleid algemeen en resultaten'.

Beleggingsbeleid in het kort

De doelstelling (ambitie) van het beleggingsbeleid is om een belangrijke bijdrage te leveren aan het realiseren van een reëel pensioen. Daarmee wordt bedoeld een waardevast pensioen voor pensioenontvangers en premievrije polishouders en een welvaartsvast pensioen voor pensioenopbouwers. Om die ambitie te realiseren, is het van groot belang dat de pensioenen geïndexeerd kunnen worden. Om indexatie van de pensioenen mogelijk te maken, moet het Fonds voldoende rendement behalen met de beleggingen.

Het beleid van Philips Pensioenfonds is normaal gesproken gericht op de lange termijn. Maar door de aankomende stelselwijziging was er naar het oordeel van het Algemeen Bestuur aanleiding om op enkele punten af te wijken van het lange termijnbeleid van Philips Pensioenfonds. Het doel hiervan is om gedurende de transitieperiode de daling van de buffer van Philips Pensioenfonds in een slecht weer scenario te beperken. Hierdoor is de kans groter dat deelnemers van Philips Pensioenfonds een goede start maken in het nieuwe pensioenstelsel.

Het Algemeen Bestuur heeft in dat kader eind 2021 onder meer besloten om het risico van de beleggingen in de aanloop naar de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te reduceren door de allocatie naar aandelen met 7,5%-punt af te bouwen en de opbrengst in staatsobligaties en cash te beleggen. Daarnaast is de strategische renteafdekking aangepast van een dynamische afdekking naar een hogere en vaste renteafdekking van 45% van de reële pensioenverplichtingen. In het vierde kwartaal van 2022 is de verdeling van de beleggingsportefeuille licht gewijzigd omdat een deel van het vermogen van het Fonds buiten de beleggingsportefeuille in cash als buffer wordt aangehouden. De verdeling van de beleggingsportefeuille is zodoende tijdelijk als volgt:

- 66,0% van het vermogen van het Pensioenfonds is belegd in vastrentende waarden. Deze bestaan grotendeels uit relatief 'veilige' beleggingen, die een deel van de pensioenuitkeringen die het Fonds in de toekomst verwacht te moeten doen, in aanzienlijke mate zeker kunnen stellen. Denk hierbij met name aan staatsobligaties met een wereldwijde spreiding. Tevens wordt in (naar verwachting) hoger renderende en iets risicovollere vastrentende waarden belegd, zoals bedrijfsobligaties en obligaties van opkomende markten. Het hogere risico wordt hierbij gecompenseerd door een hogere

⁷ Het gerapporteerde rendement is inclusief afdekking rente-, valuta- en inflatierisico. Het totaalrendement exclusief afdekking rente- en inflatierisico bedroeg over 2022 -17,3% en over 2021 5,4%. Dit is berekend op basis van werkelijke cijfers. Het bruto en netto rendement dat van dit gerapporteerde rendement is afgeleid, is opgenomen in paragraaf 2.8.6 'Relatie van de vermogensbeheerkosten met fondsrendement en risicoprofiel'.

rendementsverwachting. Ook cash valt binnen de categorie vastrentende waarden. Cash is geïnvesteerd in kapitaalmarktfondsen/ leningen met een zeer korte looptijd en een goede kredietwaardigheid. Cash heeft daarmee een laag risicoprofiel.

- 34,0% van het vermogen van het Pensioenfonds is belegd in zakelijke waarden. Dat zijn de meer 'risicovolle' beleggingen. Met de zakelijke waarden wordt beoogd een overrendement te behalen ten opzichte van de verplichtingen. Denk hierbij aan beleggingen in aandelen en onroerend goed.

1.1.2 Pensioenen

Aantal deelnemers	Eind 2022	Eind 2021
Pensioenopbouwers⁸	13.982	13.613
- Flex pensioen	13.127	12.792
- Flex pensioen ES	855	821
Pensioenontvangers	48.813	50.298
- Ouderdomspensioen	32.485	33.523
- Nabestaandenpensioen	16.156	16.593
- Wezenpensioen	172	182
Houders premievrije polissen⁹	33.431	34.802
Totaal	96.226	98.713

Ontwikkelingen deelnemersbestand en overige gegevens

Het totaal aantal pensioenopbouwers van het Fonds is in 2022 toegenomen, van 13.613 naar 13.982. Tot de categorie pensioenopbouwers behoren ook ex-medewerkers die vanwege arbeidsongeschiktheid recht hebben op premievrije voortzetting van hun pensioenopbouw. In de volgende tabel is de uitsplitsing van de pensioenopbouwers weergegeven.

Aantal pensioenopbouwers	Eind 2022	Eind 2021
Medewerkers	13.340	12.948
Ex-medewerkers die arbeidsongeschikt zijn	642	665
Totaal	13.982	13.613

⁸ Deelnemers die een arbeidsongeschiktheidspensioen ontvangen (eind 2022: 642 deelnemers), zijn – omdat hun opbouw wordt gecontinueerd – opgenomen in de aantallen onder 'pensioenopbouwers'.

⁹ In boekjaar 2021 zijn de polissen voor de partners die naar het buitenland zijn uitgezonden opgenomen in het aantal houders premievrije polissen. Tot 2021 werd dit niet gedaan. In 2022 zijn ze weer herkenbaar gemaakt in de administratie en worden ze niet meer in de aantallen opgenomen.

Premies	2022	2021
Werkgevers	239	230
Werkgevers koopsommen	0	4
Werknemers pensioenregeling	22	22
Werknemers vrijwillige verzekeringen	1	1
Totaal	262	257

Uitkeringen	2022	2021
Pensioenuitkeringen	685	653
Afkopen	0	1
Uitgaande waardeoverdrachten individueel	12	3
Totaal	697	657

Indexaties	2022¹⁰	2021
Pensioenopbouwers in het flex pensioen	1,98%	0,00%
Pensioenontvangers en houders premievrije polissen	7,78%	0,00%

In 2021 is door de werkgevers een extra koopsom betaald van € 6 miljoen voor de premievrije pensioenopbouw en het arbeidsongeschiktheidspensioen van deelnemers die in 2016 tot en met 2021 zijn ontslagen wegens gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid. Deels betrof dit een inhaalslag. Genoemd bedrag is begrepen in het bedrag van € 230 miljoen. In 2022 betrof dit een bedrag van € 0,2 miljoen voor deelnemers die in 2022 zijn ontslagen wegens gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid.

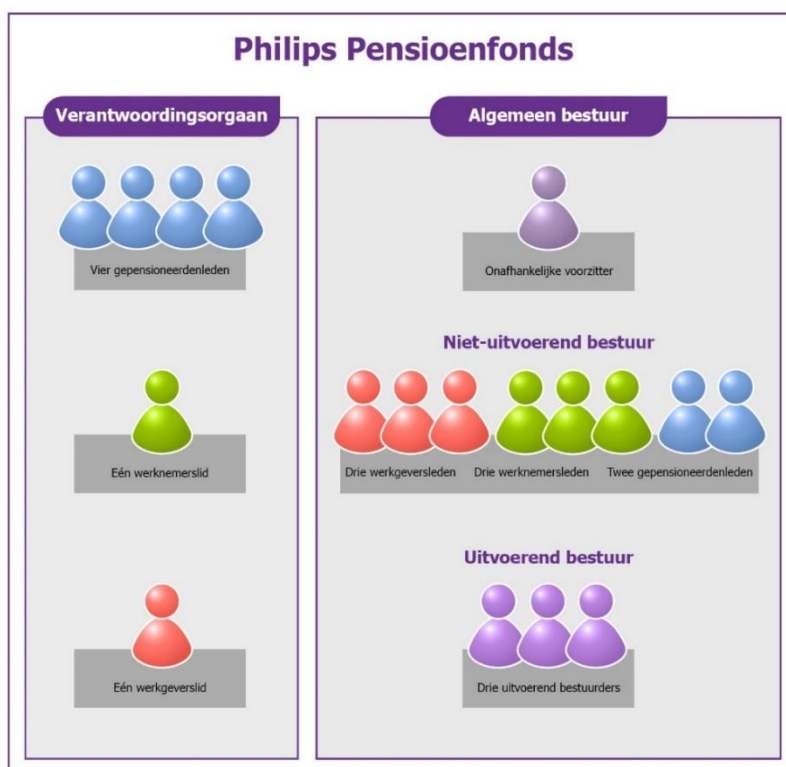
¹⁰ In 2022 is tevens rekening gehouden met de inhaalindexatie van 0,38% die is toegekend per 1 april 2022. De indexatie per 1 april 2022 was voor pensioenopbouwers gelijk aan 1,98% (waarvan 0,38%-punt voor inhaalindexatie voor zover daadwerkelijk sprake was van een indexatie-achterstand) en voor pensioenontvangers en houders van een premievrije polis 7,78% (waarvan 0,38%-punt voor inhaalindexatie voor zover daadwerkelijk sprake was van een indexatie-achterstand).

1.2 Profiel

1.2.1 Doelstelling

Philips Pensioenfonds is belast met de uitvoering van de pensioenregelingen die gelden voor huidige en voormalige werknemers van de drie aangesloten ondernemingen (Philips, Signify en aangewezen ondernemingen¹¹) in Nederland. Aangewezen ondernemingen zijn voormalige groepsmaatschappijen van Philips of Signify die door het Algemeen Bestuur als zodanig zijn aangewezen en waarvoor de pensioenregeling door het Fonds wordt uitgevoerd. Dit houdt in: het administreren van pensioenrechten en -aanspraken en uitbetalen van pensioenen en het op solide wijze beleggen en beheren van de betaalde pensioenpremies en het overige vermogen van het Fonds.

1.2.2 Structuur

Meer informatie over de leden van het Algemeen Bestuur is opgenomen in paragraaf 1.3 'Personalia'.

¹¹ Op het moment van publicatie van dit jaarverslag is Versuni (voorheen Domestic Appliances) de enige aangewezen onderneming. De uitvoering voor Versuni is niet anders dan die voor Philips tenzij anders vermeld.

Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit twaalf leden: een onafhankelijk voorzitter, drie vertegenwoordigers namens de werkgevers, drie vertegenwoordigers namens de werknemers, twee vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden en drie onafhankelijke¹² bestuurders. De voorzitter en de vertegenwoordigers van de werkgevers, de werknemers en de gepensioneerden zijn niet-uitvoerende bestuurders. Zij zijn zowel lid van het Algemeen Bestuur, als van het Niet-Uitvoerend Bestuur (NUB) dat daarvan onderdeel uitmaakt. De voorzitter is een onafhankelijke deskundige. De overige drie onafhankelijke deskundigen zijn uitvoerende bestuurders. Zij zijn lid van zowel het Algemeen Bestuur, als van het Uitvoerend Bestuur (UB) dat daarvan onderdeel uitmaakt. De onafhankelijk voorzitter heeft onder meer als taak om toe te zien op een goede samenstelling en op het functioneren van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur. Voor personalia, zie paragraaf 1.3.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van de visie, strategie en governance van het Fonds en het vaststellen van het strategisch beleid op het gebied van onder andere het vermogensbeheer, het pensioenbeheer en het balansbeheer van het Fonds, alsook het nemen van maatregelen van algemene strekking en de in de statuten van het Fonds aan het Algemeen Bestuur opgedragen besluiten.

Adviseur

Het Algemeen Bestuur laat zich bij de uitvoering van zijn taken bijstaan door een juridisch adviseur.

Toezicht door het Niet-Uitvoerend Bestuur

Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft een dubbele functie. Als gevolg van de wet is de besluitvorming over een aantal onderwerpen, zoals het beloningsbeleid, voorbehouden aan het Niet-Uitvoerend Bestuur. Daarnaast houdt het Niet-Uitvoerend Bestuur toezicht op het beleid van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur, de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur en de algemene gang van zaken in het Fonds. Het Niet-Uitvoerend Bestuur wordt daarbij ondersteund door de Auditcommissie. De kerntaken van de Auditcommissie zijn opgenomen op pagina 16.

Uitvoerend Bestuur

Het Uitvoerend Bestuur bestaat uit de Algemeen Directeur van het Fonds (tevens voorzitter van het Uitvoerend Bestuur), de Directeur Beleggingen en de Directeur Pensioenen. Voor personalia, zie paragraaf 1.3.

Het Uitvoerend Bestuur is verantwoordelijk voor de nadere uitwerking en uitvoering van de door het Algemeen Bestuur vastgestelde visie en strategie en van het door het Algemeen Bestuur vastgesteld strategisch beleid. Daarnaast is het Uitvoerend Bestuur verantwoordelijk voor het vaststellen en uitvoeren van het overige beleid, de uitbesteding van

¹² Met de toevoeging 'onafhankelijk' wordt bedoeld dat deze bestuursleden geen vertegenwoordiger zijn van een geleding en niet in dienst zijn van de werkgevers.

werkzaamheden en het toezicht daarop, het beheren van de risico's en het dagelijks bestuur van het Fonds.

Het Uitvoerend Bestuur wordt bij zijn taken ondersteund door het Bestuursbureau. De medewerkers van het Bestuursbureau zijn, evenals de leden van het Uitvoerend Bestuur, in dienst van het Fonds. Het Bestuursbureau staat onder leiding van de voorzitter van het Uitvoerend Bestuur.

Commissies

Het Algemeen Bestuur kan besluiten één of meer commissies te benoemen; de taak, samenstelling en werkwijze van de commissie(s) wordt bepaald door het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur heeft van deze bevoegdheid geen gebruikgemaakt. Ook het Niet-Uitvoerend Bestuur kan besluiten één of meer commissies te benoemen. Van deze bevoegdheid is gebruikgemaakt door het instellen van één commissie, de Auditcommissie. De Auditcommissie bestaat uit drie leden van het Niet-Uitvoerend Bestuur (één werkgeverslid, één werknemerslid en één gepensioneerdslid). Voor personalia, zie paragraaf 1.3.

De focus van de Auditcommissie ligt op het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht. De kerntaken van de Auditcommissie bestaan uit:
het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op de risicobeheersing van het Pensioenfonds;
het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op het beleggingsbeleid en de risico's in het beleggingsbeleid van het Pensioenfonds;
het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op de financiële informatieverstopping en de budgettering van het Pensioenfonds en het adviseren van het Niet-Uitvoerend Bestuur of het Algemeen Bestuur over deze onderwerpen.

In aanvulling op de hiervoor vermelde kerntaken, kan de Auditcommissie door het Algemeen Bestuur en/of het Niet-Uitvoerend Bestuur worden verzocht te adviseren over kwesties waarin het Algemeen Bestuur respectievelijk het Niet-Uitvoerend Bestuur dit wenselijk acht.

Verantwoordingsorgaan

Het Algemeen Bestuur legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het Verantwoordingsorgaan is bevoegd een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het bestuursverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekendgemaakt en in het bestuursverslag opgenomen. Daarnaast heeft het Verantwoordingsorgaan het recht om advies uit te brengen over een aantal in de wet genoemde onderwerpen, zoals de (gedeeltelijke) overdracht van verplichtingen en het communicatiebeleid. Tot slot draagt het bestuur in overleg met het Verantwoordingsorgaan zorg voor de vastlegging van de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, van het Fonds.

Samenstelling

Het Verantwoordingsorgaan is een afspiegeling van de populatie deelnemers en bestaat uit één werkgeverslid, één werknemerslid en vier gepensioneerdleden (voor personalia, zie paragraaf 1.3). Daarnaast is voor zowel het werknemers- als het werkgeverslid een plaatsvervangend lid aangewezen.

Sleutelfunctiehouders

Binnen de governance van het Fonds zijn de sleutelfuncties verankerd. Het gaat om een actuariële functie, een risicobeheerfunctie en een interne auditfunctie. Voor personalia, zie paragraaf 1.3.

De risicobeheerfunctie bevordert het functioneren van een risicobeheersysteem. Het vervult de tweedelijns taak binnen het integraal risico management van het Fonds en stelt zich ten doel te bewerkstelligen dat de eerste lijnsverantwoordelijken van het Fonds alle risico's voldoende beheersen. Hiervan is sprake wanneer de werking van de geïmplementeerde beheersingsmaatregelen ervoor zorgt dat de resterende risico's passen binnen de risicobereidheid van het Fonds.

De actuariële functie voorziet in een verdere, meer doorlopende borging van de juistheid van de berekening van de technische voorzieningen en de in het kader daarvan gehanteerde grondslagen.

De interne auditfunctie is een onafhankelijke functie die aan het Algemeen Bestuur een objectief oordeel verschaft over de governance en de implementatie en effectiviteit van de interne risicobeheers- en controlesystemen van het Fonds en zijn uitbestedingspartners, inclusief de interne en externe verantwoording hierover.

Bestuursbureau

Met het Bestuursbureau heeft het Bestuur de beschikking over een eigen, onafhankelijke staf van 26 medewerkers. Dit is de stand per eind 2022, exclusief de leden van het Uitvoerend Bestuur.

Accountant/Actuaris

Philips Pensioenfonds heeft Ernst & Young Accountants LLP (EY) als externe accountant aangesteld en Willis Towers Watson als externe actuaris.

Uitbesteding

Philips Pensioenfonds heeft als bestaand beleid dat zowel pensioenbeheer als vermogensbeheer wordt uitbesteed. Het Fonds acht dit gunstig voor de kosten, de kwaliteit en de flexibiliteit.

Blue Sky Group draagt zorg voor de uitvoering van het pensioenbeheer.

BlackRock draagt zorg voor de uitvoering van het vermogensbeheer.

Daarnaast heeft het Fonds ook nog andere werkzaamheden uitbesteed.

Pensioenbeheerder Blue Sky Group

In het contract met de pensioenbeheerder Blue Sky Group is een Service Level Agreement (SLA) opgenomen waarin afspraken zijn gemaakt over de te leveren prestaties bij een groot

aantal processen dat de pensioenbeheerder uitvoert voor Philips Pensioenfonds. Het Fonds wordt periodiek geïnformeerd over de realisatie van de SLA-afspraken. Daarnaast vindt frequent overleg plaats over allerlei lopende zaken.

Vermogensbeheerder BlackRock

Met de vermogensbeheerder BlackRock is een Investment Management Agreement (IMA) afgesloten waarin onder meer specifieke beleggingsrichtlijnen en -restricties zijn opgenomen. De door BlackRock gerealiseerde beleggingsrendementen worden vergeleken met een door Philips Pensioenfonds vastgestelde benchmark. Het Fonds bespreekt periodiek de gerealiseerde beleggingsresultaten met de vermogensbeheerder. Mede op basis van deze overleggen beoordeelt het Fonds of de uitvoering van de overeenkomst leidt tot een beleggingsportefeuille die past bij de lange termijn verplichtingen. Daarnaast vindt er frequent overleg plaats over allerlei lopende zaken.

Monitoring uitbestedingspartners

Het Fonds toetst regelmatig of de manier waarop de uitbestede activiteiten worden uitgevoerd in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Daarbij wordt ook gebruikgemaakt van onafhankelijke derden. Periodiek wordt met de belangrijkste uitbestedingspartners aan de hand van (SLA-)rapportages overleg gevoerd over de uitvoering van de uitbestede activiteiten. Daarnaast vindt op diverse niveaus frequent overleg plaats met de uitbestedingspartners. Verder is het beleid van het Fonds om via ISAE3402-rapportages zicht te krijgen op de effectieve werking van de interne beheersmaatregelen bij de uitbestedingspartners. Een ISAE3402-rapportage is een rapportage van de uitbestedingsorganisatie voorzien van een oordeel van een onafhankelijke auditor. Hierin geeft de auditor van de uitbestedingsrelatie aan of de uitbestedingsorganisatie zijn in de rapportage genoemde processen op orde heeft en of de beheersmaatregelen in de processen gedurende een bepaalde periode effectief hebben gewerkt.

De werkzaamheden en resultaten van de verschillende uitbestedingspartners van Philips Pensioenfonds worden periodiek geëvalueerd. Op basis van de evaluatie kan worden besloten tot het aanpassen van de afspraken of het beëindigen van de relatie.

1.3 Personalia

Algemeen Bestuur Philips Pensioenfonds		Jaar van aftreden/ herbenoe- ming	Uiterste jaar van aftreden	Relevante nevenfuncties
<i>Onafhankelijk voorzitter</i>				
De heer R.Th. Wijmenga (1957)				- Lid RvC Achmea
<i>Vertegenwoordigers van de werkgevers (leden A)</i>				
De heer R.W.L.M. Mangelmans (1969)	Vice-voorzitter	2026	2026	- Lid RvB International Chamber of Commerce Nederland
De heer B.F.W. Lindenhovius (1971)		2023	2027	
De heer J.S. de Greeff (1979)	tot 1 juni 2022 Lid Auditcommissie	-	-	
<i>Leden benoemd door de aangeslotenen (leden B)</i>				
De heer A.L. Uittenbroek (1971)	Lid Auditcommissie	2023	2026	
De heer T.J.J. Denteneer (1960)		2026	2026	- Lid Pensioencommissie VHP2
Mevrouw F.E. Leene (1970)		2024	2028	- Lid RvC Covra N.V.
<i>Gepensioneerdenleden (leden C)</i>				
De heer R.G.A. ter Huurne (1959)		2025	2029	- Lid Investment Committee investeringsfonds INZET
De heer C.J.M. Reuvers (1953)	Lid Auditcommissie	2025	2029	

Uitvoerend Bestuur *Onafhankelijk deskundigen (leden D)*

De heer J.B.J. Kemme (1963)	Algemeen Directeur		-	Voorzitter Advies en uitvoeringsraad Pensioenfederatie
Mevrouw A.C. Joosten-Hendriks (1975)	Directeur Beleggingen		-	Lid Raad van Toezicht PMT
De heer M.J.M. Pernot (1968)	Directeur Pensioenen			

Juridisch adviseur Algemeen Bestuur

De heer A.F. Verdam (1957)			-	Jurist Koninklijke Philips N.V. - Hoogleraar VU Amsterdam - Bestuurder St. GITP
----------------------------	--	--	---	---

Leden Verantwoordingsorgaan¹³*Werkgeverslid*

De heer M.A. de Groot (1980)		2025	2029	
De heer J.J. Hoogeveen (1967)	Plaatsvervangend lid	2025	2025	

Werknemerslid

De heer M.A. van Hartkamp (1971)		2025 ¹⁴	2029	- Bestuurslid VHP 2
De heer H. van de Laarschot (1978)	Plaatsvervangend lid	2025	2029	

Gepensioneerdenleden

De heer E.P. Coutinho (1951)	Voorzitter	2023	2027	
De heer J. Cuperus (1941)		2023	2023	
De heer R.W.M. Takken (1956)		2023	2027	
De heer A.J.M. Verhagen (1943)	Vice-voorzitter	2023	2023	

Externe deskundigen

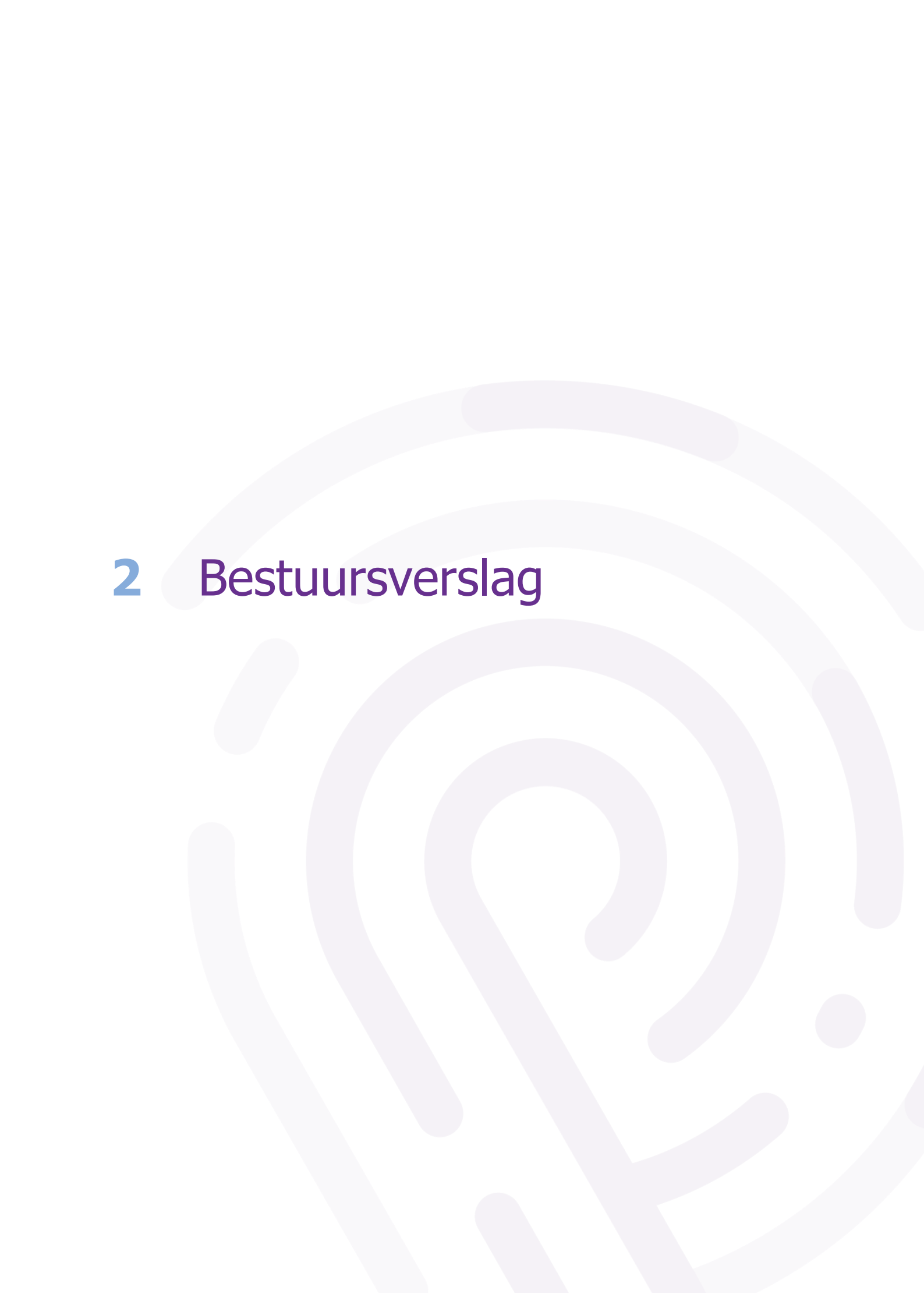
De heer C.L. Dert (1960)	Auditcommissie	2023	2031	
--------------------------	----------------	------	------	--

Sleutelfunctiehouders

De heer W. Hoekert (1976)	Actuariële functie			
Mevrouw G. Wallens (1974)	Risicobeheerfunctie			- Docent Nyenrode - Extern adviseur ING Pensioenfondsen
De heer J. Herder (1956)	Interne auditfunctie			

¹³ Het Verantwoordingsorgaan beschikt over een ambtelijk secretaris in de persoon van de heer R. Crauwels.

¹⁴ Het werknemerslid van het Verantwoordingsorgaan wordt voor een termijn van 4 jaar gekozen. Daarna vinden opnieuw verkiezingen plaats. Het plaatsvervangend lid wordt aangewezen door het gekozen werknemerslid van het Verantwoordingsorgaan.

2 Bestuursverslag

2.1 Financiële positie

Bedragen in miljoenen euro's

	Eind 2022	Eind 2021
Pensioenvermogen ¹⁵	17.429	23.855
Voorziening pensioenverplichtingen	13.578	18.035
Actuele dekkingsgraad	128,4%	132,3%
Beleidsdekkingsgraad	128,7%	125,8%
Vereiste dekkingsgraad ¹⁶	115,1%	115,8%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%
Reële dekkingsgraad	98,3% ¹⁷	102,1%
Reële marktrente-dekkingsgraad	79,1%	81,9%
Premiedekkingsgraad	83,1%	69,1%
Premiedekkingsgraad (inclusief renteafdekking)	75,5%	98,3%

2.1.1 Toelichting verschillende dekkingsgraden

De verschillende dekkingsgraden van het Fonds worden in deze paragraaf toegelicht. Ook wordt de ontwikkeling ervan in het verslagjaar toegelicht.

Actuele en beleidsdekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het vermogen van een pensioenfonds en de pensioenverplichtingen (alle nu en in de toekomst uit te keren pensioenen) die daartegenover staan. Voor de actuele dekkingsgraad gaan we uit van de nominale pensioenverplichtingen. Hiermee bedoelen we de pensioenverplichtingen waarbij we geen rekening houden met verhoging van de pensioenen door indexatie in de toekomst.

¹⁵ Het pensioenvermogen is de som van de beleggingen voor risico van het Fonds, de vorderingen, overlopende activa en liquide middelen onder aftrek van de overige schulden en overlopende passiva.

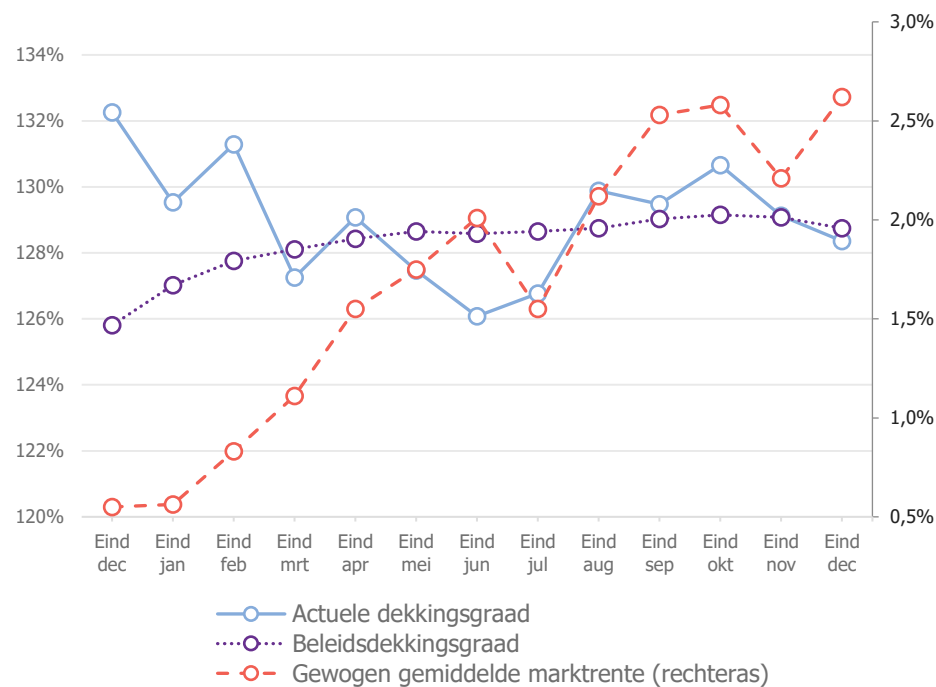
¹⁶ De vereiste dekkingsgraad is gebaseerd op het strategisch beleggingsbeleid.

¹⁷ Voor de wettelijke reële dekkingsgraad van 2022 is het alternatieve ingroeipad gehanteerd.

De wetgever bepaalt op welke manier de pensioenverplichtingen – die gebruikt worden voor de berekening van de actuele dekkingsgraad – vastgesteld moeten worden. De actuele dekkingsgraad is van belang voor het bepalen van de beleidsdekkingsgraad.

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend door het gemiddelde te nemen van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. Een pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te gebruiken als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld beslissingen over indexatie. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of een pensioenfonds voldoende buffers heeft.

Ontwikkeling gedurende verslagjaar

De actuele dekkingsgraad daalde in 2022 van 132,3% naar 128,4%. De actuele dekkingsgraad daalde doordat in 2022 de totale beleggingsportefeuille meer in waarde daalde dan de voorziening pensioenverplichtingen.

Beleggingen

- Het rendement op de totale beleggingsportefeuille was negatief
- Vanwege de stijging van de lange rente was het rendement op de portefeuille met vastrentende waarden negatief
- Bovendien was het rendement op de portefeuille met zakelijke waarden negatief. Dit kwam door een negatief rendement op de aandelenportefeuille

Voorziening pensioenverplichtingen

- Vanwege de gestegen rente daalde de voorziening pensioenverplichtingen sterk

Het jaar 2022 werd gekenmerkt door een historisch hoge inflatie. In 2021 nam de inflatie reeds toe vanwege het sterke herstel na de Coronacrisis. In 2022 zagen we een verdere stijging van de inflatie. Dit kwam voor een groot deel door sterk gestegen energieprijzen als een gevolg van de Russische inval in Oekraïne. De sterk gestegen energieprijzen leidden er ook toe dat de prijzen van andere productcategorieën sterk toenamen. Ondanks dat de hoge energieprijzen de economische groei drukten, moesten centrale banken de beleidsrente verhogen om de inflatie in te dammen. Als een gevolg hiervan steeg in 2022 de lange rente fors. Hierdoor was het rendement op de portefeuille met vastrentende waarden negatief. Een hogere rente maakt beleggen in aandelen minder aantrekkelijk. Aandelenmarkten daalden dan ook. Hierdoor was het rendement op de aandelenportefeuille ook negatief. Een positief rendement op de vastgoedportefeuille kon niet voorkomen dat de waarde van de portefeuille met zakelijke waarden in 2022 daalde. Omdat het rendement op de portefeuille met zowel vastrentende waarden als zakelijke waarden negatief was, nam in 2022 het totaal belegde vermogen af. Vanwege de stijging van de lange rente daalden in 2022 de pensioenverplichtingen, ondanks de forse indexatie van de pensioenen van met name de pensioenontvangers en premievrije polishouders per 1 april 2022. De waarde van het totaal belegde vermogen daalde in 2022 sterker dan die van de pensioenverplichtingen. Hierdoor daalde de actuele dekkingsgraad in 2022.

Vereiste dekkingsgraad

De vereiste dekkingsgraad geeft aan hoe hoog de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds wettelijk moet zijn. Is de beleidsdekkingsgraad gelijk aan of hoger dan de vereiste dekkingsgraad, dan beschikt het pensioenfonds over een financiële buffer die voldoende is. Deze buffer dient om schommelingen in de waarde van de beleggingen en de verplichtingen op te vangen. Is de beleidsdekkingsgraad lager dan de vereiste dekkingsgraad, dan is de buffer onvoldoende groot. De hoogte van de vereiste dekkingsgraad verschilt per pensioenfonds en is met name afhankelijk van het beleggingsbeleid. Hoe meer risico in het beleggingsbeleid wordt genomen, hoe hoger de vereiste buffers en hoe hoger de vereiste dekkingsgraad.

Ontwikkeling gedurende verslagjaar

De strategisch vereiste dekkingsgraad daalde van 115,8% eind 2021 naar 115,1% eind 2022. Dit werd met name veroorzaakt door marktfactoren (zoals rente) die stijgen of dalen zonder dat het beleid wordt aangepast.

Het Fonds kent ook een minimaal vereiste dekkingsgraad. Dit is de dekkingsgraad die minimaal vereist is om niet in dekkingstekort te geraken. De berekeningswijze hiervan is wettelijk voorgeschreven. Deze dekkingsgraad was eind 2022 gelijk aan 104,1%, net als eind 2021.

Reële dekkingsgraad

Hoe de reële dekkingsgraad moet worden bepaald, is wettelijk voorgeschreven. De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad van het Fonds gedeeld door de beleidsdekkingsgraad die het Fonds zou moeten hebben om naar verwachting structureel te kunnen komen tot volledige indexatie op basis van prijsinflatie. Per eind 2022 was de reële

dekkingsgraad van het Fonds 98,3% (berekend op basis van het zogenoemde alternatieve ingroeipad¹⁸) ten opzichte van 102,1% eind 2021.

Reële marktrente-dekkingsgraad

Philips Pensioenfonds hanteert naast de beleidsdekkingsgraad ook de reële marktrente-dekkingsgraad. Om deze te bepalen, moet een inschatting worden gemaakt van de toekomstige prijsstijgingen, de inflatie. Het percentage dat gebruikt wordt, is gebaseerd op de marktverwachtingen voor de Europese inflatie. Dit percentage wordt ook wel de 'break-even inflatie' genoemd.

Als er voldoende geld in kas is om naar verwachting structureel zowel de nominale pensioenen als de indexatie te kunnen betalen, spreken we van een reële marktrente-dekkingsgraad van 100%. Het Fonds streeft ernaar, om binnen 15 jaar een reële marktrente-dekkingsgraad van 100% te realiseren. In het beleggingsbeleid sturen we daarom hoofdzakelijk op de reële marktrente-dekkingsgraad.

Ontwikkeling gedurende verslagjaar

De reële marktrente-dekkingsgraad daalde van 81,9% (eind 2021) naar 79,1% (eind 2022). Zoals gezegd steeg de lange nominale rente in 2022. Het negatieve effect hiervan op de voorziening reële pensioenverplichtingen werd gedeeltelijk gecompenseerd door een toename van de op financiële markten ingeprijsde inflatieverwachtingen (i.e. break even inflation). Per saldo daalde in 2022 de voorziening reële pensioenverplichtingen. De daling van het totaal belegde vermogen was in 2022 groter dan de afname van de voorziening reële pensioenverplichtingen. Hierdoor daalde de reële marktrente-dekkingsgraad met 2,8%-punt.

Premiedekkingsgraad

Met de premiedekkingsgraad wordt uitgedrukt hoeveel premie wordt betaald voor de nieuwe pensioenopbouw. Voor de vaststelling van de premiedekkingsgraad wordt in beginsel de methode gevolgd die DNB toepast. De premiedekkingsgraad is dan gelijk aan de verhouding tussen de feitelijk (te) ontvangen premie en de premie die benodigd is voor de inkoop van nieuwe pensioenaanspraken, zonder rekening te houden met bufferopslagen in de premie. Hiervoor gaan we uit van de door DNB voorgeschreven rentetermijnstructuur.

Ontwikkeling gedurende verslagjaar

De premiedekkingsgraad van Philips Pensioenfonds, volgens de methode die DNB toepast, is in 2022 gelijk aan 83,1%. De vergelijkbare premiedekkingsgraad was in 2021 69,1%. De stijging van de premiedekkingsgraad is het gevolg van de stijging van de rente.

Ter beperking van het renterisico over de pensioenopbouw in 2022 en 2023, is in 2021 besloten om dit risico via aanvullende rentederivaten zoveel mogelijk te elimineren. Deze derivaten worden afzonderlijk gemanaged en geadministreerd.¹⁹ Deze bescherming tegen een dalende rente, heeft een negatief effect bij een stijgende rente. Als rekening gehouden

¹⁸ Voor de bepaling van de wettelijke grens voor volledige indexatie wordt rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven verwachtingswaarden ten aanzien van de loon- en prijsinflatie. In de eerste vijf berekeningsjaren wordt daarbij, met een vastgelegde systematiek, toegewerkt naar de veronderstelde lange termijn prijs- en looninflatie van (op dit moment) 1,9% respectievelijk 2,3%. Dit wordt het 'ingroeipad' genoemd.

¹⁹ De rentederivaten aangehouden voor de afdekking van het renterisico van de pensioenopbouw 2023 zijn begin januari 2023 afgewikkeld.

wordt met deze renteafdekking dan bedraagt de premiedekkingsgraad in 2022 75,5% (2021: 98,3%). Het renterisico over de pensioenopbouw in 2024 is niet afgedekt omdat de hoogte van de pensioenopbouw in 2024 pas eind 2023 bepaald kan worden.

Dekkingsgraden indexatie

Met betrekking tot de indexatie moet het Fonds wettelijk gezien een ondergrens hanteren. Bij een beleidsdekkingsgraad van 110% of lager mag er op grond van de wet geen indexatie toegekend worden.

Het Fonds kan pas bij een bepaalde beleidsdekkingsgraad volledige indexatie verlenen. De te verlenen indexatie moet namelijk op grond van de wet toekomstbestendig zijn. Dat wil zeggen dat pas volledige indexatie mag worden toegekend als de beleidsdekkingsgraad zo hoog is, dat naar verwachting ook in de toekomst volledig kan worden geïndexeerd. Hoe hoog de beleidsdekkingsgraad moet zijn om aan de eis van toekomstbestendigheid te voldoen kan van tijd tot tijd verschillen, omdat deze mede wordt beïnvloed door renteontwikkelingen en de veronderstelde inflatiecijfers. Begin 2022 lag deze grens op 123,9%, eind 2022 op 138,6% (met toepassing van het zogenoemde alternatieve ingroeipad). Bij een beleidsdekkingsgraad die hoger is dan 138,6% kan ook sprake zijn van inhaalindexatie. Deze wettelijke grens is vooral gestegen door de forse stijging van de prijsinflatie en de rente sinds eind vorig jaar.

2.1.2 Financieel crisisplan

Philips Pensioenfonds heeft een crisisplan opgesteld. Dat is ook wettelijk verplicht. In het crisisplan staat beschreven wat het Algemeen Bestuur gaat doen als het Pensioenfonds in een crisissituatie terechtkomt of dreigt te komen. Het crisisplan is breder van opzet dan het herstelplan, en omvat ook de situatie dat de financiële situatie zodanig is, dat het Fonds wettelijk verplicht is een herstelplan op te stellen.

Het staat pensioenfonds vrij in hun crisisplan zelf aan te geven wat zij verstaan onder een crisissituatie. Philips Pensioenfonds vindt dat er sprake is van een crisissituatie als de beleidsdekkingsgraad lager is dan 100%. In die situatie komt één van de belangrijkste doelstellingen van Philips Pensioenfonds, het veiligstellen van de nominale pensioenen van zijn aangeslotenen, in gevaar. Met de nominale pensioenen bedoelen we de opgebouwde pensioenen waarbij we geen rekening houden met verhoging van de pensioenen door indexatie in de toekomst. Het Fonds kan in het geval van een crisissituatie overgaan tot het doorvoeren van een verlaging van de pensioenen en pensioenaanspraken.

Het Fonds streeft ernaar de pensioenen jaarlijks volledig te indexeren. Als de beleidsdekkingsgraad tussen de 100% en de grens voor volledig toekomstbestendig indexeren ligt (begin 2022 gelijk aan 123,9%, eind 2022 gelijk aan 138,6%), is deze doelstelling niet of slechts ten dele haalbaar. Deze gevarenzone wordt door het Fonds verdeeld in een 'hoog gevaar' en een 'laag gevaar'-zone.

Om te bepalen of het Fonds zich bevindt in een gevarenzone of een crisissituatie, wordt gekeken naar de beleidsdekkingsgraad. Er zijn vier verschillende zones waarin de financiële positie van het Fonds zich kan bevinden:

1. Gezonde beleidsdekkingsgraad ($\geq 138,6\%$)
Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan of gelijk aan 138,6% spreekt het Fonds van een gezonde dekkingsgraad. Het vermogen van het Fonds ligt boven het vereist eigen vermogen en er is voldoende vermogen aanwezig om in de toekomst volgens het principe van toekomstbestendig indexeren volledige indexatie te kunnen toekennen. En er is zelfs ruimte voor inhaalindexatie. Deze wettelijke grens varieert in de tijd, met name als gevolg van rente- en inflatieontwikkelingen.
2. Gevarenzone: laag gevaar (110%-138,6%)
Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan 138,6%, maar hoger dan 110%, spreekt het Fonds van een gevarenzone 'laag gevaar'. Het vermogen van het Fonds is dan nog altijd groter dan de waarde van de verplichtingen. Conform het geldende indexatiebeleid kent het Algemeen Bestuur dan geen volledige indexatie toe.
3. Gevarenzone: hoog gevaar (100%-110%)
Indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 100%, maar lager dan 110%, spreekt het Fonds van een gevarenzone 'hoog gevaar'. Het vermogen van het Fonds is dan nog altijd groter dan de waarde van de verplichtingen. Conform het geldende indexatiebeleid, en conform de wettelijke bepalingen, kent het Algemeen Bestuur dan geen indexatie toe.
4. Crisissituatie ($< 100\%$)
Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan 100% zijn de buffers helemaal verdwenen. In dat geval spreekt het Fonds van een crisissituatie. Het Fonds kan dan overgaan tot het verlagen van de pensioenen en pensioenaanspraken.

2.1.3 Protocol Crisissituatie

Naast een Crisisplan, beschikt het Fonds ook over een zogenoemd Protocol Crisissituatie. Dit is een beleidsdocument waarin is vastgelegd welke stappen door wie moeten worden ondernomen ingeval van een (dreigende) crisis. Het Protocol kent een bredere definitie van een crisis dan het Crisisplan. Een crisis als bedoeld in het Protocol is een onvoorziene gebeurtenis van substantiële omvang en met significante impact die een direct gevaar betekent voor:

- de (beschikbaarheid van de) middelen (assets) van Philips Pensioenfonds;
- (het uitvoeren van) de pensioenbetalingen;
- de veiligheid en het welzijn van de medewerkers van Philips Pensioenfonds en de leden van het Algemeen Bestuur;
- de continuïteit van dienstverlening en (primaire) bedrijfsprocessen;
- de privacy van de deelnemers in de pensioenregelingen en overige bij het Fonds
- betrokken personen (datalek);
- de reputatie van Philips Pensioenfonds.

Ingeval van een crisis als bedoeld in het Protocol, wordt het Crisisteam van het Fonds bijeengeroepen. Het Crisisteam bestaat uit:

- Voorzitter Algemeen Bestuur
- Vice voorzitter Algemeen Bestuur
- Juridisch adviseur Algemeen Bestuur
- (Delegatie van) Uitvoerend Bestuur
- Delegatie niet uitvoerend bestuurders (max. 2 personen)
- Communicatiespecialist / woordvoerder
- Directiesecretaris
- Afhankelijk van de aard van de crisis: andere specialisaties (bijv. IT, HRM, FG, Compliance officer)

Het Crisisteam heeft in grote lijnen de volgende taken:

1. Coördinatie van de crisis en het stellen van prioriteiten;
2. Coördinatie beperking (reputatie)schade en het treffen van (beheers)maatregelen;
3. Continue inventarisatie van de actuele situatie;
4. Monitoring (social) media
5. Coördinatie van de crisiscommunicatie.

Thema-artikel: op weg naar een goede start in het nieuwe stelsel

Pensioen in Nederland gaat er anders uitzien als de Wet Toekomst Pensioenen wordt aangenomen. Voor deelnemers van Philips Pensioenfonds gaat het nieuwe pensioenstelsel naar verwachting vanaf 2026 gelden. Het Bestuur wil dat onze deelnemers een goede start kunnen maken in dat nieuwe stelsel. Voor een goede uitgangspositie is het in het belang van alle deelnemers dat de financiële buffer bij de overgang zo hoog mogelijk is. Ook is het wenselijk dat verschillen tussen deelnemers op het punt van het tot aan de overgang opgebouwde pensioen, beperkt, fair en uitlegbaar zijn.

Wat willen we bereiken op het moment van overgang naar een nieuw pensioenstelsel?

Eind 2021 heeft het Bestuur vastgesteld wat er nodig is om alle deelnemers zo goed mogelijk te laten starten in het nieuwe pensioenstelsel. Dat geldt voor diegenen die nog pensioen opbouwen, maar ook voor onze pensioenontvangers en premievrije polishouders. Hiervoor heeft het Bestuur twee concrete doelstellingen geformuleerd voor het moment van overgang naar het nieuwe pensioenstelsel:

1. *Voor alle deelnemers een pensioen dat zo dicht mogelijk ligt bij de ambitie*
 Voor de pensioenen van onze deelnemers is een ambitie geformuleerd, namelijk een pensioen op basis van volledige pensioenopbouw en volledige indexatie. De doelstelling is om voor alle deelnemers te komen tot een pensioen dat bij overgang naar het nieuwe pensioenstelsel zo dicht mogelijk ligt bij deze ambitie. En dat als er op dit punt verschillen tussen deelnemers zijn, dat deze beperkt, uitlegbaar en fair zijn.
2. *Een gezonde financiële situatie met een zo hoog mogelijke dekkingsgraad*
 Een dekkingsgraad van 100% betekent dat een pensioenfonds precies genoeg vermogen heeft om zijn huidige pensioenverplichtingen na te kunnen komen. Bij een dekkingsgraad boven de 100% noemen we het gedeelte boven die 100% een reserve of financiële buffer. De actuele dekkingsgraad van het Fonds was eind december 2022 128,4%. Er was dus een financiële buffer van 28,4%. Het Bestuur wil deze buffer met het oog op de overgang naar het nieuwe stelsel extra beschermen. Bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel komt de buffer waarschijnlijk voor een groot deel toe aan de persoonlijke pensioenpotjes van de deelnemers. Mogelijk wordt de buffer voor een deel ook gebruikt voor andere doeleinden, bijvoorbeeld om die pensioenopbouwers die nadeel ondervinden van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, (deels) te compenseren. In alle gevallen komt de buffer uiteindelijk ten goede aan de deelnemers en is het dus ook in het belang van die deelnemers dat de buffer bij de overgang zo hoog mogelijk is.

Hoe zorgen we ervoor dat we deze doelstellingen kunnen realiseren?

Om deze doelstellingen te kunnen realiseren, hebben we besloten om tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel jaarlijks te bezien welke pensioenverhoging (indexatie) verantwoord is. Dat betekent dat de hoogte van de indexatie in de komende jaren niet alleen afhankelijk is van de financiële situatie op het moment van indexeren, maar ook van de verwachte en gewenste financiële situatie op het moment van overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Overigens is de ambitie van het Fonds hierdoor niet veranderd: het streven blijft om aan alle deelnemers een zo groot mogelijk deel van onze indexatieambitie toe te kennen. Als door ons besluit geen volledige indexatie kan worden gegeven, loopt de indexatieachterstand op. Hiermee houden wij rekening bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Hoe stellen we vast welke pensioenverhoging verantwoord is?

Om vast te stellen hoeveel pensioenverhoging verantwoord is – gelet op de twee doelstellingen die hiervoor zijn genoemd – staan we stil bij de volgende vragen:

1. *Hoe willen we ervoor staan op het moment van overgang naar het nieuwe pensioenstelsel?*

Om alle deelnemers een goede start te kunnen laten maken in het nieuwe pensioenstelsel, is een gezonde financiële situatie nodig. We hebben vastgesteld welke 'dekkingsgraad' (graadmeter voor de financiële gezondheid) daarvoor nodig is op het moment van overgang naar het nieuwe stelsel in 2026.

2. *Hoeveel indexatie is de komende jaren maximaal mogelijk gelet op de gewenste minimale dekkingsgraad in 2026?*

We bepalen hoeveel indexatie we in principe jaarlijks maximaal kunnen toekennen om in 2026 op de gewenste minimale dekkingsgraad uit te komen. Hiervoor gebruiken we twee uitgangspunten:

- a. De maximale indexatie die jaarlijks mogelijk is, stellen we ieder jaar op dezelfde manier vast tot aan de overgang naar het nieuwe stelsel: we rekenen uit hoeveel indexatie (gelet op de onder punt 1 bedoelde dekkingsgraad die we minimaal willen hebben in 2026) mogelijk is, als we in de resterende periode tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel ieder jaar dezelfde indexatie zouden toekennen.
- b. We gebruiken een vereenvoudigde methode om de maximale indexatie te bepalen, waarbij we enkel kijken naar de invloed van toekomstige indexaties op de dekkingsgraad. We laten in deze stap alle andere mogelijke oorzaken van een daling van de dekkingsgraad dus nog buiten beschouwing. Deze andere mogelijke oorzaken worden wel meegenomen bij de volgende stap: stap 3.

3. *In hoeverre wordt deze maximale indexatie beïnvloed door actuele feiten en omstandigheden?*

Bij de tweede vraag is berekend hoeveel indexatie in de komende jaren maximaal mogelijk is, waarbij dus enkel gekeken is naar de invloed van indexatie op de dekkingsgraad. Alle andere feiten en omstandigheden zijn daarbij nog buiten beschouwing gelaten. Bij de beantwoording van vraag drie nemen we die andere feiten

en omstandigheden juist wel mee: moet het maximum zoals bepaald bij de tweede vraag naar boven of naar beneden bijgesteld worden, gelet op alle feiten en omstandigheden die van belang kunnen zijn voor dit besluit. Denk hierbij aan:

- a. De financiële gezondheid van het Pensioenfonds
- b. Hoeveel indexatie wettelijk mogelijk is gezien de financiële situatie
- c. De hoogte van en het verschil tussen de loon- en prijsinflatie (de indexatie-ambitie van respectievelijk de pensioenopbouwers en de pensioenontvangers)
- d. De verschillen in indexatie tussen deelnemersgroepen in voorgaande jaren
- e. De situatie op de financiële markten
- f. Het aantal jaren totdat voor onze deelnemers het nieuwe pensioenstelsel gaat gelden
- g. Wat andere pensioenfondsen doen op het gebied van indexatie

Welke verhoging is maximaal verantwoord in 2023?

Het Bestuur is tot de conclusie gekomen dat een verhoging van maximaal 4,0% verantwoord is voor 2023. Het Bestuur heeft hiervoor de stappen doorlopen zoals hiervoor geschetst:

- Het Bestuur vindt het wenselijk dat de dekkingsgraad in 2026 minimaal 110% is. Er is dan een financiële buffer van 10%. Bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel komt de buffer waarschijnlijk voor een groot deel toe aan de persoonlijke pensioenpotjes van de deelnemers. Mogelijk wordt de buffer voor een deel ook gebruikt voor andere doeleinden, bijvoorbeeld om die pensioenopbouwers die nadeel ondervinden van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, (deels) te compenseren. In alle gevallen komt de buffer uiteindelijk ten goede aan de deelnemers en is het dus ook in het belang van die deelnemers dat de buffer bij de overgang zo hoog mogelijk is. Het is overigens goed mogelijk dat de in 2026 minimaal gewenste dekkingsgraad in de komende periode nog naar boven wordt bijgesteld. Dit is bijvoorbeeld het geval als de buffer deels nodig is voor vullen van een zogenoemde 'solidariteitsreserve' in de toekomstige pensioenregeling.
- Uitgaande van de gewenste minimale dekkingsgraad in 2026, zou de jaarlijkse maximale pensioenverhoging 4,0% zijn.
- Vervolgens heeft het Bestuur zich gebogen over de vraag welke van de genoemde feiten en omstandigheden dit jaar relevant zijn en die feiten en omstandigheden zorgvuldig afgewogen. De conclusie is uiteindelijk dat er geen reden was om af te wijken van dit percentage. Hierbij zijn onder andere de volgende punten meegenomen:
 - o *De situatie op de financiële markten*
De onzekerheden op de financiële markten zijn aanhoudend hoog. Belangrijke oorzaken zijn de oorlog in Oekraïne die voortduurt, de hoge inflatie met rentestijgingen als gevolg door ingrijpen van de centrale banken. Dit was voor het Bestuur een reden om het maximum in ieder geval niet hoger vast te stellen dan 4,0%.
 - o *De hoogte van en het verschil tussen de loon- en prijsinflatie*
Voor de pensioenopbouwers geldt als indexatie-ambitie de looninflatie bij Philips (ook voor de pensioenopbouwers van Signify en Versuni) over de periode van 2 april van het voorgaande jaar tot en met 1 april van het lopende

jaar. Voor de pensioenontvangers en premievrije polishouders is dat de prijsinflatie tussen januari van het vorige jaar en januari van het lopende jaar. De prijs- en looninflatie zijn vrijwel nooit aan elkaar gelijk. Terugkijkend naar de afgelopen 10 jaar (inclusief de verhoging van 2023), hebben de pensioenontvangers en premievrije polishouders meer indexatie ontvangen dan de pensioenopbouwers. Tot de indexatie per 1 april 2023 was het verschil 2,6%. Bij een indexatie van 4,0% voor de pensioenontvangers en 2,1% voor de pensioenopbouwers loopt het verschil al verder op tot 4,5%. Een verdere stijging van het verschil vond het Bestuur onwenselijk.

- *Wat andere pensioenfondsen doen op het gebied van indexatie*
Voor een juist beeld is gekeken naar de totale verhoging in 2022 en 2023. Het percentage van de pensioenverhoging van pensioenontvangers en premievrije polishouders van bijna 12% is vergelijkbaar met de totale verhoging bij veel andere pensioenfondsen over deze jaren. Ook de indexaties bij andere pensioenfondsen waren voor het Bestuur daarom geen aanleiding om meer indexatie toe te kennen dan 4,0%.

Wat dit betekent voor de deelnemers is opgenomen in paragraaf 2.5.1 'Indexatie'.

2.2 Risicoparagraaf

Bedragen in miljoenen euro's

Philips Pensioenfonds heeft als statutaire doelstelling om in opdracht van de aangesloten ondernemingen, de door die ondernemingen met hun werknemers gesloten pensioenovereenkomsten uit te voeren. Bij het uitvoeren van deze opdracht staat het nakomen van de financiële toezegging (nominaal) en het waarmaken van de financiële ambitie, binnen de gekozen risicogrenzen, centraal. Bovendien heeft het Fonds de ambitie met goede communicatie actief bij te dragen aan het financieel bewustzijn van de aangeslotenen. Randvoorwaarde bij het nastreven van deze ambities is dat de uitvoering van de overeenkomst correct, maatschappelijk verantwoord en zo (kosten)efficiënt mogelijk plaatsvindt.

Na een omschrijving van de ambities en onderliggende principes wordt in deze paragraaf eerst de risicohouding met betrekking tot deze ambities toegelicht. Daarna wordt ingegaan op de risico's in het verslagjaar en de belangrijkste beheersmaatregelen. Vervolgens worden de relevante gebeurtenissen, ontwikkelingen en verbeteringen gedurende 2022 beschreven. De risicoparagraaf wordt afgesloten met de beschrijving van het risicomanagementproces en met de aandachtspunten voor 2023.

2.2.1 Ambities en principes

Financiële ambitie

Het Fonds heeft een reële ambitie. De reële ambitie houdt in dat het Fonds een waardevast²⁰ pensioen voor pensioenontvangers en premievrije polishouders wil bieden en een welvaartsvast²¹ pensioen voor pensioenopbouwers.

Wat betekent dit concreet voor de verschillende deelnemersgroepen van Philips Pensioenfonds?

Voor *pensioenontvangers* en *houders van een premievrije polis* streven we naar een pensioen dat jaarlijks verhoogd wordt door indexatie met de prijsinflatie (op basis van de afgeleide consumentenprijsindex van het Centraal Bureau voor de Statistiek). Deze verhoging wordt gefinancierd uit het pensioenvermogen.

Voor *pensioenopbouwers* streven we naar volledige pensioenopbouw met een opbouwpercentage van 1,85%. De pensioenopbouw moet gefinancierd worden uit de premie. Daarnaast streven we voor deze deelnemers naar het verhogen van de opgebouwde pensioenen door indexatie met de looninflatie (de collectieve cao-

²⁰ Een pensioen dat meegroeit met de prijsinflatie (op basis van de afgeleide consumentenprijsindex van het Centraal Bureau voor de Statistiek).

²¹ Een pensioen dat meegroeit met de looninflatie (de collectieve cao-schaalaanpassingen binnen Koninklijke Philips N.V.).

schaalaanpassingen binnen Koninklijke Philips N.V.). Deze verhoging wordt gefinancierd uit het pensioenvermogen.

Het Fonds voert binnen vastgestelde risicogrenzen een langetermijnbeleid dat erop gericht is om na uiterlijk 15 jaar alle pensioenen en pensioenaanspraken volledig te hebben geïndexeerd, gemiste indexaties te hebben ingehaald en een zodanige financiële positie te hebben dat naar verwachting ook in de toekomst volledige indexatie toegekend kan worden. Hierbij streeft het Fonds naar een reële marktrente-dekkingsgraad van 100%. In verband met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel heeft het Fonds besloten het beleid tijdelijk aan te passen. Het beleid dat het Fonds tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel gaat voeren, is niet zozeer gericht op het behalen van de genoemde lange termijn ambitie, maar primair op de doelstelling de daling van de buffers in een slecht weer scenario te beperken.

Voor de ambitie ten aanzien van pensioenopbouw is het Fonds afhankelijk van de afspraken die op de cao-tafel worden gemaakt.

Principes financiële ambitie

De geformuleerde financiële ambitie is gebaseerd op een aantal principes:

Op lange termijn zijn volledige opbouw en koopkrachtbehoud belangrijker dan de nominale waarde van het pensioen

Voor een 'goed' pensioen is volledige opbouw, dat wil zeggen in lijn met de streefopbouw, een belangrijke voorwaarde. Philips Pensioenfonds is daarbij mede afhankelijk van adequate afspraken over de daarvoor benodigde premieafdracht aan het Fonds. Inflatie holt de waarde van de opgebouwde pensioenen uit. Gezien het lange termijn karakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van het pensioen via indexatie behouden blijft.

We houden rekening met het verschil in horizon van de verschillende deelnemersgroepen

Pensioenontvangers bevinden zich in de uitkeringsfase. Voor hen is het pensioen nu een belangrijke inkomensbron. Belangrijk is dat de koopkracht hiervan gedurende de komende jaren op peil blijft, zonder al te grote schommelingen. Pensioenopbouwers bevinden zich in de opbouwfase. Voor een deelnemer die al veel pensioen heeft opgebouwd, is de pensioenopbouw van relatief beperkt belang, maar is zowel indexatie nu als indexatie in de toekomst van groot belang. Voor een pensioenopbouwer die nog maar weinig pensioen heeft opgebouwd, is nu vooral de opbouw van belang en daarnaast indexatie in de toekomst (omdat dan het opgebouwde pensioen veel groter zal zijn). Schommelingen in opbouw en indexatie gedurende de komende jaren raken de actieve deelnemer niet meteen, omdat actieven op dit moment geen pensioen ontvangen. Houders van een premievrije polis bouwen geen pensioen meer op in de regeling van Philips Pensioenfonds. Indexatie nu is voor hen even belangrijk als indexatie in de toekomst. Schommelingen gedurende de komende jaren raken de premievrije polishouders niet meteen, omdat deze doelgroep op dit moment nog geen pensioen ontvangt.

Het hoeft niet eenvoudig te zijn om de ambitie te halen, maar het moet wel haalbaar zijn
Bij voorkeur lukt het om de ambitie van het Fonds in het merendeel van de gevallen te

behalen. Om te bepalen of de ambitie haalbaar is, moeten we een inschatting maken van structurele verbanden op de financiële markten (risicopremies, renteniveaus, correlaties etc.) en van beleidskeuzes die buiten de invloed van het Algemeen Bestuur vallen (premie-afspraken op de cao-tafel). De mate waarin een bepaalde ambitie haalbaar is, zal door de tijd wijzigen, bijvoorbeeld als gevolg van veranderingen in de financiële situatie van het Fonds maar ook door extreme of structurele veranderingen in de financiële markten of wijzigende preferenties van de cao-partners. Bijvoorbeeld: bij een hoge dekkingsgraad is het eenvoudiger om de ambitie waar te maken dan bij een lage dekkingsgraad. Bij een hoge rente is de ambitie ten aanzien van de pensioenopbouw eenvoudiger waar te maken dan bij een lage rente. Het hoeft niet eenvoudig te zijn om de ambitie te halen, maar het moet wel haalbaar zijn. Het definiëren van een onmogelijk haalbare ambitie is zinloos.

Op het moment dat de ambitie niet meer haalbaar blijkt, is een discussie nodig over aanpassing van het beleid en/of aanpassing van de ambitie

Onder bepaalde omstandigheden kan de situatie ontstaan dat de ambitie niet meer haalbaar is bij het beleid dat op dat moment wordt gevoerd. Dit kan verschillende oorzaken hebben (bijvoorbeeld een crisissituatie op de financiële markten, een sterk dalende rente etc.). Ook kan in verschillende richtingen naar een oplossing worden gezocht zoals aanpassing beleggingsbeleid of indexatiebeleid, signalering richting cao-partners, in het uiterste geval een verlaging van de ambitie enzovoorts. In zo'n situatie is daarom een strategische discussie nodig die ertoe kan leiden dat het beleid, de ambitie of beide worden aangepast.

Meer informatie over onze ambitie op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen is opgenomen in paragraaf 2.4 'Beleggingen: MVB-beleid'.

Communicatie-ambitie

Philips Pensioenfonds heeft in het strategisch communicatieplan 2020 – 2022 vastgelegd dat met communicatie de volgende twee hoofddoelen worden nagestreefd (communicatie-ambitie):

Ik heb het gevoel dat mijn pensioen bij Philips Pensioenfonds in goede handen is

Bij dit doel gaat het uitdrukkelijk om de perceptie van deelnemers. Hoe ervaren zij het gegeven dat hun pensioen bij Philips Pensioenfonds is ondergebracht? Door middel van communicatie willen we de houding (dat wil zeggen: hoe zij tegen het Fonds aankijken) van deelnemers beïnvloeden. Om vast te stellen hoe we dat kunnen doen, hebben we onszelf de vraag gesteld 'Wanneer zal onze deelnemer het gevoel hebben dat zijn of haar pensioen bij Philips Pensioenfonds in goede handen is?'. Ofwel, aan welke punten kunnen wij werken om dit 'in goede handen'-gevoel te bereiken?

Ik weet wat ik kan verwachten met betrekking tot mijn pensioen en wanneer ik in actie moet komen

Met dit communicatiedoel werken we aan kennis bij onze deelnemers. Tegelijkertijd zit er een houding-aspect achter: de overtuiging 'dat men pensioen begrijpt' bij deelnemers wordt gevoeld als men weet wat men kan verwachten en wanneer men in actie kan/moet komen. Met name het kennisaspect maakt dit hoofddoel uitdagend. Philips Pensioenfonds vindt het van groot belang dat misvattingen over pensioen worden weggenomen en deelnemers op

zijn minst weten dat er pensioen voor hen is. En dat zij weten hoe zij informatie kunnen vinden over het te verwachten pensioen en op welke momenten het belangrijk is om stil te staan bij pensioen.

Communicatiebeliefs

Voor het bereiken van de communicatie-ambitie hanteert het Fonds 'communicatiebeliefs' die aansluiten bij onderstaande kernbegrippen:

Klantgericht

Door rekening te houden met specifieke situaties en kenmerken van deelnemers, wordt de kans vergroot dat een communicatieboodschap aankomt en begrepen wordt.

Evenwichtig

Philips Pensioenfonds is van mening dat de informatieverstrekking aan deelnemers evenwichtig moet zijn. Hiermee wordt 'evenwichtig' bedoeld zoals opgenomen in de Wet Pensioencommunicatie: Philips Pensioenfonds wil juiste verwachtingen wekken bij de deelnemer ten aanzien van zijn of haar pensioensituatie. Als een deelnemer niet op de hoogte is van de aanwezige voor- en nadelen van de pensioenregeling, kan dat leiden tot verkeerde conclusies. Onder evenwichtig verstaat het Fonds ook dat het Fonds integer handelt en altijd in het belang van de deelnemers.

Pro-actief

Philips Pensioenfonds weet dat de meeste deelnemers niet zelf informatie over hun pensioen gaan 'halen'. Pro-activiteit is daarom onmisbaar om een bepaalde boodschap op het juiste moment bij de deelnemer te brengen, waarop de deelnemer tot actie kan overgaan.

Transparant

Vertrouwen en verbondenheid vormen zich onder andere door de mate van openheid en eerlijkheid van een pensioenfonds.

2.2.2 Risicohouding

Het Fonds definieert 'risicohouding' als de risico's die het Fonds bereid is te lopen om de ambitie met een bepaalde mate van zekerheid te halen. Met betrekking tot deze risicohouding kent Philips Pensioenfonds de volgende principes:

We vinden een reële ambitie belangrijk. We accepteren daarbij dat we in een situatie met een dekkingstekort kunnen komen en eventueel de pensioenen moeten verlagen

Het voeren van een ambitie met betrekking tot koopkrachtbehoud impliceert, zeker bij een reële marktrente-dekkingsgraad die kleiner is dan 100%, dat een bepaalde mate van risico gelopen moet worden om deze ambitie te kunnen halen. Het risico dat het Fonds in onderdekking komt, of zelfs de pensioenen moet verlagen, wordt hierbij niet op voorhand uitgesloten.

Als we in zo'n tegenvallend scenario terechtkomen, gaan we bij voorkeur geen risico afbouwen

Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling geaccepteerd, maar ook een waaier aan mogelijke scenario's daar omheen. Deze scenario's kunnen gunstiger, maar ook minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling. Korte termijn risico's stijgen als de financiële situatie van het Fonds verslechtert (en de dekkingsgraad daalt). In een tegenvallend scenario wordt er bij voorkeur geen risico afgebouwd. De lange termijn reële ambitie heeft in dit geval een hogere prioriteit dan de korte termijn risico's. Dit laat onverlet dat structurele wijzigingen in bijvoorbeeld waardering van markten tot een aanpassing van de Allocatie Richtniveaus kunnen leiden.

Als de financiële situatie van het Fonds verbetert, nemen we bij voorkeur risico terug

Als zich in de loop van de tijd een scenario voordoet waarin de financiële positie van het Fonds sterk verbetert, dan is er wellicht vanaf dat punt een beleid te vinden waarbij de ambitie in evenveel of meer gevallen haalbaar is met minder risico. Ook in dat geval is een beleidsdiscussie nodig over de mate waarin, en de wijze waarop risico terug kan worden genomen.

De risicobereidheid wordt geconcretiseerd door de vaststelling van risicogrenzen. Bij een overschrijding vindt een beleidsdiscussie plaats

Risicogrenzen maken het mogelijk om op een vooraf vastgelegde en objectieve manier te beoordelen of het risico hoger of lager is dan vooraf is toegestaan. Bij overschrijding van risicogrenzen vindt echter geen vooraf vastgestelde aanpassing van het beleid plaats. Wel zullen het beleid en/of de ambitie en risicohouding indien gewenst aangepast worden op basis van de situatie en inzichten van dat moment.

MVB-beleid draagt bij aan het maken van afwegingen op het vlak van risico en rendement.

Maatschappelijk onverantwoord handelen brengt risico's met zich mee en het Fonds wil en moet die risico's meewegen bij de beleggingskeuzes. Daarom wordt informatie over het milieu, sociale aspecten en goed ondernemingsbestuur (ook wel 'ESG-aspecten') meegenomen bij beslissingen in de beleggingsketen.

2.2.3 Financiële ambitie: positie 2023, gevolgen voor deelnemers en risico's

Voor zowel de pensioenopbouwers als de pensioenontvangers en houders van premievrije polissen streeft Philips Pensioenfonds naar een pensioen dat jaarlijks verhoogd wordt door indexatie met de loon- respectievelijk prijsinflatie. Deze verhoging wordt gefinancierd uit het pensioenvermogen.

Op basis van de beleidsdekkingsgraad van 125,8% per eind 2021 heeft het Algemeen Bestuur in 2022 volledige indexatie toegekend. Bovendien kon een klein stukje van de indexatie die deelnemers hebben gemist in voorgaande jaren, worden ingehaald. Meer informatie over dit besluit is opgenomen in paragraaf 2.5.1 'Indexatie'.

Het algemene beeld ten aanzien van de haalbaarheid van de financiële ambitie en de bijbehorende risico's is ten opzichte van eind 2021 verslechterd. De risico's ten aanzien van de korte termijn (transitie) blijven acceptabel. Op lange termijn is het beeld minder positief. De ambitie om na 15 jaar op een reële dekkingsgraad boven de 100% te komen is naar verwachting niet meer haalbaar en de bijbehorende risico's zijn niet langer acceptabel maar hoog. Daarom wordt in 2023 het huidige derisking beleid en het lange termijn strategisch beleid opnieuw beoordeeld.

Het Fonds streeft naar volledige pensioenopbouw met een opbouwpercentage van 1,85%. De pensioenopbouw moet gefinancierd worden uit de premie die door de ondernemingen betaald wordt en die wordt overeengekomen door de ondernemingen en de vakbonden. Door deze partijen is in het verslagjaar een premie van 29,4% van de pensioengrondslag afgesproken voor een periode van 3 jaar (2022-2024). Dit is inclusief de eigen bijdrage. Voor medewerkers van Philips bedraagt deze 2% van de pensioengrondslag, voor medewerkers van Signify 5%. Voor het jaar 2022 gold een opbouwpercentage van 1,65%. Voor 2023 is het opbouwpercentage vastgesteld op 1,85%. Het opbouwpercentage voor 2024 wordt eind 2023 bepaald. Hoe de pensioenregeling er vanaf 1 januari 2025 uit gaat zien, is afhankelijk van afspraken die aan de cao-tafels bij Philips en Signify worden gemaakt.

Risico's

Het marktrisico is voor Philips Pensioenfonds het belangrijkste risico. De rente en het behaalde rendement (op onder andere aandelen en onroerend goed) beïnvloeden de financiële positie van Philips Pensioenfonds. Dit risico wordt zo goed als mogelijk beheerst door de wijze waarop het (strategisch) beleggingsbeleid is ingericht en door de voortdurende monitoring of het beleid aansluit bij de financiële ambitie en risicohouding. Hiertoe is er onder meer een limiet gesteld aan het strategisch vereist eigen vermogen van het Fonds. Via de overlay portefeuille wordt de rentegevoeligheid van de liability driven vastrentende waarden met behulp van renteswaps afgestemd op de rentegevoeligheid van de reële verplichtingen. Nu het beleid tot de overgang naar het nieuwe stelsel primair gericht is op het beperken van de daling van de buffers in een slecht weer scenario, is het Fonds overgestapt naar een vast rentehedge-percentage. Dit percentage is in 2022 verlaagd van 50% naar 45% van de reële pensioenverplichtingen. Ook wordt met behulp van een overlay-portefeuille het valutarisico deels afgedekt, aangezien de beleggingsportefeuille (vastrentende waarden, aandelen en onroerend goed) een brede internationale spreiding kent en de pensioenverplichtingen van het Fonds in euro's luiden. In tegenstelling tot de valutarisico's zijn de marktrisico's die zijn verbonden aan de beleggingen in aandelen en onroerend goed, niet afgedekt.

In de volgende tabellen wordt de invloed van de rente en het behaalde rendement (op onder andere aandelen en onroerend goed) getoond op zowel de actuele dekkingsgraad als de reële marktrente-dekkingsgraad. De tabellen geven een indicatie van de gevolgen van veranderingen in rente en rendement op de dekkingsgraad. De beginsituatie van de eerste tabel is gebaseerd op de hoogte van de actuele dekkingsgraad per eind 2022. In de tweede tabel is voor de beginsituatie (rente en rendement zijn ongewijzigd) uitgegaan van de hoogte van de reële marktrente-dekkingsgraad per eind 2022. De gekozen bandbreedtes

hangen samen met de bewegingen van de rente en de rendementen op aandelen en onroerend goed die we in het verleden hebben gezien. Dit betekent overigens niet dat kortetermijnbewegingen van plus of min 1,5%-punt van de rente en van plus of min 20% aan rendement op aandelen en onroerend goed gebruikelijk zijn. Het betekent echter evenmin dat er geen (korte- of langere termijn) rentebewegingen of bewegingen in rendementen van aandelen en onroerend goed mogelijk zijn die buiten de analyse vallen.

Effect rente en rendement op actuele dekkingsgraad (stand eind 2022)

Rentewijziging	Rendement - aandelen en onroerend goed				
	-20%	-10%	0%	10%	20%
-1,5%	119%	123%	126%	129%	133%
-1,0%	119%	123%	127%	130%	134%
-0,5%	120%	124%	128%	131%	135%
0,0%	120%	125%	128,4%	133%	137%
0,5%	121%	126%	130%	135%	139%
1,0%	123%	127%	132%	137%	142%
1,5%	124%	129%	134%	139%	145%
2,0%	126%	131%	137%	142%	148%

Effect rente en rendement op reële marktrente-dekkingsgraad²² (stand eind 2022)

Rentewijziging	Rendement - aandelen en onroerend goed				
	-20%	-10%	0%	10%	20%
-1,5%	66%	68%	70%	72%	74%
-1,0%	69%	71%	73%	75%	77%
-0,5%	72%	74%	76%	78%	81%
0,0%	74%	77%	79,1%	82%	84%
0,5%	77%	80%	83%	85%	88%
1,0%	80%	83%	86%	89%	92%
1,5%	83%	86%	90%	93%	96%

²² Voor de reële dekkingsgraad is de reële rente van belang. Die is gelijk aan de nominale rente minus de inflatieverwachting. Een verandering van de rente betekent hier dus een verandering van de reële rente.

2.2.4 Wettelijke risicohouding, haalbaarheidstoets en herstelplan

Het Fonds heeft in 2022 de verplichte jaarlijkse haalbaarheidstoets op basis van de wettelijk voorgeschreven methodiek uitgevoerd. Hierbij bleek dat het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau boven de ondergrens van 90% bleef (fondsspecifiek op basis van wettelijke parameters). Tevens was de verwachte afwijking van dit pensioenresultaat in een slechtweersscenario kleiner dan het maximum van 25% (fondsspecifiek op basis van wettelijke parameters). De resultaten van de toets in 2022 kwamen neer op een verwacht pensioenresultaat van 106% en een verwachte afwijking van 19%. Op basis van deze resultaten heeft het Algemeen Bestuur van het Fonds geconstateerd dat het beleid binnen de wettelijke risicohouding van het Fonds past.

De beleidsdekkingsgraad lag per 31 december 2022 met 128,7% boven de vereiste dekkingsgraad (115,1%), daarmee heeft het Fonds geen herstelplan.

2.2.5 Niet-financiële risico's

Philips Pensioenfonds stelt het belang van de deelnemer centraal, dat blijkt uit de financiële- en communicatie-ambities die in de voorgaande paragrafen zijn besproken. De door het Bestuur vastgestelde randvoorwaarde voor het waarmaken van die ambities is een correcte, efficiënte en maatschappelijk verantwoorde uitvoering van de pensioenovereenkomst. Aan de uitvoering van deze overeenkomst zijn uiteraard ook risico's verbonden. In deze paragraaf geeft het Fonds een toelichting op de niet-financiële risico's die in het verslagjaar extra aandacht hebben gekregen. Daarnaast worden enkele andere belangrijke ontwikkelingen in 2022 benoemd.

Het Fonds is tevreden over de reguliere dienstverlening op het gebied van pensioenbeheer door Blue Sky Group (BSG). Deze tevredenheid is onder meer gebaseerd op de scores van de Kritische Performance Indicatoren (KPI), het ontbreken van high impact incidenten en de klanttevredenheidsscores voor de Klantenservice van BSG.

BSG heeft eind 2021 een herbeoordeling uitgevoerd van het IT-Control Framework dat dient ter beheersing van de informatiebeveiligingsrisico's. Hierbij is vastgesteld dat de inrichting en werking van het Framework niet voldoet aan alle normen die BSG, en ook Philips Pensioenfonds, hieraan stelt. In verband hiermee is binnen BSG een project gestart met als doel om zo spoedig mogelijk weer wel aan deze normen te voldoen en heeft het Fonds de monitoring van BSG geïntensiveerd, onder meer door frequent zogenoemde site visits uit te voeren. Eind 2022 heeft BSG de nodige verbeteringen gerealiseerd, echter nog niet alle beheersmaatregelen zijn toen als effectief getest. Bovendien is het van belang dat deze effectiviteit over een periode van minimaal zes maanden wordt aangetoond. Ondanks de gerealiseerde verbeteringen liggen de risico's rond de informatiebeveiliging daarmee ultimo 2022 nog steeds boven de risicobereidheid van het Fonds. Om die reden blijft de geïntensiveerde monitoring van BSG vooralsnog van kracht.

De voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel doet een groot beroep op het verandervermogen van BSG. In dat kader heeft BSG beoordeeld welke ontwikkeling van de IT-doelarchitectuur het best past bij de beoogde transitie naar nieuwe regelingen in de komende jaren en op de lange termijn. Het Fonds is intensief betrokken bij deze ontwikkelingen en monitort het hieraan verbonden uitbestedingsrisico.

Met sociale partners en uitbestedingspartijen werkt het Fonds binnen het programma SHIFT aan de overgang naar een nieuwe pensioenregeling in 2026. Werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van een integrale planning, waarbij de risico's periodiek worden beoordeeld. Behalve de onzekerheid rond de Wet Toekomst Pensioenen en de nadere invulling daarvan, vormt ook de afstemming tussen alle betrokken partijen een belangrijk risico voor het tijdig realiseren van de transitie. Met het verschuiven van de beoogde overgang naar een nieuwe regeling naar 2026 is er weliswaar meer tijd beschikbaar gekomen voor de realisatie. Maar de pensioenuitvoerder is ook verantwoordelijk voor de overgang naar een nieuwe regeling bij andere klanten. Hierdoor is beschikbaarheid en capaciteit bij de uitvoerder een risico. Met een strakke sturing op de planning en veel aandacht voor de stakeholders mitigeert het Fonds deze risico's zoveel als mogelijk.

Met het MVB beleid wil het Fonds de beleggingsportefeuille een duurzamer en verantwoord karakter geven dan het bredere beleggingsuniversum. Daarbij wil het Fonds dat milieu, sociale aspecten en goed ondernemingsbestuur (ook wel 'ESG aspecten') bij beslissingen in de beleggingsketen adequaat worden meegenomen. Behalve dat dit financieel relevant is (vaak op de lange termijn), is dit van belang voor de reputatie van het Fonds. Wanneer voornoemde ESG aspecten niet adequaat worden meegenomen is het risico groter dat het Fonds in verband wordt gebracht met controversiële beleggingen en greenwashing. Daarenboven zijn deelnemers zich in toenemende mate bewust van de sociale en ecologische impact van beleggingen en kunnen zij het Fonds hierop aanspreken.

Tot slot dient wet- en regelgeving tijdig en correct te worden verwerkt in het beleid en de procedures van het Fonds en dat wet- en regelgeving in de uitvoering wordt nageleefd. In verband daarmee worden ontwikkelingen in wet- en regelgeving op systematische wijze gemonitord, zowel intern als door een door ons ingeschakeld gerenommeerd advocatenkantoor. Met dit advocatenkantoor vindt periodiek afstemming plaats over de resultaten van deze monitoring. Daar waar relevant worden ontwikkelingen onder de aandacht van het bestuur gebracht. Het bestuur zorgt ervoor dat de processen van het Fonds en van zijn uitbestedingspartners worden aangepast aan relevante ontwikkelingen in wet- en regelgeving. Zodra processen zijn aangepast, wordt de naleving daarvan langs reguliere weg gemonitord.

Overige belangrijke ontwikkelingen in 2022

Vanuit de functie Interne Audit zijn in 2022 twee audits afgerond en besproken in het Algemeen Bestuur. De audits hadden betrekking op:

- beoordeling opzet Datakwaliteitsbeleid
- beheersing van IT-en cyberrisico's door Philips Pensioenfonds

Het overall beeld van de uitgevoerde audits is dat de borging, beheersing en monitoring binnen het Fonds op adequate wijze wordt ingevuld. Op basis van de uitgevoerde audits is

een aantal mogelijkheden aangedragen om het niveau beheersing en monitoring verder te versterken. De mogelijkheden zijn besproken met het Bestuur en zijn vertaald naar vervolgacties.

Naast bovenstaande audits van Philips Pensioenfonds is de multi client audit inzake de Governance en procesvoering rond datakwaliteit bij BSG afgerond. De multi client audit naar opzet, bestaan en werking van het IT Control Framework bij BSG loopt nog.

2.2.6 Incidenten

In 2022 zijn 63 incidenten gemeld bij het Fonds. De meeste incidenten hadden betrekking op de pensioenuitvoering en dit waren voor het grootste deel incidenten met een lage impact. Bij 4 incidenten was sprake van een gemiddelde impact. Geen enkel incident had een hoge impact.

2.2.7 Risicomanagement/-proces & aandachtspunten

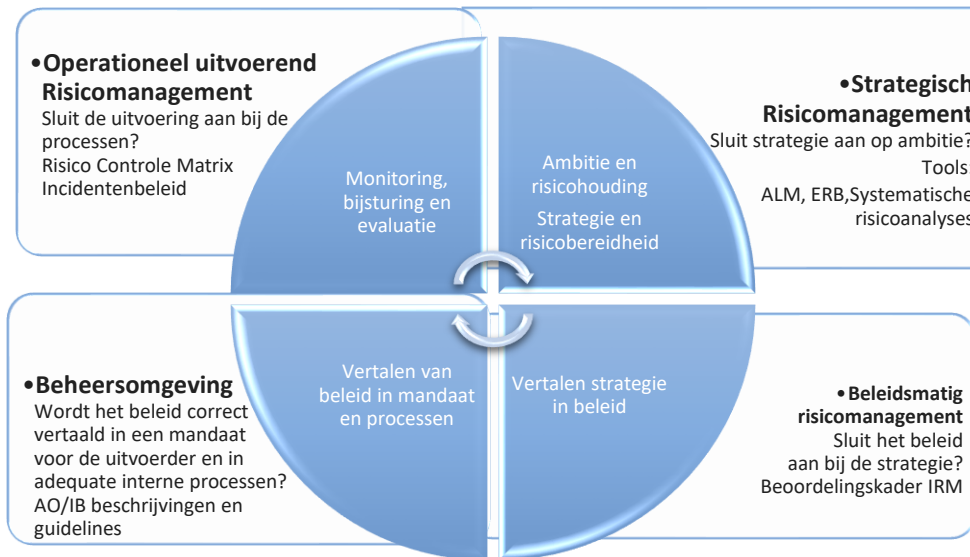
Integraal Risicomanagement staat nadrukkelijk op de agenda van het Fonds. Het Fonds wil een actueel, volledig en samenhangend beeld hebben van alle relevante risico's en zorgen voor gepaste beheersmaatregelen. Ten behoeve van het Integraal Risicomanagement is een onafhankelijk gepositioneerde afdeling Integraal Risicomanagement (IRM) ingericht. Op deze afdeling werkt ook de sleutelfunctiehouder Risicobeheer. De onafhankelijkheid van deze afdeling wordt onder meer geborgd via rechtstreekse toegang tot de voorzitter van het Algemeen Bestuur, periodieke gesprekken met een delegatie van het Niet-Uitvoerend Bestuur en een open uitnodiging voor de sleutelfunctiehouder Risicobeheer voor vergaderingen van het Algemeen Bestuur.

Strategisch risicomanagement

Om de ambities te bereiken, wordt een strategie uitgevoerd. Strategisch risicomanagement omvat alle activiteiten die zich richten op het identificeren en meten van de risico's bij de uitvoering van die strategie, inclusief het op basis daarvan bijstellen van de strategie. Strategisch risicomanagement monitort door de tijd of de strategische ambities van het Fonds waargemaakt kunnen worden en of er eventueel bijsturing nodig is (in het beleid of in de ambitie). Om een goed Strategisch risicomanagementproces vorm te geven, is een heldere definitie van de ambitie en risicohouding van het Fonds noodzakelijk. Het regelmatig monitoren en periodiek grondig evalueren van het risicobeeld ten opzichte van deze ambitie en risicohouding vormt de kern van het Strategisch risicomanagementproces. De monitoring van de financiële ambitie en risk appetite, van het overall risicobeeld van het Fonds (per kwartaal) en de jaarlijkse risicosessies van het Uitvoerend Bestuur zijn belangrijke onderdelen van dit proces. Daarnaast zal tenminste eens in de 3 jaar een Eigen Risico Beoordeling op niveau van het Algemeen Bestuur worden uitgevoerd.

Organisatie

Onderstaande figuur geeft grafisch de verschillende niveaus weer van integraal risicomanagement.

Bij de invulling van het risicomanagement gaan we uit van de gedachte dat risicomanagement bijdraagt aan de realisatie van de doelstellingen van het pensioenfonds en daarmee een belangrijke activiteit is. De missie, visie en risicobereidheid zijn bepalend voor de besturing en strategie van het Fonds. Een besturing gericht op het creëren van de waarde die het Fonds op basis van zijn visie wil toevoegen. De strategie wordt vertaald in beleid waarbij de risico's die aan het beleid verbonden zijn in beeld worden gebracht en worden getoetst aan de risicobereidheid van het Fonds. Vervolgens wordt het beleid geïmplementeerd in procedures en processen inclusief beheersmaatregelen die ervoor moeten zorgen dat bij de uitvoering van het beleid de risico's binnen de risicobereidheid blijven.

Beleidsmatig risicomanagement

Het beleidsmatig risicomanagement bij het Fonds betreft in de kern een onafhankelijke risicobeoordeling door de afdeling IRM van alle relevante beleidsvoorstellen waarover het Algemeen of Uitvoerend Bestuur besluit. Onder meer op deze manier is binnen het Fonds voorafgaand aan besluitvorming 'countervailing power' georganiseerd.

In Beleidsvoorstellen dient expliciet aandacht te worden gegeven aan de bijbehorende risico's en de beheersing daarvan. Bij voorkeur wordt in een aparte paragraaf bij een beleidsvoorstel expliciet ingegaan op de geïdentificeerde risico's, de beoordeling van deze risico's, de voorgestelde beheersing en wordt het resterende risicoprofiel afgezet tegen de risicobereidheid.

IRM geeft, gevraagd of ongevraagd, een oordeel over relevante beleidsvoorstellen waarover het Algemeen of Uitvoerend Bestuur besluit.

Operationeel risicomanagement

Het Operationeel Risicomanagement is het geheel van activiteiten dat het Fonds uitvoert om in control te zijn over het behalen van de ambitie en de daarvan afgeleide strategie en financiële en niet financiële doelstellingen. Het Operationeel Risicomanagement is ingericht rond vier pijlers. Het Operationeel Risicomanagement is in opzet mede gebaseerd op het COSO Enterprise Risk Management raamwerk dat aangepast is voor toepassing binnen de Fondsorganisatie.

1. De eerste pijler is de interne beheersomgeving omtrent Gedrag en Cultuur. Effectief risicomanagement kan niet worden bereikt zonder het juiste gedrag van de medewerkers, waarbij de 'tone at the top' voor een gedragen risicocultuur essentieel is.
2. Omdat Philips Pensioenfonds een groot deel van zijn activiteiten heeft uitbesteed, wordt het beleid, dat wordt uitgevoerd door de uitbestedingspartners, vertaald in een mandaat voor de uitbestedingspartners waarop effectieve monitoring dient plaats te vinden. De tweede pijler bestaat uit het geheel van beheersmaatregelen die worden uitgevoerd door het lijnmanagement. Deze beheersmaatregelen zijn opgenomen in actuele en normatieve beschrijvingen van de processen, de Administratieve Organisatie/Interne Beheersing beschrijvingen. Vaak betreft het hier zogenoemde hard controls zoals functiescheiding, plausibiliteitscontroles, autorisaties etc.
3. De derde pijler bestaat uit de beschikbaarheid van heldere bestuurs- en verantwoordingsrapportages en een goede informatievoorziening.
4. De vierde pijler bestaat uit de risicomanagement activiteiten die worden verricht vanuit de tweede lijnsfunctie. De Risico Controle Matrix en het Incidentenbeleid en -management zijn hiervoor de belangrijkste instrumenten.

Aandachtspunten risicomanagement voor 2023

Het Fonds beoordeelt binnen de risicomanagementcyclus voortdurend of en zo ja, op welke wijze verbeteringen in het systeem van risicomanagement kunnen worden aangebracht. In 2023 treffen sociale partners verdere voorbereidingen om tijdig tot afspraken te komen over de transitie naar een nieuwe pensioenregeling in 2026. Formeel vindt eerst besluitvorming plaats door sociale partners en daarna door het Fonds. In de praktijk zullen besluiten over o.m. de nieuwe regeling, invaren, compensatie en de solidariteitsreserve, door sociale partners en door het Fonds niet volgtijdelijk, maar in een iteratief proces min of meer gelijk op moeten lopen, ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid. Op basis van een gezamenlijke planning wordt door sociale partners, het Fonds en de uitbestedingspartners gewerkt aan een beheerste en tijdige overgang naar de nieuwe regeling. Bij de onderneming Philips zullen de hiervoor noodzakelijke inspanningen samenvallen met een omvangrijke reorganisatie die veel aandacht van de sociale partners zal vragen.

Voor wat betreft de implementatie treft het Fonds samen met de uitbestedingspartners voorbereidingen om de nieuwe regeling tijdig en efficiënt te kunnen uitvoeren, in het belang van de deelnemers. Een robuuste digitale infrastructuur die de samenwerking tussen het Fonds en de uitbestedingspartners en andere relevante partijen optimaal ondersteunt, is daarbij cruciaal voor de toekomstbestendigheid van de pensioenuitvoering. In dat kader zijn door BSG in 2023 richtinggevende besluiten genomen ten aanzien van de IT-doelarchitectuur. Het Fonds heeft met instemming kennisgenomen van deze besluiten.

Enkele jaren geleden heeft het Fonds klimaatverandering geïdentificeerd als een systeemrisico met mogelijk grote financiële en maatschappelijke impact. In 2022 is dit risico verder in kaart gebracht, met als uiteindelijk doel om te bepalen of verdere beheersmaatregelen nodig zijn. Voor nadere informatie verwijzen we naar paragraaf 2.4 'Beleggingsbeleid: MVB-beleid'.

2.3 Beleggingen: algemeen

Bedragen in miljoenen euro's

2.3.1 Algemene ontwikkelingen op beleggingsgebied

2022 het jaar van de historisch hoge inflatie

2022 stond in het teken van de historisch hoge inflatie. In 2021 nam de inflatie reeds toe vanwege het sterke herstel na de Coronacrisis. In 2022 zagen we een verdere stijging van de inflatie. De Russische inval in Oekraïne in februari leidde tot speculatie dat Rusland energieleveringen aan Europa zou willen verminderen om zo Europa onder druk te zetten de sancties tegen Rusland in te trekken. Later in het jaar werd de Nord Stream 1 pijplijn, de grootste pijpleiding voor gasexporten van Rusland naar Europa, onbruikbaar na zware explosies. Het gevolg was een zeer sterke stijging van de gasprijs. Europa is voor gasgebruik afhankelijk van buitenlandse gasexporteurs. De fors gestegen gasprijs was dan ook belangrijke oorzaak van de stijgende inflatie. De inflatie in de eurozone piekte in oktober 2022 op een niveau van maar liefst 10,6%. Bovendien leidden de sterk gestegen energieprijzen ertoe dat ook de prijzen van andere productcategorieën dan energie in prijs gingen stijgen. Dit was goed zichtbaar in de toename van de kerninflatie. Deze inflatie-maatstaf meet alle prijsveranderingen behalve die van energie en voeding. Bedroeg de kerninflatie in de Eurozone in januari nog 2,3%, aan het einde van het jaar was deze inmiddels gestegen naar 5,2%. Toenames in de kerninflatie zijn in de regel veel persistenter dan stijgingen van energieprijzen.

Diepe crisis vermeden, maar economie eurozone kwam tot stilstand

De sterke toename van de gasprijs leidde tot zorgen dat de economie van de eurozone in een diepe crisis terecht zou kunnen komen. Dit zette overheden ertoe om huishoudens en bedrijven fiscaal te ondersteunen. Zo kwam er in Nederland een prijsplafond op energie voor huishoudens en andere kleinverbruikers. In veel andere Europese landen werden soortgelijke maatregelen ingesteld. Het milde weer in de herfst en in december hielp ook. Hierdoor was het gasverbruik lager dan normaal. De gasprijs daalde na augustus, al bleef deze hoger dan voor de Coronacrisis. Dit alles zorgde ervoor dat een diepe crisis in Europa uitbleef.

Toch kwam de economische groei nagenoeg tot stilstand. De sterke toename van de inflatie erodeerde, ondanks de fiscale steun, de koopkracht van huishoudens en bedrijven. Dit zette het economisch herstel onder druk. Groeide de Eurozone economie in het tweede kwartaal nog bijna met een 1% ten opzichte van het kwartaal ervoor, in het vierde kwartaal nam de economische activiteit niet langer toe.

Ondanks afkoelende economie leidde hoge inflatie tot renteverhogingen ECB

Ondanks dat de economische groei afnam, moesten centrale banken, zoals de ECB, de hoge inflatie indammen. Daarom moest de rente verhoogd worden. Nadat eerder in 2022 de Amerikaanse centrale bank de beleidsrente had verhoogd, zette in juli de ECB de eerste stap. De centrale bank van de Eurozone verhoogde de beleidsrente van -0,5% naar 0%. Dit

was de eerste renteverhoging in elf jaar. Later in het jaar verhoogde de ECB de beleidsrente stapsgewijs verder naar 2%. Een hogere rente maakt het duurder voor consumenten en bedrijven om geld te lenen. De renteverhogingen van de ECB droegen dus ook bij aan het afkoelen van de economie.

Hogere rente leidde tot verliezen op portefeuille met vastrentende waarden...

De monetaire verkrapping van centrale banken leidde in 2022 tot een scherpe stijging van de lange rente. Was de 10-jaarsrente op Duits staatspapier in het begin van het jaar nog licht negatief, aan het einde van het jaar was de rente tot boven de 2,5% gestegen. In andere landen zagen we soortgelijke rentestijgingen. De scherpe rentestijging leidde ertoe dat het rendement op de portefeuille met vastrentende waarden negatief was in 2022.

...en lagere aandelenbeurzen

Een hogere rente maakt beleggen in aandelen minder attractief. Beleggers kunnen immers gemakkelijker een rendement verkrijgen door te beleggen in staatsobligaties. De hogere rente zorgde er dan ook voor dat aandelenmarkten daalden. Zo daalde in 2022 de toonaangevende S&P 500, die de koersen van de 500 grootste Amerikaanse bedrijven meet, met vrijwel 20%.

Verzwakking euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar

Een laatste belangrijke ontwikkeling die we vorig jaar zagen, was de verzwakking van de Euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar. Zoals gezegd is Europa voor gasvoorziening afhankelijk van het buitenland. Dat geldt niet voor de VS, dat ten aanzien van gas zelfvoorzienend is. De verminderde Russische gasexporten naar Europa en de stijging van de Europese gasprijs, raakte de economie van de Eurozone dan ook harder dan die van de VS. Hierdoor verzwakte de euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar.

2.3.2 Beleggingsbeleid algemeen en resultaten

De doelstelling (ambitie) van het beleggingsbeleid is om een belangrijke bijdrage te leveren aan het realiseren van een reëel pensioen. Daarmee bedoelen we een waardevast pensioen voor pensioenontvangers en premievrije polishouders en een welvaartsvast pensioen voor pensioenopbouwers.

	Eind 2022	Eind 2021
Totaal belegd vermogen	17.362	23.812

Het totaal belegde vermogen per eind 2022 bedroeg 17,4 miljard euro. Dit is een forse daling ten opzichte van eind 2021 (23,8 miljard). De daling is te verklaren door het negatieve rendement op de beleggingsportefeuille.

Beleggingsbeleid

Het vermogen van Philips Pensioenfonds is verdeeld over vastrentende waarden (zoals obligaties) en zakelijke waarden (zoals aandelen en onroerend goed). Om op lange termijn

verhoging van de pensioenen door indexatie mogelijk te maken, moeten we voldoende rendement behalen met de beleggingen. Deze ambitie kan niet met slechts één beleggingsmix, maar met meerdere mixen worden waargemaakt. Wanneer meer in zakelijke waarden wordt belegd, wordt een hoger rendement verwacht en wordt de ambitie sneller haalbaar. Tegelijkertijd neemt dan echter ook het risico toe. Wanneer meer in vastrentende waarden wordt belegd, nemen de risico's af, maar is de ambitie naar verwachting minder snel haalbaar omdat het verwachte rendement minder hoog zal zijn. Derhalve zijn er ten aanzien van het lange-termijn beleid onder- en bovengrenzen vastgesteld (zie volgende tabel) waarbinnen de verdeling tussen vastrentende en zakelijke waarden kan schuiven. Deze onder- en bovengrenzen worden de 'strategische ruimte' genoemd. De strategische ruimte is vastgesteld op basis van een ALM-studie.

Strategische ruimte	Ondergrens	Bovengrens
Vastrentende waarden	55%	65%
Zakelijke waarden	35%	45%

Welke beleggingsmix binnen de strategische ruimte op enig moment het beste past, hangt samen met de risico-/rendementskarakteristieken op dat moment. Overigens wordt alleen een andere beleggingsmix gekozen wanneer structurele ontwikkelingen in de markt hiertoe aanleiding geven.

Keuze beleggingsmixen

Het beleid van Philips Pensioenfonds is normaal gesproken gericht op de lange termijn. Maar door de aankomende stelselwijziging was er naar het oordeel van het Algemeen Bestuur aanleiding om op enkele punten af te wijken van het lange termijnbeleid van Philips Pensioenfonds, zoals de hierboven beschreven Strategische Ruimte. Het doel hiervan is om gedurende de transitieperiode de daling van de buffer van Philips Pensioenfonds in een slecht weer scenario te beperken. Hierdoor is de kans groter dat deelnemers van Philips Pensioenfonds een goede start maken in het nieuwe pensioenstelsel.

Het Algemeen Bestuur heeft in dat kader in 2021 onder meer besloten het risicoprofiel van de beleggingen tijdens de overgang naar een nieuwe regeling te reduceren, door de allocatie naar zakelijke waarden met 7,5%-punt af te bouwen ten gunste van staatsobligaties en cash. In het vierde kwartaal van 2022 is de verdeling van de beleggingsportefeuille licht gewijzigd omdat een deel van het vermogen van het Fonds buiten de beleggingsportefeuille in cash als buffer wordt aangehouden. Dit houdt verband met de sterk gestegen onderpandsverplichtingen van het Fonds onder lopende derivatencontracten.

De verdeling van de beleggingsportefeuille is zodoende tijdelijk als volgt:

- 66,0% van het vermogen van het Pensioenfonds is belegd in vastrentende waarden

Deze bestaan grotendeels uit relatief 'veilige' beleggingen, die een deel van de

pensioenuitkeringen die het Fonds in de toekomst verwacht te moeten doen, in aanzienlijke mate zeker kunnen stellen. Denk hierbij met name aan staatsobligaties met een wereldwijde spreiding. Tevens wordt in (naar verwachting) hoger renderende en iets risicovollere vastrentende waarden belegd, zoals bedrijfsobligaties en obligaties van opkomende markten. Het hogere risico wordt hierbij gecompenseerd door een hogere rendementsverwachting. Ook cash valt binnen de categorie vastrentende waarden. Cash is geïnvesteerd in kapitaalmarktfondsen/ leningen met een zeer korte looptijd en een goede kredietwaardigheid. Cash heeft daarmee een laag risicoprofiel.

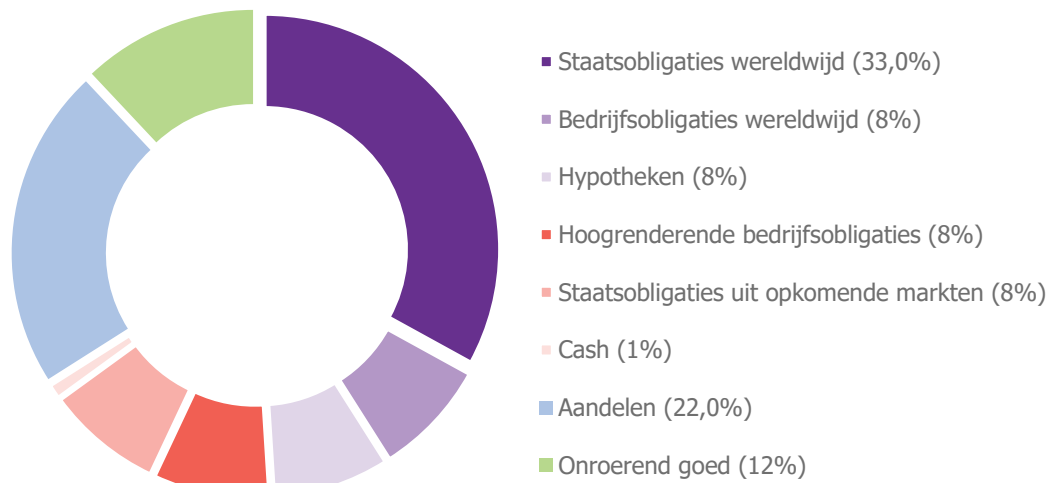
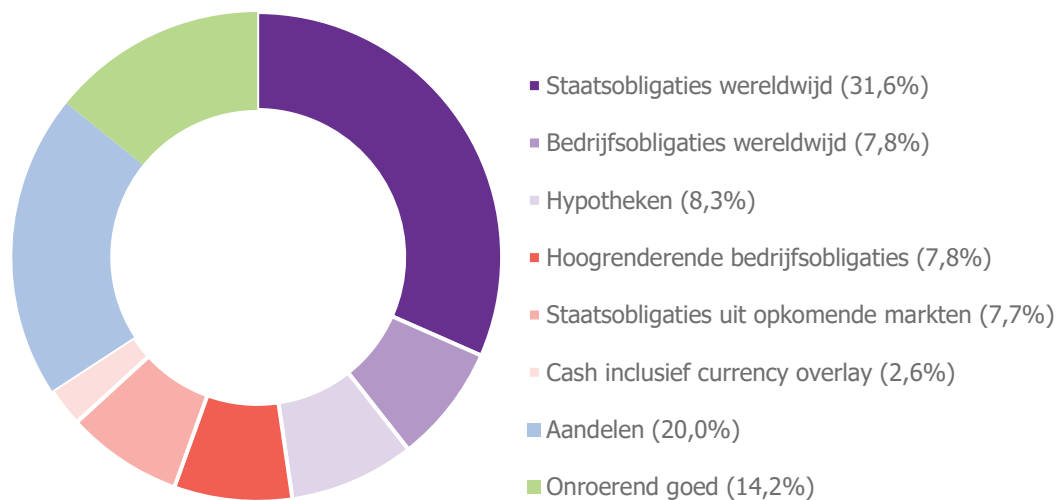
- *34,0% van het vermogen van het Pensioenfonds is belegd in zakelijke waarden*
Dat zijn de meer 'risicovolle' beleggingen. Met de zakelijke waarden wordt beoogd een overrendement te behalen ten opzichte van de verplichtingen. Denk hierbij aan beleggingen in aandelen en onroerend goed.

Er zijn verschillende risico's die van invloed zijn op de financiële positie van Philips Pensioenfonds. Zo hebben renteontwikkelingen en de ontwikkeling van de inflatie grote invloed op de mate waarin het Fonds de toekomstige pensioenen (inclusief indexatie) kan betalen. Naast de beleggingen in vastrentende waarden en zakelijke waarden koopt het Fonds daarom nog extra 'bescherming' – in de vorm van een 'swapoverlay' – om de invloed van die risico's deels af te dekken.

Portefeuilleverdeling

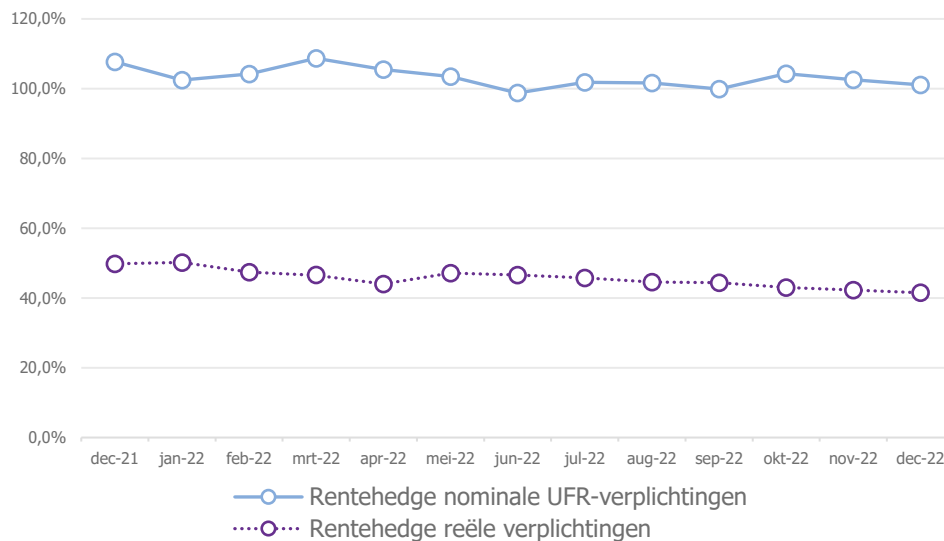
In het diagram hieronder wordt getoond hoe het belegd vermogen van het Fonds verdeeld is over de verschillende beleggingscategorieën. De strategische verdeling geeft aan op welke verdeling van het vermogen het beleggingsbeleid van het Fonds aanstuurt. De feitelijke verdeling geeft aan hoe de verdeling van de beleggingen feitelijk eind 2021 verdeeld was. Vastgesteld kan worden dat er een verschil is tussen de strategische en feitelijke verdeling per einde verslagjaar. Dit verschil valt binnen de hiervoor door het Bestuur vastgestelde bandbreedtes.

Eind 2022 was 13,3% (2021: 11,6%) van het belegd vermogen geïnvesteerd in Nederland. Deze beleggingen in Nederland bestaan hoofdzakelijk uit staatsobligaties en hypotheekleningen.

Strategische portefeuilleverdeling gedurende de transitieperiode*Feitelijke portefeuilleverdeling (eind 2022)***Verloop rentehedge-percentage**

In de aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel heeft het Algemeen Bestuur naast het reduceren van het risico van de beleggingen, besloten om de strategische renteafdekking aan te passen van een dynamische afdekking naar een hogere en vaste renteafdekking. Ook dit is gedaan om de daling van de buffer van Philips Pensioenfonds gedurende een slechtweerscenario te beperken. In april 2022 heeft het Algemeen Bestuur besloten om de beoogde renteafdekking licht te verlagen van 50% van de reële verplichtingen naar 45% van de reële pensioenverplichtingen. Bij de huidige rentes betekent dit een nominale renteafdekking van in de buurt van de 100% van de pensioenverplichtingen. Dit is te zien in de volgende grafiek. Behoudens enige fluctuaties door markt- en portefeuilleontwikkelingen

bleven zowel de reële als de nominale renteaftdekking relatief constant gedurende het verslagjaar.

Totaalrendement

Rendement beleggingen

	2022	2021
Totaalrendement ²³	-24,7%	5,7%

In paragraaf 2.8.6 is de relatie van de vermogensbeheer- en transactiekosten met het totaalrendement opgenomen.

Rendement per beleggingscategorie

In de volgende tabel worden de rendementen per beleggingscategorie gegeven tegenover het rendement van de bijbehorende benchmark. Onder de tabel is een toelichting op de rendementen opgenomen. Het betreft hier voor de verschillende beleggingscategorieën de rendementen in euro's, waarbij het effect van de valuta-afdekking niet is meegenomen. Het valutarisico van de belangrijkste valuta's (waaronder de dollar en de yen) wordt geheel afgedekt voor de meeste beleggingscategorieën. Voor de beleggingscategorie aandelen geldt dat de helft van het valutarisico wordt afgedekt. Ook andere valuta's worden soms (deels) afgedekt. Het totaaleffect van de valuta-afdekking is te zien op de regel 'Afdekking valuta (contributie aan totaal)'. In de kolom 'Rendement (incl. afdekking valuta)' worden de rendementen getoond inclusief de geschatte effecten van het afdekken van het valutarisico.

²³ Het gegeven rendement is inclusief afdekking rente-, valuta- en inflatierisico. Het totaalrendement exclusief afdekking rente- en inflatierisico bedroeg over 2022 -17,3% en over 2021 5,4%. Het gegeven rendement is het gerapporteerde rendement. Dit is berekend op basis van werkelijke cijfers. Het bruto en netto rendement dat van dit gerapporteerde rendement is afgeleid, is opgenomen in paragraaf 2.8.6 'Relatie van de vermogensbeheerkosten met fondsrendement en risicoprofiel'.

Onder de tabel is tot slot een toelichting opgenomen over de rendementen in vergelijking met de benchmark.

Rendementen beleggingscategorieën	Feitelijke omvang	Passief / actief	Rendement	Benchmark ²⁴	Rendement (incl. afdekking valuta) ²⁵
Staatsobligaties wereldwijd	31,6%	Passief	-34,8%	-34,8%	-35,3%
Bedrijfsobligaties wereldwijd	7,8%	Actief	-10,8%	-10,6%	-15,7%
Hypotheke	8,3%	Actief	-20,7%	nvt	nvt
Hoogrenderende bedrijfsobligaties	7,8%	Actief	-3,4%	-7,5%	-9,7%
Staatsobligaties uit opkomende markten	7,7%	Actief	-1,1%	-1,7%	-3,7%
Aandelen	20,0%	Passief	-12,9%	-13,4%	-15,0%
Onroerend goed ²⁶	14,2%	Actief	12,3%	-0,2%	12,3%
Cash	1,0%	Actief	-0,1%	-0,4%	nb
Afdekking valuta (contributie aan totaal)²⁷			-1,8%-punt		
Afdekking rente- en inflatierisico (contributie aan totaal)			-8,3%-punt		

²⁴ De componenten van de strategische benchmark per eind 2022 zijn: Customized Barclays Global Aggregate Treasury 15Yr+ index, Customized Barclays Global Aggregate ex Japan index, Customized Barclays Euro corporate index, JPM GBI EM Global Diversified index ex Russia, JPM EMBI Global index ex Russia, BofAML Global HY Constrained index, iSTOXX Responsible Developed Markets SDG aandelen index, Customized Emerging Markets aandelen index, Customized MSCI Global Property index, FTSE EPRA/NAREIT Developed index, BofAML 3month Euribid CMS index. Er is geen benchmark voor Hypotheken vanwege het illiquide karakter van de categorie.

²⁵ Deze kolom laat de rendementen zien inclusief de effecten van het afdekken van het wisselkoersrisico. Omdat de contributie aan het totale rendement moet worden toegedeeld aan de verschillende beleggingscategorieën betreft dit een geschat rendement.

²⁶ De rendementen getoond voor de categorie Onroerend goed zijn gecorrigeerd voor de afdekking van valuta-effecten. De portefeuille bestaat voor het grootste deel uit niet-beurssgenoteerd Vastgoed waarvan de waardering met vertraging wordt gerapporteerd. Dat betekent dat het 12-maands rendement van de portefeuille een kwartaal achterloopt. Het benchmarkrendement sluit daar niet bij aan en is berekend op basis van vastgoedwaarderingen over het hele kalenderjaar.

²⁷ Exclusief afdekking valuta-effecten van Onroerend goed.

Rentestijgingen leidden tot verlies op staatsobligaties en hypotheeken

Na een beleggingsrendement van 9,9% in 2020 en 5,7% in 2021 bedroeg het totale beleggingsrendement -24,7% in 2022. Het negatieve rendement werd veroorzaakt door de sterke stijging van de lange rente die we in 2022 zagen. Met name de staatsobligatieportefeuille werd hierdoor geraakt. Vanwege hun lange looptijd hebben staatsobligaties een grote rentegevoeligheid. De marktwaarde verandert dus sterk wanneer de rente verandert. Ook de hypotheekportefeuille heeft een behoorlijk grote rentegevoeligheid. Deze portefeuille liet dan ook een fors verlies zien.

Rendement portefeuille met (hoogrenderende) bedrijfsobligaties ook negatief

Het rendement op de portefeuille met (risicovolle) bedrijfsobligaties was ook negatief. Dit kwam enerzijds door een toename van de spreads (de vergoeding voor het extra risico van bedrijfsobligaties ten opzichte van staatsobligaties met een laag risico). Anderzijds kwam dit door de stijging van de lange rente. Bedrijfsobligaties hebben echter in de regel een kortere looptijd en daardoor een lagere rentegevoeligheid dan staatsobligaties. Hierdoor was het rendement op de portefeuille met (hoogrenderende) bedrijfsobligaties minder negatief dan het rendement van de portefeuille met staatsobligaties.

De rendementen op de portefeuille met bedrijfsobligaties en hoogrenderende bedrijfsobligaties zijn uitgedrukt in euro's (kolom rendement). Philips Pensioenfonds belegt in (hoogrenderende) bedrijfsobligaties in veel verschillende landen. Valuta-effecten spelen dus ook een rol bij de totstandkoming van het rendement. Een belangrijke trend vorig jaar was de waardedaling van de euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar. Dit ondersteunde het rendement uitgedrukt in euro's. Hoewel valutaontwikkelingen positief uitpakten voor Philips Pensioenfonds in 2022, is dat niet altijd zo. Philips Pensioenfonds dekt daarom het valutarisico voor de meeste beleggingscategorieën af met uitzondering van aandelen en staatsobligaties van opkomende landen in lokale valuta. Van de portefeuille aandelen uit ontwikkelde landen wordt de helft van het wisselkoersrisico afgedekt, het wisselkoersrisico van aandelen uit opkomende landen en staatsobligaties uit opkomende landen in lokale valuta wordt niet afgedekt. Doordat het valutarisico voor de meeste beleggingscategorieën wordt afgedekt, spelen valutabewegingen voor het uiteindelijk behaalde rendement slechts een beperkte rol. Het rendement op de portefeuille bedrijfsobligaties en op de portefeuille hoogrenderende bedrijfsobligaties was inclusief het afdekken van het wisselkoersrisico (waardoor per saldo niet geprofitteerd werd van de waardeverhoging van de Amerikaanse dollar ten opzichte van de euro) dan ook negatiever (kolom rendement incl. afdekken wisselkoersrisico) dan het rendement uitgedrukt in euro's.

Rendement portefeuille staatsobligaties opkomende landen negatief

Het rendement op de portefeuille met staatsobligaties uit opkomende landen was negatief. Deze portefeuille bestaat uit staatsobligaties uit opkomende landen in lokale valuta en staatsobligaties uit opkomende landen in Amerikaanse dollars. Het wisselkoersrisico van staatsobligaties uit opkomende landen in lokale valuta wordt niet afgedekt. Hierdoor werd het rendement ondersteund door een stijging van de waarde van valuta uit opkomende landen. Er was echter sprake van een negatief rendement behaald op de portefeuille met staatsobligaties uit opkomende landen uitgedrukt in Amerikaanse dollar. Bij deze portefeuille wordt het wisselkoersrisico wel afgedekt. De waardedaling van de euro ondersteunde dus

niet het rendement. Een stijging van de rente en de spread leidde tot een negatief rendement op de portefeuille met staatsobligaties uit opkomende landen uitgedrukt in dollars. Dit negatieve rendement was groter dan het positieve rendement op staatsobligaties uit opkomende landen in lokale valuta. Hierdoor was het totale rendement op de portefeuille met staatsobligaties uit opkomende landen licht negatief.

Cash rendement licht negatief

Het rendement op de cash portefeuille was licht negatief. Dit rendement wordt sterk beïnvloed door de beleidsrente van de ECB. Het cash rendement is in de regel iets lager dan de beleidsrente van de ECB. De ECB begon in juli met het verhogen van de beleidsrente. Voor die tijd was de beleidsrente negatief. Hierdoor was het rendement op de portefeuille met cash voor geheel 2022 licht negatief.

Aandelen hadden ook last van rentestijging

Het rendement op de portefeuille met aandelen was ook negatief. Een hogere rente maakt beleggen in aandelen per saldo minder attractief. Hierdoor lieten aandelenbeurzen in 2022 verliezen zien.

Vastgoed als enige beleggingscategorie een positief rendement

Vastgoed liet als enige beleggingscategorie in 2022 een positief rendement zien. In 2022 bleef er wereldwijd veel vraag naar logistiek vastgoed en woningen waardoor beleggingen in die sectoren in waarde zijn gestegen gedurende het jaar. Verder is het leeuwendeel van de Vastgoedbeleggingen van het Fonds belegd in private markten die minder liquide zijn in vergelijking tot publieke markten zoals aandelenmarkten. Hierdoor reageren vastgoedwaarderingen met de nodige vertraging op economische ontwikkelingen waardoor de ongunstige economische ontwikkelingen aan het einde van het jaar nog niet zichtbaar zijn in het rendement van de portefeuille. Door de combinatie van bovenstaande effecten bedraagt het gerapporteerde rendement van de vastgoedportefeuille 12,3%.

Afdekking valutarisico leidde tot lager rendement in 2022

Het afdekken van valutarisico beschermt tegen het risico van waardedaling van de afgedekte valuta en heeft dus een positieve invloed op het rendement als die waardedaling zich voordoet. Als de afgedekte valuta echter stijgen in waarde, zoals per saldo gebeurde in 2022, heeft de afdekking een negatieve invloed op het rendement. In 2022 daalde de waarde van de euro tegenover veel valuta en steeg dus de waarde van de afgedekte valuta. Hierdoor leidde de valuta afdekking tot een 1,8%-punt²⁸ lager totaalrendement in 2022.

Afdekking rente en inflatierisico droeg negatief bij

Het afdekken van het rente- en inflatierisico middels de swap-overlay droeg 8,3%-punt negatief bij aan het totaalrendement in 2022. Zoals reeds eerder vermeld steeg de lange rente scherp in 2022. Hierdoor was de contributie aan het rendement van de afdekking van het renterisico negatief in 2022²⁹.

Dit effect werd slechts gedeeltelijk gecompenseerd door de licht positieve contributie aan het rendement van de inflatieswaps. De op financiële markten ingeprijsde inflatie-

²⁸ Exclusief afdekking valuta-effecten van Onroerend goed.

²⁹ De rentestijging zorgde ook voor een sterke daling van de waarde van de pensioenverplichtingen.

verwachtingen (i.e. break even inflation) namen in 2022 licht toe. Bovendien besloot het Algemeen Bestuur als onderdeel van een verdere verfijning van het transitiebeleid om in april de inflatie-afdekking te verkopen en op die manier het risico van daling van de dekkingsgraad bij een daling van de verwachte inflatie te beperken. In de maanden na dit besluit is de inflatie-afdekking afgebouwd. Eind 2022 is dit afgerond.

Rendementen in vergelijking met de benchmark

In de tabel op pagina 52 is per beleggingscategorie aangegeven of deze passief of actief belegd wordt. In een actief beheerde portefeuille probeert de beheerder zijn relevante benchmark te overtreffen. Een passief beheerde portefeuille bootst de benchmark na. Ongeveer de helft van het vermogen van het Fonds wordt passief beheerd, omdat de vermogensbeheerkosten van passief beheer lager zijn dan die van actief beheer draagt dit eraan bij om de vermogensbeheerkosten te beperken. Het is de overtuiging van Philips Pensioenfonds dat actief beheer in veel gevallen onvoldoende extra rendement oplevert om de hogere kosten ervan te rechtvaardigen. Om die reden is het uitgangspunt 'passief beheer, tenzij passief beheer niet mogelijk is of het Fonds het vanwege bijzondere marktomstandigheden mogelijk acht met actief beheer een hoger rendement te behalen dan met passief beheer'. Toch belegt het Fonds ongeveer de helft van het vermogen actief. Voor ongeveer een kwart van het vermogen per einde jaar 2022 geldt dat dat belegd is in categorieën waar passief beheer niet mogelijk is, dat zijn de categorieën Cash, Hypotheken en het leeuwendeel van de niet beursgenoteerde Vastgoedportefeuille. Voor het overige kwart van het vermogen acht het Fonds het mogelijk dat met actief beheer een hoger rendement wordt behaald dan met passief beheer.

Rendement passief beheerde portefeuilles kunnen afwijken van de benchmarks

Vanwege het passieve beheer van de categorie Staatsobligaties wereldwijd was het rendement van deze categorie vrijwel gelijk aan dat van de bijbehorende benchmark.

Ook de categorie Aandelen wordt passief beheerd. Desondanks werd in deze categorie een hoger rendement behaald dan dat van de benchmark. Dit is te verklaren door het verschil in fiscale status van het Fonds en de aannames in de benchmark ten aanzien van de fiscale behandeling van ontvangen dividenden.

De meeste actief beheerde portefeuilles rendeerden beter dan de bijbehorende benchmarks

Met de actief beheerde beleggingen in Bedrijfsobligaties wereldwijd werd een rendement behaald dat net lager was dan de benchmark. De portefeuille had gemiddeld een wat hoger risicoprofiel dan dat van de benchmark, wat er in de marktbewegingen van 2022 toe leidde dat het relatieve rendement iets lager (zo'n 0,2%) was dan de benchmark.

De beleggingen in Hoogrenderende bedrijfsobligaties behaalden een 4,1% hoger rendement dan de benchmark vanwege de selectie van individuele obligaties en vanwege beleggingen in bankleningen die geen onderdeel uitmaken van de benchmark.

De categorie Staatsobligaties uit opkomende markten behaalde als actief beheerde beleggingscategorie een 0,6% hoger rendement dan de benchmark. Een andere

rentegevoeligheid van de beleggingen dan die van de benchmark zorgde voor dit positieve resultaat.

Rendement onroerend goedportefeuille hoger dan de benchmark

Het rendement van de Vastgoedportefeuille is met 12,3% hoger dan de -0,3% van de benchmark. De belangrijkste reden daarvoor is dat er een verschil zit in periode waarop de waarderingen gebruikt in de portefeuille en die in de benchmark van elkaar verschillen. Dit wordt toegelicht onder de tabel waar de rendementen in zijn weergegeven. Als we voor dit verschil corrigeren is het rendement van de portefeuille in lijn met de benchmark.

2.4 Beleggingen: MVB-beleid

Philips Pensioenfonds stelt in het kader van het beleggingsbeleid, het financiële belang van zijn deelnemers voorop. Het Fonds is van mening dat deze verantwoordelijkheid naar deelnemers prima samengaat met een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid (MVB-beleid). In 2020 heeft het Fonds een uitgebreid deelnemersonderzoek uitgevoerd en daarna een nieuw MVB-beleid ontwikkeld. Het nieuwe beleid is gebaseerd op onderstaande zaken:

- Wensen van onze deelnemers
- Internationale richtlijnen verantwoord ondernemen
 - De OESO-richtlijnen, UN Guiding Principles (UNGPs) en Global Compact (worden onderschreven)
- Internationale principes op het gebied van verantwoord beleggen
 - De UN Principles for Responsible Investment (PRI) – ondertekend in 2009
 - Het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant – ondertekend in 2018
- Wet- en regelgeving
 - O.a. Pensioenwet, Nederlandse Corporate Governance code, IORP2, SRD2

Het MVB-beleid geeft weer hoe Philips Pensioenfonds rekening houdt met het milieu, arbeidsverhoudingen en goed ondernemingsbestuur (ook wel 'ESG-aspecten') in het beleggingsproces. MVB gaat zowel over de impact via de beleggingen op deze aspecten als over de financiële impact die deze aspecten hebben op de beleggingsportefeuille.

Het Fonds heeft als doel om negatieve impact op de ESG-aspecten via de beleggingen zoveel mogelijk te voorkomen. Daarnaast wil het Fonds dat ESG-aspecten bij beslissingen in de beleggingsketen adequaat worden meegenomen vanwege de overtuiging dat deze financieel relevant zijn (vaak op de lange termijn). Dit komt terug in:

1. de *keuzes* die we maken ten aanzien van onze beleggingen en anderzijds
2. de wijze waarop we zorgdragen voor deze beleggingen, '*stewardship*' genaamd.

Het Fonds heeft de overtuiging dat het mogelijk is deze doelstellingen te bereiken, zonder dat dit ten koste gaat van de kans om de financiële ambitie te behalen. Bij de verantwoording over het beleid en de wijze waarop dit wordt uitgevoerd, streeft het Fonds ernaar een eerlijk beeld neer te zetten (geen 'greenwashing'), waarin rekening wordt gehouden met het feit dat het MVB-beleid nog in ontwikkeling is en nog niet is uitgerold naar alle beleggingscategorieën waarin het Fonds belegt.

2.4.1 Beleid – Keuze voor beleggingen

Er zijn drie punten van belang bij de keuze voor de beleggingen vanuit het MVB-beleid. Ten eerste hanteert het Fonds randvoorwaarden waar beleggingen aan moeten voldoen. Ten tweede wil het Fonds waar dat kan aansluiten bij de houdingen en voorkeuren van onze deelnemers op het gebied van duurzaamheid. Als laatste draagt MVB ook bij aan het maken van afwegingen op het vlak van risico en rendement. Het MVB-beleid zorgt ervoor dat de

portefeuille een verantwoord en duurzamer karakter heeft dan het universum van beschikbare beleggingen. Het heeft niet tot gevolg dat we enkel 'groene' beleggingen in de portefeuille hebben.

Bovenstaande drie punten komen tot uiting in het uitsluitingsbeleid (waar het Fonds niet in wenst te beleggen), het beleid over de keuze voor beleggingen die bijdragen aan duurzame ontwikkeling (waar het Fonds juist wél in wenst te beleggen) en in het beleid over het meewegen van ESG-informatie bij beleggingsbeslissingen om risico- en rendementsafwegingen te maken.

Bij uitsluitingen wordt onderscheid gemaakt tussen bedrijven en landen (voor staatsobligaties). Het Fonds belegt niet in bedrijven die zijn betrokken bij de productie van controversiële wapens of tabak. Daarnaast wordt niet belegd in bedrijven die meer dan 25% van hun omzet halen uit de meest vervuilende fossiele energiebronnen, namelijk olieteerzanden, bruin- en steenkool. Ook wenst het Fonds niet te beleggen in bedrijven die in hun productieproces internationale afspraken op het gebied van verantwoord ondernemen (Global Compact, OESO-richtlijnen en UNGP's) structureel ernstig schenden. Daarover gaat het Fonds eerst de dialoog aan met zulke bedrijven. Als dialoog niet leidt tot het gewenste resultaat dan sluit het Fonds deze bedrijven uit. Ook belegt het Fonds niet in staatsobligaties van landen waartegen sancties zijn afgekondigd door de Europese Unie en/of de Verenigde Naties. Tot slot belegt het Fonds evenmin in staatsobligaties van landen die significant achterblijven op ESG-gebied.

Op basis van de resultaten uit het deelnemersonderzoek, uitgevoerd in 2020, wil het Fonds met de beleggingen bijdragen aan het behalen van de Sustainable Development Goals (SDGs) en dan met name SDGs:

- 3 'Goede gezondheid en welzijn',
- 11 'Duurzame steden en gemeenschappen',
- 12 'Verantwoorde consumptie en productie' en
- 13 'Klimaatactie'.

Voor deze SDGs is gekozen omdat ze herkenbaar zijn, aansluiten bij het beleid van de ondernemingen en door deelnemers onderschreven worden als belangrijke doelen. Dit betekent dat Philips Pensioenfonds meer wil beleggen in beleggingen die bijdragen aan het behalen van de vier geselecteerde SDGs ten opzichte van het beleggingsuniversum. Ook wil het Fonds juist minder (en in een beperkt aantal gevallen helemaal niet) beleggen in beleggingen die het behalen van de SDG's moeilijker maken. Het Fonds ontwikkelt en implementeert dit beleid per beleggingscategorie. Het Fonds heeft dit reeds gedaan voor de portefeuille aandelen uit ontwikkelde markten. Ten opzichte van het aandelenuniversum, sluiten de beleggingen in die portefeuille beter aan bij de 4 SDGs. Het Fonds belegt in deze beleggingscategorie 20%-punt meer in bedrijven die meetbaar bijdragen aan onze ontwikkelingsdoelen met minimaal 10% van de omzet. De bedrijven waar het Fonds in belegt, stoten gezamenlijk 30%-punt minder broeikasgas (zoals CO₂) uit per euro aan omzet die ze genereren dan de bedrijven waarin Philips Pensioenfonds voor de beleidsaanpassing belegde. Ontwikkeling van dit beleid in de beleggingscategorie aandelen uit opkomende markten heeft plaatsgevonden in 2022, de beleggingsportefeuille is hier begin 2023 op aangepast. De

volgende beleggingscategorie waarvoor het bijdragen aan SDG's wordt onderzocht is de categorie Wereldwijde Staatsobligaties (van ontwikkelde markten).

Ten slotte neemt het Fonds informatie over duurzaamheid ook mee in het beleggingsproces om een optimaal rendement tegen een aanvaardbaar risico te genereren. Om die reden wordt rekening gehouden met ESG-aspecten bij beleggingsbeslissingen, net zoals rekening wordt gehouden met overige risico's en factoren zoals omzetgroei en kosten bij een bedrijf.

2.4.2 Beleid – Stewardship

Dit deel van het beleid gaat over het verantwoord beheer ('stewardship') van het aan Philips Pensioenfonds toevertrouwde kapitaal, daaronder valt het verantwoord gebruik van de rechten die het Fonds heeft als belegger. Dit doet het Fonds voornamelijk door de bedrijven in de portefeuille te monitoren, als er reden toe is een dialoog met hen aan te gaan en tijdens aandeelhoudersvergaderingen het stemrecht uit te oefenen.

Om de beleggingen zo goed mogelijk te kunnen beoordelen is het belangrijk om voldoende informatie te verzamelen over de bedrijven waarin belegd wordt. Hoe bedrijven opereren, heeft naast financiële consequenties ook invloed op de maatschappij, klimaat en milieu. Bij het beoordelen van beleggingen wordt gekeken naar (potentiële) negatieve impact en dat doet het Fonds zoveel als mogelijk op basis van due diligence zoals omschreven in het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers. Daarnaast worden ook ontwikkelingen in de bredere maatschappij die relevant zijn (of dat kunnen worden) voor onze beleggingsportefeuille gemonitord.

Deze informatie (onder andere verkregen via due diligence) heeft ertoe geleid dat het Fonds klimaatverandering als thematisch aandachtsgebied heeft aangemerkt vanwege de grote financiële en maatschappelijke gevolgen ervan.

Op basis van de informatie die voortvloeit uit de monitoring van de portefeuille, gaat het Fonds een dialoog aan met de bedrijven in de portefeuille. Hierbij richt het Fonds zich op de bedrijven waarvan ingeschat wordt dat de dialoog kan leiden tot veranderingen die zoveel mogelijk bijdragen aan langetermijnwaardecreatie.

Beleggingen in aandelen geven het Fonds het recht om te stemmen tijdens aandeelhoudersvergaderingen. Door gebruik te maken van het stemrecht kan het Fonds indirect invloed uitoefenen op de kwaliteit van het bestuur van de ondernemingen waarin wordt belegd. Het Fonds zal daarom geïnformeerd het stemrecht uitoefenen en niet blindelings het management of een proxyadviesbureau volgen. Het Fonds gebruikt informatie uit verschillende bronnen. Het Fonds leent geen aandelen uit. Verder is het Fonds terughoudend in het inbrengen van stemvoorstellen.

2.4.3 Uitvoering van het beleid

Er zijn diverse partijen die een rol spelen in de uitvoering van het beleid, de belangrijkste zijn Philips Pensioenfonds, BlackRock, Cambridge en de vermogensbeheerders. Van deze partijen zijn de voornaamste activiteiten voor de uitvoering van het MVB-beleid hieronder weergegeven.

Philips Pensioenfonds bepaalt het beleid, selecteert benchmarks voor de diverse beleggingscategorieën (waarin zoveel mogelijk rekening is gehouden met ESG-beleid van het Fonds) en stelt de uitsluitingslijsten op. Ook treedt het Fonds in dialoog met BlackRock en de vermogensbeheerders over MVB.

BlackRock (Master Manager) zorgt dat het beleid wordt uitgevoerd door de onderliggende vermogensbeheerders. BlackRock meet het ESG-gehalte van de portefeuille, rapporteert hierover en adviseert het Fonds inhoudelijk.

Vermogensbeheerders

De vermogensbeheerders van passief beheerde portefeuilles volgen de benchmark voorgeschreven door Philips Pensioenfonds bij het selecteren van beleggingen. Als die benchmark is samengesteld met inachtneming van het MVB-beleid van het Fonds, ontstaat aldus automatisch een portefeuille die in lijn is met dat beleid. Dat is op dit moment het geval bij de gehele aandelenportefeuille, dat wil zeggen zowel bij de aandelenportefeuille ontwikkelde markten als bij de aandelenportefeuille opkomende markten. De benchmarks van andere passief beheerde beleggingsportefeuilles van het Fonds worden zo snel mogelijk in lijn gebracht met het nieuwe MVB-beleid. Daarnaast voeren de vermogensbeheerders van deze portefeuilles stewardshipactiviteiten uit.

De vermogensbeheerders van actief beheerde mandaten kunnen afwijken van de benchmark, daarbij moeten ESG-aspecten worden meegewogen. Daarnaast voeren deze managers stewardshipactiviteiten uit.

Cambridge is een door het Fonds gecontracteerde onafhankelijke adviseur op het gebied van vermogensbeheer en de partijen die in de vermogensbeheermarkt actief zijn. In de advisering over de selectie en beoordeling van vermogensbeheerders neemt Cambridge de uitvoering van het MVB-beleid mee.

2.4.4 Verantwoording over MVB

Bij de verantwoording over het beleid en de uitvoering ervan wordt onderscheid gemaakt tussen interne en externe verantwoording.

Intern wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van het beleid op het niveau van beleggingscategorieën en op het niveau van individuele vermogensbeheerders. Er is specifieke aandacht voor engagements die mogelijk kunnen leiden tot uitsluiting. Dat zijn de engagements met bedrijven die internationale afspraken op het gebied van maatschappelijke verantwoordelijkheid schenden.

Extern legt het Fonds verantwoording af door een beknopte versie van het beleid te publiceren. Dat vult het Fonds aan met een uitleg over hoe het beleid wordt uitgevoerd in de verschillende beleggingscategorieën. Ook publiceert het Fonds de beleggingen in beursgenoteerde aandelen samen met informatie over de gevoerde dialoog en het stemgedrag. Voor de overige beleggingscategorieën wordt een lijst met de grootste beleggingen qua marktwaarde gepubliceerd.

Stewardshipbeleid uitgevoerd door de Blackrock (Master Manager)

Stemmen

Philips Pensioenfonds heeft de uitvoering van zijn stembeleid, net als de uitvoering van de beleggingen, overgedragen aan zijn vermogensbeheerder. De vermogensbeheerder brengt namens Philips Pensioenfonds stemmen uit op zoveel mogelijk aandeelhoudersvergaderingen wereldwijd. Philips Pensioenfonds blijft uiteraard eindverantwoordelijk voor het stemmen en ziet erop toe dat dit op de juiste wijze gebeurt. Philips Pensioenfonds geeft elk kwartaal informatie over de uitvoering van het stembeleid op de website van het Fonds. In 2022 heeft het Fonds tijdens 5739 aandeelhoudersvergaderingen stemmen uitgebracht. In totaal werd 60.798 keer gestemd, dat is bijna 92% van alle stemmen die uitgebracht konden worden bij de beleggingen in aandelen. Er werd 4644 maal tegen voorstellen van het bestuur van de desbetreffende onderneming gestemd.

Dialogo (engagement)

De vermogensbeheerder voert gedurende het jaar honderden gesprekken met een groot aantal bedrijven waar Philips Pensioenfonds in belegt. Dit doet de vermogensbeheerder namens Philips Pensioenfonds maar ook namens andere klanten, zo is de impact van deze gesprekken zo groot mogelijk. Een deel van deze gesprekken betreft bedrijven die internationale richtlijnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (volgens Global Compact, OESO of UNGP's) structureel schenden. Het Fonds wenst niet te beleggen in zulke bedrijven. Philips Pensioenfonds geeft deze bedrijven de kans om te verbeteren en daarvoor wordt een engagement traject gestart door de vermogensbeheerder. Deze engagements volgt het Fonds intensief. Als het gewenste resultaat niet tijdig wordt bereikt dan wordt het bedrijf uitgesloten. Dat was in 2022 het geval bij 6 bedrijven.

De informatie die wordt opgehaald tijdens het voeren van dialoog met bedrijven heeft invloed op hoe er gestemd wordt. Om een idee te geven hoe dit werkt bij tegenvallende engagement resultaten geven we hier een korte samenvatting van een voorbeeld. Uit de monitoring (onderdeel van ESG due diligence) van de beleggingen kwam een Zuid-Koreaans bedrijf actief in meerdere landen en meerdere sectoren zoals grondstoffen, infrastructuur en energie naar voren. Dit bedrijf wordt in verband gebracht met uiteenlopende onderwerpen zoals ontbossing, vervuiling van drinkwater van lokale gemeenschappen en slechte arbeidsomstandigheden. Om die reden wordt sinds 2016 dialoog gevoerd over de manier waarop het bedrijf hiermee omgaat. Het bedrijf heeft stappen gezet in de juiste richting, waaronder de toezegging van een beleid tegen onverantwoord gebruik van land waaronder ontbossing (een zogeheten 'NDPE' beleid). Maar het bedrijf blijft achter ten opzichte van andere ondernemingen, bijvoorbeeld op het gebied van transparantie over de processen en het beleid. Hierdoor kunnen beleggers de met het bedrijf geassocieerde milieu- en sociale risico's en impacts onvoldoende beoordelen. Er wordt van het bedrijf verwacht dat het transparanter is over de uitvoering van het NDPE beleid en dat er meer vaart wordt gezet achter het implementeren van het beleid in de gehele waardeketen. Om die reden is tegen de herbenoeming van twee zittende directeurs gestemd in 2022.

Extra aandacht voor het onderwerp klimaatverandering bij vastgoedbeleggingen

Het Fonds heeft klimaatverandering geïdentificeerd als thematisch aandachtsgebied. Er is extra aandacht voor dit onderwerp in de vastgoedportefeuille omdat het Fonds een groot

deel van het vermogen belegt in vastgoed. Vastgoedactiviteiten zijn verantwoordelijk voor zo'n 30-40% van de wereldwijde CO2 uitstoot bijvoorbeeld via energieverbruik voor verwarmen en koelen en de energie en materialen die nodig zijn bij de bouw. Tot slot is het een financieel relevant onderwerp: klimaatverandering brengt risico's met zich mee voor de beleggingen. Daarbij valt te denken aan fysieke risico's voor het vastgoed door de stijgende zeespiegel of extreem weer. Ook wordt gekeken naar transitierisico's zoals het risico dat voor bepaalde vastgoedobjecten hoge investeringen nodig zijn om aan toekomstige vereisten van wet- en regelgeving te gaan voldoen.

Het Fonds heeft zich daarom in 2021 als een van de eerste deelnemers aangesloten bij het Global Real Estate Engagement Network (GREEN). Dat is een netwerk van beleggers die gezamenlijk het gesprek aangaan (engagen) met vastgoedbedrijven. In 2021 is via GREEN de dialoog opgestart met vijf grote vastgoedfondsen waarin wordt belegd over dit onderwerp. Het doel van de gesprekken is om bij de beleggingen het klimaatrisicomanagement te verbeteren en om uitstoot te verlagen in lijn met verwachtingen van de Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC). Drie van deze vijf fondsen hebben inmiddels een net-zero doelstelling afgegeven en een vierde is dat aan het overwegen. Eén van deze fondsen heeft al een geloofwaardig en voldoende gedetailleerd implementatieplan gereed, de andere twee werken daar nog aan. Het vijfde fonds is een achterblijver op het gebied van duurzaamheid en komt maar langzaam in beweging. Doordat het GREEN netwerk groeit, en de leden inmiddels gezamenlijk meer dan € 2.000 miljard aan totaal vermogen vertegenwoordigen kunnen we gezamenlijk achterblijvers makkelijker overtuigen. Ook op de andere klimaatrisico-onderwerpen waarover GREEN het gesprek mede namens het Fonds aangaat is voortgang te melden, maar we verwachten van de vastgoedfondsen dat er op die andere onderwerpen nog grote stappen worden gezet.

Oordeel ESG-beleid, landelijk gemiddeld en internationaal goed

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) voert jaarlijks onderzoek uit naar de duurzaamheid van pensioenfondsen. Uit het VBDO-onderzoek dat in 2022 heeft plaatsgevonden onder 50 pensioenfondsen blijkt dat pensioenfondsen steeds duurzamer beleggen. Philips Pensioenfonds bezet de 18-de plaats op de ranglijst. De positie reflecteert dat het Fonds op het moment van de beoordeling geen strategische allocatie naar zogenoemde doelinvesterings in de portefeuille had. Dat zijn beleggingen die naast het behalen van financieel rendement ook andere maatschappelijke doelen nastreven. Wat goed werd gewaardeerd zijn het beleid over het beleggen in lijn met Sustainable Development Goals (SDGs) en het engagement beleid.

Naast het VBDO-onderzoek wordt het Fonds ook jaarlijks beoordeeld door de organisatie achter de Principles for Responsible Investment op het gebied van MVB. De meest recente beoordeling is op basis van aangeleverde gegevens uit 2021. Het Fonds is beoordeeld in vier categorieën en scoorde in drie categorieën vier van de vijf sterren, en in één categorie vijf van de vijf sterren. Die beoordeling is aanzienlijk beter dan de meeste andere internationale beleggers die ook werden beoordeeld en ook aanzienlijk beter dan een groep vergelijkbare beleggers uit Europa.

Convenant voor verantwoord beleggen

In december 2018 heeft het Fonds het convenant met maatschappelijke organisaties (ngo's), vakbonden en de overheid voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) ondertekend. Pensioenfondsen beleggen om te zorgen dat de premies die deelnemers hebben ingelegd een goed inkomen opleveren bij pensionering. Het kan voorkomen dat een onderneming waarin belegd wordt ongewenste negatieve effecten heeft op de maatschappij of het milieu. In het IMVB-convenant staan richtlijnen voor de identificatie van deze negatieve effecten en hoe deze vervolgens te adresseren. Hierbij staan internationale standaarden centraal, namelijk de OESO-richtlijnen en de VN-richtlijnen (UNGP's). Het Fonds heeft in 2020 het beleid aangepast in lijn met de genoemde internationale standaarden. In 2021 zijn gerelateerde afspraken in het contract met de Blackrock (Master Manager) vastgelegd en zijn er stappen gezet om aan de rapportagevereisten van het convenant te voldoen. In 2022 is de publieke informatieverstrekking aangescherpt in lijn met het convenant.

Verplichte informatieverstrekking ten aanzien van duurzaamheid (SFDR)

Er gelden informatieverplichtingen vanuit Europese wetgeving, de zogenaamde Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de daaraan gerelateerde EU Taxonomieverordening. Philips Pensioenfondsen promoot milieu en sociale kenmerken via het MVB beleid (MVB staat voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen). Het Fonds heeft de pensioenregeling daarom als een zogenoemd artikel 8 product geclassificeerd. Dit betekent dat het Fonds daarover ook dient te rapporteren in het jaarverslag.

Hoe het Fonds invulling heeft gegeven aan de milieu en sociale kenmerken is in dit hoofdstuk van het jaarverslag beknopt beschreven. Op de website is een uitgebreidere beschrijving opgenomen. De uitvoering van de milieu en sociale kenmerken betreft het uitsluitingsbeleid (waar het Fonds niet in wenst te beleggen), het beleid over de keuze voor beleggingen die bijdragen aan duurzame ontwikkeling (waar het Fonds juist wél in wenst te beleggen), het meewegen van milieu-, sociale- en governance- informatie (ESG-informatie) bij beleggingsbeslissingen om risico- en rendementsafwegingen en stewardship. De rapportage over hoe het Fonds in 2022 invulling heeft gegeven aan de milieu en sociale kenmerken die zijn gepromoot is te vinden in bijlage 1 'SFDR 2022 periodieke rapportage'.

2.5 Pensioenen

2.5.1 Indexatie

In paragraaf 2.2.3 'Financiële ambitie: positie 2022, gevolgen voor deelnemers en risico's' is de financiële ambitie van het Fonds opgenomen. In deze paragraaf wordt toegelicht hoe een eventuele verhoging van de pensioenen door indexatie gefinancierd wordt en wat de voorwaarden hiervoor zijn. Tevens wordt de besluitvorming over indexatie in het verslagjaar toegelicht.

Financiering pensioenverhogingen

De pensioenverhogingen worden volledig uit het pensioenvermogen en/of het beleggingsrendement van het Fonds gefinancierd. Dit betreft zowel de pensioenverhoging voor pensioenopbouwers als de verhoging voor pensioenontvangers en premievrije polishouders.

Voor *pensioenontvangers* en *houders van een premievrije polis* streeft het Fonds naar een pensioen dat jaarlijks verhoogd wordt door indexatie met de prijsinflatie (op basis van de afgeleide consumentenprijsindex van het Centraal Bureau voor de Statistiek).

Voor *pensioenopbouwers* streeft het Fonds naar volledige pensioenopbouw met een opbouwpercentage van 1,85%. De pensioenopbouw moet gefinancierd worden uit de premie. Daarnaast streven we voor deze deelnemers naar het verhogen van de opgebouwde pensioenen door indexatie met de looninflatie (de collectieve cao-schaalaanpassingen binnen Koninklijke Philips N.V.).

Jaarlijks besluit

Het Algemeen Bestuur besluit ieder jaar of en in welke mate de opgebouwde pensioenen worden verhoogd door indexatie. Dit besluit wordt genomen met behulp van de zogenoemde indexatiestaffel (zie hierna). Hierbij wordt steeds, vóór vaststelling van het indexatiepercentage, getoetst of de toe te kennen indexatie voldoet aan de wettelijke voorwaarden voor toekomstbestendig indexeren. Uit deze voorwaarden kan voortvloeien, dat volledige indexatie pas mogelijk is bij een hogere beleidsdekkingsgraad dan aangegeven in de indexatiestaffel.

Indexatiestaffel

In de indexatiestaffel is vastgelegd wanneer gehele of gedeeltelijke indexatie kan plaatsvinden. Dat is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad van het Fonds. In het beleid is ook opgenomen wanneer het Algemeen Bestuur kan besluiten om de pensioenen en pensioenaanspraken te verlagen. Dat is de uiterste maatregel die genomen kan worden, als de financiële situatie van het Fonds slecht is. Overigens kan het Algemeen Bestuur onder omstandigheden, wanneer het wettelijk mogelijk is, besluiten af te wijken van de indexatiestaffel.

De indexatiestaffel moet wel passen binnen de wet- en regelgeving. Daarom wordt er steeds, vóór vaststelling van het indexatiepercentage, getoetst of de toe te kennen indexatie volgens de indexatiestaffel voldoet aan de wettelijke voorwaarden voor toekomstbestendig indexeren. De te verlenen indexatie moet namelijk op grond van de wet toekomstbestendig zijn. Dat wil zeggen dat pas volledige indexatie mag worden toegekend als de beleidsdekkingsgraad zo hoog is, dat naar verwachting ook in de toekomst volledig kan worden geïndexeerd. Hoe hoog de beleidsdekkingsgraad moet zijn om aan de eis van toekomstbestendigheid te voldoen kan van tijd tot tijd verschillen, omdat deze mede wordt beïnvloed door renteontwikkelingen. Begin 2022 lag deze grens op 123,9%, eind 2022 op 138,6%. Bij een beleidsdekkingsgraad die hoger is dan 138,6% kan ook sprake zijn van inhaalindexatie.

Door de gestegen rente en de hoge inflatie sluit de indexatiestaffel die wij tot voor kort hanteerden, waarbij volledige indexatie gegeven werd bij een beleidsdekkingsgraad boven 123%, niet meer aan bij de wettelijke grens voor volledige, toekomstbestendige indexatie. Daarom publiceren wij inmiddels op kwartaalbasis de grens voor volledige indexatie volgens de wettelijke regels voor toekomstbestendig indexeren.

Indexatiebesluit 2022

In 2021 steeg de beleidsdekkingsgraad van Philips Pensioenfonds van 109,8% per 31 december 2020 naar 125,8% per 31 december 2021. Bij deze beleidsdekkingsgraad konden de pensioenen op grond van de indexatiestaffel van het Fonds volledig worden verhoogd door indexatie. Volledig wil zeggen conform de indexatieambitie. Daarnaast kon inhaalindexatie worden toegekend. De wettelijke grens voor het toekennen van inhaalindexatie was 123,9% per 31 december 2021.

Pensioenopbouwers

Voor de huidige medewerkers die pensioen opbouwen in het flex pensioen is het onze indexatie-ambitie om het opgebouwde pensioen te verhogen met de looninflatie³⁰, die over de periode van 2 april 2021 tot en met 1 april 2022 1,6% bedroeg. De inhaalindexatie was 0,38%. De verhoging van de opgebouwde pensioenen per 1 april 2022 was daarom in totaal 1,98%.

Pensioenontvangers en premievrije polishouders

Net als bij vrijwel alle pensioenfondsen is onze indexatie-ambitie voor pensioenontvangers en premievrije polishouders gelijk aan de prijsinflatie volgens de afgeleide consumentenprijsindex. Over de periode van januari 2021 tot januari 2022 steeg deze index met 7,4%. De inhaalindexatie was 0,38%. De verhoging van de ingegane en premievrije pensioenen per 1 april 2022 was daarom in totaal 7,78%.

Inhaalindexatie

Eind 2021 lag de beleidsdekkingsgraad met 125,8% boven de grens voor inhaalindexatie (123,9%). Zodoende konden wij op 1 april 2022 inhaalindexatie verlenen. Inhaalindexatie mag alleen in kleine stapjes worden gegeven. Dat betekent dat wij in 2022 maximaal 0,38% ($125,8\% \text{ min } 123,9\% = 1,9\% \times 1/5$) inhaalindexatie konden geven. Deze inhaalindexatie

^e Onder looninflatie verstaat het Fonds de cao-schaalaanpassing bij Philips in de periode van 2 april van enig jaar tot en met 1 april van het daaropvolgende jaar, ook voor diegenen die werkzaam zijn bij Signify.

geldt voor alle deelnemers(groepen) met dien verstande dat die alleen is verleend voor zover een deelnemer in het verleden indexatie is misgelopen.

Evaluatie indexatiebeleid

In 2022 zagen we dat er een groot verschil was tussen de looninflatie (de ontwikkeling van collectieve loonontwikkeling bij Philips) en de prijsinflatie (de ontwikkeling van de afgeleide consumentenprijsindex). In het kader van de besluitvorming over de indexatie van 2022 heeft het Algemeen Bestuur intensief gesproken over de vraag of het grote verschil in loon- en prijsinflatie aanleiding zou moeten zijn om af te wijken van het bestaande beleid. Uiteindelijk is besloten om dat in 2022 niet te doen. Wel is besloten om het indexatiebeleid te evalueren. Dit in verband met het genoemde grote verschil in inflatie/indexatie en omdat we binnenkort overgaan naar een nieuw pensioenstelsel.

Het Bestuur wil dat elke deelnemer in dit nieuwe pensioenstelsel een goede start kan maken en dat tot aan het moment van overgang naar dat nieuwe stelsel de verschillen tussen deelnemersgroepen beperkt, fair en uitlegbaar zijn. In 2022 heeft het Bestuur stilgestaan bij de vraag wat de komst van dit nieuwe pensioenstelsel én de huidige bijzondere omstandigheden, zoals de hoge inflatie en de situatie op financiële markten, betekenen voor de verhoging van de pensioenen in de komende jaren. De uitkomst is dat het Bestuur vanaf 2023 jaarlijks vaststelt wat maximaal verantwoord is als het gaat om de verhoging van de pensioenen.

Voor de indexatie vanaf 2023 zijn de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- Vanaf 2023 stelt het Bestuur jaarlijks vast wat maximaal verantwoord is als het gaat om de verhoging van de pensioenaanspraken en -rechten.
- Daarbij kijkt het Bestuur naar een groot aantal relevante feiten en omstandigheden, zoals de financiële situatie, de hoogte van de inflatie, de situatie op financiële markten, verschillen tussen deelnemersgroepen, de resterende periode tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en hoeveel andere pensioenfondsen aan indexatie geven.
- Het maximum is gelijk voor alle deelnemersgroepen: dus zowel voor pensioenopbouwers als voor pensioenontvangers en premievrije polishouders. Uiteraard kan daarbij nooit meer indexatie worden toegekend dan wettelijk is toegestaan. Dit kan ervoor zorgen dat het ook in de komende jaren mogelijk blijft dat aan de pensioenopbouwers een ander indexatiepercentage wordt toegekend dan aan de pensioenontvangers en premievrije polishouders. Maar het maximum beperkt in ieder geval de verschillen tussen de deelnemersgroepen en draagt daarmee bij aan ons uitgangspunt dat dergelijke verschillen beperkt, fair en uitlegbaar moeten zijn.
- Het Bestuur maximeert de indexatie om de financiële buffer te beschermen. Indien er ten tijde van de overgang naar het nieuwe stelsel een aanzienlijke buffer is dan komt deze ten goede aan de persoonlijke pensioenpotjes van de deelnemers,

waardoor alle deelnemers een goede start kunnen maken in het nieuwe pensioenstelsel.

- Dat is belangrijk omdat pensioen in het nieuwe pensioenstelsel, meer dan nu, gaat meebewegen op de golven van de economie.
- De ambitie van het Fonds verandert niet door het bovenstaande: het streven blijft om aan alle deelnemers een zo groot mogelijk deel van onze indexatieambitie toe te kennen. Maar we houden daarbij wel rekening met onze wens om alle deelnemers ook een zo goed mogelijke start te kunnen laten maken in het nieuwe pensioenstelsel.
- Bij gedeeltelijke indexatie loopt de indexatieachterstand op. We houden daar rekening mee bij het verdelen van de buffer over de persoonlijke pensioenpotjes van de deelnemers na overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Indexatiebesluit 2023

In 2022 steeg de beleidsdekkingsgraad van Philips Pensioenfonds van 125,8% per 31 december 2021 naar 128,7% per 31 december 2022. Bij deze beleidsdekkingsgraad kunnen de pensioenen op grond van de indexatiestaffel van het Fonds gedeeltelijk worden verhoogd door indexatie, doordat de wettelijke grens voor het toekennen van inhaalindexatie is gestegen naar 138,6% per 31 december 2022. Deze wettelijke grens is berekend volgens de door DNB voorgeschreven methodiek. De stijging van de wettelijke grens wordt veroorzaakt door een stijging van de rente in combinatie met een stijging van de inflatieverwachtingen.

Pensioenverhoging per 1 april 2023 vastgesteld na afweging tussen het geven van zoveel mogelijk indexatie en het beschermen van de financiële buffer.

Pensioen in Nederland gaat er anders uitzien als de Wet Toekomst Pensioenen wordt aangenomen. Voor deelnemers van Philips Pensioenfonds gaat het nieuwe pensioenstelsel naar verwachting vanaf 2026 gelden. Het Bestuur wil dat onze deelnemers een goede start kunnen maken in dat nieuwe stelsel. Voor een goede uitgangspositie is het in het belang van alle deelnemers dat de financiële buffer bij de overgang zo hoog mogelijk is. Ook is het wenselijk dat verschillen tussen deelnemers op het punt van het tot aan de overgang opgebouwde pensioen, beperkt, fair en uitlegbaar zijn.

Tegen deze achtergrond heeft het Bestuur in maart 2023 vastgesteld wat maximaal verantwoord is als het gaat om de verhoging van de pensioenen per 1 april 2023. Daarbij is niet alleen gekeken naar de wens om de financiële buffer te beschermen, maar óók naar de omstandigheden die nu actueel zijn. Zo is de verhoging van pensioen nú extra van belang vanwege de hoge inflatie, die pensioenontvangers direct voelen in hun portemonnee. Uit de afweging van het Bestuur volgt dat de pensioenen van pensioenontvangers en premievrije polishouders per 1 april 2023 worden verhoogd met 4,0%. Hiermee wordt meer dan de helft van de prijsinflatie over het afgelopen jaar gecompenseerd. De opgebouwde pensioenen van de huidige pensioenopbouwers worden per 1 april 2023 verhoogd met 2,1%, wat in lijn is met de looninflatie.

Pensioenopbouwers

Voor de huidige medewerkers die pensioen opbouwen in het flex pensioen is het onze indexatie-ambitie om het opgebouwde pensioen te verhogen met de looninflatie, die het afgelopen jaar 2,1% bedroeg. Dit betreft de collectieve aanpassing van de salarisschalen per 1 juli 2022 volgens de Philips cao. De verhoging van de opgebouwde pensioenen per 1 april 2023 is door het Bestuur vastgesteld op 2,1%.

Pensioenontvangers en premievrije polishouders

Voor pensioenontvangers en premievrije polishouders is onze indexatie-ambitie gelijk aan de prijsinflatie volgens de afgeleide consumentenprijsindex. Het afgelopen jaar steeg deze index met 7,6%. De verhoging van de ingegane en premievrije pensioenen per 1 april 2023 is door het Bestuur vastgesteld op 4,0%. Deze verhoging is iets lager dan wettelijk maximaal mogelijk was op basis van onze financiële situatie (5,0%).

Indexatie-achterstand

Als de beleidsdekkingsgraad boven 138,6% ligt, kan inhaalindexatie worden gegeven. Dit mag dan alleen in kleine stapjes. Elk jaar mag het Pensioenfonds een inhaalindexatie geven van een vijfde deel van het aantal procentpunten dat de beleidsdekkingsgraad boven 138,6% ligt. Deze wettelijke grens varieert in de tijd, met name omdat ook renteontwikkelingen daarop van invloed zijn. Door de rentestijging en de gestegen inflatieverwachtingen gedurende 2022 is de wettelijke grens gestegen van 123,9% begin 2022, naar 138,6% eind 2022. Het inhaalpercentage is overigens voor alle deelnemers gelijk, met dien verstande dat op individueel niveau deelnemers niet meer kunnen inhalen dan ze feitelijk hebben gemist.

De volgende tabel bevat een overzicht van de indexatie-achterstanden van de diverse groepen deelnemers van het Fonds. Vóór 2011 is er geen sprake van (niet ingehaalde) indexatieachterstanden. Er is een verschil tussen de indexatieachterstanden voor de diverse groepen omdat de indexatie-ambitie en -realisatie voor de diverse groepen in het verleden verschillend is geweest.

Flex pensioen cao Flex pensioen ES

	Pensioenontvangers en houders van een premievrije polis	Pensioen-opbouwers cao-medewerkers	Pensioen-opbouwers Executives	Pensioen-opbouwers Senior Directors
Feitelijke indexatie per 1 april 2022	Prijs: 7,78%	Loon: 1,98%	Loon: 1,98%	Loon: 1,98%
Indexatie-achterstand 1 april 2022	Prijs: 12,2%	Loon: 18,7%	Loon: 20,7%	Loon: 18,7%
Feitelijke indexatie per 1 april 2023	Prijs: 4,0%	Loon: 2,1%	Loon: 2,1%	Loon: 2,1%
Indexatie-achterstand 1 april 2023	Prijs: 16,1%	Loon: 18,7%	Loon: 20,7%	Loon: 18,7%

De gerealiseerde indexatie in de periode van 2 april 2022 tot en met 1 april 2023 is gelijk aan de indexatie-ambitie verminderd met de realisatie per 1 april 2023. Voor de pensioenopbouwers was de indexatie-ambitie 2,1% en voor de pensioenontvangers en premievrije polishouders 7,6%. De indexatieachterstand per 1 april 2023 wordt vastgesteld door de indexatieachterstand per 1 april 2022 te combineren met de toegekende indexatie per 1 april 2023 (bijvoorbeeld voor pensioenontvangers en houders van een premievrije polis is de indexatieachterstand $112,2\% \times 107,6\% / 104,0\% - 100\% = 16,1\%$).

Overigens geldt voor pensioenopbouwers dat wanneer de collectieve loonontwikkeling bij Philips lager is dan de prijsinflatie, de koopkracht van hun pensioen daalt. Ook indien volledige indexatie wordt toegekend.

2.5.2 Premie

Om de uitbetaling van pensioenen nu en in de toekomst zo goed mogelijk zeker te stellen, moet het Pensioenfonds ervoor zorgen dat het over voldoende financiële middelen beschikt. Het geld dat hiervoor nodig is, wordt enerzijds verkregen uit beleggingsopbrengsten en anderzijds via premiebetalingen. Afspraken over de premie zijn de uitkomst van de cao-onderhandelingen en worden vastgelegd in de Uitvoeringsovereenkomsten. Nadat de overeengekomen premie betaald is, hebben werkgevers en werknemers (financieel gezien richting het Pensioenfonds) geen verdere verplichtingen meer. Ook niet indien de financiële positie van het Fonds zich minder goed ontwikkelt dan gedacht op het moment dat de premie werd overeengekomen. Het Fonds is verplicht om buffers aan te houden om

tegenvallers op te vangen. Indien die niet toereikend zijn, wordt in eerste instantie de indexatie verlaagd en kan uiteindelijk ook verlaging van opgebouwde pensioenen en -aanspraken worden doorgevoerd.

Premie werknemers

In de cao van de aangesloten ondernemingen is vastgelegd wat de bijdrage is die door de werknemers wordt betaald. Werknemers van Philips betalen in 2023 maandelijks een eigen bijdrage van 2% (2022: 2%) voor hun pensioen via hun salaris. Werknemers van Signify betalen in 2023 een eigen bijdrage van 5% (2022: 5%).

De eigen bijdrage wordt berekend over de pensioengrondslag. De pensioengrondslag is het deel van het salaris waarover pensioen wordt opgebouwd. Oftewel het pensioengevend salaris minus de franchise.

Premie werkgevers

Vanaf 2014 dragen de aangesloten ondernemingen in de flex-regeling een vast premiepercentage van de salarissen af waaruit de pensioenopbouw betaald moet worden. Het premiepercentage is afgesproken door de aangesloten ondernemingen en de vakbonden en is inclusief de eigen bijdrage van de werknemers. Ook voor het flex pensioen ES, de pensioenregeling voor Executives en Senior Directors, geldt een vast premiepercentage. Het vaste premiepercentage bedraagt in de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2024:

- Voor het flex pensioen cao 29,4%;
- Voor het flex pensioen ES (Executives en Senior Directors) 30,3%.

De in 2022 betaalde premie bedroeg in totaal € 262 miljoen.

Premiebeleid 2022

Jaarlijks wordt beoordeeld in welke mate de geambieerde pensioenopbouw (1,85% ouderdomspensioenen) gerealiseerd kan worden met de verschuldigde premie.

Voor de jaren 2022 tot en met 2024 vindt deze toetsing, net als in de voorgaande jaren, plaats op basis van de gedempte kostendeekkende premie. Deze gedempte kostendeekkende premie wordt vergeleken met de feitelijke premie.

In afwijking hiervan is eind 2021 besloten dat in 2022 en 2023 de pensioenopbouw maximaal 1,65% van de pensioengrondslag zou zijn, met name vanwege de lage rente van dat moment. Eind 2022 is in het kader van de evaluatie van het indexatiebeleid besloten om het opbouwpercentage in 2023 weer op 1,85% van de pensioengrondslag vast te stellen.

Ter beperking van het renterisico over de pensioenopbouw in 2022 en 2023 (het risico dat in deze periode de pensioenopbouw als gevolg van een dalende rente duurder zou worden) is in 2021 tevens besloten dit renterisico via aanvullende rentederivaten zoveel mogelijk te elimineren. Deze derivaten worden afzonderlijk gemanaged en geadministreerd. Als rekening gehouden wordt met deze renteafdekking (met een gerealiseerd resultaat in 2022 van € 23,9 miljoen negatief) dan bedraagt de premiedekkingsgraad over 2022 75,5% (2021: 98,3%).

Overzicht premies

In de volgende tabel wordt de feitelijke premie vergeleken met de gedempte kostendekkende premie³¹ en de zuivere kostendekkende premie³².

	2022	2021
Gedempte kostendekkende premie	233	254
Zuivere kostendekkende premie	363	436
Feitelijke premie	262	257

2.5.3 Verzekeringstechnische analyse

Net als ieder ander pensioenfonds maakt Philips Pensioenfonds voor zijn financiële opzet gebruik van veronderstellingen, die deels zijn gebaseerd op wet- en regelgeving. Deze veronderstellingen hebben onder andere betrekking op de marktrente, de verwachte hoogte van kosten en de verwachte sterfte onder deelnemers. De verzekeringstechnische analyse maakt inzichtelijk welke verschillen er zijn tussen de vooraf gedane veronderstellingen en de werkelijkheid zoals na afloop van het jaar vastgesteld. Deze analyse resulteert in technische winst- en verliesbronnen, oftewel geeft weer of de werkelijkheid in positieve dan wel negatieve zin afwijkt van de gedane veronderstellingen.

In het volgende overzicht is een samenvatting opgenomen van alle componenten van de verzekeringstechnische analyse. De ontwikkeling van het pensioenvermogen is inzichtelijk gemaakt, evenals de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen. Het verschil in de ontwikkeling van het pensioenvermogen en de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen levert het verzekeringstechnisch resultaat.

De verschillende onderdelen van de verzekeringstechnische analyse worden hierna toegelicht.

³¹ De gedempte kostendekkende premie is de premie als bedoeld in artikel 128 lid 2 van de Pensioenwet, waarbij demping plaatsvindt op basis van verwacht rendement.

³² De zuivere kostendekkende premie is de premie als bedoeld in artikel 128 lid 1 van de Pensioenwet.

	Pensioenvermogen	Voorziening pensioen- verplichtingen	Resultaat
Stand einde vorig verslagjaar	23.855	18.035	
Beleggingen	-6.022	-90	-5.932
Salaris- en indexatieontwikkeling	-	1.119	-1.119
Premie	262	314	-52
Pensioenuitkeringen	-685	-673	-12
Saldo herverzekeringen	7	-	7
Technisch resultaat	-	-1	1
Waardeoverdrachten	27	26	1
Kosten	-15	-21	6
Wijziging actuariële grondslagen	-	150	-150
Rentetermijnstructuur	-	-5.285	5.285
Diversen	-	4	-4
Stand einde verslagjaar	17.429	13.578	-1.969

Beleggingen

Voor de directe beleggingsopbrengsten is in 2022 een positief resultaat van € 540 miljoen geboekt. De negatieve resultaten op indirecte beleggingsopbrengsten (verliezen als gevolg van waardewijzigingen van de beleggingen) van € 6.533 miljoen en kosten van vermogensbeheer van € 29 miljoen, zorgden per saldo voor een negatief resultaat op beleggingen van € 6.022 miljoen. De renteonttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen bedroeg € 90 miljoen. Per saldo resulteerde dit in een negatief resultaat van € 5.932 miljoen.

Salaris- en indexatieontwikkeling

Per 1 april 2022 heeft het Algemeen Bestuur besloten de pensioenen te verhogen op basis van een realisatiepercentage van 100%, in lijn met de indexatiestafel van het Fonds. De voorziening steeg hierdoor met € 1.052 miljoen. Daarnaast is inhaalindexatie toegekend van 0,38% per 1 april 2022 met een verhogend effect op de voorziening van € 67 miljoen. In totaal resulteerde dit in een negatief resultaat van € 1.119 miljoen.

Premie

De feitelijke premie over 2022 bedroeg € 262 miljoen.

De in de kolom 'voorziening pensioenverplichtingen' vermelde € 314 miljoen is de benodigde premie: de som van de actuariel benodigde koopsom voor pensioenopbouw (€ 297 miljoen), de risicopremies voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico (€ 13 miljoen) en de opslag voor uitvoeringskosten (€ 4 miljoen).

Het verlies op de derivaten in verband met de afdekking van het renterisico over de pensioenopbouw (€ 23,9 miljoen) is overigens conform de voorschriften niet opgenomen als premieresultaat maar als beleggingsresultaat.

Technisch resultaat

In de post 'Technisch resultaat' is het resultaat op arbeidsongeschiktheid alsmede op sterfte als gevolg van langlevens en kortlevens opgenomen. Het resultaat op langlevens ontstaat doordat mensen korter of langer leven dan eerder is aangenomen. Het resultaat op kortlevens ontstaat doordat er meer of minder mensen overlijden dan verwacht.

Pensioenuitkeringen

De post 'Pensioenuitkeringen' bestond uit de verrichte pensioenuitkeringen (€ 685 miljoen) c.q. de uit de voorziening vrijgevallen pensioenuitkeringen (€ 673 miljoen). Het resultaat bedroeg per saldo € 12 miljoen negatief.

De daling van de voorziening door uitkeringen is in 2022 € 12 miljoen lager dan de daling door de werkelijke uitkeringen. Dit komt doordat bij de berekening van de voorziening wordt verondersteld dat mutaties per 1 juli plaatsvinden. Aangezien de uitkeringen in werkelijkheid al op 1 april 2022 zijn verhoogd (met 7,78% voor de pensioenontvangers) is deze verhoging 3 maanden langer uitgekeerd dan verondersteld, hetgeen resulteert in een verlies.

Saldo herverzekeringen

Het Fonds heeft het risico van overlijden en arbeidsongeschiktheid herverzekerd bij Elips Life AG. De premies en uitkeringen worden toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. In deze post zijn de betaalde risicopremies en de (te verwachten) uitkeringen van de herverzekeraar opgenomen.

Waardeoverdrachten

De € 27 miljoen genoemd in de kolom 'Pensioenvermogen' van de tabel 'Verzekeringstechnische analyse', is het saldo van de ontvangen, respectievelijk betaalde bedragen van inkomende waardeoverdrachten (€ 39 miljoen) en uitgaande waardeoverdrachten (€ 12 miljoen). De € 26 miljoen genoemd in de kolom 'Voorziening pensioenverplichtingen' van de tabel 'Verzekeringstechnische analyse', is het saldo van het effect van inkomende waardeoverdrachten (€ 38 miljoen) en uitgaande waardeoverdrachten (€ 12 miljoen) op de voorziening pensioenverplichtingen. Per saldo is derhalve € 27 miljoen binnengekomen en toegevoegd aan het pensioenvermogen, terwijl de voorziening met afgerond € 26 miljoen is toegenomen. Anders gezegd: het Fonds heeft voor € 26 miljoen aan pensioenen of pensioenaanspraken toegekend, terwijl daarvoor afgerond € 27 miljoen is ontvangen. Een (onafgerond) verschil wordt veroorzaakt door verschillen tussen de wettelijke overdrachtsregels die gelden voor individuele waardeoverdrachten (die de omvang van de wettelijke overdrachtswaarde bepalen) en de actuariële grondslagen van

Philips Pensioenfonds (die bepalen hoeveel de werkelijke waarde van de pensioenaanspraken is). Per saldo is dit jaar het verschil op totaalniveau beperkt en is er afgerond een resultaat van € 1 miljoen op waardeoverdrachten.

Kosten

Het resultaat op kosten is het verschil tussen de kosten waarmee in de veronderstellingen rekening is gehouden en de werkelijke kosten. Het resultaat op kosten kwam in het verslagjaar uit op € 6 miljoen.

Aanpassing actuariële grondslagen

Bij het bepalen van de voorziening pensioenverplichtingen dient rekening gehouden te worden met diverse risico's, zoals levensverwachting en arbeidsongeschiktheid. Deze risico's dienen zo goed als mogelijk te worden ingeschat. Deze inschattingen liggen vast in de actuariële grondslagen, die periodiek geëvalueerd worden.

In 2022 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot toepassing van de meest recente informatie omtrent de levensverwachting (Prognosetafel AG2022) bij de waardering van de pensioenverplichtingen. Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur op basis van nadere analyse besloten tot aanpassing van de gehanteerde ervaringssterfte. Deze fondsspecifieke correctie is gebaseerd op het Willis Towers Watson ervaringssterftemodel 2022. De nieuwste AG-Prognosetafel en fondsspecifieke ervaringssterfte 2022 hebben per saldo tot een toename van de voorziening pensioenverplichtingen geleid met € 192 miljoen. Van dit totaalbedrag betreft € 155 miljoen de aanpassing van de AG-Prognosetafel en € 37 miljoen de aanpassing van de ervaringssterfte.

Ten slotte heeft in 2022, op basis van intern onderzoek, een wijziging plaatsgevonden van het veronderstelde leeftijdsverschil tussen mannen en vrouwen vóór de pensioenleeftijd, welke is aangepast van vast 3 jaar naar een leeftijdsafhankelijk verschil. Ook zijn de veronderstelde partnerfrequenties vóór de pensioenleeftijd beperkt bijgesteld. Deze grondslagen zijn met ingang van 31 december 2022 gewijzigd. De reden hiervoor is dat de waargenomen leeftijdsverschillen en partnerfrequenties lager zijn dan voorheen ingeschat. De voorziening pensioenverplichtingen is afgenomen met € 42 als gevolg van deze aanpassing.

Per saldo is in 2022 een negatief resultaat op de actuariële grondslagen behaald van € 150 miljoen.

Rentetermijnstructuur

In 2022 heeft ook een schattingswijziging plaatsgevonden van de voorziening pensioenverplichtingen inzake de toepassing van de UFR-methodiek zoals voorgeschreven door De Nederlandsche Bank (DNB). DNB heeft bepaald dat de rentetermijnstructuur met ingang van 2021 in vier stappen wordt gewijzigd. Bij het Fonds betreft de invloed van de tweede stap per 1 januari 2022 een toename van de voorziening met € 141 miljoen.

Overigens heeft DNB eind 2022 bepaald dat de UFR methodiek met ingang van 1 januari 2023 opnieuw wordt gewijzigd. Daarmee vervallen de laatste twee stappen zoals hiervóór bedoeld. Deze nieuwe UFR methodiek wordt voorgeschreven per 1 januari 2023 en heeft derhalve geen impact op het boekjaar 2022.

In 2022 is de rente gestegen waardoor de gemiddelde rente ultimo 2022 uiteindelijk uitkwam op 2,62%. Dit leidde tot een verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 5.426 miljoen.

Per saldo is in 2022 een positief resultaat op de rentetermijnstructuur behaald van € 5.285 miljoen.

Diversen

In 2022 heeft omzetting plaatsgevonden van elders verzekerde aanspraken in reguliere pensioenaanspraken. Dit had een negatief resultaat van € 4 miljoen.

2.5.4 Klachten

Als een deelnemer een klacht heeft over de uitvoering van een pensioenreglement door Philips Pensioenfonds, dan kan dit gemeld worden aan de Algemeen Directeur van het Fonds. De klacht moet schriftelijk ingediend worden. De klacht wordt dan behandeld door in de Klachtencommissie van het fonds. De Klachtencommissie bestaat uit het Uitvoerend Bestuur, aangevuld met de juridisch adviseur van Philips Pensioenfonds.

Het aantal klachten in het jaar 2022 was minder dan het aantal klachten in het voorgaande jaar.

	2022	2021	2020	2019	2018
Aantal klachten	6 ³³	8	13	7	11
Gehonoreerd	2	3	3	0	4
Afgewezen	3	4	10	7	7
Aangehouden	1	1	0	0	0

De klachten hadden betrekking op terugvordering van te veel betaald pensioen, twee wijzigingen in de pensioenregeling in het verleden, een schadeclaim wegens vermeende belastingschade door te late betaling van pensioen en een schadeclaim wegens een pensioenkeuze gebaseerd op onjuiste informatie door het Fonds.

Wanneer de deelnemer het niet eens is met een beslissing van de Klachtencommissie, dan kan hij of zij zich wenden tot de Ombudsman Pensioenen (www.ombudsmanpensioenen.nl). Dit is een landelijke instantie die klachten over de uitvoering van pensioenreglementen beoordeelt. De Ombudsman neemt een klacht pas in behandeling indien deze eerst behandeld is door het betreffende pensioenfonds. De Ombudsman beoordeelt de klacht grondig en zal op basis daarvan een advies uitbrengen over de vraag of de klacht gegrond is. In het verslagjaar zijn twee klachten door deelnemers voorgelegd bij de Ombudsman.

³³ De aangehouden klacht uit 2021 is opgenomen bij het aantal klachten van 2022.

Een van de twee klachten is afgewezen door de Ombudsman, de uitspraak ten aanzien van de andere klacht volgt in 2023.

Het Uitvoerend Bestuur heeft met BSG afgesproken dat potentiële klachten al vroeg worden doorgegeven aan het Bestuursbureau. Er wordt dan in voorkomende gevallen vanuit het Bestuursbureau contact opgenomen met betrokkene en zo nodig een afspraak gemaakt voor een gesprek met een lid van het Uitvoerend Bestuur. Dit heeft een aantal klachten kunnen voorkomen.

2.6 Goed pensioenfondsbestuur

2.6.1 Code Pensioenfondsen

Per 1 januari 2014 is de 'Code Pensioenfondsen' van kracht geworden, welke in 2018 is hernieuwd. De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben samen de Code Pensioenfondsen opgesteld. Met het oog op het nieuwe pensioenstelsel en maatschappelijke ontwikkelingen achten beide partijen het gewenst de Code in 2023 opnieuw tegen het licht te houden.

De Code is een gedragscode voor de sector en bestaat uit normen die de sector zichzelf oplegt. De Code bevat de volgende acht thema's:

1. Vertrouwen waarmaken
2. Verantwoordelijkheid nemen
3. Integer handelen
4. Kwaliteit nastreven
5. Zorgvuldig benoemen
6. Gepast belonen
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen
8. Transparantie bevorderen

Door de normen in deze Code na te leven, wil de pensioenfondssector zorgen voor goed functionerende pensioenfondsbesturen, de verhoudingen binnen het pensioenfonds transparanter maken en verzekeren dat er adequaat met belanghebbenden gecommuniceerd wordt.

Naleving Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. Er is ruimte om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt. De Code gaat derhalve uit van het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Daar waar niet (geheel) wordt voldaan aan de voorschriften van de Code, dient dit te worden uitgelegd. Overigens bepaalt de Code dat het gaat om de intentie, niet om de naleving van de letter. Philips Pensioenfonds voldoet aan de meeste voorschriften in de Code. In deze paragraaf wordt uitgelegd op welke punten het Fonds niet of niet geheel voldoet, wordt aangegeven wat daarvoor de redenen zijn en of ondanks het niet of niet geheel voldoen toch wordt bijgedragen aan het doel van de norm. Ondanks het pas-toe-of-leg-uit karakter van de Code Pensioenfondsen zijn er normen die altijd een toelichting veronderstellen³⁴. Voor deze normen wordt in het schema verderop in deze paragraaf verwezen naar de vindplaatsen ervan in dit jaarverslag.

Thema: zorgvuldig benoemen, onderdeel Diversiteit

De Code Pensioenfondsen (norm 31 tot en met 39) schrijft voor dat het bestuur ervoor moet zorgen dat de samenstelling van de fondsorganen een redelijke afspiegeling vormt

³⁴ Bron: nalevingsrapportage Monitoringcommissie 2019

van de belanghebbenden. Daarbij moet rekening worden gehouden met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur moet de geschiktheid van bestuursleden toetsen bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap.

De Code schrijft voor dat in het Bestuur en in het Verantwoordingsorgaan zowel mensen van boven als onder de 40 jaar zitting hebben. Aan dit criterium wordt niet voldaan. Verder wordt opgemerkt dat de grootste uitdaging is het vinden van jongeren die een bestuurslidmaatschap ambiëren. Er is een plan van aanpak van kracht dat erop gericht is het aantal jongeren in het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan te vergroten. Enkele actiepunten uit dit plan van aanpak zijn:

Philips Pensioenfonds beziet in overleg met de ondernemingen of jongeren binnen specifieke 'talent pools' of andere netwerken binnen de ondernemingen voor een functie in het Algemeen Bestuur of het Verantwoordingsorgaan geïnteresseerd kunnen worden. Voordragende instanties worden zo vroeg mogelijk geattendeerd op vacatures die volgens het rooster van aftreden gaan ontstaan en de bijbehorende functieprofielen. Dit om te bevorderen dat er voldoende tijd is om te zoeken naar een geschikte jongere kandidaat.

Ondanks dat het Fonds niet voldoet aan het diversiteitscriterium op basis van uitsluitend leeftijd, beschikken Bestuur en Verantwoordingsorgaan op basis van andere criteria over voldoende diversiteit om de hen toebedeelde taken en verantwoordelijkheden te dragen.

Verder schrijft de Code voor dat in het Bestuur en in het Verantwoordingsorgaan ten minste één vrouw en één man zitting hebben. Voor het Verantwoordingsorgaan geldt dat hier niet aan wordt voldaan. In de wervingsprocedure zijn de diversiteitsvereisten nadrukkelijk onder de aandacht gebracht.

Thema: zorgvuldig benoemen, onderdeel Zittingsduur en herbenoeming

De Code Pensioenfonds schrijft voor dat de zittingsduur van een bestuurslid maximaal vier jaar is. Daarnaast mag een bestuurslid maximaal twee keer worden herbenoemd. De statuten van Philips Pensioenfonds zijn daarmee in lijn, zij het dat de termijn van vier jaar kan worden verlengd of verkort via het zogenoemde rooster van aftreden.

Voor wat betreft de herbenoemingstermijn van maximaal twee keer, wijkt Philips Pensioenfonds voor de onafhankelijke voorzitter van het Fonds en de uitvoerend bestuurders af. Zij zijn benoemd voor onbepaalde tijd. De overige niet-uitvoerend bestuursleden zien erop toe dat de zittingstermijn van de voorzitter en de uitvoerend bestuursleden niet langer duurt dan door hen wenselijk wordt geacht. Zo nodig kunnen de voorzitter en de uitvoerend bestuursleden door hen op ieder moment worden ontslagen.

Ondanks dat het Fonds naar de letter niet geheel voldoet aan de norm ten aanzien van zittingsduur en herbenoeming, is het bestuur van mening dat de wijze waarop dit binnen het Fonds geregeld is in overeenstemming is met de strekking van de Code.

De Code Pensioenfonds kent acht normen die rapportage over de naleving van deze normen in het jaarverslag vereisen. Deze acht normen worden 'rapportagenormen' genoemd. In de volgende tabel is per rapportagenorm een verwijzing opgenomen naar de vindplaats in de toelichting jaarverslag.

Rapportagenorm**Vindplaats toelichting
jaarverslag****Norm 5**

Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.

Hoofdstuk 2
(Bestuursverslag)

Norm 31

De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij aanvang van een termijn als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.

Paragraaf 2.6 (Goed Pensioenfondsbestuur)

Norm 33

In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.

Paragraaf 2.6 (Goed Pensioenfondsbestuur)

Norm 47

Het intern toezicht betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak.

Hoofdstuk 3 (Intern Toezicht)

Norm 58

Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.

Paragraaf 2.2.7
(Risicomanagement/-
proces &
aandachtspunten)

Norm 62

Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.

Paragraaf 2.4
(Beleggingen: MVB-
beleid)

Norm 64

Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.

Paragraaf 2.6 (Goed Pensioenfondsbestuur)

Norm 65

Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.

Paragraaf 2.5
(Pensioenen)

2.6.2 Gedragscode en Klokkenluiderregeling

Bij het Fonds is een Gedragscode van kracht. De compliance officer van het Fonds houdt toezicht op de naleving van de Gedragscode. Eén van de items daarbij is het vaststellen dat alle aan het Fonds verbonden personen de Gedragscode voor akkoord hebben ondertekend. Tevens beoordeelt de compliance officer of ontvangen relatiegeschenken en nevenfuncties van verbonden personen in overeenstemming zijn met de in de Gedragscode opgenomen normen hiervoor.

Bij het Fonds is tevens een Klokkenluiderregeling van kracht. Op grond van die regeling kunnen misstanden binnen het Fonds, desgewenst anoniem, worden gemeld. In het verslagjaar 2022 zijn geen meldingen ontvangen. De externe vertrouwenspersoon is gecontracteerd bij het Nederlands Compliance Instituut (NCI).

2.6.3 Vergaderingen fondsorganen

Het Algemeen Bestuur vergaderde in 2022 negen keer. De Auditcommissie vergaderde in 2022 vijf keer. Het Verantwoordingsorgaan heeft in 2022 één keer met (een afvaardiging van) het Algemeen Bestuur vergaderd en twee keer met het Niet Uitvoerend Bestuur. Daarnaast vergaderde het Verantwoordingsorgaan tien keer met het Uitvoerend Bestuur. Er vond eenmaal een overleg tussen het Verantwoordingsorgaan en de externe accountant en externe actuaris plaats.

2.6.4 Zelfevaluatie Algemeen Bestuur

Het Bestuur besteedt veel aandacht aan het eigen functioneren. In verband hiermee wordt onder meer het navolgende gedaan: De voorzitter van het Algemeen Bestuur houdt jaarlijks 1-op-1 gesprekken met alle bestuursleden. Eenmaal per jaar vindt, in beginsel, in de vorm van een plenaire sessie een zelfevaluatie plaats. In het verslagjaar is zeer regelmatig aandacht besteed aan het eigen functioneren van het Bestuur. De formele evaluatie in een plenaire sessie is echter doorgeschoven naar de eerste helft van 2023. Eén keer in de drie jaar betreft het Bestuur een derde partij bij de evaluatie. Dat is ook in 2023 het geval.

Viermaal per jaar wordt door de niet-uitvoerende bestuursleden de wijze van uitoefening van hun toezichtstaak geëvalueerd. Dit proces voor de zelfevaluatie is in overeenstemming met Code Pensioenfondsen.

2.6.5 Geschiktheid van het Algemeen Bestuur

Het besturen van een pensioenfonds is een grote verantwoordelijkheid. Die verantwoordelijkheid vraagt om specifieke geschiktheid. De eisen voor geschiktheid van de bestuursleden liggen vast in de 'Beleidsregel Geschiktheid'. Deze beleidsregel is door De Nederlandsche Bank opgesteld.

Geschiktheidsbeleid

Philips Pensioenfonds beschikt over een geschiktheidsbeleid waarin vastligt over welke deskundigheid, competenties en professioneel gedrag de bestuursleden dienen te beschikken. Philips Pensioenfonds sluit zich in het geschiktheidsbeleid aan bij de richtlijnen uit de Handreiking geschiktheid van de Pensioenfederatie en de Code Pensioenfondsen. Het geschiktheidsbeleid beschrijft:

- de benodigde geschiktheidskenmerken voor het Algemeen Bestuur;
- de methodiek die het Algemeen Bestuur hanteert in geschiktheidsontwikkeling;
- hoe permanente educatie wordt bevorderd en geborgd;
- hoe evaluatie- en opvolgingsbeleid zijn ingericht;
- hoe de door het Fonds gehanteerde aanpak aansluit bij de eisen van de toezichthouder.

Visie op leren

Philips Pensioenfonds maakt gebruik van zowel formele als informele leeroplossingen om het geschiktheidsbeleid in te vullen. De formele kant bestaat uit trainingen voor bestuursleden. Verder biedt het Fonds mogelijkheden tot het ontwikkelen van specifieke vaardigheden en tot het onderhouden van deskundigheid via het bezoeken van themabijeenkomsten, seminars en congressen en het bijhouden van actualiteiten.

Intern organiseert het Bestuur periodiek opleidingsdagen om actuele thema's te behandelen. De opleidingsdagen van het Algemeen Bestuur vonden in het verslagjaar plaats in de maand oktober in aanwezigheid van het Verantwoordingsorgaan. Tijdens de opleidingsdagen is onder meer ingezoomd op de vergelijking van de twee verschillende contracten in het nieuwe pensioenstelsel en deelnemerscommunicatie in het nieuwe pensioenstelsel. Ook is met het Verantwoordingsorgaan gesproken over een notitie van het Verantwoordingsorgaan over het proces rond de transitie naar het nieuwe stelsel.

Beoordeling van nieuwe leden van het Algemeen Bestuur vindt plaats op grond van een door het Bestuur opgesteld functieprofiel. In beginsel worden nieuwe leden van het Algemeen Bestuur geacht om een opleiding gericht op het besturen van een ondernemingspensioenfonds te volgen. Ook het doorlopen van een assessment, uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij behoort tot de mogelijkheden.

Profiel van het Algemeen Bestuur

Bij de samenstelling van het Algemeen Bestuur wordt actief gestuurd om kandidaten aan boord te krijgen die de deskundigheidsgebieden op hoog niveau en op basis van ruime ervaring kunnen afdekken en wordt ernaar gestreefd om vrouwelijke en/of jongere kandidaten aan te trekken (zie ook paragraaf 2.6.1 'Code Pensioenfondsen'). Voor alle bestuurders geldt dat ze een grondige kennis van de eigen regeling en beleidskeuzes die daaraan ten grondslag liggen dienen te bezitten. Evenals inzicht in de risico's en manieren

en momenten om die te beheersen en bij te sturen. Voor de uitvoerend bestuurders en de onafhankelijke voorzitter geldt daarnaast dat deze over zeer ruime werk- en managementervaring in de financiële sector dienen te beschikken. De eisen die het Fonds stelt aan specifieke functies binnen het Algemeen Bestuur zijn uitgewerkt in het Geschiktheidsbeleid.

2.6.6 Verkiezingen

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden: vier leden namens de gepensioneerden, één lid namens de werknemers en één lid namens de werkgevers. Daarnaast is voor de werknemers en de werkgevers een plaatsvervangend lid aangewezen. Leden worden benoemd voor een periode van vier jaar. In 2023 moeten er vier nieuwe gepensioneerdenleden benoemd worden. Ter voorbereiding voor verkiezingen voor deze nieuwe leden is in 2022 een uitvraag gedaan bij vakorganisaties en de Federatie van Philips Verenigingen van Gepensioneerden of zij een kieslijst wilden indienen. Ook in het magazine Generaties een oproep opgenomen waarop individuele kandidaten zich konden aanmelden. Philips Pensioenfonds heeft uitsluitend van de Federatie van Philips Verenigingen van Gepensioneerden een kieslijst ontvangen. Omdat deze organisatie als enige een kieslijst heeft ingediend en zich ook geen individuele kandidaten hebben gemeld, volgden er geen verkiezingen voor het Verantwoordingsorgaan. De nieuwe gepensioneerdenleden van het Verantwoordingsorgaan zijn in mei door het Algemeen Bestuur benoemd.

2.7 Communicatiebeleid

2.7.1 Strategisch communicatiebeleid

In paragraaf 2.2.1 'Ambities en principes' is de communicatie-ambitie van Philips Pensioenfonds geformuleerd. Deze communicatie-ambitie is gebaseerd op het strategisch communicatieplan met een looptijd van 2020 tot eind 2022. Actuele communicatiethema's in 2022

In het verslagjaar speelden onder meer de volgende actuele thema's: het besluit om de pensioenen volledig te verhogen door indexatie en een deel van de gemiste indexatie in te halen, het nieuwe pensioenstelsel, maatschappelijk verantwoord beleggen en de evaluatie van het indexatiebeleid. Deze thema's hebben in 2022 centraal gestaan in de diverse communicatiemiddelen die Philips Pensioenfonds in het verslagjaar heeft ingezet.

2.7.2 Middelen

Gedurende het verslagjaar is op verschillende manieren met de deelnemers van het Fonds gecommuniceerd over onder andere de hiervoor genoemde thema's. De belangrijkste communicatiemiddelen worden hierna aangestipt.

Digitaal communiceren

Philips Pensioenfonds wil via digitale communicatiemiddelen, met de website als het centrale digitale platform, gemak bieden aan deelnemers door op een snelle manier en op maat te communiceren met deelnemers, waarbij de online (persoonlijke) informatie 24/7 beschikbaar is. Service bieden staat dus centraal. Als een deelnemer zelf behoefte heeft aan persoonlijk contact of informatieverstrekking op papier, dan blijft dat – zonder drempels – mogelijk. In 2022 zijn diverse acties ondernomen om digitaal communiceren met deelnemers uit te breiden. Dat waren in de eerste instantie acties gericht op het werven van e-mailadressen van pensioenontvangers en premievrije polishouders. Daarnaast is het digitaliseren van het jaarlijkse proces 'Bewijs van in leven zijn' een belangrijke ontwikkeling. Dat laatste betekent dat pensioenontvangers die in het buitenland wonen, dit proces voortaan volledig via een app op de mobiele telefoon kunnen afwikkelen, waar zij voorheen een formulier moesten laten ondertekenen door een bevoegde instantie en dit formulier naar Philips Pensioenfonds moesten sturen. Het digitale proces heeft geleid tot meer gemak voor deze groep deelnemers.

Brief over financiële situatie van het Fonds

In maart 2022 zijn alle deelnemers van het Fonds geïnformeerd over de financiële positie van het Fonds en over het feit dat per 1 april 2022 volledige verhoging van de pensioenen kon plaatsvinden door indexatie. Daarnaast zijn deelnemers met deze brief geïnformeerd over een stukje inhaalindexatie dat is toegekend. Alle pensioenopbouwers zijn daarbij ook geïnformeerd over het besluit van het Bestuur om de verlaging van de pensioenopbouw in 2022 en 2023 te beperken en het opbouwpercentage vast te stellen op 1,65%.

Generaties

Het magazine Generaties is in 2022 tweemaal verschenen: in juni en december. In de juni-editie is de publicatie van het jaarverslag over het jaar 2021 aan de orde geweest via een interview met bestuursleden Reinoud Mangelmans en Jasper Kemme. Ook was er aandacht voor de ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen, waarbij de beleggingen gericht op het duurzame ontwikkelingsdoel Goede gezondheid en welzijn zijn uitgelicht. Tot slot was een artikel opgenomen waarin deelnemers gevraagd werd naar hun mening over de aankomende nieuwe keuzemogelijkheid 'bedrag ineens'.

De december-editie gingen bestuursleden Roel Wijmenga en René ter Huurne in op de evaluatie van het indexatiebeleid en het besluit om jaarlijks vast te stellen hoeveel indexatie verantwoord is. Daarnaast werd terugkoppeling gegeven over de uitkomsten van het lezersonderzoek van het magazine Generaties en deelnemers werden gewezen op de opnames van de flitswebinars over maatschappelijk verantwoord beleggen en de nieuwe pensioenregels die eerder in het jaar hadden plaatsgevonden. De nieuwe pensioenregels kwamen ook in een apart artikel aan de orde. In dit artikel werd toegelicht wat er wél en wat er juist niet verandert met de nieuwe pensioenregels.

Gener@ties

De digitale nieuwsbrief Gener@ties is in 2022 elk kwartaal verschenen. In Gener@ties wordt aandacht besteed aan de financiële positie van het Fonds en actuele pensioenontwikkelingen. Daarnaast worden medewerkers en pensioenontvangers aan het woord gelaten over pensioengerelateerde onderwerpen. Op het moment van publicatie van het jaarverslag verschijnt altijd een extra uitgave van de nieuwsbrief. In 2022 verscheen deze uitgave in juni. Zowel deelnemers van het Fonds als andere geïnteresseerden hebben de mogelijkheid zich te abonneren op de digitale nieuwsbrief die per e-mail wordt verstuurd. Vanuit de nieuwsbrief kan worden doorgelinkt naar de website van Philips Pensioenfonds waar verdere informatie te vinden is.

Kwartaalverslag

Elk kwartaal publiceert het Fonds het kwartaalverslag op de website. In dit kwartaalverslag zijn de belangrijkste financiële gegevens van het Fonds opgenomen. Alle deelnemers en andere geïnteresseerden kunnen het kwartaalverslag via de website bekijken.

Flitswebinars

In 2022 zijn de flitswebinars die in 2021 voor het eerst plaatsvonden, gecontinueerd. Uit onderzoek bleek dat de opzet van flitswebinars beter aansluit bij de wensen van deelnemers. In een flitswebinar worden deelnemers kort (15 minuten) bijgepraat over een actueel onderwerp. Daarna is er ruim gelegenheid om vragen te beantwoorden. Het flitswebinar wordt niet op een vast, jaarlijks moment, maar op diverse momenten in het jaar georganiseerd. Afhankelijk van de actualiteit en van de wensen van deelnemers. In de digitale nieuwsbrief van april is bij deelnemers gevraagd welke onderwerpen zij terug wilden zien in deze flitswebinars. Eén van deze onderwerpen bleek 'maatschappelijk verantwoord beleggen'. In september 2022 heeft een flitswebinar over dit onderwerp plaatsgevonden.

In november 2022 heeft een flitswebinar plaatsgevonden over de nieuwe wettelijke regels voor pensioen. In verschillende sessies voor pensioenopbouwers en pensioenontvangers

werd een update gegeven over de nieuwe pensioenregels aan de hand van drie vragen: 'Waarom nieuwe regels voor pensioen?', 'Wat blijft bestaan, wat wordt anders?' en 'Wat betekent het voor u?'.

De opnames van de flitswebinars zijn terug te kijken op de website (www.philipspensioenfonds.nl/dialoog).

Website en MijnPPF

De openbare website van het Fonds en MijnPPF spelen een grote rol in onze digitale strategie. Op de website van Philips Pensioenfonds kunnen deelnemers veel informatie vinden over hun pensioen en over algemene zaken binnen het Fonds. De website van Philips Pensioenfonds is de basis voor alle generieke communicatie van het Fonds naar deelnemers en stakeholders. De informatie op de website is zo actueel mogelijk. De website wordt ingezet om meer informatie te geven over onderwerpen waarover de deelnemer bijvoorbeeld per (digitale) brief is geïnformeerd. Hierdoor wordt de informatie 'gelaagd' aangeboden.

Met MijnPPF heeft de deelnemer op ieder gewenst moment via een online beveiligde omgeving inzicht in zijn of haar pensioen. De deelnemer kan zelf een aantal persoonlijke gegevens wijzigen. De Pensioenplanner voor pensioenopbouwers en premievrije polishouders is onderdeel van MijnPPF.

(Uniform) Pensioenoverzicht

Jaarlijks ontvangen alle pensioenopbouwers het Uniform Pensioenoverzicht.

Pensioenontvangers ontvangen ook jaarlijks een Pensioenoverzicht. Dit Pensioenoverzicht geeft de deelnemer informatie over zijn persoonlijke pensioensituatie. Voor iedereen is het Pensioenoverzicht (ook) gepubliceerd in MijnPPF op de website.

2.8 Kosten

Bedragen in miljoenen euro's

In deze paragraaf geeft Philips Pensioenfonds inzicht in de kosten en de beheersing daarvan. Hierbij volgt het Fonds de 'aanbevelingen uitvoeringskosten' van de Pensioenfederatie.

Daar waar geen volledig inzicht in de kosten bestaat, werkt het Fonds met schattingen. Dit geldt in sterke mate voor de transactiekosten, omdat wereldwijd bij transacties gewerkt wordt met zogenoemde 'netto' prijzen. Dit betekent dat de transactiekosten zijn 'verborgen' in de transactieprijzen. De gehanteerde schattingen zijn gebaseerd op enerzijds informatie van de vermogensbeheerders van het Fonds en anderzijds informatie van de Pensioenfederatie (inzake private equity).

Tot de kosten wordt ook btw gerekend voor zover deze niet kan worden teruggevorderd (circa € 3 miljoen in 2022; circa € 3 miljoen in 2021). Kosten in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's op basis van een gemiddelde omrekenkoers. Kosten die niet direct betrekking hebben op pensioenbeheer danwel vermogensbeheer zijn toegerekend aan pensioenbeheer en vermogensbeheer naar rato van de direct aan beide activiteiten toerekenbare kosten. Er is bij Philips Pensioenfonds geen sprake van kosten die rechtstreeks door de werkgevers worden gedragen.

Onderstaand volgt eerst een overzichtstabel met daarin de belangrijkste kostencijfers van het huidige boekjaar. Vervolgens is een gedetailleerde tabel opgenomen met meer informatie over de opbouw van de kostencijfers, en met vergelijkende cijfers van voorgaande boekjaren. Deze tabel loopt door op de volgende pagina.

Overzichtstabel kosten 2022

	Bedrag in miljoenen euro's	Als percentage van het gemiddeld belegd vermogen
Pensioenuitvoeringskosten	7,4	0,04%
Vermogensbeheerkosten	64,7	0,32%
Totale kosten (excl. transactiekosten)	72,1	0,36%
Transactiekosten	31,5	0,16%
Totale kosten (incl. transactiekosten)	103,6	0,52%

**Gedetailleerde tabel
kosten****2022****2021****2020**

<i>Bedragen in miljoenen euro's (tenzij anders vermeld)</i>	Separaat vermeld in jaarrekening	Verrekend met rendement	Separaat vermeld in jaarrekening	Verrekend met rendement	Separaat vermeld in jaarrekening	Verrekend met rendement
<u>Pensioenuitvoeringskosten</u>						
Kosten pensioenbeheer ³⁵	6,0	-	5,8	-	5,3	-
Kosten bestuur en financieel beheer	0,7	-	0,7	-	0,7	-
Incidentele baten en lasten	0,0	-	0,5	-	3,4	-
Opslag voor indirecte kosten	0,7	-	0,7	-	0,9	-
Totaal	7,4	-	7,7	-	10,3	-
Totaal pensioenuitvoeringskosten	7,4		7,7		10,3	
Pensioenuitvoeringskosten in euro per deelnemer³⁶	€ 117		€ 120		€ 156	
<u>Vermogensbeheerkosten</u>						
Vaste beheerkosten van beleggingen	27,6	28,8	29,6	25,2	27,0	21,2
Prestatieafhankelijke vergoedingen	-	0,0	-	0,0	-	0,0
Kosten bewaarloon	0,7	-	0,8	-	0,8	-
Overige kosten	1,8	-	1,4	-	1,7	-
Incidentele baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Opslag voor indirecte kosten	5,8	-	5,8	-	4,7	-
Totaal	35,9	28,8	37,6	25,2	34,2	21,2
Totaal vermogensbeheerkosten	64,7		62,8		55,4	
Vermogensbeheerkosten Als percentage van het gemiddeld belegd vermogen³⁷	0,32%		0,27%		0,26%	

35 Betreft kosten pensioenbeheer voor pensioenopbouwers, pensioenontvangers en houders van een premievrije polis.

36 Het aantal deelnemers is gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden aan het einde van het boekjaar. In 2022 zijn dit 62.795 personen (2021: 63.911 personen). NB: het getal van € 117 wordt verkregen door de onafgeronde pensioenuitvoeringskosten van € 7.361k te delen door het aantal deelnemers.

37 Het gemiddeld belegd vermogen is berekend op basis van de maandeinde standen van het belegd vermogen en bedraagt in 2022 € 20.055 miljoen (2021: €23.096 miljoen).

Transactiekosten (grotendeels schattingen)						
Totaal	0,5	31,0	0,6	25,9	0,7	27,1
Totaal transactiekosten	31,5		26,5		27,8	
Transactiekosten Als percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,16%		0,11%		0,13%	
Totale kosten	43,8³⁸	59,8	45,9	51,1	45,2	48,3
	103,6		97,0		93,5	
Totale kosten Als percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,52%		0,42%		0,43%	

2.8.1 Pensioenuitvoeringskosten

Achtergrond

De pensioenuitvoeringskosten bestaan onder meer uit de kosten van de pensioenbeheerder waaraan het Fonds de pensioenadministratie heeft uitbesteed. Daarnaast vallen ook onder de pensioenuitvoeringskosten: de aan het pensioenbeheer toe te rekenen kosten van het Algemeen Bestuur en het Bestuursbureau, alsmede een deel van de toezichtskosten, kosten voor financieel beheer en projectkosten.

De kosten per deelnemer zijn in algemene zin sterk afhankelijk van de schaalgrootte van een pensioenfonds maar ook van onder meer het serviceniveau en de wijze van communiceren naar deelnemers. Deze factoren kunnen substantieel invloed hebben op het kostenniveau.

Ontwikkeling van de pensioenuitvoeringskosten

Het totaalbedrag aan pensioenuitvoeringskosten bedroeg over 2022 € 7,4 miljoen (2021: € 7,7 miljoen), oftewel € 117 per deelnemer (2021: 120 per deelnemer). Hiervan betrof € 0,0 miljoen (2021: € 0,5 miljoen) incidentele lasten die gerelateerd waren aan de transitie naar de nieuwe pensioenuitvoerder per 1 januari 2021.

Gecorrigeerd voor de incidentele posten bedroegen de pensioenuitvoeringskosten over 2021 € 112 per deelnemer. De pensioenuitvoeringskosten zijn zo gezien dus licht toegenomen ten opzichte van 2021. In de tabel is te zien dat de toename hoofdzakelijk veroorzaakt werd door een lichte toename in de kosten voor pensioenbeheer van € 5,8 miljoen in 2021 naar € 6,0 miljoen in 2022. Deze toename wordt onder andere veroorzaakt door projecten die de

³⁸ De aansluiting met de kosten genoemd in de jaarrekening is als volgt te maken: in bovenstaande tabel bedraagt het totaal van de kolom 'separaat vermeld in jaarrekening' € 43,8 miljoen. Deze kosten komen in de jaarrekening terug onder toelichting '[9] beleggingsresultaat voor risico pensioenfondsen' voor € 29 miljoen en onder toelichting '[11] pensioenuitvoeringskosten' voor € 15 miljoen.

pensioenuitvoerder als meerwerk heeft uitgevoerd om te voldoen aan veranderende wet- en regelgeving.

De opslag voor indirecte kosten is gelijk gebleven: € 0,7 miljoen in zowel 2022 als 2021. In 2022 werd 10% (2021: 11%) van de totale indirecte kosten aan pensioenuitvoering toegerekend. Dit percentage wordt bepaald door de verhouding tussen de direct toerekenbare kosten aan pensioenuitvoering versus vermogensbeheer. Indirecte kosten zijn bijvoorbeeld personeelskosten, bestuurskosten, kosten adviseurs en kosten toezicht die niet direct aan pensioenuitvoering kunnen worden toegerekend.

Het totaalbedrag pensioenuitvoeringskosten is lager dan het bedrag zoals vermeld in de jaarrekening (zie toelichting [11] Pensioenuitvoeringskosten op pagina 168). Dit komt doordat de indirecte kosten in de jaarrekening volledig opgenomen zijn als pensioenuitvoeringskosten. In dit hoofdstuk zijn de indirecte kosten overeenkomstig de aanbevelingen van de Pensioenfederatie voor een groot deel toegerekend aan vermogensbeheerkosten.

2.8.2 Vermogensbeheerkosten

Het totaalbedrag aan vermogensbeheerkosten bedroeg in 2022 € 64,7 miljoen (2021: € 62,8 miljoen), oftewel 0,32% van het gemiddeld belegd vermogen (2021: 0,27%).

Achtergrond en totstandkoming

Van de totale vermogensbeheerkosten betrof € 0,01 miljoen (2021: € 0,02 miljoen) schattingen. Schattingen worden gebruikt voor het bepalen van de kosten die gemaakt worden op het laagste niveau van de fondsbeleggingen in private equity, zijnde de bedrijven waarin de private equity fondsen beleggen. De berekening van deze kosten staat verder toegelicht op pagina 90 onder 'bestanddelen van vermogensbeheerkosten'.

De 'kosten separaat vermeld in de jaarrekening' zijn kosten die direct aan het Fonds gefactureerd worden, en andere kosten die direct door het Fonds betaald worden (zoals personeelskosten). Inzake de 'kosten verrekend met het rendement' ontvangt het Fonds geen factuur, maar worden de kosten direct verrekend met het rendement.

De vermogensbeheerkosten zijn sterk afhankelijk van de omvang van het belegd vermogen, alsmede van de beleidskeuzes van het Fonds betreffende onder meer het risicoprofiel van het Fonds en de hieruit voortkomende beleggingsmix. Andere belangrijke factoren zijn de mate van actief dan wel passief beheer alsook de mate waarin het Fonds direct belegt in beleggingstitels of gebruikmaakt van beleggingsfondsen (indirect). De volgende tabel van de beleggingen voor risico van het Pensioenfonds geeft weer hoe de beleidskeuzes zich vertalen naar de beleggingsportefeuille. Deze keuzes kunnen leiden tot substantiële verschillen in de beheervergoeding. De tabel geeft de situatie weer ultimo 2022.

Beleggingen voor risico pensioenfondsen	Omvang in € mln	% van totaal	Actief/ passief	Direct/ Indirect
Vastrentende waarden	11.069	64%		
Staatsobligaties wereldwijd	5.449	31%	Passief	Direct
Bedrijfsobligaties wereldwijd	1.338	8%	Actief	Direct
Hypotheken	1.438	8%	Actief	Direct / indirect
Hoogrenderende bedrijfsobligaties	1.345	8%	Actief	Direct
Staatsobligaties uit opkomende markten	1.323	8%	Actief	Direct
Liquiditeiten	176	1%	Actief	Direct / indirect
Zakelijke waarden	5.905	34%		
Aandelen	3.450	20%	Passief	Direct
Onroerend goed	2.454	14%	Actief / passief	Direct / indirect
Private equity	1	0%	Actief	Indirect
Valuta-afdekking	281	2%	Nvt	Direct
Totaal excl rente-afdekking	17.255	100%		
Rente-afdekking	107	1%	Nvt	Direct
Totaal incl rente-afdekking	17.362³⁹			

Bestanddelen van vermogensbeheerkosten

Het Fonds heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan de vermogensbeheerder BlackRock. De kosten voor dit beheer worden aan het Fonds gefactureerd. De beheervergoeding betreft een vast percentage per gedeelte van het beheerd vermogen. Dit percentage is onder meer gebaseerd op de beleggingscategorie en beleggingsstijl zoals opgenomen in de tabel.

Voor fiduciair beheer, zoals aanstelling en monitoring van externe beheerders, risico-management, vermogensbeheeradministratie en advisering, is met BlackRock een aparte vergoeding afgesproken. Dit betreft een vast percentage over het totaal beheerd vermogen.

³⁹ Betreft de beleggingen ultimo 2022 zoals opgenomen in de balans in de jaarrekening (€ 19.710 miljoen) gesaldeerd met de beleggingen (derivaten) met een negatieve waarde (€ 2.039 miljoen) en de terugbetalingsverplichting uit hoofde van ontvangen liquiditeitenonderpand (€ 309 miljoen).

Het Fonds belegt in onroerendgoedfondsen met een wereldwijd mandaat. Eind 2022 bedroeg het hierin belegde vermogen € 2.314 miljoen (eind 2021: € 2.561 miljoen). Binnen de onroerendgoedfondsen worden kosten gemaakt die conform de 'aanbevelingen uitvoeringskosten' van de Pensioenfederatie opgenomen moeten worden onder de vermogensbeheerkosten.

Eind 2022 belegde het Fonds voor een marktwaarde van € 707 miljoen (eind 2021: € 865 miljoen) in geldmarktfondsen. De kosten voor het beheer van deze geldmarktfondsen alsmede andere kosten zoals bewaarkosten en administratiekosten, zijn bepaald op basis van de prospectussen en jaarrekeningen van deze fondsen, en zijn opgenomen onder de vermogensbeheerkosten.

Sinds 2021 belegt het Fonds in een hypotheekfonds. Er is sprake van kosten binnen dit hypotheekfonds, bijvoorbeeld de beheervergoeding en andere externe kosten die het hypotheekfonds maakt. Deze kosten zijn opgenomen onder de vermogensbeheerkosten van het Fonds.

Ook de kosten van andere beleggingsfondsen waarin het Fonds belegt, zijn opgenomen onder vermogensbeheerkosten. De beleggingen in private equity met een totale marktwaarde ultimo 2022 van € 0,5 miljoen (eind 2021: € 2 miljoen) kennen een zogenoemde 'fonds-van-fondsen-structuur'. Dit betekent dat het Fonds niet direct belegt in beleggingstitels maar in fondsen die op hun beurt beleggen in onderliggende beleggingsfondsen. De vermogensbeheerkosten in deze onderliggende fondsen zijn over het algemeen niet inzichtelijk en vaak niet beschikbaar. Daarom heeft het Fonds de vermogensbeheerkosten in onderliggende private equity-fondsen geschat op basis van informatie van de Pensioenfederatie. Dit betreft 2% van het gemiddeld beheerd vermogen voor beleggingen in venture capital en 1,65% voor overige private equity strategieën.

Onder vermogensbeheerkosten zijn tevens de kosten voor bewaring en administratie van de beleggingen opgenomen.

Tenslotte zijn onder de vermogensbeheerkosten nog diverse andere kosten opgenomen die direct verband houden met vermogensbeheer dan wel geheel of gedeeltelijk toe te rekenen zijn aan vermogensbeheer. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om advieskosten en interne kosten van het Fonds waaronder personeelskosten. Daarnaast omvatten de vermogensbeheerkosten de aan vermogensbeheer toe te rekenen kosten van het Algemeen Bestuur en het Bestuursbureau alsmede een deel van de toezichtskosten, kosten voor financieel beheer en projectkosten.

De wijze waarop het Fonds de vermogensbeheerkosten presenteert, is gebaseerd op de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Deze aanbevelingen wijken af van de regels voor de presentatie van de vermogensbeheerkosten in de jaarrekening (zie toelichting [9] Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds op pagina 166).

Ontwikkeling van de vermogensbeheerkosten

Ten opzichte van 2021 zijn de vermogensbeheerkosten in absolute zin met € 1,9 miljoen toegenomen. Als percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn de kosten eveneens

toegenomen: 0,32% in 2022 en 0,27% in 2021. De belangrijkste ontwikkelingen die hiertoe hebben geleid zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Bedrag	Uitleg van de toename of afname
-/- 8,3 mln	Het gemiddeld belegd vermogen is afgenomen van € 23,1 miljard in 2021 naar € 20,1 miljard in 2022. Omdat de meeste vermogensbeheerkosten een percentage bedragen van het belegd vermogen, nemen de vermogensbeheerkosten in absolute zin automatisch af als het belegd vermogen afneemt.
+ 5,6 mln	In tegenstelling tot het totale belegd vermogen, dat afgenomen is, zijn de beleggingen in onroerendgoedfondsen in 2022 <i>gemiddeld</i> genomen wel toegenomen (van € 2,3 miljard in 2021 naar € 2,6 miljard in 2022). Dit heeft geleid tot een toename van de kosten die gemaakt worden binnen deze fondsen (in vergelijking met de kosten die gemaakt zouden zijn als de beleggingen in onroerendgoedfondsen in eenzelfde mate waren afgenomen als de rest van het belegd vermogen).
+ 1,2 mln	Ook de belegging in het hypotheekfonds is in 2022 gemiddeld genomen toegenomen, en dit leidde tot een toename van de vermogensbeheerkosten.
+ 1,7 mln	Binnen het resterende belegd vermogen is in 2022 sprake geweest van verschuivingen die impact hadden op de vermogensbeheerkosten. Zo is er gemiddeld genomen in 2022 relatief minder belegd in de passieve mandaten (52% in 2022 versus 60% in 2021) en relatief meer in de diverse actieve mandaten. Dit had een toename van de vermogensbeheerkosten van circa € 1,7 miljoen tot gevolg.
+ 1,7 mln	Overige ontwikkelingen, zoals hogere benchmarkkosten, leidden tot een verdere toename van ongeveer € 1,7 miljoen.

2.8.3 Transactiekosten

Achtergrond en totstandkoming

Transactiekosten zijn de kosten die gemaakt moeten worden om een (beleggings-) transactie tot stand te brengen en uit te voeren. Dit zijn over het algemeen geen kosten die aan de vermogensbeheerder worden betaald, maar kosten die bijvoorbeeld aan de beurs of aan een broker moeten worden betaald. Het verkrijgen van inzicht in deze kosten is niet eenvoudig omdat wereldwijd gewerkt wordt met zogenoemde 'netto' prijzen. Dit betekent dat de transactiekosten zijn 'verborgen' in de transactiepreizen.

Om een indicatie te geven van deze transactiekosten wordt veelal gebruik gemaakt van schattingen. Het gaat dan met name om transacties in vastrentende waarden en bepaalde derivaten. Het Fonds heeft voor deze schattingen informatie gebruikt van de vermogensbeheerder. Omdat transactiekosten deel uitmaken van de transactiepreizen, is in het rendement reeds rekening gehouden met deze kosten.

Bestanddelen van de transactiekosten

De totale transactiekosten over 2022 bedroegen € 31,5 miljoen (2021: € 26,5 miljoen). Hiervan betrof € 30,2 miljoen (2021: € 23,3 miljoen) schattingen. De verdeling van de totale kosten is als volgt:

In- en uitstapkosten bij beleggingsfondsen: € 3,3 miljoen (2021: € 0,2 miljoen);
 Aan- en verkoopkosten bij directe beleggingen: € 21,9 miljoen (2021: € 17,9 miljoen);
 Transactiekosten bij onroerend goed: € 0,3 miljoen (2021: € 0,3 miljoen);
 Transactiekosten binnen beleggingsfondsen: € 6,0 miljoen (2021: € 8,1 miljoen).

Onder *in- en uitstapkosten bij beleggingsfondsen* zijn opgenomen de door de vermogensbeheerder geschatte in- en uitstapkosten gemaakt bij de uitbreiding of afwikkeling van de beleggingen in onroerendgoedfondsen.

Voor *aan- en verkoopkosten* bij aandelen- en futuretransacties zijn de werkelijk betaalde broker- en commissiekosten opgenomen voor een totaalbedrag van € 0,9 miljoen (2021: € 2,8 miljoen).

Het Fonds belegt ook in swaps. De hiermee gepaard gaande transactiekosten worden gedurende de looptijd van de swap verrekend met het rendement op de swap beleggingen.

De overige aan- en verkoopkosten hebben betrekking op vastrentende waarden en derivaten (valutatermijntransacties). Het grootste deel van deze kosten zijn door de vermogensbeheerders geschat door een gemiddeld transactiekosten-percentages te relateren aan het werkelijke totale transactievolume (in euro's) per beleggingscategorie in 2022.

De *transactiekosten bij onroerend goed* houden verband met de verkoop- en verhuurkosten van het directe onroerend goed en de advieskosten gemaakt bij de selectie van onroerendgoedfondsen.

De Pensioenfederatie beveelt aan dat tevens de *transactiekosten binnen de fondsbeleggingen* worden opgenomen, tenzij de fondsbeheerder deze niet beschikbaar heeft. De fondsbeheerders hebben deze gegevens verstrekt: in totaal gaat het om een bedrag van € 6,0 miljoen (2021: € 8,1 miljoen).

Ontwikkeling van de transactiekosten

De transactiekosten namen op totaalniveau met € 5,0 miljoen toe. Hieraan liggen de volgende tegengestelde bewegingen ten grondslag:

Bedrag	Uitleg van de toename of afname
--------	---------------------------------

+ 3,1 mln	De in- en uitstapkosten bij beleggingsfondsen zijn toegenomen (van € 0,2 miljoen in 2021 naar € 3,3 miljoen in 2022). Dit heeft voornamelijk te maken met de verkoop van beleggingen in onroerendgoedfondsen. Deze verkopen vonden plaats met als doel het gewicht van de vastgoedportefeuille meer in lijn te brengen met het strategisch gewicht.
-----------	---

+ 2,3 mln De transactiekosten die gepaard gaan met beleggingen in swaps (onderdeel van 'aan- en verkoopkosten bij directe beleggingen') zijn toegenomen (van € 0,3 miljoen in 2021 naar € 2,6 miljoen in 2022). De voornaamste oorzaak is dat in 2022 inflatieswaps zijn verkocht. De transactiekosten die gepaard gaan met deze swaps en die normaliter gespreid worden over de looptijd van een swap, zijn door de verkopen in zijn totaliteit in 2022 terecht gekomen.

-/- 2,2 mln De transactiekosten binnen onroerendgoedfondsen (onderdeel van 'transactiekosten binnen beleggingsfondsen') zijn afgenomen (van € 8,0 miljoen in 2021 naar € 5,8 miljoen in 2022). Deze transactiekosten hingen samen met aankopen en verkopen van vastgoed-objecten die plaatsvonden binnen de tientallen fondsen waarin het Fonds belegt. Daarom zijn deze kosten volatiel van aard.

+1,8 mln Overige ontwikkelingen, bijvoorbeeld transitie in de beleggingsportefeuille, leidden tot een verdere toename van ongeveer € 1,8 miljoen.

2.8.4 Kosten per beleggingscategorie

Bovenstaande vermogensbeheerkosten en transactiekosten kunnen toegerekend worden aan de verschillende beleggingscategorieën waarin het Fonds belegt. In de navolgende tabel is hiervan een overzicht gegeven:

	2022		2021		2020/19	
Beleggingscategorie	Vermogens beheer- kosten	Transactie kosten	Vermogens beheer- kosten	Transactie kosten	Vermogens beheer- kosten	Transactie kosten
Vastrentende waarden	16,7	12,3	17,1	9,4	14,9	13,7
Aandelen	1,3	0,7	1,8	2,7	2,0	1,3
Onroerend goed	31,1	9,4	28,1	8,5	24,3	6,5
Grondstoffen	-	-	-	-	-	-
Alternatieven: Private Equity	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hedgefonds	-	-	-	-	-	-
Overige beleggingen	0,6	0,2	0,6	0,1	0,5	0,2
Overlay beleggingen	2,6	8,9	2,7	5,8	2,3	6,1
Niet te alloceren aan een beleggingscategorie	12,4	-	12,5	-	11,4	-
Totaal	64,7	31,5	62,8	26,5	55,4	27,8

Bovenstaande indeling is ontleend aan de indeling die DNB jaarlijks uitvraagt bij pensioenfondsen. De beleggingen in private equity staan in de jaarrekening onder de categorie overige beleggingen. In bovenstaande tabel betreffen de overige beleggingen de liquiditeiten in de diverse portefeuilles inclusief de beleggingen in geldmarktfondsen.

Onder de kosten die niet te alloceren zijn aan een beleggingscategorie vallen bijvoorbeeld het bewaarloon, de kosten van het fiduciair beheer door de vermogensbeheerder en algemene kosten, zoals advieskosten, accountantskosten, toezichtskosten en personeelskosten.

Voor een toelichting op de ontwikkeling van de vermogensbeheer- en transactiekosten per beleggingscategorie wordt verwezen naar paragraaf 2.8.2 'Vermogensbeheerkosten' respectievelijk naar paragraaf 2.8.3 'Transactiekosten'.

2.8.5 Vergelijking van de vermogensbeheerkosten met andere pensioenfondsen

Het Fonds heeft deelgenomen aan de CEM Benchmarking vergelijking van vermogensbeheerkosten over het jaar 2021. CEM Benchmarking is een onafhankelijk Canadees instituut voor kosten- en rendementsbenchmarking. Het CEM rapport over het jaar 2022 komt pas eind 2023 beschikbaar en is dus niet opgenomen in dit bestuursverslag.

Het CEM rapport geeft een vergelijking van Philips Pensioenfondsen met een peer groep. In de peer groep zitten Nederlandse pensioenfondsen met een vergelijkbare omvang.

Uitkomsten van de vergelijking

De vermogensbeheerkosten van het Fonds bedroegen over 2021 0,27% van het gemiddeld belegd vermogen, versus de mediaan van de Nederlandse peer groep van 0,30% (2020: 0,26% voor het Fonds versus 0,29% voor de peer groep). De mediaan van alle Nederlandse deelnemers aan CEM bedroeg 0,32% (2020: 0,32%). De vermogensbeheerkosten van Philips Pensioenfondsen waren dus relatief laag. Bij deze vergelijking is echter geen rekening gehouden met verschillen tussen pensioenfondsen voor wat betreft fondsomvang, beleggingsmix en beleggingsstijl.

CEM heeft daarnaast benchmark kosten berekend (met behulp van peer groep data) die wél zijn gecorrigeerd voor fondsomvang en beleggingsmix. Dit is voor Philips Pensioenfondsen een meer realistische benchmark. Over 2021 bedroegen de benchmark kosten 0,34% (2020: 0,30%). PPF lag daar dus 0,07% procentpunt onder. De oorzaak hiervan is voornamelijk dat Philips Pensioenfondsen in vergelijking met de Nederlandse peer groep in hogere mate passief belegt in plaats van actief, en dat het Fonds lagere beheervergoedingen heeft bedongen dan andere pensioenfondsen in de peer groep.

2.8.6 Relatie van de vermogensbeheerkosten met fondsrendement en risicoprofiel

In de hiernavolgende tabel worden de vermogensbeheer- en transactiekosten weergegeven in relatie tot het rendement van het Fonds:

	2022	2021	2020
Bruto rendement	-24,43%	5,95%	10,18%
Vermogensbeheerkosten (verrekend met rendement) ⁴⁰	-0,14%	-0,11%	-0,10%
Transactiekosten (verrekend met rendement)	-0,16%	-0,11%	-0,13%
Gerapporteerd rendement (in jaarverslag)⁴¹	-24,73%	5,73%	9,95%
Vermogensbeheerkosten (separaat vermeld in jaarrekening) ³⁵	-0,18%	-0,16%	-0,16%
Transactiekosten (separaat vermeld in jaarrekening)	-0,00%	-0,00%	-0,00%
Netto rendement	-24,91%	5,57%	9,79%

De vermogensbeheerkosten hangen samen met de beleggingsstrategie die een fonds hanteert, en de wijze waarop deze strategie wordt vertaald naar beleggingsmandaten. In het algemeen kan men stellen dat standaard beleggingscategorieën als staatsobligaties en aandelen lagere kosten met zich meebrengen dan alternatieve beleggingscategorieën als indirect onroerend goed, private equity en hedge fondsen.

Vermogensbeheerkosten hangen ook samen met de wijze waarop de beleggingsstrategie wordt geïmplementeerd. Het Fonds hanteert als beleggingsprincipe dat passief wordt belegd tenzij het Fonds verwacht dat de extra kosten die gepaard gaan met actief beheer meer dan gecompenseerd worden door een hoger verwacht rendement, of een passieve implementatie niet mogelijk is. Er vindt dus een afweging plaats of de extra kosten van actief beheer opwegen tegen het verwachte extra rendement dat actief beheer oplevert. Deze aanpak heeft tot gevolg dat het grootste deel van het vermogen van het Fonds passief wordt belegd.

Meer informatie over het beleggingsbeleid van Philips Pensioenfonds is te vinden in paragraaf 2.3.

⁴⁰ De vermogensbeheerkosten (verrekend met rendement) opgeteld bij de vermogensbeheerkosten (separaat vermeld in de jaarrekening) is gelijk aan het totaal aan vermogensbeheerkosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen).

⁴¹ Het gerapporteerde rendement is berekend op basis van werkelijke cijfers. Het in deze tabel vermelde bruto rendement en netto rendement zijn van dit gerapporteerde rendement afgeleid.

2.9 Verwachtingen 2023

In deze paragraaf worden verschillende verwachte ontwikkelingen in 2023 aangestipt. Daarnaast vermelden wij voor de goede orde de gebeurtenissen na balansdatum als opgenomen in de jaarrekening onder paragraaf 6.8. Die gebeurtenissen hebben zich voorgedaan in de eerste maanden van het jaar 2023, en liggen op het moment van schrijven van dit bestuursverslag dus reeds achter ons.

2.9.1 Pensioenen

Nieuw pensioenstelsel

In de nabije toekomst gaat in Nederland een nieuw pensioenstelsel gelden. De komende tijd moet er vanuit de overheid meer duidelijkheid komen over de regels die gaan gelden onder het nieuwe pensioenstelsel en in de periode voorafgaande aan de overgang naar het nieuwe stelsel.

Formeel gezien zijn het de sociale partners die besluiten nemen over de pensioenregeling in het nieuwe stelsel. Maar ook voor pensioenfondsbesturen is een belangrijke rol weggelegd. Zij moeten immers beoordelen of de transitie naar het nieuwe stelsel evenwichtig is en of de nieuwe pensioenregeling kan worden uitgevoerd. Bij de beoordeling van de evenwichtigheid van de transitie speelt het al dan niet invaren van de opgebouwde pensioenen een belangrijke rol, alsmede een eventueel overeengekomen compensatie voor het nadeel dat bepaalde groepen pensioenopbouwers wellicht hebben als gevolg van de overgang naar het nieuwe stelsel.

Daarom bereidt het Fonds zich al geruime tijd projectmatig voor op de komst van het nieuwe pensioenstelsel. Hiervoor heeft het Fonds een externe programmamanager aangesteld. Onderdeel van het project is onder meer het zoveel mogelijk kennis vergaren over de nieuwe regelgeving en door met adviseurs, bestuurders en medewerkers van andere pensioenfondsen en van onze uitbestedingspartners te overleggen over de gevolgen van de invoering van het nieuwe pensioenstelsel in diverse scenario's. Belangrijke aandachtspunten zijn de aanpassing van de systemen en het versterken van de datakwaliteit voorafgaand aan de overgang. Ook het Verantwoordingsorgaan wordt uitdrukkelijk in deze voorbereidingen betrokken, omdat het adviesrecht heeft over enkele belangrijke besluiten die in dit kader moeten worden genomen, zoals bijvoorbeeld het besluit om al dan niet in te varen.

In aanvulling op onze eigen voorbereidingen op de komst van het nieuwe pensioenstelsel, staan wij de sociale partners bij in hun overleg over de nieuwe pensioenregeling, onder andere door te adviseren over technische kwesties en door het maken van berekeningen. Tot slot houden wij ook de organisatie die de belangen behartigt van veel van onze pensioengerechtigden, de Federatie van Philips Verenigingen van Gepensioneerden, zo goed mogelijk aangesloten bij alle ontwikkelingen.

Indexatiebesluit 2023

Het Algemeen Bestuur heeft in maart 2023 de pensioenverhoging per 1 april 2023 vastgesteld na afweging tussen het geven van zoveel mogelijk indexatie en het beschermen van de financiële buffer. Uit de afweging van het Bestuur volgt dat de pensioenen van pensioenontvangers en premievrije polishouders per 1 april 2023 omhooggaan met 4,0%. Hiermee wordt meer dan de helft van de prijsinflatie over het afgelopen jaar gecompenseerd. De opgebouwde pensioenen van de huidige pensioenopbouwers gaan omhoog met 2,1%, wat in lijn is met de looninflatie.

Pensioenopbouwers

De opgebouwde pensioenen zijn op 1 april 2023 verhoogd met 2,1%. Daarmee zijn de opgebouwde pensioenen verhoogd met de volledige cao-schaalaanpassing bij Philips, ook voor diegenen die werkzaam zijn bij Signify en Versuni. Dat is ook wat maximaal mogelijk is op basis van de overeenkomst met de werkgever. De verwachting is dat de opgebouwde pensioenen de komende jaren in ieder geval met een deel van de looninflatie verhoogd kunnen worden.

Pensioenopbouwers bouwen in 2023 1,85% pensioen op. In 2022 was het opbouwpercentage 1,65%. Het opbouwpercentage ligt dit jaar weer op het ambitieniveau van 1,85%. In 2024 is het opbouwpercentage ook 1,85%, als dat wettelijk gezien kan. Eind 2023 wordt dit vastgesteld. Hoe de pensioenopbouw er vanaf 1 januari 2025 gaat uitzien, wordt later besloten.

Pensioenontvangers en premievrije polishouders

De pensioenen van pensioenontvangers en premievrije polishouders zijn op 1 april 2023 verhoogd met 4,0%. De verhoging is iets lager dan wettelijk maximaal mogelijk was op basis van de financiële situatie van het Fonds (5,0%). Onze ambitie, die gelijk is aan de prijsinflatie over het afgelopen jaar, was 7,6%. De verwachting is dat de pensioenen de komende jaren in ieder geval met een deel van de prijsinflatie verhoogd kunnen worden.

Nieuwe UFR-methodiek

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2022 en de actuariële grondslagen zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. DNB heeft bepaald dat de rentetermijnstructuur met ingang van 1 januari 2023 wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters van 30 november 2022. De invloed hiervan per 1 januari 2023 betreft bij het Fonds een afname van de actuele dekkingsgraad van ongeveer 0,3 dekkingsgraadpunt.

Premiebeleid 2023

Voor de nieuwe CDC-termijn van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2024 blijven de vaste premiepercentages van 29,4% voor flex pensioen cao en 30,3% voor flex pensioen ES ongewijzigd. Wel is eind 2021 besloten dat in 2022 en 2023 de pensioenopbouw maximaal 1,65% van de pensioengrondslag zal zijn. Eind 2022 is in het kader van de evaluatie van het indexatiebeleid besloten om het opbouwpercentage in 2023 weer op 1,85% van de pensioengrondslag vast te stellen.

Net als in de vorige CDC-periode heeft het Fonds besloten om op een zo efficiënt mogelijke wijze via rentederivaten het renterisico met betrekking tot de pensioenopbouw in de jaren 2022 en 2023 af te dekken. Deze rentederivaten zijn begin januari 2023 afgewikkeld.

Jaarlijks wordt getoetst of de feitelijke premie hoger is dan de gedempte kostendeekkende premie. De premie wordt daarbij vastgesteld op basis van de laatst gepubliceerde parameters als bedoel in artikel 23a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds. Bij de vaststelling van de gedempte kostendeekkende premie die voor 2023 geldt wordt rekening gehouden met de per 1 oktober 2022 geldende parameters. Voor het rendement op vastrentende waarden wordt nog steeds uitgegaan van de per 31 december 2018 geldende rentetermijnstructuur, conform de wettelijke regels.

Op basis van het verlaagde opbouwpercentage zal volgens de prognose in 2023 de feitelijke premie hoger zijn dan de gedempte kostendeekkende premie op basis van het opbouwpercentage 1,85%.

2.9.2 Beleggingen

Eerder heeft Philips Pensioenfonds de aandelenportefeuille in ontwikkelde markten een stuk duurzamer gemaakt. Per beleggingscategorie wordt bekeken wat er mogelijk is om de portefeuille duurzamer te maken met behoud van een goed rendement tegen een aanvaardbaar risico. In 2023 wordt de stap gemaakt naar het aanpassen van de benchmark voor de beleggingscategorie 'aandelen in opkomende markten'.

2.9.3 Organisatie Philips Pensioenfonds

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden: vier leden namens de gepensioneerden, één lid namens de werknemers en één lid namens de werkgevers. Daarnaast is voor de werknemers en de werkgevers een plaatsvervangend lid aangewezen. Leden worden benoemd voor een periode van vier jaar. In 2023 moeten er vier nieuwe gepensioneerdenleden benoemd worden. Ter voorbereiding voor verkiezingen voor deze nieuwe leden is in 2022 een uitvraag gedaan bij vakorganisaties en de Federatie van Philips Verenigingen van Gepensioneerden of zij een kieslijst wilden indienen. Ook in het magazine Generaties een oproep opgenomen waarop individuele kandidaten zich konden aanmelden. Philips Pensioenfonds heeft uitsluitend van de Federatie van Philips Verenigingen van Gepensioneerden een kieslijst ontvangen. Omdat deze organisatie als enige een kieslijst heeft ingediend en zich ook geen individuele kandidaten hebben gemeld, volgden er geen verkiezingen voor het Verantwoordingsorgaan. De nieuwe gepensioneerdenleden van het Verantwoordingsorgaan zijn in mei door het Algemeen Bestuur benoemd.

Reorganisatie Philips

In januari 2023 werd aangekondigd dat het aantal arbeidsplaatsen bij Philips wordt teruggebracht. Het bestuur verwacht dat de impact hiervan op het Pensioenfonds minimaal is. Philips Pensioenfonds is een aparte stichting die helemaal losstaat van de aangesloten

ondernemingen. Een kleiner aantal medewerkers bij Philips heeft geen directe gevolgen voor Philips Pensioenfonds. Ook als het aantal medewerkers van Philips afneemt, is Philips Pensioenfonds nog steeds één van de grotere ondernemingspensioenfonds in Nederland. Naast circa 10.000 pensioenopbouwers zijn er bijna 35.000 oud-medewerkers die nog niet met pensioen zijn, maar hun opgebouwde pensioen bij Philips Pensioenfonds hebben laten staan. De verwachting is dat ook een aanzienlijk deel van de medewerkers die door de reorganisatie ontslag krijgen, hun pensioen bij Philips Pensioenfonds laten staan.

Aantal medewerkers

Verwacht wordt dat in 2023 het aantal medewerkers van het Fonds ongeveer gelijk blijft.

Eindhoven, 30 mei 2023

Het Algemeen Bestuur

3 Intern toezicht

Algemeen

Het Bestuur van Philips Pensioenfonds is ingericht als one tier board volgens het zogenoemde omgekeerd gemengd model. De one tier board wordt gekenmerkt door het, binnen één bestuur, hebben van uitvoerend en niet-uitvoerend bestuurders met ieder (deels) eigen taken.

De invulling van het intern toezicht bij Philips Pensioenfonds is binnen het omgekeerd gemengd bestuursmodel belegd bij het Niet-Uitvoerend Bestuur.

Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft op grond van artikel 104, lid 2 van de Pensioenwet naast zijn bestuurlijke taken, waarbij ruimhartige delegatie aan het Uitvoerend Bestuur plaatsvindt, tot taak toezicht te houden op:

Het beleid van het Bestuur (Algemeen Bestuur en Uitvoerend Bestuur)
De uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur
De algemene gang van zaken in het Fonds

Het Niet-Uitvoerend Bestuur is onder meer belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. In 2022 heeft het Niet-Uitvoerend Bestuur viermaal separaat vergaderd en heeft de voorzitter van het Niet-Uitvoerend Bestuur vrijwel wekelijks overleg gehad met (de voorzitter van) het Uitvoerend Bestuur.

De wijze waarop het intern toezicht bij Philips Pensioenfonds is ingevuld, is vastgelegd in een interne beleidsnotitie over intern toezicht en mede verankerd in de vaste agenda die het Niet-Uitvoerend Bestuur hanteert voor zijn overleggen. Aan de genoemde beleidsnotitie liggen naast de wettelijke bepalingen omtrent intern toezicht, ook onder meer de VITP Toezicht code en de Code Pensioenfonds ten grondslag.

Bij het uitoefenen van zijn toezichtsrol wordt het Niet-Uitvoerend Bestuur bijgestaan door de Auditcommissie.

Het Niet-Uitvoerend Bestuur legt (periodiek) verantwoording af over de uitoefening van het intern toezicht aan het Verantwoordingsorgaan, aan de aangesloten werkgevers en in dit bestuursverslag.

De invulling van het intern toezicht bij Philips Pensioenfonds is ingericht langs de volgende lijnen:

In het kader van haar toezichtsrol vergadert het Niet-Uitvoerend Bestuur periodiek separaat. In de agenda voor die vergaderingen komen alle toezichtsonderwerpen die de wet aan het Niet-Uitvoerend Bestuur toewijst aan de orde.

De organisatie en de processen zijn zodanig ingericht dat er de nodige 'checks and balances' zijn, dat er voldoende 'countervailing power' is tussen enerzijds het Niet-Uitvoerend Bestuur en anderzijds het Uitvoerend Bestuur en dat er waarborgen zijn voor integer handelen. Het Uitvoerend Bestuur rapporteert over de aan hem gedelegeerde taken aan het Niet-Uitvoerend Bestuur. Het Niet-Uitvoerend Bestuur hanteert hierbij een kritische grondhouding jegens het Uitvoerend Bestuur.

Het Niet-Uitvoerend Bestuur verlaat zich niet alleen op rapportages van het Uitvoerend Bestuur, maar gebruikt, wanneer wenselijk geacht, ook rapportages van onafhankelijke derden bij zijn oordeelsvorming.

Het Niet-Uitvoerend Bestuur laat zich, afgezien van de ondersteuning door de Auditcommissie, waar nodig ook door derden ondersteunen bij de uitoefening van zijn toezichtstaken.

Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft overleg met en legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over de uitoefening van het intern toezicht.

Op de taken van de Auditcommissie en de rol van het Verantwoordingsorgaan wordt verderop in deze paragraaf nog teruggekomen.

Informatievoorziening aan het Niet-Uitvoerend Bestuur

Om goed toezicht te kunnen houden op het beleid van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur, de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur en de algemene gang van zaken binnen het Fonds, is een goede informatievoorziening van essentieel belang.

Informatie over het beleid van het Algemeen Bestuur ontvangen de Niet-Uitvoerend Bestuurders reeds uit hoofde van hun functie als lid van het Algemeen Bestuur.

Informatie over het beleid van het Uitvoerend Bestuur, de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur en de algemene gang van zaken verkrijgt het Niet-Uitvoerend Bestuur onder meer door:

het Uitvoerend Bestuur schriftelijke rapportages te laten uitbrengen. Dit kunnen zowel reguliere rapportages zijn, als bijzondere rapportages, bijvoorbeeld in het kader van het uitdiepen van een bepaald toezichtthema (zie verderop in deze paragraaf). De reguliere rapportages (maand- en kwartaalrapportages) worden behandeld tijdens de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Onderdelen van de kwartaalrapportages worden daarnaast uitvoerig besproken in de Auditcommissie.

De sleutelfunctiehouders rapportages te laten uitbrengen. Deze rapportages worden behandeld tijdens de vergaderingen van het Algemeen Bestuur.

het Uitvoerend Bestuur mondeling te laten rapporteren, onder meer tijdens vergaderingen van het Algemeen Bestuur, vergaderingen van de Auditcommissie en bij tussentijdse contacten tussen (de voorzitters van) het Niet-Uitvoerend Bestuur en het Uitvoerend Bestuur.

onafhankelijke externe partijen te laten rapporteren over de algemene gang van zaken binnen het Fonds en de door het Uitvoerend Bestuur uitgevoerde activiteiten.

de Auditcommissie te laten kijken naar onder meer de risicobeheersing van het Fonds, de operationele risicomanagementprocessen, de administratieve organisatie en eventuele andere onderwerpen, bijvoorbeeld in het kader van een toezichtthema.

tweemaal per jaar een gesprek te hebben met de afdeling Integraal Risicomanagement. Integraal Risicomanagement toetst en adviseert onafhankelijk over de eerstelijns risicomanagement-activiteiten, met als doel te bewerkstelligen dat het Fonds alle risico's voldoende beheerst.

Uitoefening van het intern toezicht - algemeen

In zijn algemeenheid is de doelstelling van het intern toezicht om vast te stellen dat datgene waarop toezicht wordt uitgeoefend, voldoet aan bepaalde, van tevoren vastgestelde eisen of criteria. Hieronder wordt dit per toezichtgebied beschreven.

Toezicht op het beleid van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur

In de Pensioenwet wordt vermeld dat het Niet-Uitvoerend Bestuur in ieder geval moet toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Het beleid moet, met andere woorden, zorgvuldig en evenwichtig zijn.

In de Niet-Uitvoerend Bestuur-vergaderingen blikt het Niet-Uitvoerend Bestuur onder meer terug op de genomen besluiten. Hierbij wordt zowel inhoudelijk gekeken (kwaliteit besluitvorming) als naar de wijze waarop de besluiten zijn voorbereid. In dit verband wordt ook gebruikgemaakt van de rapportages en oordelen van de sleutelfunctiehouders. Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft geconcludeerd dat de vaststelling van het beleid in 2022 zorgvuldig en evenwichtig heeft plaatsgevonden. Het NUB heeft hiertoe een selectie van besluiten onder de loep genomen, waaronder:

Vorbereiding op nieuw pensioenstelsel

In 2022 is tijdens iedere bestuursvergadering veel aandacht besteed aan de voorbereiding op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. De voorbereiding op deze overgang zal ook de komende jaren hoog op de agenda staan. Er is sprake van een projectmatige aanpak waarin wordt toegewerkt naar het ontwerp van een moderne, evenwichtige en toekomstbestendige pensioenregeling en wordt zorggedragen voor een tijdige, beheerste en kostenefficiënte migratie naar de nieuwe pensioenregeling. Binnen het project is ook voorzien in afstemming met en ondersteuning van de sociale partners bij de keuzes die zij moeten maken in het kader van de overgang naar het nieuwe stelsel, waarvan de contractskeuze een van de belangrijkste is. In 2022 heeft het bestuur onder meer stilgestaan bij de onderwerpen: verdeling pensioenvermogen, planning, systematiek inzake solidariteitsreserve, communicatie, projectierendement, denklijn inrichting solidaire en flexibele premieregeling, compensatie afschaffing doorsneepremie, uitgangspunten bij transitie van huidige beleggingen naar nieuw stelsel, alternatieven voor invaren en IT. Verder zijn er besluiten genomen over het nabestaandenpensioen en de regelingen bij arbeidsongeschiktheid. Ten aanzien van de genomen besluiten is het Niet Uitvoerend Bestuur van oordeel dat het Uitvoerend Bestuur en de betrokken stuurgroep een gedegen en goed onderbouwd voorstel hebben uitgewerkt voor de wettelijke onderdelen waarvoor het Fonds verantwoordelijk zal zijn.

Evaluatie transitiebeleid

Medio 2021 heeft het Algemeen Bestuur met het oog op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel onder meer besloten om:

- Tijdelijk te de-risken om de buffer op het moment van overgang te beschermen.
- De pensioenopbouw in 2022 en 2023 beperkter te laten dalen dan bij toepassing van een premiedekkingsgraad van 100%.
- Het renterisico met betrekking tot de pensioenopbouw in 2022 en 2023 af te dekken, net zoals is gedaan voor de pensioenopbouw 2019-2021.

Sindsdien heeft zich een extreem scenario voltrokken in de economie en op financiële markten. Tijdens de bestuursvergadering van september is teruggeblikt op het gevoerde derisking beleid. Er is geëvalueerd hoe de dekkingsgraad zich heeft ontwikkeld. Zonder derisking zou de dekkingsgraad nu hoger liggen, maar vooraf is bewust geaccepteerd dat upside bij stijgende rentes wordt gemist, om downside bij dalende rentes te voorkomen. Het Niet Uitvoerend Bestuur is van oordeel dat er een zorgvuldige evaluatie heeft plaatsgevonden. Ondanks dat continuering van het toenmalige beleggingsbeleid tot een hogere dekkingsgraad zou hebben geleid, lijkt het transitiebeleid goed te voldoen aan de vooraf beoogde doelstelling van het Algemeen Bestuur om het neerwaartse risico van de nominale dekkingsgraad te beperken (en daarmee de buffer te behouden voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel). Het Niet Uitvoerend Bestuur vindt dat de behoorlijk volatiele financiële markten in 2022 met veel neerwaartse risico's, adequaat doorstaan zijn. Het Niet Uitvoerend Bestuur merkt verder op dat het Algemeen Bestuur goed de vinger aan de pols houdt.

Pensioenopbouw 2023-2024

Het Algemeen Bestuur heeft, na een positief advies van het Verantwoordingsorgaan, besloten om het opbouwpercentage voor 2023 te verhogen van 1,65% naar 1,85% en het opbouwpercentage voor 2024 vast te stellen op 1,85% of, indien dat niet mogelijk is, op het maximaal wettelijk mogelijke percentage. Het Niet Uitvoerend Bestuur is van oordeel dat dit besluit zorgvuldig en evenwichtig is genomen.

Indexatie

In de bestuursvergadering van maart is besloten om het realisatiepercentage voor het berekenen van de indexatiepercentages voor zowel de actieven als de niet-actieven per 1 april 2022 vast te stellen op 100%, waarmee er aan de actieven een indexatie is verleend van 1,6% en aan de inactieven een indexatie van 7,4% en aan allen 0,38% inhaalindexatie.

Mede met het oog op het voorgaande heeft het Algemeen Bestuur eveneens besloten om:

- het verschil in toegekende indexatie dat tengevolge van het indexatiebesluit tussen actieven en niet-actieven is ontstaan, op een later moment gelijk te trekken, bijvoorbeeld bij toekomstige besluitvorming over indexatie en/of inhaalindexatie (gedifferentieerd inhalen) en/of de pensioenopbouw 2024 en/of invaren.
- mede met het oog op het voorgaande het indexatiebeleid tegen het licht te houden om te bezien of dit nog passend is in de aanloop naar de overgang naar het nieuwe stelsel.

Het Niet Uitvoerend Bestuur is van oordeel dat het indexatiebesluit 2022 na grondige afweging conform het indexatiebeleid van PPF is genomen en stelt vast dat tevens besloten is tijdig voorafgaand aan de indexatie 2023 dit beleid te evalueren.

Evaluatie indexatiebeleid

Naar aanleiding van het hiervoor vermelde besluit om het indexatiebeleid te evalueren, heeft het Algemeen Bestuur tijdens zijn vergaderingen van september, oktober en november het indexatiebeleid tegen het licht gehouden. Sinds het indexatiebesluit van maart, zijn als gevolg van onder meer de oorlog in Oekraïne de financiële parameters voor het Fonds fors veranderd. Najaar 2022 toonde inflatiepercentages van 12-14%, snel

stijgende rentes, fors lagere aandelenmarkten en grote onzekerheden ten aanzien van de ontwikkelingen naar de (nabije) toekomst. Dit versterkte voor het Algemeen Bestuur de noodzaak om maatregelen te nemen die de beleidsvrijheid verschaffen om in de periode tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel bij de besluitvorming over indexatie een balans te kunnen zoeken tussen de wens om zoveel mogelijk te indexeren en de wens om de buffer te beschermen. Na afweging van diverse alternatieven, heeft het Algemeen Bestuur besloten om in de jaren tot aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel de indexatie van zowel de actieven als de niet-actieven te maximeren op een voor beide groepen gelijk percentage (de 'cap'), dat jaarlijks door het Algemeen Bestuur zal worden vastgesteld. Bij de jaarlijkse besluitvorming over de cap, houdt het Algemeen Bestuur rekening met alle feiten en omstandigheden op dat moment die het relevant acht. Dit besluit is in december 2022, tijdig voor enige beslissing over indexatie 2023, gecommuniceerd naar de deelnemers via het magazine Generaties en de website. Het Niet Uitvoerend Bestuur is van oordeel dat de evaluatie van het indexatiebeleid op een zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden en tot een evenwichtig besluit heeft geleid dat het Fonds de nodige flexibiliteit in handelen biedt en dat tijdig is gecommuniceerd.

Aanpassing strategische rente- en inflatieafdekking

Tot medio 2022 dekte het Fonds het inflatierisico van 10% van de reële pensioenverplichtingen af. De zeer sterke toename van de inflatie tezamen met de continue stijging van de energieprijzen sinds de Russische inval in Oekraïne, heeft binnen het Bestuur tot discussie geleid of het Fonds het beleggingsbeleid diende te heroverwegen. Hierbij stond de vraag centraal of het Fonds de afdekking van het inflatierisico (materieel) diende te verhogen. Het Uitvoerend Bestuur heeft geadviseerd om de inflatiehedge niet op te hogen. Het Algemeen Bestuur heeft dit advies tijdens zijn vergadering van maart 2022 onderschreven. Omdat de marktwaarde van de inflatiehedge flink was opgelopen als gevolg van een sterk gestegen break-even inflatie, is de vraag gesteld of het niet een goed moment zou zijn om de inflatie-dekking strategisch te verlagen. Vervolgens is in de bestuursvergadering van april gesproken over de inflatie- en renteafdekking. Daarbij is aan de orde geweest dat sinds het besluit van het Algemeen Bestuur (juli 2021) om te derisken, de inflatie in Nederland en de Eurozone tot historisch hoge niveaus is opgelopen. In het kielzog hiervan zijn de in financiële markten ingeprijste inflatieverwachtingen (i.e. break even inflation) significant gestegen. Hierdoor is de waarde van de inflatieswap-portefeuille sterk in waarde toegenomen. Hoewel dit heeft bijgedragen aan de stijging van de nominale dekkingsgraad, betekent dit ook dat in een slecht weer scenario, waarin de economische activiteit terugvalt en (verwachte) inflatie scherp daalt, de gevolgen voor de nominale dekkingsgraad substantieel kunnen zijn. Gelet op het voorgaande heeft het Algemeen Bestuur in april besloten om de inflatiehedge af te bouwen van 10% van de reële verplichtingen naar 0% van de reële verplichtingen en om de reële rentehedge te verlagen van 50% naar 45% van de reële verplichtingen. Het Niet Uitvoerend Bestuur is van oordeel dat het Algemeen Bestuur een zorgvuldige afweging heeft gemaakt in zijn besluitvorming om de strategische inflatiehedge niet te verhogen, maar uiteindelijk te verlagen. In het kader van een beleid gericht op het beschermen van de nominale dekkingsgraad is het passend risico's voor die nominale dekkingsgraad zoveel mogelijk te elimineren. De inflatiehedge was zo'n risico, als gevolg van de opgelopen marktwaarde daarvan. Bovendien heeft het Algemeen Bestuur alert gereageerd op de enigszins vreemde situatie dat de

renteafdekking van de nominale UFR-verplichtingen boven de 100% zou komen te liggen. Het Niet Uitvoerend Bestuur oordeelt dan ook dat de besluitvorming over de aanpassingen van het rente- en inflatieafdekking zorgvuldig is gebeurd. Het Niet Uitvoerend Bestuur deelt de mening van het Algemeen Bestuur dat deze aanpassingen niet of nauwelijks impact hebben op de gemiddelde dekkingsgraad en de gemiddelde indexatie, maar vooral de kansen verlagen op een daling van de nominale dekkingsgraad.

Klimaat/ESG/Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Tijdens de bestuursvergadering van mei is gesproken over het definitieve rapport van De Nederlandsche Bank inzake het onsite ESG-onderzoek dat bij het Fonds heeft plaatsgevonden. Het aantal bevindingen was relatief beperkt. De bevindingen vallen onder de categorie 'minimum risico'. Een wens van De Nederlandsche Bank is dat fondsen een kwantitatieve doelstelling op ESG-gebied hebben. Ook adviseert De Nederlandsche Bank om ESG beter in te bedden in het risicomanagement proces. In 2023 zal opvolging gegeven worden aan het onsite ESG-onderzoek en dan met name de integratie van klimaat en andere ESG risico's in het risicomanagement proces van het Fonds. Tijdens de opleidingsdagen in oktober is met behulp van externe experts aandacht besteed aan de economische en juridische impact van klimaatverandering. Daarnaast is een klimaatrisicoanalyse van de beleggingen van het Fonds besproken. Ook is aan de hand van stellingen gesproken over de klimaatambitie van het Algemeen Bestuur en hoe om te gaan met de thema's klimaatverandering en uitsluiting.

Het Niet Uitvoerend Bestuur is van oordeel dat het Algemeen Bestuur ruim aandacht besteedt aan het ESG beleid en de uitvoering daarvan. In het kader van de maatschappelijke ontwikkelingen en regelgeving op ESG gebied staat dit onderwerp regelmatig op de agenda. Het Niet Uitvoerend Bestuur meent dat de verdere invulling en de implementatie van het ESG beleid in 2022 zorgvuldig is geweest. Als klein verbeterpunt ziet het Niet Uitvoerend Bestuur de vastlegging van conclusies en vervolgacties op ESG gebied.

Toezicht op de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur

Het Niet-Uitvoerend Bestuur stelt vast of het beleid door het Uitvoerend Bestuur tijdig, juist, efficiënt en beheerst is uitgevoerd. Onder 'beheerst' is begrepen de vraag of er sprake is geweest van adequate risicobeheersing. Het Niet-Uitvoerend Bestuur wordt hierbij ondersteund door de Auditcommissie. Zo bespreekt de Auditcommissie in het kader van de risicobeheersing het risicobeeld, de risico controlematrix en de rapportage over incidenten. Deze onderwerpen staan iedere Auditcommissie-vergadering op de agenda. De Auditcommissie geeft hierover een terugkoppeling aan het Niet-Uitvoerend Bestuur. De genoemde onderwerpen maken tevens deel uit van de kwartaalrapportage. De kwartaalrapportage wordt integraal in de bestuursvergadering besproken. Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft in 2022 toezicht gehouden op de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur door onder andere:

Het Uitvoerend Bestuur te bevragen over de stand van zaken van onderwerpen die het Uitvoerend Bestuur in uitvoering heeft.

Tijdens vergaderingen van het Algemeen Bestuur vragen te stellen over de door het Uitvoerend Bestuur uitgebrachte kwartaalrapportages en door de Compliance Officer uitgebrachte integriteitsrisicorapportages.

De Auditcommissie te laten rapporteren over haar bevindingen ten aanzien van de rapportages over risicobeeld, risico controle matrix en incidenten, Tussentijdse terugkopplingen van het Uitvoerend Bestuur over de implementatie van het beleid.

Het Niet-Uitvoerend Bestuur concludeert dat de uitvoering van de besluiten door het Uitvoerend Bestuur tijdig, efficiënt en beheerst heeft plaatsgevonden. Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft hierbij specifiek gekeken naar de volgende onderwerpen:

Implementatie MVB-beleid

Het Algemeen Bestuur heeft eerder besloten om invulling geven aan het nieuwe MVB beleid (keuze voor duurzame beleggingen) door binnen de aandelenportefeuille meer te beleggen in bedrijven die bijdragen aan de vier SDGs (Sustainable Development Goals) uit het beleid. Het Uitvoerend Bestuur heeft het mandaat om benchmarks te selecteren voor aandelen, zowel voor ontwikkelde als voor opkomende markten. Het Uitvoerend Bestuur heeft op grond van dit mandaat in 2022 enkele besluiten genomen. In de bestuursvergadering van november zijn deze besluiten toegelicht, waarbij in het bijzonder nader is ingegaan op de aanscherping van de bestaande SDG benchmark voor ontwikkelde markten en een nieuwe SDG benchmark voor opkomende markten (emerging markets).

Engagement door BlackRock voor PPF

Tijdens de bestuursvergadering van maart is het Algemeen Bestuur op initiatief van het Uitvoerend Bestuur door BlackRock geïnformeerd over de praktische gang van zaken bij engagements. Ook is het Algemeen Bestuur geïnformeerd over hoe engagement samenhangt met ESG due diligence (ESG due diligence betreft het onderzoeken van de negatieve impact op mens en milieu voortkomend uit de activiteiten van bedrijven waarin wordt belegd). Verder is ingegaan op vragen die aan BlackRock zijn gesteld en heeft BlackRock enkele voorbeelden van engagements belicht, waarbij een beeld is gegeven van hoe engagement werkt in de praktijk. Het Niet Uitvoerend Bestuur is van oordeel dat er sprake is van een zeer duidelijke en transparante werkwijze bij BlackRock die recht doet aan de engagement ambitie van het Fonds. Via de reguliere rapportage van BlackRock is het Niet Uitvoerend Bestuur goed in staat om toezicht te houden op de uitvoering van het engagement beleid.

Kwartaalrapportages

Bij de bespreking van de kwartaalrapportages zijn opmerkingen gemaakt dan wel vragen gesteld over verschillende zaken, waaronder de performance van een van de creditmanagers, het duurzaamheidsgehalte van de beleggingen, het aflopen van de deadline voor engagement voor enkele bedrijven en de consequenties daarvan, de (lichte) stijging van de vermogensbeheerkosten en de CEM benchmark-rapportage vermogensbeheer.

Rapportages van de Auditcommissie over haar bevindingen ten aanzien van de rapportages over risicobeeld, risico controle matrix en incidenten

Tijdens de vergaderingen van de Auditcommissie zijn onder meer de door Integraal Risicomanagement onder eigen verantwoordelijkheid opgestelde rapportages risico controle matrix en incidenten besproken. Ook de onder verantwoordelijkheid van het Uitvoerend

Bestuur opgestelde rapportages over het risicobeeld zijn in de Auditcommissie aan de orde geweest. De Auditcommissie heeft haar bevindingen ten aanzien van deze rapportages aan het Niet-Uitvoerend Bestuur teruggekoppeld. De rapportages zijn tevens opgenomen in de kwartaalrapportages voor het Niet-Uitvoerend Bestuur.

Toezicht op de algemene gang van zaken in het Fonds

Op grond van artikel 143 van de Pensioenwet dient een pensioenfonds de organisatie zo in te richten, dat een beheerste en integere bedrijfsvoering is gewaarborgd.

In het kader van het toezicht op de algemene gang van zaken stelt het Niet-Uitvoerend Bestuur vast:

of de bedrijfsvoering beheerst en integer is geweest;
of het gedrag en de cultuur van de organisatie voldoen aan de daaraan door het Niet-Uitvoerend Bestuur gestelde eisen.

Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft in 2022 toezicht gehouden op de algemene gang van zaken door onder andere te kijken naar:

Bedrijfsvoering: de interne beheersing binnen het Fonds

In het kader van de jaarverslaglegging brengt de externe accountant jaarlijks een rapportage uit die onder meer ziet op de interne beheersing binnen het Fonds. Tijdens de bestuursvergadering waarin het jaarverslag 2021 is vastgesteld, heeft de externe accountant aangegeven dat de interne beheersing onverminderd van hoge kwaliteit is. Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft tijdens deze vergadering aangegeven dit beeld te herkennen en verheugd te zijn met de externe bevestiging hiervan.

Bedrijfsvoering: integriteitsrisico-rapportage en rapportages incidenten en risico controle matrix

Deze rapportages zijn in het Algemeen Bestuur besproken. Bij de bespreking van de rapportages in het Algemeen Bestuur, zijn de door het Niet-Uitvoerend Bestuur gestelde vragen beantwoord.

Bedrijfsvoering: beoordeling en remuneratie

Een delegatie van het Niet-Uitvoerend Bestuur is (voor wat betreft de Uitvoerend Bestuurders verantwoordelijk voor beleggingen en pensioenen tezamen met de voorzitter van het Uitvoerend Bestuur) belast met de beoordeling en remuneratie van het Uitvoerend Bestuur. Voor wat betreft de Uitvoerend Bestuurders verantwoordelijk voor beleggingen en pensioenen, wordt dit uitgevoerd tezamen met de voorzitter van het Uitvoerend Bestuur. Daarnaast is een delegatie van het Niet-Uitvoerend Bestuur belast met het toezicht op de uitvoering van het arbeidsvoorwaardenbeleid binnen het Bestuursbureau.

Deze delegatie geeft tijdens de vergaderingen van het Niet-Uitvoerend Bestuur een terugkoppeling over haar werkzaamheden. In dit kader is onder meer gesproken over het jaaroverzicht dat door de betreffende delegatie is opgesteld. Naar aanleiding van de bespreking daarvan, concludeert het Niet-Uitvoerend Bestuur ten aanzien van de salarisonderzoek 2022 dat deze beheerst, uitlegbaar en marktconform is. Verder heeft het Niet-Uitvoerend Bestuur in zijn overleg van november de uitkomsten van een onderzoek van

Mercer naar de bezoldigingen van de leden van het Algemeen Bestuur en het Verantwoordingsorgaan besproken (nadat hierop tijdens de bestuursvergadering van november, buiten aanwezigheid van de personen die het betreft, een toelichting was gegeven). Naar aanleiding van deze uitkomsten is besloten de bezoldiging van de gepensioneerd-leden van het Algemeen Bestuur en het Verantwoordingsorgaan en van de onafhankelijk voorzitter van het Algemeen Bestuur naar boven bij te stellen.

Bedrijfsvoering: evaluatie sleutelfuncties

In de bestuursvergadering van november is het functioneren van de sleutelfunctiehouders geëvalueerd. Het Algemeen Bestuur heeft geconcludeerd dat er geen aanleiding is om (nieuwe) verbeteracties voor te stellen ten aanzien van het functioneren van de sleutelfunctiehouders. Daarnaast is besloten om de frequentie van de evaluatie weer terug te brengen naar de in de charter sleutelfunctiehouders vermelde frequentie van eenmaal in de drie jaar. Uiteraard zal er een tussentijdse evaluatie plaatsvinden indien daartoe aanleiding is.

Informatie over de bedrijfsvoering en over gedrag en cultuur wordt door het Niet-uitvoerend Bestuur ook verkregen via de gesprekken die een delegatie uit het Niet-uitvoerend Bestuur tweemaal per jaar heeft met de afdeling Integraal Risico Management van het Fonds.

Het Niet-uitvoerend Bestuur is van oordeel dat er sprake is van een beheerste en integere bedrijfsvoering en dat het gedrag en de cultuur van de organisatie voldoen aan de daaraan door het Niet-uitvoerend Bestuur gestelde eisen.

Uitoefening van het intern toezicht – toezichtthema's

Het is uiteraard niet mogelijk ieder jaar (de uitvoering van) alle besluiten en de gehele bedrijfsvoering onder de loep te nemen. Daarom worden er jaarlijks specifieke toezichtthema's benoemd. De thema's kunnen betrekking hebben op alle drie de hiervoor genoemde toezichtsterreinen. Daarnaast wordt ook gekeken naar thema's van de toezichthouder(s). De toezichtthema's worden bij aanvang van ieder kalenderjaar vastgesteld en besproken met het Verantwoordingsorgaan. Bij het vaststellen van de thema's kunnen ontwikkelingen bij het Fonds tot inspiratie dienen, maar ook externe ontwikkelingen of documenten als de Code Pensioenfondsen of de VITP Toezicht-code. Hetzelfde geldt voor communicatie van DNB of AFM. De toezichtthema's worden vooraf vastgesteld waarbij zo mogelijk ook wordt vastgesteld hoe het onderzoek naar de specifieke thema's op hoofdlijnen zal gaan plaatsvinden. Uitgangspunt bij het vaststellen van de toezichtthema's is dat alle aspecten van de bedrijfsvoering van tijd tot tijd aan de orde komen.

In 2022 zijn de volgende toezichtthema's door het Niet-Uitvoerend Bestuur onderzocht:

Beheersing IT- en cyberrisico's door Philips Pensioenfondsen

Tijdens de bestuursvergadering van december is de interne audit rapportage 'beheersing van cybersecurity en IT-risico's', die is uitgebracht onder de verantwoordelijkheid van de sleutelfunctiehouder interne audit, besproken. De overall conclusie luidt dat op het gebied van IT risicomangement en outsourcing wordt voldaan aan het vereiste

volwassenheidsniveau van De Nederlandsche Bank en het IT-beleid van het Fonds. De sleutelfunctiehouder interne audit ziet wel enkele, als laag geclassificeerde, verbetermogelijkheden die de interne beheersing op deze onderwerpen naar een iets hoger niveau kunnen brengen. De meeste verbetermogelijkheden worden overgenomen.

Governance en procesvorming rond datakwaliteit bij Philips Pensioenfonds

Tijdens de bestuursvergadering van december is de interne audit rapportage 'datakwaliteit' die is uitgebracht onder de verantwoordelijkheid van de sleutelfunctiehouder interne audit, besproken. De overall conclusie luidt dat het Fonds een datakwaliteitsbeleid heeft opgesteld dat een gedegen basis vormt voor de beheersing van datakwaliteit. Hiermee voldoet het beleid van het Fonds grotendeels aan de richtlijnen (c.q. good practices) vanuit De Nederlandsche Bank ten aanzien van datakwaliteit en het datakwaliteitskader dat onlangs is gepubliceerd door de Pensioenfederatie. De sleutelfunctiehouder interne audit heeft nog enkele aanbevelingen gedaan om het datakwaliteitsbeleid verder aan te scherpen; deze zijn verwerkt.

Governance en procesvorming rond datakwaliteit bij BSG (multi client onderzoek)

De sleutelfunctiehouder interne audit heeft in zijn kwartaalrapportage over Q2 2022 verslag gedaan van de multi client audit gericht op de governance en processen rond datakwaliteit bij pensioenuitvoerder BSG waarin het Fonds met acht andere klanten van BSG heeft geparticipeerd. Het doel van de audit was om een oordeel te geven over de inrichting en effectieve werking van het proces binnen BSG dat borgt dat de data geschikt, volledig, accuraat en tijdig is. De audit is begin juni 2022 afgerond. Het algemene beeld is dat BSG een onvoldoende effectief werkend data-managementproces heeft. Er zijn diverse aanbevelingen gedaan om het proces te verbeteren. Het management van BSG herkent zich in het oordeel en neemt alle aanbevelingen over, en zal deze een plaats geven in een overall plan van aanpak. De ontwikkelingen worden door het Fonds nauwlettend gevolgd.

Ondersteuning door de Auditcommissie

Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft een Auditcommissie ingesteld zoals bedoeld in de Pensioenwet. In het kader van het toezicht op de uitvoering van besluiten door het Uitvoerend Bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds, is de ondersteuning die het Niet-Uitvoerend Bestuur krijgt van de Auditcommissie, van groot belang.

De Auditcommissie komt ten minste viermaal per jaar bijeen (voor de samenstelling en werkwijze van de Auditcommissie zie paragraaf 1.2.2 'Structuur'). In 2022 heeft de Auditcommissie vijfmaal vergaderd.

De kerntaken van de Auditcommissie bestaan uit:

- het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op de risicobeheersing van het Pensioenfonds;
- het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op het beleggingsbeleid en de risico's in het beleggingsbeleid van het Pensioenfonds;
- het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op de financiële informatieverzameling en de budgettering van het Pensioenfonds en het

adviseren van het Niet-Uitvoerend Bestuur of het Algemeen Bestuur over deze onderwerpen.

De Auditcommissie diept enkele malen per jaar een door het Niet-Uitvoerend Bestuur aangewezen (beleggings)onderwerp uit (deep dive) en brengt de risico's daarvan in kaart. Over de uitkomsten van de deep dives wordt vervolgens gerapporteerd aan de Niet-Uitvoerend Bestuurders die geen lid zijn van de Auditcommissie. De Auditcommissie:

- evalueert de administratieve organisatie
- monitort de afhandeling van inhoudelijke bevindingen in het accountantsverslag en het rapport van de certificerende externe actuaris

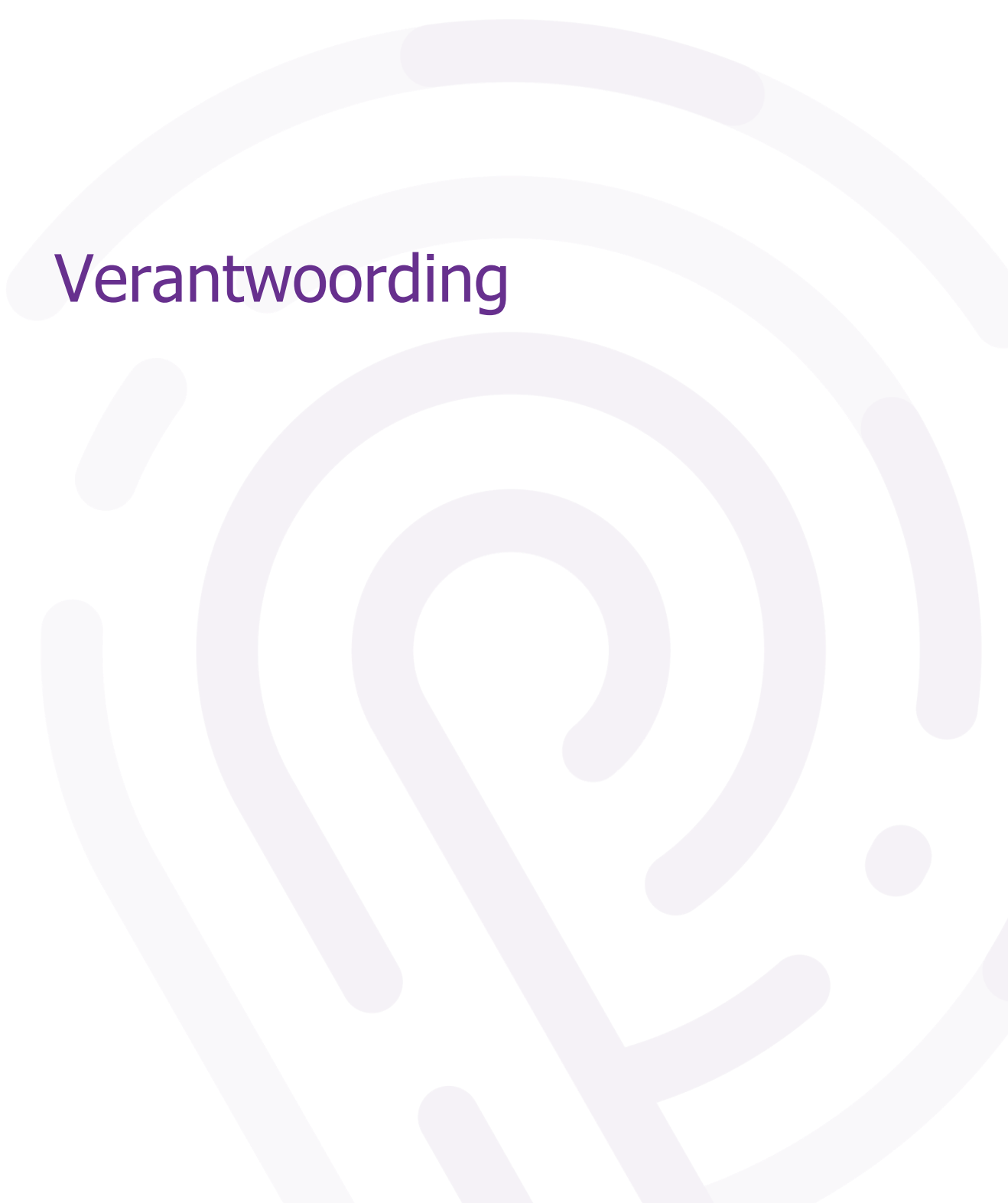
De kerntaken van de Auditcommissie zijn nader uitgewerkt in het reglement Auditcommissie. Verder spreekt de Auditcommissie met de externe accountant en certificerend actuaris over hun bevindingen naar aanleiding van de jaarlijkse controle van de jaarrekening. Tot slot adviseert de Auditcommissie het Algemeen Bestuur en/of het Niet-Uitvoerend Bestuur op verzoek over bepaalde onderwerpen. Deze adviserende rol staat los van de taken van de Auditcommissie in het kader van de ondersteuning van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij de uitoefening van zijn toezichtstaken.

Verantwoording

Het Niet-Uitvoerend Bestuur legt (periodiek) verantwoording af over de uitoefening van het intern toezicht aan het Verantwoordingsorgaan, de werkgevers en in dit bestuursverslag.

De beoogde toezichtthema's voor het desbetreffende kalenderjaar, worden op voorhand besproken met het Verantwoordingsorgaan. Achteraf legt het Niet-Uitvoerend Bestuur verantwoording af over de uitoefening van het intern toezicht aan het Verantwoordingsorgaan. Eenmaal per jaar vindt er een specifiek toezichtoverleg tussen Niet-Uitvoerend Bestuur en Verantwoordingsorgaan plaats. Het toezichtoverleg wordt doorgaans gepland in het eerste kwartaal van het kalenderjaar. In het toezichtoverleg komt zowel de invulling van het intern toezicht in het afgelopen kalenderjaar als de thema's voor het komend kalenderjaar aan de orde.

Na afloop van het verslagjaar (medio februari 2023) heeft het Niet-Uitvoerend Bestuur over de invulling van het intern toezicht over 2022 verantwoording afgelegd aan het Verantwoordingsorgaan. Tevens is een vooruitblik gegeven op de toezichtthema's voor het lopende kalenderjaar.

4 Verantwoording

Oordeel Verantwoordingsorgaan

1. Hoofdtaken verantwoordingsorgaan

Het Algemeen Bestuur (Bestuur) legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan (VO) over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Concreet heeft het VO de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie waaronder de bevindingen van het Intern Toezicht (het Niet-Uitvoerend Bestuur, NUB), over het door het Bestuur gevoerde beleid in het afgelopen kalenderjaar, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Voorts legt ook het NUB als Intern Toezicht bij PPF verantwoording af aan het VO (en aan de bij het fonds aangesloten werkgevers).

Naast het afleggen van verantwoording aan het VO door het Bestuur en het NUB dient het Bestuur het VO in de gelegenheid te stellen advies uit te brengen over een aantal onderwerpen ('medezeggenschap').

2. Activiteiten verantwoordingsorgaan 2022

Het VO vergaderde in 2022 vijftien keer onderling, tien keer met het Uitvoerend Bestuur (UB), twee keer met het NUB en één keer met het Bestuur. Het VO heeft ook overleg gevoerd met de externe accountant, de externe actuaris en de sleutelfunctiehouders van het fonds in het kader van de jaarverslaggeving. Bij het merendeel van deze vergaderingen was ook de externe adviseur van het VO aanwezig.

In het VO zijn de deelnemers en de pensioengerechtigden evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen vertegenwoordigd: één lid gekozen door de werknemers, vier leden gekozen door de pensioengerechtigden en één werkgeverslid aangewezen door Philips.

Het VO heeft twee plaatsvervangende leden van respectievelijk werkgevers- en werknemerszijde van Signify. Voor een verdere toelichting over de samenstelling van het VO wordt verwezen naar pagina 20 van dit jaarverslag.

Tijdens het verslagjaar is het VO met regelmaat op vele thema's bijgepraat. De voorbereiding op de invoering van het nieuwe pensioenstelsel vormde daarbij de rode draad. Tijdens een opleidingsdag in januari zijn de thema's 'rente-en inflatierisico in IDC-context', 'nieuwe pensioenregeling: risicobereidheidsonderzoek' en 'nieuwe pensioenregeling: keuzemogelijkheden en zorgplicht' aan de orde geweest. Verder is het VO in een aantal sessies door het UB uitgebreid bijgepraat over het onderwerp 'bufferverdeling'. In oktober hebben de leden van het VO ook de opleidingsdag van het Bestuur bijgewoond. Ook deze stond in het teken van de invoering van het nieuwe pensioenstelsel met als onderwerpen de vergelijking van de twee verschillende contracten in het nieuwe pensioenstelsel en deelnemerscommunicatie in het nieuwe pensioenstelsel.

Het VO blijft extra aandacht besteden aan het waarborgen van de continuïteit. Aandacht voor de continuïteit is in het bijzonder nodig door periodieke wijzigingen in de samenstelling van het VO waardoor kennis verloren gaat, te meer in de aanloop naar de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Dit onderwerp zal zeker in 2023, met het aflopen van de zittingstermijn van de vier VO-leden gekozen door de pensioengerechtigden, de aandacht blijven vragen. Om de werkdruk te verlichten worden taken zo goed als mogelijk verdeeld over de verschillende VO-leden. Zo worden adviezen voorbereid door twee leden en worden ook de verschillende hoofdstukken van het oordeel ter voorbereiding toegewezen aan twee leden. Dit steeds met behoud van de collectieve verantwoordelijkheid van het volledige VO voor het eindresultaat.

Het VO heeft dit jaar twee adviezen uitgebracht over de volgende onderwerpen:

- Aanpassing uitvoeringsovereenkomst pensioenregeling 2022;
- Pensioenopbouw 2023 en 2024;

Voor een beschrijving van de uitgebrachte adviezen wordt verwezen naar de volgende paragraaf.

Het in 2021 gestarte initiatief met een halfjaarlijks overleg met een aantal vergelijkbare VO's van ondernemingspensioenfondsen om de wijze van werken en thema's van gezamenlijke interesse met elkaar te delen en ervaringen uit te wisselen om op deze manier het functioneren van de VO's van de deelnemende ondernemingspensioenfondsen te verbeteren is in 2022 gecontinueerd.

Omdat de laatste jaarlijkse zelfevaluatie over het functioneren van het VO in het verslagjaar pas in januari 2022 is afgerond, is de volgende zelfevaluatie doorgeschoven naar februari 2023.

3. Adviezen

In 2022 heeft het Bestuur tweemaal het VO om advies gevraagd. De eerste adviesaanvraag betrof de uitvoeringsovereenkomst voor Philips en Signify voor de CDC-regeling voor de periode 2022–2024. Deze adviesaanvraag lag in het verlengde van het advies over de CDC-regeling, waarover het VO eerder positief heeft geadviseerd. Het VO heeft hier dan ook opnieuw positief over geadviseerd.

De tweede adviesaanvraag betrof een verhoging van de pensioenopbouw voor 2023 van 1,65% naar 1,85% en het vastleggen van de opbouw voor 2024. Het VO heeft hier positief over geadviseerd. De evenwichtigheid van dit voorgenomen besluit motiveerde het Bestuur uitgebreid in samenhang met een besluit over het indexatiebeleid. Het VO heeft geen adviesrecht over indexatiebeleid. Voor meer informatie verwijzen we naar de paragraaf in hoofdstuk 5 over indexatie verderop in ons oordeel.

Met de komst van het nieuwe pensioenstelsel is het VO gevraagd of ze al voorlopige en voorwaardelijke adviezen kan geven over deelonderwerpen van de transitie. Het VO heeft zich daartoe bereid verklaard, maar heeft nog geen voorlopig/voorwaardelijk advies gegeven in 2022.

4. Opvolging aanbevelingen voor 2022 en aandachtsgebieden 2022

In haar oordeel over het verslagjaar 2021 is door het VO een aantal punten expliciet benoemd als aandachtsgebieden voor het Bestuur in 2022. De belangrijkste punten (de eerste 4 zijn door het NUB zelf opgebracht):

- Beheersing IT- en Cyberrisico's door PPF;
- Governance en procesvoering rond Datakwaliteit bij PPF;
- Governance en procesvoering rond Datakwaliteit bij BSG (Blue Sky Group);
- Opzet, bestaan en werking IT Control framework BSG;
- De impact van de geopolitieke ontwikkelingen;
- De invloed van de sterk toegenomen inflatie op de reële pensioenen;
- De gevolgen van de op 30 maart 2022 ingediende Wet toekomst pensioenen (Wtp) voor de periode na de huidige CDC-overeenkomsten (type contract, aanwending buffers, etc.) en tijdens de transitiefase (indexatie);
- Voor een betere beoordeling van realisatie versus plan, vraagt het VO ook in 2022 aandacht aan het Bestuur voor het kwantificeren van gestelde doelen en rapporteren over de realisatie daarvan.

En voor het VO zelf:

- Werkdruk op het VO i.v.m. de vele adviesaanvragen en transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Dit vereist dat het VO voldoende tijd gegund wordt om deze aanvragen te behandelen;
- Opleidingsplan en kennisopbouw (incl. de gevolgen van de Wtp).

Het VO stelt vast dat in 2022 hard gewerkt is om de informatiebeveiliging te verbeteren. Zo zijn de monitoringactiviteiten geïntensiveerd door naast de reguliere monitoringactiviteiten ook verschillende site visits uit te voeren. Uit de site visits is gebleken dat PPF voldoende zorg draagt en blijft dragen dat bij BSG voldoende aandacht en prioriteit aan het onderwerp wordt gegeven. De SLA met BSG stond aan het einde van het verslagjaar op groen.

De geopolitieke ontwikkelingen en de impact daarvan waren in 2022 zeer negatief. Met name de oorlog in de Oekraïne en de opgelopen inflatie, met als gevolg een sterke verhoging van de rentes door de centrale banken, hebben geleid tot fors negatieve rendementen in het verslagjaar. Het belegd vermogen van het PPF nam in 2022 af met 6,4 miljard euro van 23,9 miljard euro eind 2021 naar 17,5 miljard euro eind 2022. Tegelijkertijd zien we dat de beleidsdekkingsgraad op peil is gebleven in lijn met de doelstelling. Het VO adviseert in dit verband het beleggingsbeleid tegen het licht te blijven houden.

De Wet toekomst pensioenen heeft verdere vertraging opgelopen en zal nu naar verwachting eerst per 1 juli 2023 in werking treden (de wet kent een overgangperiode voor invoering tot 1 januari 2027). De vertraagde invoering voor PPF (naar verwachting medio 2026) is met name een gevolg van de latere goedkeuring van de Wtp door de Tweede

Kamer, het uitblijven van keuzes door de sociale partners en daardoor het missen van het gewenste timeslot bij BSG. PPF wordt hiermee ongewild een volger in plaats van een koploper in vergelijking met andere pensioenfondsen. Een voordeel is dat we nu kunnen leren van andere pensioenfondsen en dat de administratiesystemen van BSG al zijn aangepast voor de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Een nadeel is dat de periode voor implementatie dicht bij de uiterste invoeringsdatum lijkt te komen. Ondertussen gaat het Bestuur onverwijld door met de voorbereidingen voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het VO zelf is in 2022 door PPF zeer intensief betrokken bij de voorbereidingen van de invoering van de Wtp middels verscheidene educatiesessies. Deze hebben zich met name toegespitst op het vraagstuk van de bufferverdeling bij invaren. Het Bestuur heeft het VO steeds meegenomen in de voorgenomen besluitvorming rond dit onderwerp en inmiddels wordt maandelijks overlegd. Als gevolg hiervan zijn de werkzaamheden van het VO sterk toegenomen.

5. Het Oordeel

Bij het geven van haar oordeel over het handelen van het Bestuur gedurende het verslagjaar gaat het VO eerst in op de speerpunten die het fonds voor zichzelf heeft geïdentificeerd en vervolgens op het overige handelen van het Bestuur.

De geïdentificeerde speerpunten

Voor een beschrijving van de geïdentificeerde speerpunten wordt verwezen naar hoofdstuk 4. Alle daargenoemde thema's zijn regelmatig aan de orde geweest in besprekingen van kwartaalrapportages en de beoordeling van het Intern Toezicht (het NUB). Dit geeft voor het VO geen aanleiding tot zorg over het gevoerde proces of het handelen van het Bestuur. Daar waar er issues waren, zijn deze niet materieel en is er adequaat en doortastend opgetreden door het Bestuur.

Overig handelen van het Bestuur

Het indexatiebeleid

In hoofdstuk 3 is reeds vermeld dat het VO positief adviseerde over de verhoging van de pensioenopbouw voor de jaren 2023 en 2024.

In het proces van deze adviesaanvraag werd het VO uitgebreid geïnformeerd over de daarmee samenhangende aanpassing van het indexatiebeleid tot aan de overgang naar het nieuwe stelsel. Hier heeft het VO echter, zoals eerder vermeld, geen adviesrecht over.

Deze beleidsaanpassing werd mede ingegeven door de in het verleden door sociale partners gemaakte keuze om voor actieven de loonindex te volgen en voor inactieven de CPI-prijsindex.

Dit leidde tot het historisch novum in 2022 dat actieven een (aanzienlijk) lagere indexatie ontvingen dan inactieven (1.6% versus 7.4%).

Omdat dit verschil onwenselijk werd geacht door het Bestuur, terwijl tegelijkertijd het beleid was vastgesteld om tot aan transitie de dekkinggraad zoveel mogelijk te beschermen, werd besloten om tot aan het invaren bij de jaarlijkse vaststelling van de indexatie een maximum (cap) te introduceren. Deze cap heeft als doel om enerzijds het indexatieverschil tussen actieven en inactieven niet teveel te doen oplopen en anderzijds om de dekkinggraad te beschermen tot het moment van overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Bij de besluitvorming voor het toepassen van de cap (en dus het jaarlijkse indexatiepercentage voor zowel de actieven als de inactieven) zal door het Bestuur naar eigen discretie rekening worden gehouden met niet limitatief opgesomde feiten en omstandigheden.

Het VO had graag gezien dat zij gedurende dit jaarlijkse besluitvormingsproces over de indexatie als klankbord zou worden betrokken, vooral ook omdat de hier beschreven beleidswijziging, in samenhang met de wijze waarop de buffer zal worden verdeeld bij invaren (zie hierna), en vele andere nog onduidelijke parameters van invloed kunnen zijn op de evenwichtige uitwerking naar alle deelnemers van het fonds.

Het Bestuur heeft dit verzoek tot betrokkenheid van het VO voorafgaande aan de besluitvorming helaas afgewezen.

Inmiddels heeft na afloop van het verslagjaar de eerste vaststelling van de indexatie per 1 april 2023 plaatsgevonden, hetgeen uitgebreid beschreven wordt in het Bestuursverslag. Bij de terugkoppeling door het Bestuur aan het VO over dit besluit heeft het VO aangegeven het besluit goed te kunnen volgen en dat naar haar oordeel dit goed uitlegbaar is. We hebben hierbij gezien dat het Bestuur een aantal stappen doorloopt om jaarlijks de cap op de indexatie toe te passen. Door het toepassen van deze stappen, is het besluit tot de cap minder discretionair dan dit op het eerste oog leek. Het VO steunt de transparantie over het toepassen van deze stappen en de verantwoording daarover in het Bestuursverslag. Het VO vraagt het Bestuur ook bij toekomstige besluiten in aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel consistentie toe te passen in de stappen tot besluitvorming, zodat de discretionaire ruimte goed verantwoord wordt.

De verdeling van het pensioenvermogen

Op 11 oktober 2022 heeft het VO een voorlopig, voorwaardelijk en voorgenomen besluit ontvangen voor de verdeling van het beschikbare pensioenvermogen op moment van overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het VO is gevraagd om hier een voorlopig, voorwaardelijk advies over uit te brengen.

Het voorgenomen besluit en het proces daarnaartoe getuigt van een gedegen en zorgvuldige voorbereiding door het Bestuur van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Omdat de discussies met het Bestuur daarover zich grotendeels in 2023 hebben geconcentreerd en de reactie van het VO eerst in 2023 is uitgebracht, volstaat het VO met hier alleen de problematiek van de evenwichtige besluitvorming in samenhang met de vele onzekerheden die op dit moment nog de transitie omringen, aan te stippen.

De route naar transitie en de beoordeling van evenwichtigheid in de besluitvorming

Het VO heeft gezien dat het Bestuur de beoogde transitiedatum van 1 januari 2025 heeft moeten loslaten, vanwege ontwikkelingen buiten het Bestuur, zoals de vertraagde inwerkingtreding van de wetgeving en de daarmee samenhangende voortgang in besluitvorming door sociale partners. Het Bestuur heeft hierop adequaat gereageerd door tijdig een nieuwe transitiedatum af te spreken met BSG om ervoor zorg te dragen dat de transitie beheerst kan verlopen.

Het VO stelt vast dat de route naar een transitie in het kader van de Wtp nog vele uitdagingen kent, en dat de beoordeling of de genomen en nog te nemen besluiten evenwichtig uitwerken naar alle deelnemers aan het fonds op vele wijzen kan worden benaderd en waarbij veelal meerdere opties het predicaat evenwichtig zouden kunnen krijgen.

Het toont aan dat het de komende paar jaar imperatief is dat er, zoals dat overigens in de beleving van het VO steeds het geval is geweest, een continue en open iteratieve communicatie tussen Bestuur en VO moet zijn. Tevens zal het erop aankomen dat binnen het Bestuur alsook binnen het VO de juiste discussies plaatsvinden met als uitgangspunt ongebreidelde inzet om door alle geledingen breed gedragen en evenwichtige besluitvorming te bereiken.

Het oordeel

Mede op basis van het Bestuursverslag 2022, de diverse kwartaalrapportages, het verslag van het Intern Toezicht, de vele sessies met (delegaties van) het Bestuur en de gesprekken met de externe accountant, de actuaris en de sleutelfunctiehouders heeft het VO een goed beeld gekregen van de besluitvormingsprocessen van het fonds.

Het VO oordeelt positief over het handelen van het Bestuur, het door het Intern Toezicht gevoerde toezicht, het gevoerde beleid en de wijze waarop daarover verantwoording is afgelegd over het jaar 2022. Dit geldt ook zeker voor het door het Bestuur tot heden gevoerde transitiebeleid en de algehele voorbereiding van de transitie.

6. Aanbevelingen voor 2023 en aandachtsgebieden voor 2023

Het NUB heeft voor 2023 zich de volgende toezichtthema's ten doel gesteld:

- FTK rapportages aan DNB;
- Interne maand- en kwartaal NUB rapportages van het UB.

Deze thema's lijken het VO prima aandachtspunten voor toezicht en worden door ons onderschreven. Het VO stelt voor om daarnaast ook aandacht te besteden aan:

- Het zoeken naar een breed draagvlak voor onderwerpen aangaande de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel gezien de gevoeligheden en de grote impact op alle deelnemers;

- Robuustheid in voorlopig, voorwaardelijk en voorgenomen besluiten voor de mogelijke impact van toekomstige financieel economische en geopolitieke ontwikkelingen;
- De invloed van de aanhoudende hoge inflatie op de reële pensioenen.

Het VO heeft voor zichzelf de volgende aandachtspunten geformuleerd:

- Soepele overgang in verband met komende wisselingen binnen de delegatie van gepensioneerden van het VO. Nieuwe leden zullen namelijk een grote kennisachterstand hebben ten opzichte van de zittende leden met name met betrekking tot de pensioentransitie. Het VO zal voor hen moeten zorgdragen dat in hun specifieke opleidingsbehoeften wordt voorzien;
- Werkdruk op het VO in verband met de vele adviesaanvragen en transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Dit vereist dat het VO voldoende tijd wordt gegund om deze aanvragen te behandelen;
- Gevolg geven aan voornemen van Bestuur en VO om nog iets dieper in te gaan op wat de organen van elkaar verwachten;
- Opleidingsplan en kennisopbouw (inclusief de gevolgen van de Wtp).

Tot slot

Het VO spreekt haar erkentelijkheid uit voor de tijd en inspanning die het Bestuur zich getroost om het VO mee te nemen in de diverse onderwerpen die momenteel aan de orde zijn en wenst het Bestuur en de medewerkers veel succes met het verder invulling geven aan de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, naast het blijven focussen op de dagelijkse gang van zaken, en zij biedt daarbij haar onvoorwaardelijke ondersteuning aan.

Het Verantwoordingsorgaan

Philips Pensioenfonds

Eindhoven

23 mei 2023

Reactie Algemeen Bestuur

Het Bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan allereerst voor het positieve oordeel over het handelen van het Bestuur, het door het Intern Toezicht gevoerde toezicht, het gevoerde beleid en de wijze waarop daarover verantwoording is afgelegd over het jaar 2022. Het Bestuur is zich er terdege van bewust dat de werkdruk voor het Verantwoordingsorgaan in het afgelopen jaar bijzonder hoog is geweest. Met name de voorbereiding op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel heeft veel tijd en inspanning van het Verantwoordingsorgaan gevergd. Het Bestuur is het Verantwoordingsorgaan erkentelijk voor alle geleverde inspanningen en spreekt ook daarvoor zijn dank uit. Het Bestuur herkent de in het oordeel van het Verantwoordingsorgaan genoemde aandachtspunten en overwegingen en zal daarmee rekening houden bij de verdere gedachtevorming, interactie met het Verantwoordingsorgaan en besluitvorming. Het Bestuur is tot slot verheugd over de ondersteuning die het Verantwoordingsorgaan heeft aangeboden bij de verdere invulling van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

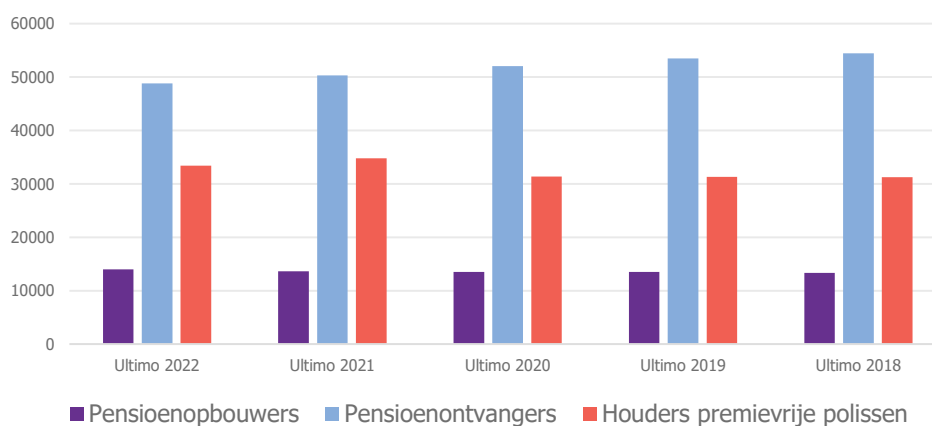
5 Philips Pensioenfonds in cijfers

5.1 Kerncijfers: vijfjarenvergelijking

Bedragen in miljoenen euro's

5.1.1 Pensioenen

Aantal deelnemers	Eind 2022	Eind 2021 ⁴²	Eind 2020	Eind 2019	Eind 2018
Pensioenopbouwers	13.982	13.613	13.533	13.525	13.320
Pensioenontvangers	48.813	50.298	52.069	53.505	54.440
Houders premievrije polissen	33.431	34.802	31.343	31.295	31.255
Totaal	96.226	98.713	96.945	98.325	99.015

Premies	2022	2021	2020	2019	2018
Werkgevers	239	230	221	221	218
Werkgevers koopsommen	0	4	3	1	2
Werknemers pensioenregeling	22	22	22	16	17
Werknemers vrijwillige verzekeringen	1	1	1	1	1
Totaal	262	257	247	239	238

⁴² In boekjaar 2021 zijn de polissen voor de partners die naar het buitenland zijn uitgezonden opgenomen in het aantal houders premievrije polissen. Tot 2021 werd dit niet gedaan. In 2022 zijn ze weer herkenbaar gemaakt in de administratie en worden ze niet meer in de aantallen opgenomen.

Uitkeringen	2022	2021	2020	2019	2018
Pensioenen	685	653	655	658	660
Afkopen	0	1	0	0	0
Uitgaande waarde-overdrachten individueel	12	3	5	4	6
Totaal	697	657	660	662	666

Indexaties	2022⁴³	2021	2020	2019	2018
Pensioenopbouwers	1,98%	0,00%	0,64%	2,25%	0,60%
Pensioenontvangers en houders premievrije polissen	7,78%	0,00%	0,64%	0,75%	0,60%

5.1.2 Beleggingen

Verdeling belegd vermogen⁴⁴	Eind 2022	Eind 2021	Eind 2020	Eind 2019	Eind 2018
Indirect onroerend goed	2.454	2.973	2.567	2.728	2.554
Aandelen	3.450	5.155	6.745	6.533	5.208
Vastrentende waarden	11.069	15.444	13.008	11.920	11.037
Overig	389	240	549	94	-244 ³⁶
Totaal	17.362	23.812	22.869	21.274	18.554

Resultaten beleggingen (in %)	2022	2021	2020	2019	2018
Indirect onroerend goed	12,3	17,6	-2,2	9,2	3,1
Aandelen	-12,9	26,95	7,5	29,50	-5,0
Vastrentende waarden	-21,6	-0,8	5,7	13,0	1,7
Totaal beleggingsresultaat	-24,7	5,7	9,9	16,6	-2,4

⁴³ Per 1 april 2022 heeft het Fonds besloten de pensioenen volledig met de van toepassing zijnde indexatie-ambitie te verhogen. Daarnaast is inhaalindexatie toegekend van 0,38% per 1 april 2022, indien en voorzover er sprake was van een indexatie-achterstand. De percentages in deze tabel zijn inclusief de inhaalindexatie van 0,38%.

⁴⁴ In paragraaf 6.5 'Toelichting op de balans' zijn de beleggingen voor risico pensioenfonds gebaseerd op een andere grondslag (RJ610). Deze cijfers zijn exclusief de beleggingen voor risico deelnemers.

5.1.3 Financiële positie

	Eind 2022	Eind 2021	Eind 2020	Eind 2019	Eind 2018
Pensioenvermogen	17.429	23.855	22.921	21.302	18.572
Voorziening pensioenverplichtingen	13.578	18.035	19.544	18.210	16.204
Gewogen gemiddelde marktrente ⁴⁵	2,62%	0,55%	0,15%	0,70%	1,34%
Actuele dekkingsgraad	128,4%	132,3%	117,3%	117,0%	114,5%
Beleidsdekkingsgraad	128,7%	125,8%	109,8%	114,2%	119,8%
Vereiste dekkingsgraad	115,1%	115,8%	118,2%	118,6%	118,8%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%

⁴⁵ De gewogen gemiddelde marktrente komt voort uit de door DNB voorgeschreven curve ter bepaling van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen

5.2 Ontwikkeling deelnemers

	Opbouwers	Houders premievrije polissen	Ontvangers ouderdoms-pensioen	Ontvangers nabestaand enpensioen	Ontvangers wezenpensioen	Totaal aantal deelnemers
Saldo einde vorig verslagjaar	13.613	34.802	33.523	16.593	182	98.713
Toetreding	1.777	0				
Vertrek / Revalidatie	-1.226	1.226				
Arbeidsongeschiktheid	3	-3				
Pensioentoekenning	-171	-605	776	1.011	37	
Overlijden	-14	-131	-1.787	-1.402		
Afkoop		-3	-27	-42	-12	
Afloop					-40	
Waardeoverdracht		-100				
Andere oorzaken		-1.755		-4	5	
Saldo mutaties	369	-1.371	-1.038	-437	-10	-2.487
Stand einde verslagjaar	13.982	33.431	32.485	16.156	172	96.226

5.3 Pensioenregelingen

Het Fonds voert nog twee pensioenregelingen uit waarin pensioen wordt opgebouwd door de huidige medewerkers van Philips en Signify, namelijk het flex pensioen cao en het flex pensioen ES. Het flex pensioen cao en flex pensioen ES zijn inhoudelijk gelijk aan elkaar, met uitzondering van de premieafspraken die met de werkgevers zijn gemaakt.

Het betreffen middelloonregelingen met voorwaardelijke na-indexatie. De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar.

Het flex pensioen cao is van toepassing op 13.127 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2022). Het flex pensioen ES, die door het Fonds vanaf 1 januari 2015 wordt uitgevoerd voor Executives en Senior Directors, is van toepassing op 855 deelnemers (stand per 31 december 2022). In deze aantallen zijn de arbeidsongeschikten meegenomen.

De kerngegevens van beide pensioenregelingen zijn samengevat in het volgende overzicht.

Flex pensioen cao en Flex pensioen ES (kerngegevens per 1 januari 2023)

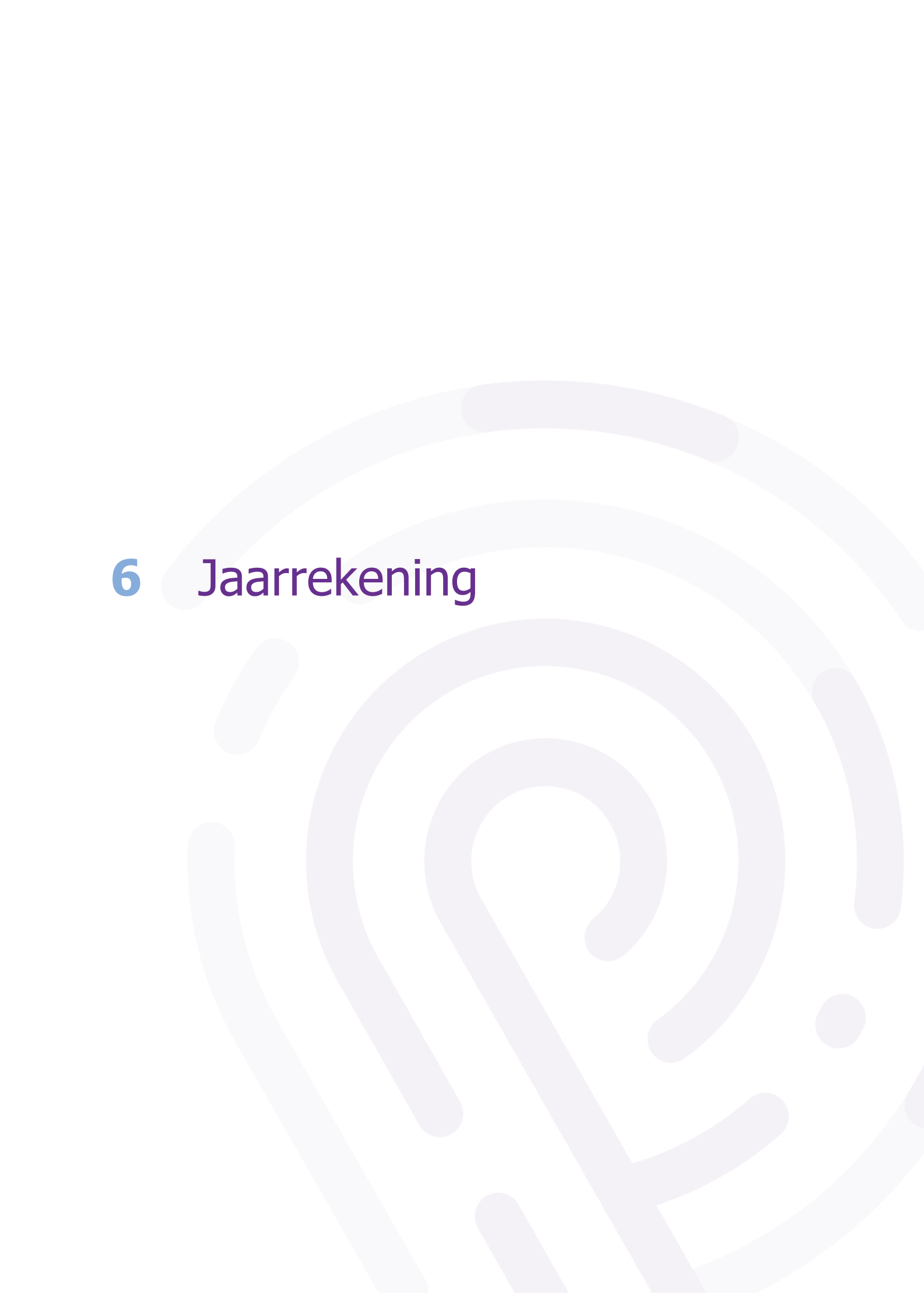
Franchise	€ 16.322 ⁴⁶
Maximaal pensioengevend salaris	€ 128.810
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	1,85% ⁴⁷ van de pensioengrondslag
Pensioenrichtleeftijd	68 jaar
Percentage nabestaandenpensioen	70% van het ouderdomspensioen
Werknemersbijdrage pensioenregeling (Philips)	2% van de pensioengrondslag
Werknemersbijdrage pensioenregeling (Signify)	5% van de pensioengrondslag

Pensioenregeling bij Centraal Beheer PPI

De aangesloten ondernemingen hebben voor alle medewerkers met een salaris boven € 128.810 (maximaal pensioengevend salaris per 1 januari 2023) een voorziening getroffen bij Centraal Beheer PPI (voorheen ABN AMRO Pensioenen) voor het nabestaandenpensioen en de voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid boven dit salaris. Daarnaast hebben deze medewerkers de mogelijkheid om vrijwillig bij te sparen voor extra netto ouderdomspensioen bij Centraal Beheer PPI.

⁴⁶ De fondsspecifieke franchise is per 1 april 2022 gelijk aan € 15.518 en wordt jaarlijks op 1 april verhoogd met de cao-schaalaanpassing bij Philips. Doordat de wettelijke franchise per 1 januari 2023 hoger is dan de fondsspecifieke franchise, is de franchise per 1 januari 2023 gelijk aan het wettelijk minimum.

⁴⁷ Dit is een geambieerd opbouwpercentage. Het feitelijke opbouwpercentage kan ook lager zijn. Voor 2022 gold een opbouwpercentage van 1,65%. Per 1 januari 2023 is het opbouwpercentage weer op 1,85% vastgesteld.

6 Jaarrekening

6.1 Balans per 31 december 2022

Bedragen in miljoenen euro's

Na bestemming van saldo van baten en lasten

Activa		2022	2021
Beleggingen voor risico pensioenfonds	[1]	19.710	26.457
Vordering risicoherverzekeraar	[2]	40	25
Vorderingen en overlopende activa	[3]	3	10
Liquide middelen	[4]	66	45
Totaal activa		19.819	26.537
Passiva		2022	2021
Algemene reserve	[5]	3.851	5.820
Technische voorziening	[6]	13.578	18.035
Overige schulden en overlopende passiva	[7]	2.390	2.682
Totaal passiva		19.819	26.537

Het pensioenvermogen ultimo 2022 bedraagt € 17.429 miljoen (ultimo 2021: € 23.855 miljoen) en betreft het totaal van de post 'Algemene reserve' en de post 'Technische voorziening'.

6.2 Staat van baten en lasten over 2022

Bedragen in miljoenen euro's

Baten		2022	2021
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	[8]	262	257
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	[9]	-6.022	1.343
Lasten		2022	2021
Pensioenuitkeringen	[10]	-685	-654
Pensioenuitvoeringskosten	[11]	-15	-15
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds:			
- Pensioenopbouw	[12]	-314	-370
- Toeslagverlening	[13]	-1.119	-3
- Rentetoevoeging	[14]	90	104
- Technisch resultaat		1	-8
- Onttrekking pensioenuitkeringen		673	653
- Onttrekking pensioenuitvoeringskosten		21	17
- Wijziging marktrente	[15]	5.285	1.194
- Wijziging actuariële grondslagen	[16]	-150	-88
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	[17]	-26	-5
- Overige wijzigingen	[18]	-4	15
Saldo overdrachten van rechten	[19]	27	5
Saldo herverzekeringen	[20]	7	-2
Overige baten en lasten	[21]	0	0
Saldo van baten en lasten		-1.969	2.443

Bestemming van het saldo van baten en lasten**2022****2021**

- Algemene reserve

-1.969

2.443

6.3 Kasstroomoverzicht over 2022

Bedragen in miljoenen euro's

Onderstaande bedragen hebben betrekking op daadwerkelijke kasstromen in het verslagjaar en kunnen afwijken van de bedragen in de Staat van baten en lasten waarin de bedragen worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Kasstroom uit pensioenactiviteiten	2022	2021
Ontvangen premies	266	257
Ontvangen waardeoverdrachten	39	8
Betaalde pensioenuitkeringen	-682	-654
Saldo herverzekeringen	-5	-2
Betaalde waardeoverdrachten	-12	-3
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-15	-14
Overige ontvangsten en betalingen	0	0
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-409	-408
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten	2022	2021
Verkopen en mutaties in beleggingen voor risico pensioenfonds	7.776	9.672
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	576	536
Aankopen beleggingen	-6.871	-9.623
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-26	-29
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	1.455	556
Mutatie kasmiddelen	1.046	148

De kasmiddelen betreffen de liquide middelen zoals deze getoond worden in de balans. Deze nemen in het verslagjaar toe van € 45 miljoen naar € 66 miljoen (zie toelichting [4]). Tevens zijn als kasmiddelen aangemerkt de in de beleggingsportefeuille aangehouden liquiditeiten die niet in geldmarktfondsen zijn belegd. Deze nemen in het verslagjaar toe van € 259 miljoen naar € 1.284 miljoen (zie toelichting [1]).

6.4 Toelichting behorende tot de jaarrekening

Bedragen in miljoenen euro's

6.4.1 Inleiding

De Stichting⁴⁸ heeft ten doel ten behoeve van de aangeslotenen, premievrije polishouders, de pensioengerechtigden en de overige aanspraakgerechtigden, door de aangesloten ondernemingen gesloten pensioenovereenkomsten als bedoeld in de Pensioenwet, uit te voeren, in de ruimste zin van het woord en in overeenstemming met de pensioenreglementen die zijn vastgesteld op basis van de pensioenovereenkomsten en de tussen de Stichting Philips Pensioenfonds (verder aangeduid als: het Fonds) en de aangesloten ondernemingen gesloten financierings- of uitvoeringsovereenkomsten.

Het Fonds zal, hetzij de dekking van de pensioenaanspraken en -rechten op pensioen voortvloeiende uit bovenvermelde pensioenreglementen in eigen beheer (voor eigen risico) houden, hetzij overeenkomsten van verzekering sluiten met één of meer verzekeraars als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet. Het Fonds ontvangt ter verwezenlijking van het gestelde doel bijdragen van de aangesloten ondernemingen, waaronder de bijdragen van aangeslotenen. Ook kan het Fonds andere bijdragen ontvangen.

Om de uitbetaling van pensioenen nu en in de toekomst zo goed mogelijk zeker te stellen, moet het Pensioenfonds zorgdragen dat het over voldoende financiële middelen beschikt. Het geld dat hiervoor nodig is, wordt enerzijds verkregen uit beleggingsopbrengsten en anderzijds via premieontvangsten. Afspraken over de premie zijn tussen de aangesloten ondernemingen en het Pensioenfonds gemaakt en vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomsten. Nadat het Fonds de overeengekomen premie heeft ontvangen, hebben de aangesloten ondernemingen geen verdere financiële verplichtingen meer. Ook niet indien de financiële positie van het Fonds zich minder goed ontwikkelt dan gedacht op het moment dat de premie werd overeengekomen. Om tegenvallers op te vangen, houdt het Fonds zo mogelijk buffers aan. Indien die niet toereikend zijn, wordt in eerste instantie niet of niet volledig geïndexeerd en kan in het uiterste geval verlaging van opgebouwde aanspraken worden doorgevoerd.

Het Fonds is bevoegd de administratie van de uitgevoerde pensioenregelingen en het beheer van het vermogen, inclusief dat deel van het vermogen dat wordt aangehouden ten behoeve van de uitvoering van één of meer premieovereenkomsten, geheel of ten dele op te dragen aan één of meer derden.

⁴⁸ Stichting Philips Pensioenfonds, met statutaire zetel in Eindhoven (High Tech Campus 5.2, 5656 AE, Eindhoven), KvK nummer 41087111

Indien het Fonds werkzaamheden uitbesteedt aan een derde draagt het Fonds er zorg voor dat deze derde de bij of krachtens de wet gestelde regels, die op de uitbesteding van toepassing zijn, naleeft. Het Fonds zal daartoe onder meer een uitbestedingsovereenkomst, die voldoet aan de gestelde eisen, aangaan met deze derde.

6.4.2 Overeenstemmingsverklaring

De Jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ). De jaarrekening is tevens gebaseerd op de bepalingen van het Financieel Toetsingskader.

6.4.3 Algemene grondslagen

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in miljoenen euro's. Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Cijfers ter vergelijking zijn voor vergelijkingsdoeleinden waar nodig aangepast.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen.

vanaf het moment waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen (bij activa) danwel dat de afwikkeling gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen (bij verplichtingen) en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Algemeen Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen en van baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Wijzigingen in schattingen worden toegelicht onder de desbetreffende waarderingsgrondslag. Het financieel effect wordt gekwantificeerd vermeld in de toelichting op de jaarrekening.

In 2022 hebben schattingswijzigingen plaatsgevonden aangaande de voorziening pensioenverplichtingen. Een eerste wijziging betrof de toepassing van de prognosetafel AG2022 en fondsspecifieke ervaringssterfte. Een tweede wijziging betrof aanpassing van de grondslagen betreffende de partnerfrequenties en het veronderstelde leeftijdsverschil tussen mannen en vrouwen vóór de pensioenrichtleeftijd.

Zowel in 2022 als in 2021 hebben schattingswijzigingen plaatsgevonden van de voorziening pensioenverplichtingen inzake de toepassing van de UFR-methodiek zoals voorgeschreven door De Nederlandsche Bank (DNB) op basis van de Commissie Parameters 2019. Deze methodiek zou in vier stappen gedurende drie jaar worden ingevoerd, de eerste stap is ingevoerd per 1 januari 2021 en de tweede stap per 1 januari 2022. Beide hadden een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen. In 2022 heeft de Commissie Parameters een nieuw advies uitgebracht waaronder een nieuwe UFR-methodiek. Deze nieuwe UFR-methodiek is zonder ingroeipad ingevoerd per 1 januari 2023. Deze nieuwe UFR-methodiek heeft geen impact op de balans per 31 december 2022 en de Staat van baten en lasten over 2022.

In 2021 heeft verder ook een wijziging plaatsgevonden van de kostenopslag voor toekomstige uitvoeringskosten. Deze kostenopslag is vorig jaar, met ingang van 31 december 2021, verhoogd van 2,0% naar 2,5%.

Deze schattingswijzigingen worden verder toegelicht onder de specifieke grondslagen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsresultaten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	Eind 2022	Eind 2021	Eind 2020	Eind 2019	Eind 2018
USD	1,0673	1,1372	1,2236	1,1225	1,1432
GBP	0,8872	0,8396	0,8951	0,8473	0,8976
JPY	140,8182	130,9542	126,3254	121,9876	125,4207
CHF	0,9874	1,0362	1,0816	1,0870	1,1269
SEK	11,1202	10,2960	10,0485	10,5078	10,1350

6.4.4 Specifieke grondslagen

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen van dat soort beleggingen.

Lopende interestposities uit hoofde van beleggingen worden verantwoord als onderdeel van de marktwaarde van de betreffende beleggingscategorie.

Op grond van de RJ610 worden vorderingen en schulden in verband met beleggingstransacties onder de beleggingsrubriek geclassificeerd, behorend bij de portefeuille waarin deze zijn opgenomen. Tijdelijke banksaldi in verband met beleggingstransacties worden geclassificeerd onder vastrentende waarden indien ze in geldmarktfondsen belegd zijn, en onder overige beleggingen indien ze niet in geldmarktfondsen belegd zijn.

Schulden uit hoofde van derivaten, en schulden uit hoofde van ontvangen liquiditeitenonderpand worden evenwel opgenomen onder 'overige schulden'. Voor derivaten geldt hierbij dat de openstaande posities niet gesaldeerd worden weergegeven, maar dat het totaal van alle 'deals' met een positieve waarde op balansdatum wordt verantwoord onder beleggingen, en dat het totaal van alle 'deals' met een negatieve waarde op balansdatum wordt verantwoord onder de 'overige schulden'.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in direct vastgoed waarvoor een verkoopovereenkomst tot stand is gekomen doch die aan het eind van het verslagjaar nog niet geleverd zijn, zijn gewaardeerd tegen de overeengekomen verkoopprijs.

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum, waarbij de onderliggende vastgoedbeleggingen zijn gewaardeerd op actuele waarde die in de meeste gevallen is ontleend op basis van onafhankelijke taxatie, en in enkele gevallen aangevuld met schattingen van het management van het vastgoedfonds. Bij niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen worden periodieke analyses van resultaten uitgevoerd, evenals analyse van de gecontroleerde jaarrekeningen van de indirecte vastgoedbeleggingen, en vergelijking met de waarde-opgaven van de fondsmanagers. Niet in alle gevallen zijn gecontroleerde jaarrekeningen beschikbaar voor vaststelling van de jaarrekening.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen inclusief opgelopen interest. Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen

zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel en de looptijden.

De actuele waarde van de door het Fonds uitgegeven hypotheekfondsen bestaat uit de netto contante waarde van de verwachte rente- en aflossingsstromen uit de hypotheekportefeuille. De verwachte kasstromen worden bepaald rekening houdend met gemiddelde voortijdige aflossingen. De verwachte kasstromen van de woning hypotheekfondsen worden contant gemaakt met behulp van een rentevoet die is gebaseerd op consumententarieven die gesegmenteerd zijn naar risico-klassen, lossende en niet-lossende leningen en gecorrigeerd voor kosten en risico's die zich reeds hebben voorgedaan. De verwachte kasstromen van de bedrijfshypotheekfondsen worden contant gemaakt met behulp van een rentevoet, die is gebaseerd op de som van componenten voor geschatte kosten en risico's behorend bij de portefeuille bedrijfsleningen.

Beleggingen in niet-beursgenoteerde hypotheekfondsen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar ontleend aan de meest recente rapportage van de fondsmanager, indien nodig gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum, waarbij de onderliggende hypotheekbeleggingen zijn gewaardeerd op actuele waarde die is ontleend aan een netto contante waarde berekening. De gerapporteerde actuele waarde wordt jaarlijks vergeleken met de gecontroleerde jaarrekening van het hypotheekfonds.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die er niet zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. In deze waarderingmodellen wordt de waarde van interest rate swaps en inflation linked swaps bepaald op basis van het verschil tussen de waarde van alle toekomstige betalingen door de tegenpartij aan het Fonds en de waarde van alle toekomstige betalingen door het Fonds aan de tegenpartij. Voor interest rate swaps worden deze kasstromen bepaald op basis van de in het contract vastgelegde rente (veelal Euribor of Libor) en wordt de OIS-curve (Overnight indexed swapcurve) gehanteerd bij de contantmaking van die verwachte kasstromen. Voor inflation linked swaps worden de verwachte kasstromen afgeleid uit een curve van 'forward nulcouponswaps', de zogenoemde 'break-even inflatiecurve' en wordt de OIS-curve gehanteerd bij de contantmaking van die verwachte kasstromen.

De marktwaarde van valutatermijnaffaires wordt bepaald door de waarde van de vreemde valuta tegen de termijntkoersen op het afsluitmoment af te zetten tegen de waarde van de vreemde valuta tegen de termijntkoersen op de balansdatum.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde. Voor beleggingen in private equity is dit de intrinsieke waarde ultimo boekjaar ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum.

Liquiditeiten zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vordering risicoherverzekeraar

De vordering risicoherverzekeraar wordt gewaardeerd op actuele waarde en heeft betrekking op het met Elips Life AG per 1 januari 2018 afgesloten herverzekeringscontract voor de duur van vier jaar ter dekking van de arbeidsongeschiktheidsrisico's en overlijdensrisico. Per 1 januari 2022 is een nieuwe overeenkomst gesloten met Elips Life AG voor een periode van drie jaar. Het Fonds heeft de mogelijkheid om de overeenkomst na twee jaar te beëindigen indien er per 1 januari 2024 op grond van de Wet Toekomst Pensioenen geen of een aangepaste uitvoeringsovereenkomst tot stand komt met de aangesloten ondernemingen.

De vordering is daarbij gelijk gesteld aan drie maal de ingeschatte risicoherverzekeringspremie voor arbeidsongeschiktheid per 1 januari volgend op de balansdatum welke premie is bepaald op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw van ouderdoms- en nabestaandenpensioen over de periode van 1 juli van jaar 3 volgend op de vaststellingsdatum en het bereiken van de pensioenrichtleeftijd. Daarnaast bestaat de vordering risicoherverzekeraar uit de contant gemaakte verwachte uitkeringen van de risicoherverzekeraar aan het Fonds uit hoofde van arbeidsongeschiktheidsgevallen waarvan de wachttijd van drie jaar reeds verstreken is. De contante waarde wordt berekend op basis van de actuariële grondslagen van het Fonds zoals deze per 1 januari van het betreffende jaar van toepassing zijn. Indien de kredietwaardigheid van de risicoherverzekeraar hiertoe aanleiding geeft, wordt een afslag toegepast bij het bepalen van de waarde van de vordering.

Overigens worden kortlopende vorderingen op de risicoherverzekeraar uit hoofde van arbeidsongeschiktheid of overlijden verantwoord onder de 'vorderingen en overlopende activa'.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, tenzij anders vermeld, onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde, zijnde de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen van het Fonds. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Het financieel effect van de rentetermijnstructuur wordt toegelicht onder [6] Technische voorziening. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen wordt uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkeling. Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen worden uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Sterftekansen: Prognosetafel AG 2022 gecorrigeerd met de fonds specifieke ervaringssterfte, gebaseerd op het Willis Towers Watson ervaringssterftemodel 2022.
 Partnersysteem voor het waarderen van het niet-ingegaan nabestaandenpensioen tot pensionering: onbepaalde partnersysteem met fonds specifieke partnerfrequenties.
 Partnersysteem voor het waarderen van het niet-ingegaan nabestaandenpensioen na pensionering: bepaalde partnersysteem.

De partners van de (gewezen) mannelijke aangeslotenen worden verondersteld jonger te zijn, waarbij het veronderstelde leeftijdsverschil afhankelijk is van de leeftijd van de deelnemer tot 65 jaar en daarna gelijk is aan 3 jaar.

De partners van de (gewezen) vrouwelijke aangeslotenen worden verondersteld ouder te zijn, waarbij het veronderstelde leeftijdsverschil afhankelijk is van de leeftijd van de deelnemer tot 65 jaar en daarna gelijk is aan 3 jaar.

Een opslag van 2,5% van de voorziening pensioenverplichtingen ter dekking van toekomstige uitvoeringskosten.

Arbeidsongeschiktheidsrisico op basis van de verwachte schadelast, vastgesteld als drie maal de ingeschatte risicoherverzekeringspremie per 1 januari volgend op de balansdatum.

Schattingswijzigingen voorziening pensioenverplichtingen in 2022

In 2022 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot toepassing van de meest recente informatie omtrent levensverwachting (Prognosetafel AG2022) bij de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen met ingang van 30 november 2022. Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur op basis van nadere analyse besloten tot aanpassing van de gehanteerde ervaringssterfte. De fondsspecifieke correctie is gebaseerd op het Willis Towers Watson ervaringssterftemodel 2022. De nieuwste AG-Prognosetafel en fondsspecifieke ervaringssterfte 2022 hebben per saldo tot een toename van de voorziening verplichtingen geleid met € 192 miljoen. Van dit totaalbedrag betreft € 155 miljoen de aanpassing van de AG-Prognosetafel, en € 37 miljoen de aanpassing van de ervaringssterfte. Als gevolg hiervan is de actuele dekkingsgraad met circa 1,4 dekkingsgraadpunt afgenomen.

Verder heeft in 2022, op basis van intern onderzoek, een wijziging plaatsgevonden van het leeftijdsverschil tussen mannen en vrouwen vóór de pensioenrichtleeftijd, welke is aangepast van vast 3 jaar naar een leeftijdsafhankelijk verschil. Ook zijn de veronderstelde partnerfrequenties vóór de pensioenrichtleeftijd beperkt bijgesteld. Deze grondslagen zijn met ingang van 31 december 2022 gewijzigd. De reden hiervoor is dat de waargenomen leeftijdsverschillen lager zijn dan voorheen ingeschat. Ook de partnerfrequenties zijn bijgesteld om beter aan te sluiten bij de waarnemingen van het Fonds. De voorziening pensioenverplichtingen is afgenomen met € 43 miljoen als gevolg van het aanpassen van het leeftijdsverschil, en toegenomen met € 1 miljoen als gevolg van het aanpassen van de partnerfrequenties.

Bovenstaande wijzigingen zijn verder toegelicht onder [16] Wijziging actuariële grondslagen.

Ten slotte heeft in 2022 ook een schattingswijziging plaatsgevonden van de voorziening pensioenverplichtingen inzake de toepassing van de UFR-methodiek zoals voorgeschreven door De Nederlandsche Bank (DNB) volgens de Commissie Parameters 2019. DNB heeft bepaald dat de rentetermijnstructuur met ingang van 2021 in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters 2019. Tezamen met het

effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft. De nieuwe methodiek wordt in vier stappen gedurende drie jaar ingevoerd. Bij het Fonds betreft de invloed van de tweede stap per 1 januari 2022 een toename van de voorziening met € 141 miljoen. Deze wijziging is verder toegelicht onder [15] Wijziging marktrente. Overigens heeft DNB eind 2022 bepaald dat de UFR methodiek met ingang van 1 januari 2023 opnieuw wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters van 30 november 2022. Daarmee vervallen de hierboven genoemde laatste twee stappen. De nieuwe UFR methodiek wordt voorgeschreven per 1 januari 2023 en heeft derhalve geen impact op de balans per 31 december 2022 en de Staat van baten en lasten over 2022.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Actuele en beleidsdekkingsgraad

Het Fonds baseert beleidsbeslissingen op de beleidsdekkingsgraad, voor zover dat wettelijk vereist is. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. De actuele dekkingsgraad wordt berekend als het quotiënt van de middelen ter dekking van de pensioenverplichtingen en de technische voorziening. De middelen ter dekking van de pensioenverplichtingen zijn gelijk aan het totaal van de activa minus de schulden en de overlopende passiva. Voor het bepalen van de actuele dekkingsgraad wordt de technische voorziening bepaald op basis van de door DNB maandelijks gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Premiebijdragen

Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Beleggingsresultaten zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben. Directe en indirecte resultaten en aan de verslagperiode toe te rekenen (gefactureerde of nog te factureren) kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Onder de directe resultaten worden opbrengsten uit rente, dividend en dergelijke gepresenteerd. Ten aanzien van dividend is uitsluitend het in het verslagjaar ter beschikking gestelde dividend als opbrengst verantwoord. Waardeveranderingen zijn indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden.

Overige baten

Overige baten zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten betreffen de aan het verslagjaar toe te rekenen kosten van pensioenbeheer en overige kosten welke verband houden met het besturen van het Fonds.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds*Pensioenopbouw*

De pensioenopbouw wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenaanspraken plaatsvindt.

Toeslagverlening

De verhoging van de technische voorziening uit hoofde van indexering, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment waarop de toezegging wordt gedaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente van -0,49% toegevoegd (2021: rente van -0,53%) op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt. Omdat de éénjaarsrente negatief is, is er feitelijk sprake van een onttrekking aan de voorziening.

Technisch resultaat

In de post 'Technisch resultaat' is het resultaat op arbeidsongeschiktheid alsmede op sterfte als gevolg van langlevens en kortlevens opgenomen. Het resultaat op langlevens ontstaat doordat mensen korter of langer leven dan eerder is aangenomen. Het resultaat op kortlevens ontstaat doordat er meer of minder mensen overlijden dan verwacht.

Pensioenuitkeringen

De post 'Pensioenuitkeringen' bestaat uit de verrichte pensioenuitkeringen c.q. de uit de voorziening vrijgevallen pensioenuitkeringen.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging rentetermijnstructuur

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De wijziging van de voorziening pensioenverplichtingen op de balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële grondslagen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van aanspraken

Individuele waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten verwerkt op het moment waarop deze betaald dan wel ontvangen worden. Collectieve waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten verwerkt op moment van betaling van het overeengekomen voorschotbedrag.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Saldo overdrachten van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Saldo herverzekeringen

Het Fonds heeft het risico van overlijden en arbeidsongeschiktheid herverzekerd bij Elips Life AG. De premies en uitkeringen worden toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Het herverzekerde overlijdensrisico is de contante waarde van het nog niet opgebouwde nabestaandenpensioen. Voor alle deelnemers wordt een risicokapitaal verzekerd en uitgekeerd bij overlijden, ongeacht of er sprake is van een partner. De kapitalen in de premiebepaling van het herverzekeringscontract ter dekking van overlijden zijn gebaseerd op het onbepaald partnersysteem met leeftijdsafhankelijke partnerfrequenties. De verzekering van de premievrijstelling van pensioenopbouw is gebaseerd op de premie die benodigd is voor de jaarlijkse pensioenopbouw. De verzekering van het arbeidsongeschiktheidspensioen is gebaseerd op de uit te keren arbeidsongeschiktheidspensioenen. Voor de verzekering van het arbeidsongeschiktheidsrisico wordt rekening gehouden met een wachttijd van drie jaar, te rekenen vanaf de eerste ziekte dag.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd en zijn gebaseerd op waargenomen kasstromen. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

6.5 Toelichting op de balans

Bedragen in miljoenen euro's

[1] Beleggingen voor risico pensioenfondsen

2022	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Deri- vaten	Overige beleg- gingen	Totaal
Beleggingen met positieve waarde	2.397	3.377	10.745	900	0	17.419
Overige vorderingen	4	26	60	-	-	90
Liquiditeiten	-	0	1.005	-	1.284	2.289
	2.401	3.403	11.810	900	1.284	19.798
Overige schulden	-0	-15	-73	-	-	-88
Balanswaarde	2.401	3.388	11.737	900	1.284	19.710
Beleggingen met positieve waarde	2.397	3.377	10.745	900	0	17.419
Beleggingen met negatieve waarde	-	-	-	-2.039	-	-2.039
Beleggingen exclusief gerelateerde vorderingen, liquiditeiten en schulden	2.397	3.377	10.745	-1.139	0	15.380

2021	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Deri- vaten	Overige beleggingen	Totaal
Beleggingen met positieve waarde	3.017	5.019	14.364	2.467	2	24.869
Overige vorderingen	4	29	117	-	-	150
Liquiditeiten	-	-	1.281	-	259	1.540
	3.021	5.048	15.762	2.467	261	26.559
Overige schulden	-3	-10	-89	-	-	-102
Balanswaarde	3.018	5.038	15.673	2.467	261	26.457
Beleggingen met positieve waarde	3.017	5.019	14.364	2.467	2	24.869
Beleggingen met negatieve waarde	-	-	-	-2.182	-	-2.182
Beleggingen exclusief gerelateerde vorderingen, liquiditeiten en schulden	3.017	5.019	14.364	285	2	22.687

De beleggingen onder vastrentende waarden zijn inclusief de opgelopen interest.

Per balansdatum is € 0 miljoen aan beleggingen uitgeleend (eind 2021: € 0 miljoen).

Ontvangen en verstrekt onderpand

Het Fonds ontvangt en verstrekt onderpand uit hoofde van valuta-, rente- en inflatiederivaten in de vorm van liquiditeiten en vastrentende waarden gebaseerd op de waardeontwikkelingen van genoemde derivaten. In geval van een positieve waardeontwikkeling ontvangt het Fonds onderpand en in geval van een negatieve waardeontwikkeling verstrekt het Fonds onderpand. Verstrekt onderpand staat niet ter vrije beschikking aan het Fonds.

Liquiditeiten

Ultimo 2022 bedraagt het door het Fonds ontvangen liquiditeitenonderpand als gevolg van een netto positieve waardeontwikkeling van valuta-, rente- en inflatiederivaten € 309 miljoen (2021: € 463 miljoen). Dit bedrag staat vermeld zowel onder liquiditeiten als onder de overige schulden en overlopende passiva als terugbetalingsverplichting, zie toelichting [7] op pagina 161. Daarnaast bedraagt het door het Fonds ultimo 2022 in liquiditeiten verstrekte onderpand € 1.166 miljoen (2021: € 52 miljoen). Dit bedrag is verantwoord als liquiditeiten onder overige beleggingen. Dit bedrag is fors toegenomen als gevolg van een

negatieve waardeontwikkeling van centraal geclearde rentederivaten, welke een gevolg is van de toegenomen markttrente.

Vastrentende waarden

Ultimo 2022 bedraagt de actuele waarde van de door het Fonds als onderpand verstrekte vastrentende waarden als gevolg van een negatieve waardeontwikkeling van de valuta-, rente- en inflatiederivaten € 541 miljoen (2021: € 586 miljoen). Dit bedrag is verantwoord als belegging met een positieve waarde onder vastrentende waarden. Het Fonds heeft ultimo 2022 geen vastrentende waarden als onderpand ontvangen (2021: € 0 miljoen).

Liquiditeiten

De in de beleggingsportefeuilles aangehouden liquiditeiten die niet in geldmarktfondsen belegd zijn ten bedrage van € 1.284 miljoen (2021: € 259 miljoen) worden opgenomen onder overige beleggingen. Hiervan betreft € 11 miljoen ontvangen liquiditeitenonderpand dat niet belegd is in geldmarktfondsen (2021: € 4 miljoen).

Onder vastrentende waarden worden opgenomen de door het Fonds gehouden participaties in geldmarktfondsen.

Geldmarktfondsen	2022	2021
BlackRock ICS Euro Liquidity Fund (EUR)	958	1.211
BlackRock ICS USD Liquidity Fund (USD)	42	61
BlackRock ICS US Treasury Fund (USD)	4	8
BlackRock ICS Sterling Liquidity Fund (GBP)	1	1
Totaal	1.005	1.281

Bovenstaande tabel bevat ook het in de geldmarktfondsen belegde onderpand. Het in geldmarktfondsen belegde onderpand betreft een bedrag van € 298 miljoen (2021: € 459 miljoen).

De geldmarktfondsen zijn conservatief beheerde fondsen bestaande uit korte termijn geldmarktproducten met hoge kredietwaardigheid. De fondsen hebben een Aaa rating (Moody's).

Verloopoverzicht beleggingen

Beleggingen	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 31 december 2020	2.734	6.496	12.790	518	3	22.541
Aankopen/verstrekkingen	471	2.505	6.085	-	-	9.061
Verkopen/aflossingen	-800	-5.275	-4.026	383	-1	-9.719
Waardeverschillen en verkoopresultaten	612	1.293	-485	-616	0	804
Stand per 31 december 2021	3.017	5.019	14.364	285	2	22.687
Aankopen/verstrekkingen	268	703	5.888	-	-	6.859
Verkopen/aflossingen	-1.148	-1.705	-5.789	1.022	-2	-7.622
Waardeverschillen en verkoopresultaten	260	-640	-3.718	-2.446	-0	-6.544
Stand per 31 december 2022	2.397	3.377	10.745	-1.139	0	15.380

Actuele waarde

Zoals vermeld in de 'Algemene grondslagen' zijn de beleggingen van het Fonds gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Schattingen van de actuele waarde zijn momentopnamen, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen etcetera) en zijn derhalve gewaardeerd op basis van de beste inschatting die van bovenstaande factoren gemaakt kan worden.

De waardering van de beleggingen is bepaald met behulp van onderstaande methodes (classificatie is gebaseerd op RJ 290.916):

Beleggingen	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
2022						
(Genoteerde) marktprijzen	83	3.374	9.277	1	-	12.735
Onafhankelijke taxaties	-	-	-	-	-	-
Netto contante waarde berekeningen	-	-	948	-1.140	-	-192
Andere methode	2.314	3	520	-	0	2.837
Totaal	2.397	3.377	10.745	-1.139	0	15.380
2021						
(Genoteerde) marktprijzen	454	5.016	12.673	1	-	18.144
Onafhankelijke taxaties	2	-	-	-	-	2
Netto contante waarde berekeningen	-	-	1.099	284	-	1.383
Andere methode	2.561	3	592	-	2	3.158
Totaal	3.017	5.019	14.364	285	2	22.687

Liquideiteiten van het Fonds die zijn geïnvesteerd in geldmarktfondsen zoals opgenomen onder vastrentende waarden, behoren tot '(genoteerde) marktprijzen' en zijn niet opgenomen in bovenstaande overzichten. Geldmarktfondsen en andere beleggingsfondsen kunnen als '(genoteerde) marktprijzen' geclassificeerd worden indien door deze fondsen dagelijks een intrinsieke waarde wordt afgegeven waartegen ook dagelijks kan worden gehandeld.

Bij de bepaling van de waardering van de beleggingen zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:

(Genoteerde) marktprijzen

Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt. Hieronder vallen de beursgenoteerde aandelen in vastgoedfondsen, aandelen, obligaties en futures.

Onafhankelijke taxaties

Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van direct vastgoed in bezit van het Fonds. Ultimo 2022 bezit het Fonds geen direct vastgoed meer (2021: € 2 miljoen).

Voor de belangrijkste uitgangspunten bij de waardering van het (directe) vastgoed wordt verwezen naar de grondslagen voor deze post in de 'Algemene grondslagen'.

Netto contante waarde berekeningen

De reële waarde van de door het Fonds uitgegeven hypothecaire leningen wordt bepaald met behulp van een netto contante waarde methode. Ultimo 2022 bedroeg de waarde van deze hypothecaire leningen € 948 miljoen (2021: € 1.099 miljoen). De verwachte kasstromen van woninghypotheken worden contant gemaakt met behulp van een rentevoet die is gebaseerd op consumententarieven en de kenmerken van de individuele hypotheekleningen. De verwachte kasstromen van bedrijfshypotheken worden contant gemaakt met behulp van een rentecurve die is gebaseerd op de euro-swapcurve vermeerderd met een spread voor onder meer fundingkosten, kredietrisico en andere kosten.

De netto contante waarde berekening van de rentederivaten en inflatiederivaten vindt plaats aan de hand van de OIS-curve. Voor de valutaderivaten wordt aansluiting gezocht bij marktdata. Ultimo 2022 bedroeg de actuele waarde van deze derivaten € 1.139 miljoen negatief (2021: € 285 miljoen positief). Verder wordt verwezen naar de grondslagen voor de post derivaten in de 'Algemene grondslagen'.

Andere methode

Voor de niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen en voor de belegging in een niet-beursgenoteerd hypotheekfonds, wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages (andere methode). Deze rapportages zijn niet door een accountant gecontroleerd en de periode van deze rapportages loopt niet (in alle gevallen) synchroon met het boekjaar van het Fonds. Om deze onzekerheid te mitigeren, vinden monitoringactiviteiten plaats gedurende het jaar en wordt op kwartaalbasis de waardeontwikkeling gevolgd en beoordeeld aan de hand van ontwikkelingen in de markt. Daarnaast wordt jaarlijks achteraf een aansluiting gemaakt met de gecontroleerde jaarrekeningen van deze fondsen. De waardering kan hoger of lager zijn, maar is gezien de mitigerende maatregelen naar de inschatting van het Fonds normaliter niet materieel voor vermogen en resultaat. Ultimo 2022 bedroeg de waarde van de niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen € 2.314 miljoen (2021: € 2.561 miljoen). De waarde van de belegging in een niet-beursgenoteerd hypotheekfonds bedroeg ultimo 2022 € 489 miljoen (2021: € 502 miljoen).

Ook bij private equity (ultimo 2022: € 0,5 miljoen; ultimo 2021: € 2 miljoen, opgenomen onder overige beleggingen) wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages.

Voor aandelen en vastrentende waarden wordt de waardering bepaald door uit te gaan van een prijs die tot stand is gekomen op een actieve markt. Wanneer voor minimaal vijf opeenvolgende werkdagen geen prijsupdate is ontvangen wordt uitgegaan van de laatst bekende marktprijs. In dat geval wordt de belegging gerapporteerd onder 'andere methode'.

Vastgoed	2022	2021
Direct vastgoed	-	2
Indirect beursgenoteerd vastgoed	83	454
Indirect niet-beursgenoteerd vastgoed	2.314	2.561
Stand per 31 december	2.397	3.017

Gedurende 2022 heeft het Fonds het resterende direct vastgoed verkocht.

Indirect vastgoed betreft beleggingen in beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen. De beursgenoteerde beleggingen zijn tegen de beurskoers per balansdatum opgenomen voor een bedrag van € 83 miljoen (2021: € 454 miljoen). De afname in zowel het indirect beursgenoteerd vastgoed als het indirect niet-beursgenoteerd vastgoed is voornamelijk het gevolg van verkopen met als doel het gewicht van de vastgoedportefeuille in balans te brengen met de rest van de beleggingsportefeuille.

Aandelen	2022	2021
Aandelen ontwikkelde markten	3.007	4.525
Aandelen opkomende markten (niet zijnde BRIC)	259	346
Aandelen BRIC (Brazilië, Rusland, India, China)	111	148
Stand per 31 december	3.377	5.019

De aandelenbeleggingen zijn beursgenoteerd.

De indeling in bovenstaande tabel is gebaseerd op de landenclassificatie volgens de definitie van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). De toepassing van OESO sluit aan bij hetgeen DNB voorschrijft voor de toezichtsrapportages.

De afname in aandelen is mede het gevolg van een bestuursbesluit om het gewicht van de portefeuille zakelijke waarden in balans te brengen met de rest van de beleggingsportefeuille.

Vastrentende waarden	2022	2021
Staatsobligaties	6.736	9.507
Bedrijfsobligaties	2.557	3.236
Hypotheke – door het Fonds uitgegeven	948	1.099
Hypotheke - fondsbelegging	489	502
Inflation linked bonds	15	20
Stand per 31 december	10.745	14.364

De staatsobligaties, bedrijfsobligaties en inflation linked bonds worden verhandeld op een actieve markt.

De afname in staatsobligaties en bedrijfsobligaties is voornamelijk het gevolg van een negatieve waardeontwikkeling als gevolg van een toename van de markttrente in 2022.

Waardering van de door het Fonds uitgegeven hypotheke

De actuele waarde van de hypotheke wordt bepaald door de verwachte kasstromen van de woninghypotheke per individuele lening contant te maken met behulp van een rentevoet die is gebaseerd op consumententarieven die gesegmenteerd zijn naar risicoklassen, lossende en niet-lossende leningen en gecorrigeerd voor kosten en risico's die zich reeds hebben voorgedaan. De verwachte kasstromen van de bedrijfshypotheke worden contant gemaakt met behulp van een rentevoet die is gebaseerd op de som van componenten voor geschatte kosten en risico's behorend bij de portefeuille bedrijfsleningen.

Bij het schatten van de verwachte kasstromen wordt per ultimo 2022 rekening gehouden met voortijdige aflossingen van 3,5% (2021: 4,5%) op jaarbasis voor wat betreft woninghypotheke en 7,5% (2021: 10,5%) op jaarbasis voor wat betreft bedrijfshypotheke. Deze parameters zijn geschat op basis van de werkelijke vervroegde aflossingen in de portefeuilles in de laatste jaren, waarbij deze ook worden vergeleken met de gemiddelde vervroegde aflossingen in de markt. De percentages worden toegepast op de uitstaande hoofdsom per prognoseperiode.

Daarnaast wordt bij het vertalen van markttarieven van woninghypotheke naar de rentevoet waarmee de woninghypotheke worden verdisconteerd, rekening gehouden met kosten- en risico-opslagen in de markttarieven die niet meer van toepassing zijn op al bestaande leningen of die zich reeds hebben voorgedaan in bestaande leningen.

Waardering van de belegging in een hypothekefonds

Sinds 2021 belegt Philips Pensioenfonds in een extern beheerd niet-beursgenoteerd hypothekefonds. Deze belegging wordt gewaardeerd aan de hand van de laatst ontvangen fondsrapportages van de beheerder van het hypothekefonds. Het hypothekefonds bepaalt de reële waarde van de beleggingen in hypotheke door toekomstige contractuele kasstromen te verdisconteren, rekening houdend met vervroegde aflossingen. De

verdisconteringsvoet is gelijk aan de op dat moment door het hypotheekfonds gehanteerde tarief voor vergelijkbare hypotheek (met daarin een maximale toegestane afwijking van 25 basispunten ten opzichte van het markttarief).

Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt onder meer gebruikgemaakt van financiële derivaten. Het Fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om vormen van marktrisico zoveel mogelijk af te dekken.

De marktwaarde van de derivatenposities ultimo 2022 en ultimo 2021 blijkt uit onderstaande tabel:

Derivaten	2022			2021		
	Saldo	Positief	Negatief	Saldo	Positief	Negatief
Valutaderivaten	370	426	-56	-147	52	-199
Aandelenderivaten	-0	-	-0	1	1	-
Rentederivaten	-1.509	474	-1.983	600	2.300	-1.700
Inflatiederivaten	-	-	-	-169	114	-283
Stand per 31 december	-1.139	900	-2.039	285	2.467	-2.182

Het Fonds dekt een deel van het renterisico af door middel van renteswaps. In 2022 is de rente toegenomen en hierdoor is de marktwaarde van de renteswaps afgenomen. In 2022 is het Fonds gestopt met het afdekken van een deel van het inflatierisico middels inflatiederivaten.

In 2021 heeft het Fonds in het kader van de volgende CDC-periode van 1 januari 2022 tot 1 januari 2025 afgesproken op zo efficiënt mogelijke wijze via rentederivaten het renterisico met betrekking tot de pensioenopbouw in de jaren 2022 en 2023 af te dekken. Ultimo 2022 bedraagt de waarde van deze derivaten € 153 miljoen negatief (2021: € 47 miljoen negatief). Deze waarde is begrepen in de bedragen in vorenstaand overzicht.

In de volgende tabel worden de uitstaande derivatenposities vermeld uitgedrukt in notional bedragen die door het Fonds zijn aangegaan uit hoofde van het strategisch afdekkingsbeleid.

**Derivaten
(notionals⁴⁹)**

	2022			2021		
	Saldo	Long	Short	Saldo	Long	Short
Valutaderivaten	-7.309	1.005	-8.314	-10.502	622	-11.124
Rentederivaten	4.696	8.327	-3.631	4.459	8.174	-3.715
Inflatiederivaten	-	-	-	2.204	2.204	-

Daarnaast heeft het Fonds derivatencontracten afgesloten voor efficiënt portefeuillebeheer waaronder aandelerivaten. De notional bedragen hiervan kunnen fluctueren, maar zijn over het algemeen beperkt. Deze zijn niet in bovenstaande tabel opgenomen.

Overige beleggingen

	2022	2021
Private Equity	0	2
Stand per 31 december	0	2

[2] Vordering risicoherverzekeraar

	2022	2021
Stand 1 januari	25	18
Aangroei vordering risicoherverzekeraar	16	7
Ontvangen claims van risicoherverzekeraar	-1	-0
Stand per 31 december	40	25

Het Fonds heeft met ingang van 2018 het risico van overlijden en arbeidsongeschiktheid verzekerd bij Elips Life AG. De overeenkomst per 1 januari 2018 eindigde op 31 december 2021. Per 1 januari 2022 heeft het Fonds een nieuwe overeenkomst afgesloten met Elips Life AG voor een duur van 3 jaar. Beide verzekeringsovereenkomsten kunnen tussentijds door het Fonds worden beëindigd per 1 januari 2024 als er geen uitvoeringsovereenkomst tot stand komt tussen het Fonds en Philips Signify, of als er op grond van de Wet Toekomst Pensioenen een aangepaste uitvoeringsovereenkomst tot stand komt.

Bij arbeidsongeschiktheid geldt een wachttijd van 3 jaar. Bovenstaande vordering is de actuele waarde van de verwachte toekomstige uitkering door Elips Life AG inzake arbeidsongeschiktheid.

⁴⁹ nominaal bedrag, de (fictieve) hoofdsom van de onderliggende waarde die als rekeneenheid wordt gehanteerd

Met ingang van 1 oktober 2020 is Elips Life onderdeel geworden van Corporate Solutions, de commerciële verzekeringstak van de Swiss Re Group. Swiss Re kende per 18 augustus 2022 een rating van A+ (oordeel: 'superior', bron: A.M. Best) en per 24 november 2022 een rating van Aa3 (oordeel: 'excellent', bron: Moody's). Elips Life is daarmee in voldoende mate kredietwaardig. Met de herverzekeraar is geen (technische) winstdelingsregeling overeengekomen.

Ten aanzien van de herverzekering van het arbeidsongeschiktheidsrisico gelden de volgende bepalingen bij contractbeëindiging:

de herverzekeraar blijft ongewijzigd aansprakelijk voor reeds erkende respectievelijk nog te erkennen aanspraken op een uitkering.

indien een arbeidsongeschiktheidsrente is herverzekerd: een wijziging van het uitkeringspercentage van een arbeidsongeschiktheidsrente wordt altijd in aanmerking genomen als deze leidt tot indeling in een lagere arbeidsongeschiktheidsklasse of beëindiging van de uitkering maar ook als deze leidt tot indeling in een hogere arbeidsongeschiktheidsklasse. Voor premievrijstellingsrentes wordt uitsluitend een verlaging van het uitkeringspercentage of beëindiging van de uitkering in aanmerking genomen.

[3] Vorderingen en overlopende activa	2022	2021
Vordering op werkgevers	1	5
Waardeoverdrachten	-	-
Belastingen	-	1
Overige vorderingen	2	4
Stand per 31 december	3	10

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan één jaar.

[4] Liquide middelen	2022	2021
Liquide middelen	66	45
Stand per 31 december	66	45

Onder liquide middelen wordt verstaan bij banken aangehouden rekening-courantsaldi, kasmiddelen en bij banken aangehouden overige middelen, die niet opgenomen zijn onder en bestemd zijn voor beleggingen. De laatste zijn namelijk opgenomen als onderdeel van de beleggingen. De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

[5] Algemene reserve

Stand per 31 december 2020	3.377
Uit bestemming saldo van baten en lasten	2.443
Stand per 31 december 2021	5.820
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-1.969
Stand per 31 december 2022	3.851

Overeenkomstig de statutaire bepalingen is het resultaat over het boekjaar 2022 toegevoegd aan de algemene reserve.

Solvabiliteit

Op basis van FTK-grondslagen kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2022	2021
Algemene reserve	3.851	5.820
Minimaal vereist eigen vermogen (buffer)	553	735
Vereist eigen vermogen (buffer) op basis van de strategische beleggingsmix	2.051	2.858
Vereist eigen vermogen (buffer) op basis van de feitelijke beleggingsmix	2.049	2.909
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%
Vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische beleggingsmix	115,1%	115,8%
Vereiste dekkingsgraad op basis van de feitelijke beleggingsmix	115,1%	116,1%
Actuele dekkingsgraad	128,4%	132,3%
Beleidsdekkingsgraad	128,7%	125,8%

Voor de beschrijving van de wijze van berekenen van de actuele en beleidsdekkingsgraad wordt verwezen naar de Algemene grondslagen.

[6] Technische voorziening**2022****2021**

Voorziening pensioenverplichtingen	13.578	18.035
Gewogen gemiddelde disconteringsvoet (marktrente)	2,62%	0,55%

In 2022 is de door de DNB voorgeschreven rente toegenomen (ultimo 2022: 2,62%; ultimo 2021: 0,55%).

Het mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt:

	2022	2021
Stand per 1 januari	18.035	19.544
Pensioenopbouw	314	370
Toeslagverlening	1.119	3
Rentetoevoeging	-90	-104
Technisch resultaat	-1	8
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-673	-653
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-21	-17
Wijziging marktrente	-5.285	-1.194
Wijziging actuariële grondslagen	150	88
Wijziging uit hoofde van overdracht van aanspraken	26	5
Overige wijzigingen	4	-15
Stand per 31 december	13.578	18.035

Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

De voorziening pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2022	2021
Pensioenopbouwers	2.986	4.631
Pensioenontvangers	7.355	8.739
Houders van premievrije polissen	3.237	4.665
Totaal	13.578	18.035

Onderstaande tabel geeft een opdeling van de voorziening pensioenverplichtingen naar type voorziening:

	2022	2021
Netto pensioenverplichtingen	13.221	17.574
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	331	440
Voorziening voor zieken	26	21
Totaal	13.578	18.035

Het aantal deelnemers per categorie is als volgt:

Aantal deelnemers	2022	2021
Pensioenopbouwers	13.982	13.613
Pensioenontvangers	48.813	50.298
Houders premievrije polissen	33.431	34.802
Totaal	96.226	98.713

Pensioenregelingen

Philips Pensioenfonds voerde in 2022 twee pensioenregelingen uit, die van toepassing waren op verschillende groepen deelnemers. Beide regelingen hebben het karakter van een CDC-regeling. Naast de jaarlijkse aanpassing van de kernbedragen zijn er geen materiële wijzigingen in de pensioenregelingen doorgevoerd. Hierna worden de pensioenregelingen kort beschreven.

1. Flex pensioen cao: deze middelloonregeling met voorwaardelijke na-indexatie is van toepassing op 13.127 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2022). Sinds 1 januari 2018 is de pensioenrichtleeftijd gelijk aan 68 jaar. Pensioenreglement flex pensioen cao heeft een franchise van € 15.518 (stand per 1 april 2022) en een opbouw van maximaal 1,85% van de pensioengrondslag. In 2022 gold een opbouwpercentage van 1,65%. Het flex pensioen cao geldt voor diegenen op wie de bij de aangesloten ondernemingen geldende cao van toepassing is.
2. Flex pensioen ES: deze middelloonregeling met voorwaardelijke na-indexatie is van toepassing op 855 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2022). De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar. Pensioenreglement flex ES kent een franchise van € 15.518 (stand per 1 april 2022)¹ en een opbouw van maximaal 1,85% van de pensioengrondslag. In 2022 gold een opbouwpercentage van 1,65%. Deze regeling geldt voor Executives en Senior Directors.

Het flex pensioen ES is inhoudelijk gelijk aan het flex pensioen cao, met uitzondering van de premieafspraken die met de werkgevers zijn gemaakt.

Toeslagverlening gedurende verslagjaar

De pensioenverhogingen worden volledig uit het pensioenvermogen en/of het beleggingsrendement van het Fonds gefinancierd. Dit betreft zowel de pensioenverhoging voor pensioenopbouwers als de verhoging voor pensioenontvangers en premievrije polishouders.

Voor *pensioenontvangers* en *houders van een premievrije polis* streeft het Fonds naar een pensioen dat jaarlijks verhoogd wordt door indexatie met de prijsinflatie (op basis van de afgeleide consumentenprijsindex van het Centraal Bureau voor de Statistiek).

Voor *pensioenopbouwers* streeft het Fonds naar volledige pensioenopbouw met een opbouwpercentage van 1,85%. De pensioenopbouw moet gefinancierd worden uit de premie. Daarnaast streven we voor deze deelnemers naar het verhogen van de opgebouwde pensioenen door indexatie met de looninflatie (de collectieve cao-schaalaanpassingen binnen Koninklijke Philips N.V.).

Jaarlijks besluit

Het Algemeen Bestuur besluit ieder jaar of en in welke mate de opgebouwde pensioenen worden verhoogd door indexatie. Dit besluit wordt genomen met behulp van de zogenoemde indexatiestaffel (zie hierna). Hierbij wordt steeds, vóór vaststelling van het indexatiepercentage, getoetst of de toe te kennen indexatie voldoet aan de wettelijke voorwaarden voor toekomstbestendig indexeren. Uit deze voorwaarden kan voortvloeien, dat volledige indexatie pas mogelijk is bij een hogere beleidsdekkingsgraad dan aangegeven in de indexatiestaffel.

Indexatiestaffel

In de indexatiestaffel is vastgelegd wanneer gehele of gedeeltelijke indexatie kan plaatsvinden. Dat is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad van het Fonds. In het beleid is ook opgenomen wanneer het Algemeen Bestuur kan besluiten om de pensioenen en pensioenaanspraken te verlagen. Dat is de uiterste maatregel die genomen kan worden, als

de financiële situatie van het Fonds slecht is. Overigens kan het Algemeen Bestuur onder omstandigheden, wanneer het wettelijk mogelijk is, besluiten af te wijken van de indexatiestaffel.

De indexatiestaffel moet wel passen binnen de wet- en regelgeving. Daarom wordt er steeds, vóór vaststelling van het indexatiepercentage, getoetst of de toe te kennen indexatie volgens de indexatiestaffel voldoet aan de wettelijke voorwaarden voor toekomstbestendig indexeren. De te verlenen indexatie moet namelijk op grond van de wet toekomstbestendig zijn. Dat wil zeggen dat pas volledige indexatie mag worden toegekend als de beleidsdekkingsgraad zo hoog is, dat naar verwachting ook in de toekomst volledig kan worden geïndexeerd. Hoe hoog de beleidsdekkingsgraad moet zijn om aan de eis van toekomstbestendigheid te voldoen kan van tijd tot tijd verschillen, omdat deze mede wordt beïnvloed door renteontwikkelingen. Begin 2022 lag deze grens op 123,9%, eind 2022 op 138,6%. Bij een beleidsdekkingsgraad die hoger is dan 138,6% kan ook sprake zijn van inhaalindexatie.

Door de gestegen rente en de hoge inflatie sluit de indexatiestaffel die wij tot voor kort hanteerden, waarbij volledige indexatie gegeven werd bij een beleidsdekkingsgraad boven 123%, niet meer aan bij de wettelijke grens voor volledige, toekomstbestendige indexatie. Daarom publiceren wij inmiddels op kwartaalbasis de grens voor volledige indexatie volgens de wettelijke regels voor toekomstbestendig indexeren.

Indexatiebesluit 2022

In 2021 steeg de beleidsdekkingsgraad van Philips Pensioenfonds van 109,8% per 31 december 2020 naar 125,8% per 31 december 2021. Bij deze beleidsdekkingsgraad konden de pensioenen op grond van de indexatiestaffel van het Fonds volledig worden verhoogd door indexatie. Volledig wil zeggen conform de indexatieambitie. Daarnaast kon inhaalindexatie worden toegekend. De wettelijke grens voor het toekennen van inhaalindexatie was 123,9% per 31 december 2021.

Pensioenopbouwers

Voor de huidige medewerkers die pensioen opbouwen in het flex pensioen is het onze indexatie-ambitie om het opgebouwde pensioen te verhogen met de looninflatie⁵⁰, die over de periode van 2 april 2021 tot en met 1 april 2022 1,6% bedroeg. De inhaalindexatie was 0,38%. De verhoging van de opgebouwde pensioenen per 1 april 2022 was daarom in totaal 1,98%.

Pensioenontvangers en premievrije polishouders

Net als bij vrijwel alle pensioenfondsden is onze indexatie-ambitie voor pensioenontvangers en premievrije polishouders gelijk aan de prijsinflatie volgens de afgeleide consumentenprijsindex. Over de periode van januari 2021 tot januari 2022 steeg deze index met 7,4%. De inhaalindexatie was 0,38%. De verhoging van de ingegane en premievrije pensioenen per 1 april 2022 was daarom in totaal 7,78%.

^e Onder looninflatie verstaat het Fonds de cao-schaalaanpassing bij Philips in de periode van 2 april van enig jaar tot en met 1 april van het daaropvolgende jaar, ook voor diegenen die werkzaam zijn bij Signify.

Inhaalindexatie

Eind 2021 lag de beleidsdekkingsgraad met 125,8% boven de grens voor inhaalindexatie (123,9%). Zodoende konden wij op 1 april 2022 inhaalindexatie verlenen. Inhaalindexatie mag alleen in kleine stapjes worden gegeven. Dat betekent dat wij in 2022 maximaal 0,38% ($125,8\% \text{ min } 123,9\% = 1,9\% \times 1/5$) inhaalindexatie konden geven. Deze inhaalindexatie geldt voor alle deelnemers(groepen) met dien verstande dat die alleen is verleend voor zover een deelnemer in het verleden indexatie is misgelopen.

Evaluatie indexatiebeleid

In 2022 zagen we dat er een groot verschil was tussen de looninflatie (de ontwikkeling van collectieve loonontwikkeling bij Philips) en de prijsinflatie (de ontwikkeling van de afgeleide consumentenprijsindex). In het kader van de besluitvorming over de indexatie van 2022 heeft het Algemeen Bestuur intensief gesproken over de vraag of het grote verschil in loon- en prijsinflatie aanleiding zou moeten zijn om af te wijken van het bestaande beleid. Uiteindelijk is besloten om dat in 2022 niet te doen. Wel is besloten om het indexatiebeleid te evalueren. Dit in verband met het genoemde grote verschil in inflatie/indexatie en omdat we binnenkort overgaan naar een nieuw pensioenstelsel.

Het Bestuur wil dat elke deelnemer in dit nieuwe pensioenstelsel een goede start kan maken en dat tot aan het moment van overgang naar dat nieuwe stelsel de verschillen tussen deelnemersgroepen beperkt, fair en uitlegbaar zijn. In 2022 heeft het Bestuur stilgestaan bij de vraag wat de komst van dit nieuwe pensioenstelsel én de huidige bijzondere omstandigheden, zoals de hoge inflatie en de situatie op financiële markten, betekenen voor de verhoging van de pensioenen in de komende jaren. De uitkomst is dat het Bestuur vanaf 2023 jaarlijks vaststelt wat maximaal verantwoord is als het gaat om de verhoging van de pensioenen.

Voor de indexatie vanaf 2023 zijn de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- Vanaf 2023 stelt het Bestuur jaarlijks vast wat maximaal verantwoord is als het gaat om de verhoging van de pensioenaanspraken en -rechten.
- Daarbij kijkt het Bestuur naar een groot aantal relevante feiten en omstandigheden, zoals de financiële situatie, de hoogte van de inflatie, de situatie op financiële markten, verschillen tussen deelnemersgroepen, de resterende periode tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en hoeveel andere pensioenfondsen aan indexatie geven.
- Het maximum is gelijk voor alle deelnemersgroepen: dus zowel voor pensioenopbouwers als voor pensioenontvangers en premievrije polishouders. Uiteraard kan daarbij nooit meer indexatie worden toegekend dan wettelijk is toegestaan. Dit kan ervoor zorgen dat het ook in de komende jaren mogelijk blijft dat aan de pensioenopbouwers een ander indexatiepercentage wordt toegekend dan aan de pensioenontvangers en premievrije polishouders. Maar het maximum beperkt in ieder geval de verschillen tussen de deelnemersgroepen en draagt daarmee bij aan ons uitgangspunt dat dergelijke verschillen beperkt, fair en uitlegbaar moeten zijn.

- Het Bestuur maximeert de indexatie om de financiële buffer te beschermen. Deze buffer komt straks voor een groot deel ten goede aan de persoonlijke pensioenpotjes van de deelnemers, waardoor alle deelnemers een goede start kunnen maken in het nieuwe pensioenstelsel.
- Dat is belangrijk omdat pensioen in het nieuwe pensioenstelsel, meer dan nu, gaat meebewegen op de golven van de economie.
- De ambitie van het Fonds verandert niet door het bovenstaande: het streven blijft om aan alle deelnemers een zo groot mogelijk deel van onze indexatieambitie toe te kennen. Maar we houden daarbij wel rekening met onze wens om alle deelnemers ook een zo goed mogelijke start te kunnen laten maken in het nieuwe pensioenstelsel.
- Bij gedeeltelijke indexatie loopt de indexatieachterstand op. We houden daar rekening mee bij het verdelen van de buffer over de persoonlijke pensioenpotjes van de deelnemers na overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

[7] Overige schulden en overlopende passiva	2022	2021
Schulden aan werkgevers	-	-
Uitkeringen	5	3
Derivaten	2.039	2.182
Belastingen en premies sociale verzekeringen	15	14
Waardeoverdrachten	-	-
Terugbetalingsverplichtingen (ontvangen onderpand)	309	463
Overige schulden en overlopende passiva	22	20
Stand per 31 december	2.390	2.682

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan 1 jaar met uitzondering van derivaten. De resterende looptijd van deze terugbetalingsverplichtingen is mede afhankelijk van de ontwikkeling van de waarde van het onderliggende derivaat en naar zijn aard derhalve onzeker. Derivaten en terugbetalingsverplichtingen zijn verder gespecificeerd onder toelichting [1] Beleggingen voor risico pensioenfondsen.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Investeringsverplichtingen

Per balansdatum bestaan er de volgende investerings- en stortingsverplichtingen in beleggingsfondsen:

	2022	2021
Private equity	2	3
Indirect vastgoed	150	250
Hypotheckenfondsen	-	90

Langlopende contractuele verplichtingen

Inzake de uitvoering van het pensioenbeheer is het Fonds een langlopende verplichting aangegaan met een derde-partij. De hieraan verbonden kosten per jaar maken onderdeel uit van de kosten pensioenbeheer binnen de post '[11] Pensioenuitvoeringskosten' en kunnen in verband met vertrouwelijkheidsbepalingen in het contract niet afzonderlijk worden vermeld. De resterende looptijd van het contract is vier jaar.

Verbonden Partijen

Identiteit van verbonden partijen

De aangesloten ondernemingen, medewerkers van het Fonds die een managementfunctie bekleden en bestuurders van het Fonds zijn te kwalificeren als verbonden partijen.

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting [11]

Pensioenuitvoeringskosten. Het Fonds heeft in voorgaande jaren voor in totaal € 0,6 miljoen aan hypothecaire leningen verstrekt aan leden van het Bestuur, verdeeld over vier leningdelen. Afgelopen boekjaar hebben geen nieuwe verstrekkingen plaatsgevonden. In 2021 evenmin. Van de verstrekte leningen stond ultimo 2022 nog € 0,2 miljoen aan hoofdsom open, verdeeld over vier leningdelen. De gemiddelde (ongewogen) rentevoet bedraagt 2,0%, en in 2022 is € 0,2 miljoen aan aflossingen ontvangen. Een deel van deze hypotheekleningen zijn verstrekt met een rentekorting die tot en met 2016 gold voor werknemers van het Fonds. De overige hypotheekleningen zijn marktconform. Er zijn geen andere leningen verstrekt aan, noch vorderingen op bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Met ingang van 2019 zijn er met de aangesloten ondernemingen Koninklijke Philips N.V. en Signify N.V. uitvoeringsovereenkomsten overeengekomen. Met ingang van september 2021 is er ook een uitvoeringsovereenkomst gesloten met Versuni (voorheen Domestic Appliances). Conform deze overeenkomsten betalen de aangesloten ondernemingen jaarlijks een vaste premie van 29,4% van de salarissen voor de pensioenopbouw (30,3% voor de regeling flex ES). Dat percentage staat vast tot 2025. De ondernemingen zullen geen extra premie of bijdragen betalen indien het Fonds te weinig reserves heeft.

Medewerkers van het Fonds nemen deel aan de pensioenregeling van het Fonds onder reguliere condities. Medewerkers van het Fonds ontvangen tevens salaris, zie ook toelichting [11] pensioenuitvoeringskosten.

Van het totaal van de beleggingen is € 0 miljoen (2021: € 0 miljoen) direct, dan wel indirect belegd in de ondernemingen waarvoor de pensioenregelingen worden uitgevoerd.

6.6 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022

Bedragen in miljoenen euro's

[8] Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	2022	2021
Werkgevers	239	230
Werkgevers koopsommen	0	4
Werknemers pensioenregeling	22	22
Werknemers vrijwillige verzekeringen	1	1
Totaal	262	257

Samenstelling premiebijdragen

De totale premie van de flex cao-regeling is voor een periode van drie jaar (1 januari 2022 t/m 31 december 2024) vastgesteld op 29,4% van de pensioengrondslag. De premie voor de flex ES-regeling bedraagt 30,3% van de pensioengrondslag en staat eveneens vast voor een periode van drie jaar (1 januari 2022 t/m 31 december 2024).

Sinds januari 2015 betalen de pensioenopbouwers in de flex-regelingen een deel van deze totale premie, namelijk 2% van de pensioengrondslag. Vanaf 1 februari 2020 zijn de pensioenopbouwers van Signify een eigen bijdrage van 5% van de pensioengrondslag gaan betalen.

Kostendeekkende premie

De kostendeekkende en feitelijke premie zijn in 2022 als volgt:

	Gedempte kostendeekkende premie⁵¹	Zuivere kostendeekkende premie⁵²
Pensioenopbouw actieven	117	297
Risicopremies arbeidsongeschiktheidsrisico's	9	9
Risicopremies overlijdensrisico's	4	4
Totaal actuariële inkooppremie	130	310
Opslag voor vereist eigen vermogen	20	49
Opslag voor de uitvoeringskosten	4	4
Opslag voor voorwaardelijke toeslagverlening	79	0
Totaal kostendeekkende premie	233	363
Feitelijke pensioenpremie	262	

Jaarlijks wordt beoordeeld in welke mate de geambieerde pensioenopbouw (1,85% ouderdomspensioen) gerealiseerd kan worden. Met ingang van het boekjaar 2019 toetst het pensioenfonds daarvoor de feitelijke premie aan de gedempte kostendeekkende premie. Bij deze gedempte kostendeekkende premie, wordt uitgegaan van demping op basis van verwacht rendement minus inflatie. Voor de demping kiest het fonds als discontovoet het verwacht rendement van de portefeuille verminderd met de verwachte prijsinflatie, als bedoeld in artikel 4 lid 2b uit het Besluit FTK (looninflatie tot de pensioendatum en daarna prijsinflatie). Het Fonds gaat voor het berekenen van het verwacht rendement uit van de maximale parameters zoals bepaald door de Commissie Parameters en bij het berekenen van de inflatiecijfers voor de minimale parameters hiervoor. Aangezien gekozen is voor verwacht rendement minus inflatie wordt een opslag voor inflatie in de gedempte kostendeekkende premie meegenomen voor zover deze groter is dan de opslag voor vereist eigen vermogen.

Bij het toegroeien van het actuele naar het structurele niveau van de verwachte prijsinflatie wordt rekening gehouden met het indexatiemoment van 1 april. Het rendement op

⁵¹ De gedempte kostendeekkende premie is de premie als bedoeld in artikel 128 lid 2 van de Pensioenwet, waarbij demping plaatsvindt op basis van verwacht rendement.

⁵² De zuivere kostendeekkende premie is de premie als bedoeld in artikel 128 lid 1 van de Pensioenwet.

vastrentende waarden als onderdeel van het toekomstig rendement is per eind december 2018 voor 5 jaar vastgesteld op basis van de toen geldende rentecurve.

Onderstaand volgt een overzicht waarin de hiervoor genoemde premies zijn opgenomen.

Overzicht premie	2022	2021
Gedempte kostendekkende premie	233	254
Zuivere kostendekkende premie	363	436
Feitelijke premie	262	257

Met ingang van 2019 wordt de feitelijke premie getoetst aan de gedempte kostendekkende premie. In 2022 ligt de feitelijke premie van € 262 miljoen boven de gedempte kostendekkende premie van € 233 miljoen. De feitelijke premie is daarmee toereikend.

[9] Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
2022				
Vastgoedbeleggingen	71	260	-4	327
Aandelen	75	-640	-6	-571
Vastrentende waarden	384	-3.718	-18	-3.352
Derivaten	6	-2.446	2	-2.438
Overige beleggingen	-	-0	-0	-0
Liquiditeiten	4	11	-3	12
Totaal	540	-6.533	-29	-6.022

2021

Vastgoedbeleggingen	68	612	-4	676
Aandelen	104	1.293	-7	1.390
Vastrentende waarden	383	-485	-19	-121
Derivaten	5	-616	-0	-611
Overige beleggingen	-0	-0	-0	-0
Liquiditeiten	2	8	-1	9
Totaal	562	812	-31	1.343

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten over het verslagjaar zijn transactiekosten opgenomen. Van deze transactiekosten is € 1 miljoen (2021: € 3 miljoen) op betrouwbare wijze vastgesteld. De overige transactiekosten zijn gebaseerd op schattingen van vermogensbeheerders en zijn niet op een andere, meer betrouwbare wijze vast te stellen. Dit heeft te maken met het feit dat voor veel transacties sprake is van zogenoemde nettoprijzen waarbij de kosten onderdeel uitmaken van de transactieprijs en niet afzonderlijk worden vermeld. Deze kosten maken wel onderdeel uit van de gerapporteerde indirecte beleggingsopbrengsten.

Onder 'Kosten vermogensbeheer' zijn de kosten opgenomen van de beheerders en bewaarder. Deze zijn aan de verschillende beleggingscategorieën toegekend naar rato van het belegd vermogen. Exploitatiekosten vastgoed zijn – gesaldeerd met huuropbrengsten – opgenomen als onderdeel van de directe beleggingsopbrengsten van vastgoedbeleggingen. In 2021 heeft het Fonds in het kader van de volgende CDC-periode van 1 januari 2022 tot 1 januari 2025 afgesproken op zo efficiënt mogelijke wijze via rentederivaten het renterisico met betrekking tot de pensioenopbouw in de jaren 2022 en 2023 af te dekken. Het totale beleggingsresultaat op deze derivaten bedroeg in 2022 € 127 miljoen negatief (€ 48 miljoen negatief in 2021). Dit resultaat is begrepen in de beleggingsopbrengsten op de rentederivaten.

[10] Pensioenuitkeringen**2022****2021**

Ouderdomspensioen	-519	-494
Nabestaandenpensioen (inclusief wezenpensioen)	-162	-156
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-4	-3
Afkopen	-0	-1
Totaal	-685	-654

[11] Pensioenuitvoeringskosten	2022	2021
Kosten pensioenbeheer	-6	-6
Overige kosten	-9	-9
Totaal	-15	-15

De overige kosten in bovenstaande tabel betreffen onder andere personeelskosten, vergoedingen aan bestuursleden, kosten voor toezicht vanuit DNB en AFM, en kosten gemaakt in het kader van de transitie naar een nieuwe pensioenuitvoerder.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het Fonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

Beloning bestuurders

Vergoedingen aan de leden van het Algemeen Bestuur van het Fonds vinden als volgt plaats:

Gepensioneerdenleden van het Algemeen Bestuur ontvangen een vaste vacatievergoeding;
De Onafhankelijke Voorzitter van het Fonds ontvangt een vaste vergoeding. De Onafhankelijk Voorzitter is niet in dienst van het Fonds;
De leden van het Uitvoerend Bestuur zijn in dienst van het Fonds en ontvangen een salaris.

Over 2022 is in dit verband een totaalbedrag aan vergoedingen en salaris (inclusief pensioenlasten) betaald van € 1,1 miljoen (2021: € 1,1 miljoen).

Daarnaast vergoedt het Fonds de door werknemersleden van het Algemeen Bestuur bestede tijd met betrekking tot het besturen van het Fonds aan de bedrijfsonderdelen van beide aangesloten ondernemingen waar de betrokken leden werkzaam zijn. Deze vergoedingsregeling wordt gezien als een belangrijke randvoorwaarde voor het optimaal functioneren van de werknemersleden binnen het Bestuur. Over 2022 is in dit verband een totaalbedrag aan vergoedingen betaald van € 0,1 miljoen (in 2021: € 0,1 miljoen).

Een dergelijke vergoeding vindt niet plaats voor de werkgeversleden van het Algemeen Bestuur, vanwege het feit dat zij ex-officio zitting hebben in het Bestuur.

In het verslagjaar zijn geen voorschotten of leningen verstrekt aan leden van het Algemeen Bestuur. De resterende hoofdsom van eerder aan leden van het Algemeen Bestuur verstrekte hypothecaire leningen bedraagt € 0,2 miljoen (2021: € 0,4 miljoen). Het betreft leningen aan één bestuurslid. Meer hierover op pagina 163.

Personeelsbestand (inclusief leden Uitvoerend Bestuur)

Gedurende het boekjaar 2022 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij het Fonds 24 (2021: 23 gemeten in fte's). De kosten van deze werknemers kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Salarissen	2022	2021
Bruto salarissen	-4	-4
Sociale lasten en pensioenlasten	-1	-1

Honoraria Accountant	EY	Overig EY Netwerk	Totaal EY
2022			
1. Controle jaarrekening	-0,2	-	-0,2
2. Overige controleopdrachten	-	-	-
3. Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
4. Andere niet-controlediensten	-	-	-
Totaal		-	
2021			
1. Controle jaarrekening	-0,2	-	-0,2
2. Overige controleopdrachten	-0,0	-	-0,0
3. Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
4. Andere niet-controlediensten	-	-	-
Totaal	-0,2	-	-0,2

EY heeft naast de wettelijke controle van de jaarrekening de volgende diensten geleverd:

- Controleopdracht bij de jaarstaten t.b.v. De Nederlandsche Bank (Standaard 800)
- Assurance opdracht bij de administratieve basisgegevens voorziening pensioenverplichting (Standaard 3000A)

Deze honoraria betreffen de honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over 2022, alsmede eventuele honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over 2021 en overige controleopdrachten in 2021, voor zover de hiervoor in boekjaar 2021 opgenomen kosteninschatting niet toereikend is gebleken.

[12] Pensioenopbouw**2022****2021**

Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking	-310	-366
Opslag voor uitvoeringskosten	-4	-4
Totaal	-314	-370

De benodigde premie door toevoeging van nieuwe nominale pensioenopbouw voor de pensioenopbouwers (flex cao en flex ES) en voor uitvoeringskosten aan de voorziening pensioenverplichtingen bedroeg over 2022 € 314 miljoen (2021: € 370 miljoen).

[13] Toeslagverlening**2022****2021**

Verleende toeslagen	-1.119	-3
Overige	-	-
Totaal	-1.119	-3

Per 1 april 2022 heeft het Algemeen Bestuur besloten de pensioenen te verhogen met een realisatiepercentage van 100%, in lijn met de indexatiestafel van het Fonds. De voorziening steeg hierdoor met € 1.052 miljoen. Daarnaast is ook inhaalindexatie toegekend van 0,38% per 1 april 2022 met een verhogend effect op de voorziening van € 67 miljoen.

Omdat de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2020 lager was dan de wettelijke ondergrens van 110% voor indexatieverlening, was in 2021 geen indexatie toegestaan. Derhalve is geen indexatie verleend per 1 april 2021. Het resultaat op verleende toeslagen werd in 2021 veroorzaakt door onvoorwaardelijke indexaties van de toekomstige pensioenopbouw voor arbeidsongeschikten en de verhoging van AOW-garantieaanspraken.

[14] Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen**2022****2021**

Oprenting pensioenverplichtingen	90	104
Gehanteerde percentage oprenting	-0,49%	-0,53%

De rentetoevoeging ten behoeve van de voorziening pensioenverplichtingen wordt bepaald op basis van de 1-jaarsrente van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen (-0,49%). Door de negatieve 1-jaarsrente is er feitelijk sprake van een rente-onttrekking.

[15] Wijziging marktrente

	2022	2021
Wijziging marktrente	5.426	1.406
Wijziging UFR methodiek	-141	-212
Totaal	5.285	1.194

De gemiddelde gewogen rente (yield) is met 2,62% ultimo 2022 hoger dan de verwachte yield op basis van de ultimo 2021 geldende rentetermijnstructuur van 0,55%. De toename van de rentetermijnstructuur in 2022 leidt tot een afname van de voorziening met € 5.426 miljoen.

In 2022 en 2021 heeft een schattingswijziging plaatsgevonden van de voorziening pensioenverplichtingen inzake de toepassing van de nieuwe UFR methodiek zoals voorgeschreven door De Nederlandsche Bank (DNB) op basis van het advies van de Commissie Parameters 2019. DNB heeft bepaald dat de rentetermijnstructuur met ingang van 2021 in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters 2019. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft. De nieuwe methodiek wordt in vier stappen gedurende drie jaar ingevoerd. Bij het Fonds betreft de invloed van de tweede stap per 1 januari 2022 een toename van de voorziening met € 141 miljoen (de eerste stap per 1 januari 2021 leidde tot een toename van € 212 miljoen).

Per 1 januari 2023 is een nieuwe UFR methodiek voorgeschreven die volgt uit het advies van de Commissie Parameters 2022. Deze nieuwe UFR methodiek geldt per 1 januari 2023 en heeft derhalve geen impact op de balans per 31 december 2022 en de Staat van baten en lasten over 2022.

[16] Wijziging actuariële grondslagen

	2022	2021
Aanpassing kostenopslag voor toekomstige uitvoeringskosten	-	-88
Overlevingstafels AG-Prognosetafel 2020 naar AG Prognosetafel 2022	-155	-
Aanpassing ervaringssterfte	-37	-
Aanpassing partnerfrequenties	-1	-
Aanpassing veronderstelling leeftijdsverschil	43	-
Totaal	-150	-88

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële grondslagen worden herzien.

In 2022 heeft het Actuariel Genootschap een nieuwe prognosetafel opgesteld van de levensverwachting (AG-Prognosetafel 2022). Deze prognosetafel is door het Fonds met ingang van november 2022 toegepast. Tevens heeft een analyse plaatsgevonden van de fondsspecifieke correctiefactoren op deze prognosetafel op basis van de ervaringssterfte bij het Fonds. De wijzigingen van deze actuariële grondslagen hadden per saldo een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen met € 192 miljoen.

Ten slotte heeft in 2022, op basis van intern onderzoek, ook een wijziging plaatsgevonden in het veronderstelde leeftijdsverschil tussen mannen en vrouwen vóór de pensioenrichtleeftijd, welke is aangepast van vast 3 jaar naar een leeftijdsafhankelijk verschil. Ook zijn de partnerfrequenties vóór de pensioenrichtleeftijd beperkt bijgesteld. De reden hiervoor is dat de waargenomen leeftijdsverschillen en partnerfrequenties lager zijn dan voorheen ingeschat. De voorziening pensioenverplichtingen is hierdoor afgenomen met € 42 miljoen.

In 2021 had een wijziging plaatsgevonden van de kostenopslag voor toekomstige uitvoeringskosten. Uit intern onderzoek was gebleken dat het passend is om deze kostenopslag met ingang van 31 december 2021 te verhogen van 2,0% naar 2,5%. De voorziening pensioenverplichtingen was hierdoor toegenomen met € 88 miljoen.

[17] Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten in de voorziening pensioenverplichtingen

	2022	2021
Toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen	-38	-8
Onttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen	12	3
Totaal	-26	-5

[18] Overige wijzigingen in de voorziening pensioenverplichtingen

	2022	2021
Wijziging regeling – uitruil OP/NP	-	17
Wijziging regeling – aanpassing einddatum anw-hiaat	-	-2
Wijziging regeling – omzetting overbruggingsuitkering	-	-1
Wijziging regeling – verlaging opbouwpercentage	-	1
Omzetting elders verzekerde aanspraken	-4	-
Totaal	-4	15

In 2022 heeft omzetting plaatsgevonden van elders verzekerde aanspraken in reguliere pensioenaanspraken. In sommige gevallen is er een latent nabestaandenpensioen toegekend. Dit heeft geleid tot een negatief resultaat van € 4 miljoen.

In 2021 werd een aantal reglementswijzigingen doorgevoerd:

- Bij houders van premievrije polissen die alleen een ouderdomspensioen hadden, is dit ouderdomspensioen – bij geen bezwaar van de houder – omgezet in een ouderdomspensioen en een nabestaandenpensioen van 70% van het ouderdomspensioen. Deze omzetting is op 1 januari 2021 gedaan op basis van de toen geldende sekseneutrale tarieven. Deze tarieven zijn gebaseerd op de rente per einde 2019. Omdat de DNB-rente in 2020 is gedaald is een positief resultaat ontstaan van € 17 miljoen.
- De eindleeftijd van de ingegane Anw-hiaatuitkeringen was nog 65 jaar, terwijl de uitkering wordt verleend tot de AOW-gerechtigde leeftijd van de partner. De reservering is hier op aangepast. Dit heeft geleid tot een toename van de voorziening met € 2 miljoen.
- De overbruggingsuitkeringen zijn – na geen bezwaar van de deelnemer en premievrije polishouders – omgezet in een ouderdomspensioen. Dit heeft geleid tot een negatief resultaat van € 1 miljoen.
- Ten slotte heeft de verlaging van het opbouwpercentage van 1,85% naar 1,65% van het ouderdomspensioen in 2022 en 2023 bij de toekomstige pensioenopbouw bij arbeidsongeschikte deelnemers geleid tot een positief resultaat van € 1 miljoen.

[19] Saldo overdracht van rechten

	2022	2021
Inkomende waardeoverdrachten	39	8
Uitgaande waardeoverdrachten	-12	-3
Totaal	27	5

Waardeoverdracht betreft de ontvangst of overdracht van een overdrachtswaarde van respectievelijk aan een pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever. De overdrachtswaarde is de contante waarde van de over te dragen premievrije pensioenaanspraken vastgesteld op basis van wettelijke tarieven. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van die pensioenaanspraken bij het Fonds.

[20] Saldo herverzekeringen**2022****2021**

Premie risicoherverzekering	-12	-13
Uitkeringen uit risicoherverzekering	4	4
Mutatie vordering risicoherverzekeraar	15	7
Totaal	7	-2

Het Fonds heeft het risico van overlijden en arbeidsongeschiktheid herverzekerd bij Elips Life AG. Het overlijdensrisico kent een kapitaaldekking en het arbeidsongeschiktheidsrisico een rentedekking. Met ingang van 1 oktober 2020 is Elips Life onderdeel geworden van Corporate Solutions, de commerciële verzekeringstak van de Swiss Re Group.

[21] Overige baten en lasten**2022****2021**

Incidentele resultaten uit pensioenadministratie	0	-
Overige incidentele resultaten	0	0
Totaal	0	0

6.7 Risicobeheer

Bedragen in miljoenen euro's

Een belangrijk risico voor het Fonds betreft het solvabiliteitsrisico, oftewel het risico dat het Fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Het Fonds is wettelijk verplicht om buffers aan te houden volgens hiervoor geldende algemene normen alsook naar de specifieke normen die door de toezichthouder worden opgelegd. De aan te houden buffers vertalen zich in een vereiste dekkingsgraad, ook wel vereist eigen vermogen genoemd. De hoogte van het vereist eigen vermogen is onder meer afhankelijk van het door het Fonds gevoerde beleid waarvan het beleggingsbeleid de belangrijkste is. De beleidsdekkingsgraad ultimo 2022 bevond zich boven de vereiste dekkingsgraad. Indien de solvabiliteit van het Fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het Fonds aanvullende maatregelen moet treffen.

Het Fonds heeft in zijn beleid een onder- en bovengrens van het vereist eigen vermogen gesteld. Informatie over het vereist eigen vermogen en de ontwikkeling hiervan wordt elk kwartaal aan het Algemeen Bestuur gerapporteerd.

Solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitstoets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de Fonds specifieke restrisico's (na afdekking). In de volgende tabel zijn de benodigde buffers en het tekort of het surplus berekend op basis van de feitelijke beleggingsmix in de evenwichtssituatie. Bij de evenwichtssituatie wordt verondersteld dat de aanwezige middelen zodanig zijn dat de aanwezige solvabiliteit precies gelijk is aan de gewenste solvabiliteit (het vereist eigen vermogen).

	Eind 2022	Eind 2021
Voorziening pensioenverplichtingen (a)	13.578	18.035
Buffers (Feitelijk Vereist Eigen Vermogen):		
S1 Renterisico	100	31
S2 Risico zakelijke waarden	1.279	1.819
S3 Valutarisico	433	613
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	941	1.402
S6 Verzekeringstechnisch risico	314	430
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheer risico	-	-
Diversificatie-effect	-1.018	-1.386
Totaal S (vereiste buffers) (b)	2.049	2.909
Vereist vermogen (art. 132 Pensioenwet) (a+b)	15.627	20.944
Aanwezig vermogen (Totaal activa – schulden = pensioenvermogen)	17.429	23.855
Surplus / Tekort	1.802	2.911
Vereist eigen vermogen op basis van de feitelijke beleggingsmix (in percentage van de voorziening pensioenverplichtingen)	15,1%	16,1%

Het feitelijk percentage vereist eigen vermogen ultimo 2022 is ten opzichte van ultimo 2021 afgenomen. Een afname van waarde van de beleggingen in staatsleningen, als gevolg van een toename van de rente, zorgde voor een lager aan te houden buffer voor kredietrisico. Daarnaast is de relatieve omvang van vastgoed toegenomen ten opzichte van aandelen, wat heeft geleid tot een lagere aan te houden buffer voor het risico zakelijke waarden. In zijn algemeenheid kan het VEV door ontwikkeling van de marktrente stijgen of dalen zonder dat het beleid is aangepast.

Voor het vaststellen of een pensioenfonds zich bevindt in een tekortsituatie is het vereist eigen vermogen op basis van de strategische beleggingsmix bepalend. Ultimo 2022 bedroeg

dit vereist eigen vermogen in percentage van de voorziening pensioenverplichtingen 15,1%. Ultimo 2022 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 128,7% waardoor het Fonds zich niet in een tekortsituatie bevindt. Het vereist eigen vermogen op basis van de feitelijke beleggingsmix (15,1%) kan afwijken van het vereist eigen vermogen op basis van de strategische beleggingsmix (15,1%). Dit heeft een aantal oorzaken waarvan we hier de belangrijkste noemen:

De feitelijke asset allocatie kan afwijken van de strategische verdeling. Benchmarkgewichten worden niet continu aangepast naar hun Allocatie Richtniveau, maar kunnen driften als gevolg van marktbewegingen. Ook heeft de vermogensbeheerder de ruimte om binnen bepaalde grenzen hiervan af te wijken (efficiënt portefeuillebeheer).

Binnen een beleggingscategorie kunnen de feitelijke beleggingen afwijken van de voor het strategisch vereist eigen vermogen gemodelleerde benchmarkverdeling.

Voor de bepaling van het renterisico (S1) gaat het Fonds voor het strategisch vereist eigen vermogen uit van de theoretisch gewenste afdekking. Dit betekent bijvoorbeeld dat wordt verondersteld dat het mogelijk is om alle looptijdpunten, ook de hele lange looptijden, van de reële pensioenverplichtingen in de gewenste mate af te dekken. Het feitelijke vereist eigen vermogen gaat uit van de rentegevoelige posities die daadwerkelijk in portefeuille aanwezig zijn.

Het Fonds heeft bij de bepaling van de inputvariabelen ter bepaling van de te onderscheiden risico's de uitgangspunten van DNB gehanteerd, waarbij ten aanzien van derivaten rekening is gehouden met de desbetreffende exposurewaarde.

Het Fonds berekent de vereiste dekkingsgraad conform het standaardmodel van DNB. Het Fonds kan gebruikmaken van het standaardmodel omdat de beleggingsportefeuille van het Fonds:

- beleggingsproducten bevat die DNB heeft gebruikt bij de bepaling van de te hanteren risicoscenario's en correlatieparameters in het standaardmodel;
- goed gespreid is over diverse beleggingscategorieën en regio's;
- geen complexe derivatenconstructies bevat;
- geen gestructureerde producten bevat waarin transparantie ontbreekt over de onderliggende risico's.

Tevens voert het Fonds jaarlijks een analyse uit of de wijze waarop het Fonds de vereiste dekkingsgraad berekent, moet worden aangepast. Te denken valt aan de toepasbaarheid van het standaardmodel waarbij het Fonds onder andere analyseert of eventuele opslagen benodigd zijn voor liquiditeitsrisico (S7), concentratierisico (S8), operationeel risico (S9) en actief beheer risico (S10).

Doordat geen of te lage buffers kunnen doorwerken in indexatiebesluiten of zelfs kunnen leiden tot kortingsmaatregelen, ligt het solvabiliteitsrisico uiteindelijk bij de deelnemers. De aanwezige buffers verkleinen dit risico voor de deelnemers.

De in de tabel genoemde risico's worden onderstaand nader toegelicht:

Marktrisico (S1 – S4)

Marktrisico betreft het risico dat het Fonds financiële verliezen lijdt door bewegingen op de financiële markten. Hieronder vallen onder meer het renterisico (S1), koersrisico op zakelijke waarden (S2) (het risico van daling van aandelenkoersen), valutarisico (S3) (het risico van koersdalingen van directe of indirecte valutapositities) en het grondstoffenrisico (S4). Met name de beheersing van het renterisico is voor het Fonds van groot belang vanwege het feit dat de waardering van de pensioenverplichtingen is gebaseerd op de actuele rentetermijnstructuur. Een daling van de rente leidt tot een toename van de waarde van de pensioenverplichtingen. Voor het Fonds is het daarom belangrijk dat het beleggingsbeleid zo goed mogelijk is afgestemd op de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen rekening houdend met de financiële ambitie en risicohouding van het Fonds.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van vastrentende waarden, rentederivaten en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van veranderingen in de marktrente.

In het tweede kwartaal van 2022 is besloten om de renteafdekking aan te passen van een vaste renteafdekking van 50% van de reële pensioenverplichtingen naar 45% van de reële pensioenverplichtingen. Ultimo 2022 bedroeg de nominale renteafdekking 101,1% (ultimo 2021: 108,8%). In het beleggingsbeleid van het Fonds wordt voor de afdekking van het renterisico uitgegaan van de reële voorziening pensioenverplichtingen (op basis van de 1-dags swapcurve gecorrigeerd met de volledige inflatiecurve) die beter afgestemd is op de financiële ambitie van het Fonds. Ultimo 2022 bedroeg de reële renteafdekking 41,5% (ultimo 2021: 49,8%). De belangrijkste oorzaak van deze afname is de toename van de op financiële markten ingeprijsde inflatieverwachtingen (i.e. break even inflation).

In onderstaande tabel zijn de modified durations opgenomen van enerzijds de vastrentende waarden en derivaten die bedoeld zijn om het renterisico af te dekken en anderzijds de reële voorziening pensioenverplichtingen (op basis van de 1-dags swapcurve gecorrigeerd met de volledige inflatiecurve). De modified duration is een maatstaf voor de rentegevoeligheid.

Modified Duration	2022	2021
Vastrentende waarden (bedoeld voor renteafdekking)	24,2	27,2
Reële voorziening pensioenverplichtingen - beleid	20,5	23,4

Rentegevoeligheid hypotheek

In onderstaande gevoeligheidsanalyse is beoordeeld wat het effect op de waardering van de hypotheekportefeuille is van een mutatie van de gehanteerde opslagen op de rentevoet (euro swapcurve). In deze tabel zijn zowel de door het Fonds uitgegeven hypotheek opgenomen, als de belegging in het niet-beursgenoteerde hypotheekfonds.

**Gevoeligheidsanalyse
hypotheekportefeuille****2022****2021**

	Verandering in waardering	Totale waardering hypotheeken	Verandering in waardering	Totale waardering hypotheeken
Verandering in risico-opslag basispunten:				
- afname van 50 basispunten	+59	1.496	+68	1.669
- toename van 50 basispunten	-59	1.378	-68	1.533
- toename van 100 basispunten	-117	1.320	-135	1.466

Inflatierisico

Het inflatierisico is het risico dat de waarde van de portefeuille onvoldoende meegroeit om de toename van de pensioenverplichtingen als gevolg van inflatie bij te houden. Om dit risico deels af te dekken, had het Fonds inflatieprotectie in de portefeuille opgenomen in de vorm van inflation linked swaps. Deze swaps zijn gedurende 2022 verkocht.

Looptijdverdeling

De samenstelling van de vastrentende waarden (met uitzondering van de beleggingen in hypotheeken en geldmarktfondsen) naar looptijd is als volgt:

	2022 (%)	2021 (%)
Resterende looptijd < 5 jaar	17,8	14,0
Resterende looptijd > 5 & < 10 jaar	20,0	19,0
Resterende looptijd > 10 & < 20 jaar	23,9	25,3
Resterende looptijd > 20 jaar	38,3	41,7
Totaal	100,0	100,0

Risico zakelijke waarden (S2)

Risico zakelijke waarden is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die worden veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden beperkt door diversificatie.

De procentuele verdeling van de beleggingen in aandelen is weergegeven in de volgende tabellen:

Verdeling naar markt	2022 (%)	2021 (%)
Ontwikkelde markten, waarvan:	89,0	90,2
- Verenigde Staten	62,9	63,4
- Japan	7,6	7,4
- Canada	4,6	4,0
- Verenigd Koninkrijk	4,0	3,6
- Overig	20,9	21,6
Opkomende markten	11,0	9,8
Totaal	100,0	100,0

De indeling in bovenstaande tabel is gebaseerd op de landenclassificatie volgens de definitie van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). De toepassing van OESO sluit aan bij hetgeen DNB voorschrijft voor de toezichtsrapportages.

Verdeling naar sector	2022 (%)	2021 (%)
Basisindustrie	4,8	4,1
Communicatie	8,4	10,7
Cyclische consumentengoederen	10,6	11,9
Niet-cyclische consumentengoederen	23,6	21,5
Energie	5,4	3,2
Financiële instellingen	16,5	15,6
Industrie	9,6	9,7
Technologie	15,4	18,6
Nutsbedrijven	5,6	4,6
Diversen	0,1	0,1
Totaal	100,0	100,0

In de aandelenbeleggingen zijn geen individuele beleggingen aanwezig groter dan 5% van de totale waarde van de aandelenbeleggingen.

In de niet-beursgenoteerde directe en indirecte vastgoedportefeuille zijn ultimo 2022 opgenomen:

2022	Woningen	Kantoren	Winkels	Industrieel	Overig	Totaal
Europa	226	148	133	170	22	699
Azië	44	97	10	146	11	308
Australië	-	144	22	65	-	231
Noord Amerika	444	170	34	363	65	1.076
Totaal	714	559	199	744	98	2.314
2021	Woningen	Kantoren	Winkels	Industrieel	Overig	Totaal
Europa	220	229	176	127	37	789
Azië	13	74	14	36	8	145
Australië	25	211	26	185	3	450
Noord Amerika	343	347	50	401	38	1.179
Totaal	601	861	266	749	86	2.563

In de niet-beursgenoteerde directe en indirecte vastgoedportefeuille zijn geen individuele beleggingen aanwezig groter dan 5% van de totale waarde van deze portefeuille ultimo 2022, met uitzondering van één belegging in een indirect vastgoedfonds.

In de indirect vastgoedportefeuille zijn ultimo 2022 geen beleggingen waarvoor geldt dat het kapitaalbelang van Philips Pensioenfonds in het vastgoedfonds 20% of meer bedraagt. Ultimo 2021 waren er twee van deze beleggingen met een kapitaalbelang van in totaal € 9 miljoen. Deze beleggingen werden echter niet aangemerkt als deelneming omdat zij slechts aangehouden worden voor rendement en niet ten dienste van de eigen werkzaamheid van Philips Pensioenfonds worden aangehouden.

Valutarisico (S3)

Het strategische beleid van het Fonds met betrekking tot het afdekken van valutarisico is als volgt:

Voor valuta in ontwikkelde markten is het uitgangspunt dat Vastrentende Waarden en Vastgoed volledig worden afgedekt, met name omdat het niet afdekken van valutarisico hier onevenredig veel risico toevoegt. Aandelen worden deels (50%) afgedekt, omdat een beperkte verlaging van de valuta-afdekking relatief weinig risico toevoegt bij een volatiele categorie als aandelen. Hierdoor wegen andere argumenten zwaarder, bijvoorbeeld diversificatie in crisisperioden, kosten en liquiditeit.

Voor valuta in opkomende markten is het uitgangspunt dat deze niet worden afgedekt. De kosten van afdekken zijn voor deze valuta namelijk relatief hoog, terwijl het risico op totaalniveau voor het Fonds beperkt is.

Het totaal dat buiten de euro wordt belegd, bedraagt ultimo boekjaar circa 59% (2021: 61%) van de beleggingsportefeuille. Per einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten € 370 miljoen positief (2021: € 147 miljoen negatief). Het valutarisico wordt in onderstaande tabel weergegeven waarbij de beleggingen in vreemde valuta voor afdekking per categorie als volgt kunnen worden gespecificeerd:

	2022				2021			
	Aandelen	Vast- rentende waarden	Vastgoed	Overige beleggingen en derivaten	Aandelen	Vast- rentende waarden	Vastgoed	Overige beleggingen en derivaten
GBP	119	605	11	16	166	945	33	15
JPY	230	1	38	0	335	1	57	3
USD	2.048	2.422	1.387	64	3.109	3.608	1.685	177
Overige valuta	692	2.113	304	10	947	3.085	426	-55
Totaal	3.089	5.141	1.740	90	4.557	7.639	2.201	140

De valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2022		2021	
	Voor afdekking	Effect valuta-derivaten	Nettopositie (na afdekking)	Nettopositie (na afdekking)
EUR	6.932	7.586	14.518	19.680
GBP	751	-707	44	69
JPY	269	-207	62	136
USD	5.921	-4.606	1.315	1.965
Overige valuta	3.119	-1.696	1.423	1.962
Totaal	16.992	370	17.362	23.812

Grondstoffenrisico (S4)

Ultimo 2022 en ultimo 2021 had het Fonds geen exposure naar grondstoffen.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het Fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het Fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst en marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van het kredietrisico is het tegenpartijrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het Fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het Fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing vindt plaats door:

het stellen van limieten aan posities met tegenpartijen;
het uitsluitend werken met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het Fonds, uit hoofde van OTC-derivaten adequaat worden afgedekt door onderpand;
het gebruiken van Central Clearing voor een deel van de derivatenpositie;
het vragen van extra zekerheden, zoals onderpand bij hypothecaire geldleningen;
het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen;
het enkel beleggen in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert ter afdekking van het settlementrisico. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren in de vastrentende waarden portefeuille (exclusief geldmarktfondsen) wordt het volgende overzicht gegeven:

	2022 (%)	2021 (%)
AAA	38,3	38,2
AA	28,5	29,2
A	6,2	5,2
BBB	11,4	11,0
BB	8,5	7,8
B	5,4	6,2
Overig	1,7	1,7
Totaal	100,0	100,0

De beleggingen in vastrentende waarden (exclusief geldmarktfondsen) zijn als volgt onderverdeeld:

	2022 (%)	2021 (%)
Overheidsinstellingen, waarvan:	62,7	66,2
Frankrijk	8,1	9,0
Duitsland	8,2	9,1
België	8,0	8,9
Nederland	8,2	8,9
Canada	8,6	9,6
Verenigde Staten	8,3	9,1
Verenigd Koninkrijk	8,3	9,1
Oostenrijk	8,0	8,8
Overig	34,3	27,5

Bedrijfsobligaties	23,8	22,5
Hypotheke⁵³, waarvan:	13,4	11,2
Aflossingsvrij	71,7	72,6
Annuïteit	23,9	22,4
Lineair	3,5	3,9
Spaar	0,9	1,1
Inflation linked bonds	0,1	0,1
Totaal	100,0	100,0

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat ultimo 2022 geen sprake is van beleggingen in een individuele tegenpartij groter dan 5% van het totaal aan beleggingen in vastrentende waarden (niet meegenomen bovengenoemde overheidsinstellingen) (2021: idem).

De hoge concentratie naar overheidsinstellingen is een gevolg van het beleggingsbeleid van het Fonds. Dit beleid is erop gericht om een deel van de pensioenuitkeringen die het Fonds in de toekomst verwacht te moeten doen in aanzienlijke mate zeker te kunnen stellen. Om dit te bereiken, belegt het Fonds een belangrijk deel van het vermogen in een wereldwijd gespreide portefeuille van relatief veilige staatsobligaties.

Voor de portefeuille hypotheke (zowel de door het Fonds uitgegeven hypotheke als de belegging in een niet-beursgenoteerd hypothekefonds) gelden de volgende opdelingen.

Opdeling woning hypotheke	2022	2021
Hypotheke met NHG	161	191
Hypotheke hoger dan 70% van woningwaarde	92	128
Hypotheke 50-70% van woningwaarde	217	191
Hypotheke minder dan 50% van woningwaarde	935	1.050
	1.405	1.560

⁵³ zowel de door het Fonds uitgegeven hypotheke als de belegging in een niet-beursgenoteerd hypothekefonds

Opdeling bedrijfshypotheke	2022	2021
Hypotheke meer dan 65% van pandwaarde	-	-
Hypotheke 40-65% van pandwaarde	15	23
Hypotheke minder dan 40% van pandwaarde	17	18
	32	41

Verzekeringstechnisch risico (S6)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Met andere woorden het risico dat de opbouw van het pensioenvermogen niet volstaat voor de uitkering van de pensioenverplichting. Voor de inschatting van de voorziening pensioenverplichtingen in het kader van de levensverwachting is het Fonds in het verslagjaar uitgegaan van de ultimo 2022 gehanteerde overlevingstafels AG-Prognosetafel 2022 alsmede de fonds specifieke ervaringssterfte.

Op deze wijze is het langlevensrisico naar verwachting adequaat verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Dit neemt niet weg dat toekomstige ontwikkelingen kunnen leiden tot nog verdere verbetering of verslechtering van de levensverwachting en dat diensgevolge in de toekomst verdere verhoging of verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen aan de orde kan komen.

Het overlijdensrisico ontstaat doordat deelnemers eerder komen te overlijden dan gemiddeld verondersteld in de tarifiering. Dit geldt voor pensioenvormen waarvoor een uitkering bij overlijden is verzekerd (bijvoorbeeld nabestaandenpensioen).

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het Fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. In het kader van de beheersing van het (strategische) liquiditeitsrisico wordt op kwartaalbasis gemonitord of er in een stress scenario voldoende liquiditeit is om aan alle verplichtingen die volgen uit de pensioenuitkeringen en de derivatenposities (renteswaps, inflatieswaps en valutacontracten) te voldoen. Op totaalniveau wordt dit gemeten via de 'asset ratio'. Deze maatstaf is onderdeel van de financiële Ambitie en Risicohouding en meet de hoeveelheid liquide beleggingen ten opzichte van de benodigde liquiditeit in een 1-jaars stress scenario. Daarnaast wordt voor specifiek de derivatenposities ook nog gekeken naar het beschikbare onderpand (collateral) in verhouding tot de wijziging in marktwaaarde van de derivaten en de afname van de waarde van het onderpand in een korte termijn (5-daags) stress scenario.

Eind 2022 bedroeg de asset ratio 316% (2021: 342%). PPF streeft ernaar om gedurende een stressscenario 3x zoveel liquiditeit beschikbaar te hebben vanuit de liquide beleggingen (aandelen, staatsobligaties en cash) dan nodig is voor de pensioenuitkeringen en derivaten. Dit betekent dat de asset ratio minimaal 300% dient te zijn.

De verhouding van beschikbaar onderpand ten opzichte van de waardeverandering van de derivaten en het onderpand in een stress scenario bedroeg eind 2022 354% (2021: 700%). PPF streeft, in aansluiting op de grens voor de asset ratio, naar een verhouding van boven de 300%.

Uit voorgaande concludeert het Fonds dat het op dit moment geen aanleiding ziet om in de solvabiliteitstoets een buffer aan te houden voor liquiditeitsrisico's.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het Fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden als adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt.

Voor aanwezige concentratierisico's moet, in zijn algemeenheid, een pensioenfonds een passende solvabiliteit aanhouden. De scenario's in het standaardmodel gaan uit van goed gediversifieerde portefeuilles van zowel beschikbare activa als voorzienbare pensioenverplichtingen.

Het strategische beleggingsbeleid van Philips Pensioenfonds betreft niet een enkele beleggingsmix, maar een bandbreedte van beleggingsmixen. Deze bandbreedte wordt de strategische ruimte genoemd. Binnen de strategische ruimte worden zogenoemde Allocatie Richtniveaus vastgesteld, die onder meer aangeven welk deel van de portefeuille wordt belegd in vastrentende waarden en welk deel in zakelijke waarden. Op dit moment is het Allocatie Richtniveau voor vastrentende waarden 66,0% (2021: 67,5%) en voor zakelijke waarden 34,0% (2021: 32,5%). Het grootste deel van de vastrentende waarden is ultimo 2022 belegd in hoge kwaliteit obligaties, met als doel een deel van de toekomstige pensioenuitkeringen zeker te stellen. Om te zorgen voor voldoende diversificatie wordt niet alleen in Euro staatsobligaties, maar ook in wereldwijde staatsobligaties, wereldwijde bedrijfsobligaties en hypotheek belegd. Daarnaast zijn obligatiecategorieën met een hoger risico opgenomen, namelijk hoogrenderende bedrijfsobligaties en staatsobligaties uit opkomende markten. Binnen zakelijke waarden wordt het vermogen gespreid over wereldwijde aandelen en wereldwijd vastgoed.

Voor iedere beleggingscategorie wordt een portefeuille aangehouden die breed gespreid is over landen/regio's en sectoren. Staatsobligaties en aandelen worden hierbij passief beheerd tegen respectievelijk Barclays en MSCI benchmarks die breed gespreid zijn. Voor de overige categorieën (m.u.v. hypotheek, waar geen goede benchmark beschikbaar is) worden de portefeuilles eveneens beheerd tegen een breed gespreide benchmark.

Omdat de beleggingen goed zijn gespreid over diverse beleggingscategorieën, regio's en sectoren concludeert het Fonds dat er op dit moment geen aanleiding is om in de solvabiliteitstoets een buffer aan te houden voor concentratierisico's.

Operationeel risico (S9)

Het operationeel risicomanagement is het geheel van activiteiten dat PPF uitvoert om in control te zijn over het behalen van de ambitie en de daarvan afgeleide strategie en financiële en niet financiële doelstellingen.

Het Operationeel Risicomanagement is ingericht rond vier pijlers:

1. De eerste pijler is de interne beheersomgeving omtrent Gedrag en Cultuur. Effectief risicomanagement kan niet worden bereikt zonder het juiste gedrag van de medewerkers, waarbij de 'tone at the top' voor een gedragen risicocultuur essentieel is. Omdat PPF een groot deel van zijn activiteiten heeft uitbesteed, wordt het beleid, dat wordt uitgevoerd door de uitbestedingspartners, vertaald in een mandaat voor de uitbestedingspartners waarop effectieve monitoring dient plaats te vinden.
2. De tweede pijler bestaat uit het geheel van beheersmaatregelen die worden uitgevoerd door het lijnmanagement. Deze beheersmaatregelen zijn opgenomen in actuele en normatieve beschrijvingen van de processen, de AO/IB beschrijvingen. Vaak betreft het hier zogenoemde hard controls zoals functiescheiding, plausibiliteitscontroles, autorisaties etc. De AO/IB beschrijvingen worden periodiek geactualiseerd.
3. De derde pijler bestaat uit de beschikbaarheid van heldere bestuurs- en verantwoordingsrapportages en een goede informatievoorziening.
4. De vierde pijler bestaat uit de risicomanagement activiteiten die worden verricht vanuit de tweede lijnsfunctie. De Risico Controle Matrix en het Incidentenbeleid en -management zijn hiervoor de belangrijkste instrumenten.

Het Fonds heeft de uitvoerende werkzaamheden voor het pensioen- en vermogensbeheer uitbesteed aan externe partijen. Om te waarborgen dat het Fonds zekerheid heeft dat deze partijen de risico's voor de uitbesteede activiteiten toereikend beheersen, zijn met alle partijen uitbestedingsovereenkomsten aangegaan. In de overeenkomsten is onder meer geregeld dat de externe partijen periodiek rapporteren over de werkzaamheden die zij voor het Fonds uitvoeren. Deze rapportages gaan in op de gang van zaken binnen de primaire processen.

Onderdeel daarvan is ook een incidentenrapportage. High impact incidenten worden direct gemeld. In 2022 hebben zich geen high impact incidenten voorgedaan.

Een andere belangrijke beheersingsmaatregel betreft de 'ISAE3402'-rapportages. Deze rapportages beschrijven een groot aantal processen bij de externe partijen en de wijze waarop deze processen worden beheerst. De rapportages worden voorzien van het oordeel van een onafhankelijke auditor. De ontvangen rapportages worden door het Fonds beoordeeld.

Uit voorgaande concludeert het Fonds dat het op dit moment geen aanleiding ziet om in de solvabiliteitstoets een buffer aan te houden voor operationeel risico.

Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch

nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel)portefeuille vastgelegde benchmark.

Het actief beheer risico wordt bepaald conform de handreiking van DNB. Het risicoscenario voor actief beheerrisico is alleen op het aandelenrisico (beursgenoteerde aandelen) van toepassing. Hierbij merkt DNB op dat portefeuilles met een tracking error kleiner dan 1% buiten beschouwing worden gelaten.

De allocatie naar aandelen is geheel passief belegd. De tracking errors van deze mandaten liggen geheel 2022 tussen 0% en 1% en derhalve onder de maximumgrens van 1% zodat het Fonds het actief beheerrisico als zeer laag inschat en hiervoor geen buffer toepast in de solvabiliteitstoets.

6.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Toeslagverlening 2023

Het Algemeen Bestuur heeft in maart 2023 de pensioenverhoging per 1 april 2023 vastgesteld na afweging tussen het geven van zoveel mogelijk indexatie en het beschermen van de financiële buffer. Uit de afweging van het Bestuur volgt dat de pensioenen van pensioenontvangers en premievrije polishouders per 1 april 2023 omhooggaan met 4,0%. Hiermee wordt meer dan de helft van de prijsinflatie over het afgelopen jaar gecompenseerd. De opgebouwde pensioenen van de huidige pensioenopbouwers gaan omhoog met 2,1%, wat in lijn is met de looninflatie.

Pensioenopbouwers

De opgebouwde pensioenen zijn op 1 april 2023 verhoogd met 2,1%. Daarmee zijn de opgebouwde pensioenen verhoogd met de volledige cao-schaalaanpassing bij Philips, ook voor diegenen die werkzaam zijn bij Signify en Versuni. Dat is ook wat maximaal mogelijk is op basis van de overeenkomst met de werkgever. De verwachting is dat de opgebouwde pensioenen de komende jaren in ieder geval met een deel van de looninflatie verhoogd kunnen worden.

Pensioenontvangers en premievrije polishouders

De pensioenen van pensioenontvangers en premievrije polishouders zijn op 1 april 2023 verhoogd met 4,0%. De verhoging is iets lager dan wettelijk maximaal mogelijk was op basis van de financiële situatie van het Fonds (5,0%). Onze ambitie, die gelijk is aan de prijsinflatie over het afgelopen jaar, was 7,6%. De verwachting is dat de pensioenen de komende jaren in ieder geval met een deel van de prijsinflatie verhoogd kunnen worden. Door de hiervoor genoemde indexatie neemt de dekkinggraad van het Fonds 4,5% procentpunt af.

Nieuwe UFR-methodiek

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2022 en de actuariële grondslagen zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. DNB heeft bepaald dat de rentetermijnstructuur met ingang van 1 januari 2023 wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters van 30 november 2022. Met de nieuwe UFR methodiek per 1 januari 2023 wordt nauwer aangesloten bij geobserveerde marktrentes. Deze aanpassing heeft een verhogend effect op de technische voorzieningen van ongeveer € 32 miljoen. De invloed hiervan betreft bij het Fonds een afname van de actuele dekkinggraad van ongeveer 0,3 dekkinggraadpunt op basis van de situatie per 31 december 2022.

Eindhoven, 30 mei 2023

Het Algemeen Bestuur

Dhr. R.Th. Wijmenga	Dhr. B.F.W. Lindenhovius
Dhr. T.J.J. Denteneer	Dhr. R.W.L.M. Mangelmans
Dhr. R.G.A. ter Huurne	Dhr. M.J.M. Pernot
Mevr. A.C. Joosten-Hendriks	Dhr. C.J.M. Reuvers
Dhr. J.B.J. Kemme	Dhr. A.L. Uittenbroek
Mevr. F.E. Leene	

The background features a large, faint, light purple graphic. It consists of several concentric circular arcs and a spiral-like shape that starts from the center and moves outwards, creating a sense of depth and movement.

7 Overige gegevens

7.1 Financiering en uitvoering

Uitvoeringsovereenkomsten

De aangesloten ondernemingen hebben zich jegens Philips Pensioenfonds bij overeenkomst (de uitvoeringsovereenkomsten) verbonden tot het betalen van de totale door werkgevers en werknemers gezamenlijk verschuldigde pensioenpremie.

Beheer van middelen

Ten aanzien van het beheer van de middelen van het Fonds bepalen de statuten onder meer:

Artikel 12

1. Het Algemeen Bestuur voert een beleggingsbeleid dat in overeenstemming is met de doelstellingen van de Stichting en de prudent-person regel als bedoeld in artikel 135 PW. De waarden worden belegd in het belang van de Aangeslotenen. De beleggingen worden gewaardeerd op basis van marktwaardering.
2. De middelen van de Stichting zullen niet worden belegd in aandelen van de aangesloten ondernemingen, noch in geldleningen aan de aangesloten ondernemingen.

Uitvoering van de pensioenregelingen

Ten aanzien van de uitvoering van de pensioenregelingen bepalen de statuten van het Fonds onder meer:

Artikel 4

1. De Stichting heeft een omgekeerd gemengd bestuur, als bedoeld in artikel 99 van de Pensioenwet.
2. Het Algemeen Bestuur is belast met het bestuur van de Stichting. Daartoe behoort het nastreven van de doelstellingen van de Stichting, waaronder het beheer van de middelen van de Stichting. Bij het vervullen van hun taak richten de leden van het Algemeen Bestuur en de personen die het beleid van de Stichting bepalen of mede bepalen zich naar de belangen van de deelnemers, de gewezen deelnemers, de pensioengerechtigden, de andere aanspraakgerechtigden en de aangesloten ondernemingen. Zij zorgen ervoor dat dezen zich door hen op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen. Aan de leden van het Algemeen Bestuur kan een bezoldiging worden toegekend terzake van het bestuurderschap.
3. Het Algemeen Bestuur is binnen de doelstellingen van de Stichting bevoegd tot alle daden van beheer en beschikking, daaronder begrepen het sluiten van de in artikel 291, lid 2 van het tweede Boek van het Burgerlijk Wetboek bedoelde overeenkomsten.
4. Het Algemeen Bestuur bestaat uit negen niet-uitvoerende bestuursleden, te weten: de voorzitter, drie leden A, drie leden B en twee leden C en ten minste twee uitvoerende bestuursleden, die gelden als leden D. De niet-uitvoerende bestuursleden stellen het aantal uitvoerende bestuursleden vast.
5. Het Algemeen Bestuur is (eind)verantwoordelijk voor het bestuur van de Stichting. Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van de visie, strategie en governance van de Stichting en het vaststellen van het strategisch beleid. Het Algemeen Bestuur bestaat uit alle bestuursleden. De navolgende onderwerpen blijven,

onverminderd het elders in de statuten bepaalde, voorbehouden aan de besluitvorming door het Algemeen Bestuur:

- a. het nemen van maatregelen van algemene strekking;
 - b. het sluiten, wijzigen of beëindigen van uitvoeringsovereenkomst(en);
 - c. het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
 - d. het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid; en
 - e. de onderwerpen die daartoe zijn aangewezen in een besluit van het Algemeen Bestuur.
6. De in lid 7 genoemde onderwerpen blijven voorbehouden aan de besluitvorming door de niet uitvoerende bestuursleden. De uitvoerende bestuursleden vormen het Uitvoerend Bestuur van de Stichting en zijn, met inachtneming van principes van afstemming en raadpleging binnen het Algemeen Bestuur, onder andere verantwoordelijk voor de nadere uitwerking en uitvoering van de door het Algemeen Bestuur vastgestelde visie en strategie, het door het Algemeen Bestuur vastgesteld strategisch beleid, het vaststellen en uitvoeren van het overige beleid en het dagelijks bestuur van de Stichting, een en ander als nader in het bestuursreglement geregeld. Onverminderd het voorgaande is het Algemeen Bestuur belast met de in lid 5 vermelde onderwerpen en met hetgeen op grond van het elders in deze statuten bepaalde voorbehouden blijft aan het bestuur als geheel. De taakverdeling en de verdeling van de bevoegdheden binnen het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur en tussen de uitvoerende bestuursleden, de niet-uitvoerende bestuursleden en de voorzitter wordt nader in het bestuursreglement geregeld.
7. De niet uitvoerende bestuursleden zijn belast met de vaststelling van het beleid inzake beloningen en met de bezoldiging van de uitvoerende bestuursleden en de niet uitvoerende bestuursleden. De niet uitvoerende bestuursleden zijn tevens belast met het intern toezicht op het beleid van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur, de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur en de algemene gang van zaken in de Stichting. De wijze waarop het intern toezicht wordt uitgeoefend wordt nader door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De voorzitter ziet toe op een goede samenstelling en het functioneren van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur en is namens het Algemeen Bestuur eerste aanspreekpunt voor het Verantwoordingsorgaan over het functioneren van het Algemeen Bestuur.
8. De uitvoerende bestuursleden geven leiding aan het bestuursbureau; het Algemeen Bestuur kan één van hen specifiek daarmee belasten.

Artikel 10

1. De Stichting heeft een bestuursbureau. Het Uitvoerend Bestuur, casu quo het conform artikel 4 lid 9 aangewezen lid D, geeft leiding aan het bestuursbureau. De medewerkers van het bestuursbureau worden benoemd en ontslagen door het Uitvoerend Bestuur.
2. Medewerkers van het bestuursbureau zijn in dienst van de Stichting, voorzover het Algemeen Bestuur niet anders bepaalt.
3. Medewerkers van het bestuursbureau dienen zich bij de uitoefening van hun werkzaamheden te richten naar het belang van de Stichting en de in artikel 5 lid 16 bedoelde gedragscode in acht te nemen. Zij zullen geen instructies aannemen van

derden, met uitzondering van de in het kader van de uitoefening van hun werkzaamheden regulier te achten instructies van hun leidinggevende(n).

Artikel 3.4

De Stichting is bevoegd de administratie van de door haar uitgevoerde pensioenovereenkomsten en het beheer van haar vermogen, inclusief dat deel van het vermogen dat wordt aangehouden ten behoeve van de uitvoering van één of meer premieovereenkomsten, geheel of ten dele op te dragen aan één of meer derden.

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het resultaat bepalen de statuten onder meer:

Artikel 3.3

De Stichting ontvangt ter verwezenlijking van het gestelde doel bijdragen van deelnemers en/of van de aangesloten ondernemingen. Zij kan ook andere bijdragen ontvangen. De Stichting bestemt de door haar ontvangen middelen ter verwezenlijking van het doel.

Artikel 13.3

Het Algemeen Bestuur stelt het jaarverslag, alsmede de bestemming van het resultaat, vast en zorgt ervoor dat de ingevolge de PW vereiste bescheiden binnen zes maanden na afloop van het boekjaar aan De Nederlandsche Bank worden overgelegd.

7.2 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Philips Pensioenfonds te Eindhoven is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Philips Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 174.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 8.700.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;

- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Philips Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amstelveen, 30 mei 2023

drs. Wichert Hoekert AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

7.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Stichting Philips Pensioenfonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2022 van Stichting Philips Pensioenfonds te Eindhoven gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Philips Pensioenfonds per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022
- de staat van baten en lasten over 2022
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Philips Pensioenfonds (hierna: het pensioenfonds) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Philips Pensioenfonds voert als ondernemingspensioenfonds de pensioenregeling uit voor Koninklijke Philips N.V., Signify N.V. en aangewezen ondernemingen. Zowel vermogensbeheer als pensioenbeheer zijn uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit € 174 miljoen (2021: € 238 miljoen)

Toegepaste benchmark	1% van het pensioenvermogen per 31 december 2022, zijnde het totaal van de technische voorziening en de algemene reserve.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 en het bijhorende reserveoverschot hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de auditcommissie en het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 8,7 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een pensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam deskundigen opgenomen op het gebied van IT audit. Daarnaast hebben wij eigen specialisten ingeschakeld ter ondersteuning bij de controle van de waardering van de door het fonds uitgegeven hypotheeklen en de waardering van de technische voorziening.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het uitvoerend bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de auditcommissie namens het niet-uitvoerend bestuur het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar hoofdstuk 2.2 van het jaarverslag, waarin het algemeen bestuur zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving,

oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het uitvoerend bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in toelichting '[6] Technische voorziening' in de jaarrekening, waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorziening. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt 'Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorziening'.

Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het algemeen bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder de sleutelfunctiehouders, de compliance officer, medewerkers van het bestuursbureau en de uitvoeringsorganisaties) en de auditcommissie.

Uit onze evaluatie van het risico op mogelijke doorbreking van interne beheersmaatregelen of andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 *Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen*, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het algemeen bestuur, het kennis nemen van de

systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de sleutelfunctiehouders en de compliance officer en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennis genomen van door het fonds opgevraagde advocatenbrieven en correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het uitvoerend bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het uitvoerend bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het uitvoerend bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de vereisten rondom solvabiliteit en liquiditeit. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het algemeen bestuur en de auditcommissie gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen relevante wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad

Risico	De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting '[5] Algemene reserve' van de jaarrekening. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.
Onze controleaanpak	Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2022 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaire gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuariële rapport van de certificerend actuaire en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorziening. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven. Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden: Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandtoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen key items de wijziging van de UFR-curve, de indexatie per april 2022, de toepassing van de prognosetafels AG2022 en de gewijzigde inschatting van de fondsspecifieke ervaringssterfte, evenals de wijziging in de partnerfrequenties en het veronderstelde leeftijdsverschil tussen mannen en vrouwen vóór de pensioenrichtleeftijd bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen.

- Daarnaast heeft de certificerend actuaire een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de technische voorziening zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaire.

Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.

Belangrijke observaties

Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

Risico

De beleggingen voor risico pensioenfondsen (hierna: beleggingen) zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen voor risico pensioenfondsen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van onafhankelijke taxaties, netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen.

De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij (onafhankelijke) taxaties en netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit de posities in door het fonds uitgegeven hypotheek en derivaten.

De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen, met name indirect vastgoed en hypotheek, kennen eveneens inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum, door het ontbreken van een voldoende liquide markt en in sommige gevallen het ontbreken van gecontroleerde informatie per 31 december 2022.

Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in paragraaf '6.4.4. Specifieke grondslagen' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '[1] Beleggingen voor risico pensioenfondsen'. Uit deze toelichting blijkt dat het fonds per 31 december 2022 voor een bedrag van € 948 miljoen in door het fonds uitgegeven hypotheek heeft belegd, dat

per saldo € 1.140 miljoen negatief bestaat uit derivaten en dat € 2.314 miljoen in indirect niet-(beurs)genoteerd vastgoed en € 489 miljoen in indirecte niet-(beurs)genoteerde hypotheeklen is belegd. Daarnaast is in de toelichting '6.7 Risicobeheer' een rentegevoeligheidsanalyse opgenomen ten aanzien van de waardering van hypotheeklen.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.

Onze
controleaanpak

Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen, uitgevoerd op de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2022.

- De waardering van de door het fonds uitgegeven hypotheeklen wordt vastgesteld door een door het algemeen bestuur ingeschakelde deskundige, waarvan wij de competentie, capaciteit en objectiviteit hebben vastgesteld. Wij hebben eigen interne specialisten ingeschakeld ter ondersteuning bij het beoordelen van de gehanteerde assumpties en methodologie en hebben verder zelfstandig de juistheid van de gehanteerde brondata getoetst.
- De waardering van de niet-(beurs)genoteerde derivaten hebben wij gecontroleerd op basis van de vergelijking tussen twee door het fonds verkregen onafhankelijke waarderungen van de custodian en de fiduciair beheerder. Wij hebben daarnaast vastgesteld dat (hoogwaardig) onderpand is uitgewisseld.
- Voor de posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen hebben wij de waardering gecontroleerd op basis van de gecontroleerde jaarrekeningen van de betreffende fondsen met daarin opgenomen de gecontroleerde waarde per aandeel of participatie per 31 december 2022. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds. Voor zover wij geen zekerheid kunnen verkrijgen uit een gecontroleerde jaarrekening per 31 december 2022, omdat deze niet tijdig beschikbaar is of omdat het boekjaar van de betreffende fondsen niet gelijk is aan het boekjaar van het pensioenfonds, hebben wij aanvullende werkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden bestonden uit het onderzoeken van eerdere gecontroleerde jaarrekeningen (back-testing) en het vaststellen van de aansluiting met de meeste recente (niet gecontroleerde) rapportages van de fondsmanagers, waar van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen en marktontwikkelingen tot aan balansdatum. Als onderdeel van de genoemde werkzaamheden hebben wij de impact van nieuwe informatie tot de datum van onze controleverklaring gemonitord en vastgesteld dat significante ontwikkelingen op adequate wijze zijn verwerkt.

Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen geëvalueerd.

Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.
-------------------------	---

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorziening

Risico	De technische voorziening bestaande uit de voorziening pensioenverplichtingen betreft een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorziening dient krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan het subjectieve element ervaringssterfte van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in paragraaf '6.4.4. Specifieke grondslagen' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '[6] Technische voorziening', '[15] Wijziging marktrente' en '[16] Wijziging actuariële grondslagen'. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door aanpassing van de UFR methodiek, de toepassing van de AG-Prognosetafel en fondsspecifieke ervaringssterfte 2022, evenals de wijziging in de partnerfrequenties en het veronderstelde leeftijdsverschil tussen mannen en vrouwen vóór de pensioenrichtleeftijd. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 141 miljoen hoger, respectievelijk € 192 miljoen hoger, respectievelijk € 42 miljoen lager uitgekomen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorziening niet toereikend gewaardeerd en toegelicht is.
Onze controleaanpak	Bij de controle van de technische voorziening hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van het pensioenfonds. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorziening en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte

basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2022. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels en de effecten van de wijzigingen hierin, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2022:

- Bij de controle van de voorziening pensioenverplichting en gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening en het bestuursverslag, inclusief de controle van de basisgegevens en mutaties daarin, hebben wij gebruik gemaakt van de onafhankelijke rapportage over interne beheersmaatregelen bij de pensioenbeheerder.
- Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het algemeen bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaris.
- Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaris en met gebruikmaking van onze eigen actuariële specialist gelet op de besluitvorming van het algemeen bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren, de aanwezigheid van een consistente gedragslijn en de notulen van bestuursvergaderingen.
- Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen mede met behulp van data analyse, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse.

Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorziening geëvalueerd.

Belangrijke observaties

Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2022 of de toelichting van de technische voorziening.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door het algemeen bestuur op 28 april 2009 benoemd als accountant van Stichting Philips Pensioenfonds vanaf de controle van het boekjaar 2009 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het uitvoerend bestuur, het algemeen bestuur en de auditcommissie voor de jaarrekening

Het uitvoerend bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het uitvoerend bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het uitvoerend bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het uitvoerend bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het uitvoerend bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het algemeen bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het uitvoerend bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De auditcommissie is belast met toezicht op de financiële informatievervalsing door het pensioenfonds. Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' hierboven, bevat een

informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- Het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met het algemeen bestuur en de auditcommissie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan de auditcommissie op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan het algemeen bestuur en de auditcommissie dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het algemeen bestuur en de auditcommissie over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het algemeen bestuur en de auditcommissie hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 30 mei 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. A. Snaak RA

The background features a series of concentric, light purple arcs that sweep across the page. A prominent spiral shape, also in light purple, originates from the lower center and winds outwards towards the right edge. The overall aesthetic is clean and modern, with a focus on organic, flowing lines.

8 English Summary

8.1 Key Data

Amounts in millions of euro

This section contains the key data of Philips Pensioenfond. The texts included in this section are the main disclosures that are discussed in more detail in other sections of this annual report.

8.1.1 Financial position

	End 2022	End 2021
Total net assets ⁵⁴	17,429	23,855
Total net actuarial liabilities	13,578	18,035
Current funding ratio	128.4%	132.3%
Policy funding ratio	128.7%	125.8%
Mandatory funding ratio ⁵⁵	115.1%	115.8%
Minimum mandatory funding ratio	104.1%	104.1%
Real funding ratio	98.3% ⁵⁶	102.1%
Real market interest coverage ratio	79.1%	81.9%
Premium funding ratio	83.1%	69.1%
Premium funding ratio (including interest rate hedge)	75.5%	98.3%
Pension administration costs ⁵⁷ <i>in euros per member⁵⁸</i>	€ 117	€ 120
Pension administration costs <i>as a percentage of the average invested assets</i>	0.04%	0.04%
Asset management costs <i>as a percentage of the average invested assets</i>	0.32%	0.27%
Transaction costs <i>as a percentage of the average invested assets</i>	0.16%	0.11%

⁵⁴ The total net assets are the sum of the investments at the Fund's risk, receivables, prepayments and liquid assets less other debts and accruals and deferred income.

⁵⁵ The mandatory funding ratio is based on the strategic investment policy.

⁵⁶ The 2022 real funding ratio, as required by law, is based on the alternative 'growth scenario' (*ingroeipad*).

⁵⁷ The key figures in the table include non-recurring items of income and expense. Disregarding non-recurring income and expense, the pension administration costs per member were € 117 in 2022 and € 112 in 2021.

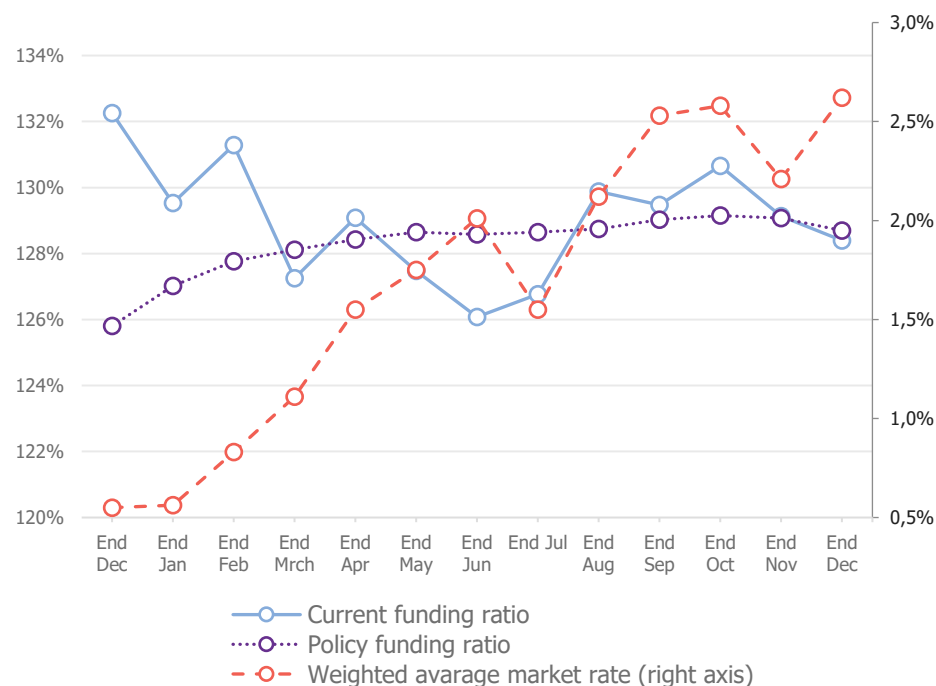
⁵⁸ The number of members is defined as the total of active members plus pension beneficiaries at the end of the financial year.

This section explains the pension fund's current and policy funding ratio. For notes on the pension fund's other funding ratios, see section 2.1.1 'Toelichting verschillende dekkingsgraden'.

The current funding ratio shows the relationship between the assets of a pension fund and the pension obligations (all pensions to be paid now and in the future). For the current funding ratio, we assume the nominal pension obligations. By this we mean the pension obligations where we do not take into account the increase of the pensions through indexation in the future.

The policy funding ratio is calculated by taking the average of the current funding ratios over the past twelve months. This means that the effect of the development of the current funding ratio can be seen muted in the policy funding ratio. Therefore, only the development of the current funding ratio is explained.

Movements in the current and policy funding ratio in 2022

In 2022, the current funding ratio dropped from 132.3% to 128.4%. The reason for this drop in the current funding ratio was that the total investment portfolio lost more value in 2022 than the provision for pension liabilities.

Investments

- The return on the overall investment portfolio was negative.
- The rise in long-term interest rates caused a negative return on the portfolio of fixed-income securities.
- The variable-yield securities portfolio also recorded a negative return, as a result of the negative return on the equities portfolio.

Provision for pension liabilities

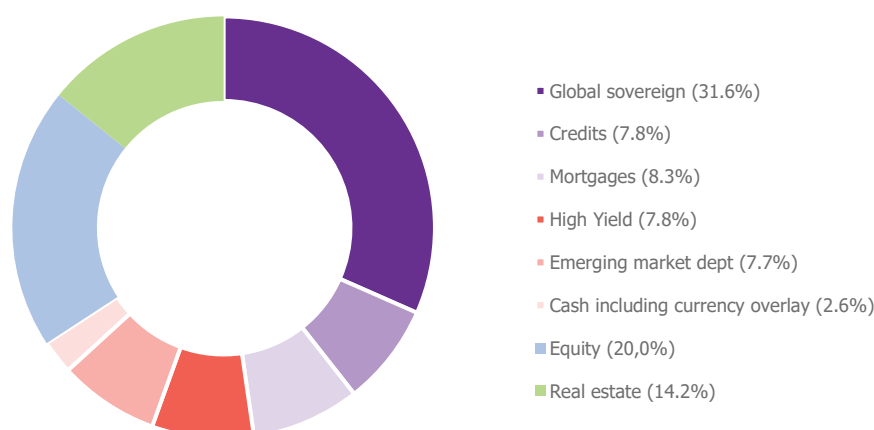
- Rising interest rates caused a sharp drop in the provision for pension liabilities.

During 2022, inflation reached record-breaking heights. It had started rising in 2021, as a result of the rapid recovery from the pandemic, and it continued to surge in 2022. One important factor was the sharp increase in energy prices caused by Russia's invasion of Ukraine. The soaring energy prices also forced prices up in other product categories. Even with the high energy prices depressing economic growth, central banks were forced into policy rate hikes in an attempt to slow inflation. As a result, long-term interest rates rose steeply in 2022, and the fixed-income securities portfolio recorded a negative return. As interest rates go up, it becomes less profitable to invest in equities. This meant that the stock markets fell, which led to a negative return on the equities portfolio as well. Despite a positive return on the real estate portfolio, the variable-yield securities portfolio fell in value during 2022. With the portfolios of both fixed-income and variable-yield securities recording negative returns, the total assets under investment dropped during 2022. The rising long-term interest rates caused the pension liabilities to fall in 2022, even after the substantial indexation of the pensions on 1 April 2022, particularly those of pension beneficiaries and non-contributory policyholders. As the total assets under investment lost more value in 2022 than the pension liabilities, the current funding ratio went down in 2022.

8.1.2 Investments

	Year-end 2022	Year-end 2021
Total distribution of investment assets	17,362	23,812

Actual distribution of portfolio (year-end 2022)

Results of investments**2022****2021**Total return on investments⁵⁹

-24.7%

5.7%

Overview of the investment policy

The object (or ambition) of the investment policy is to significantly help towards the realisation of a realistic pension: for retired members and non-contributory policyholders, this means a pension that increases to reflect price inflation, and for active members it means a pension that increases alongside wage inflation. A key factor in realising this ambition is the ability to index the pensions. For Philips Pensioenfond's to be able to index its pensions, its investments need to generate a sufficient return.

Normally speaking, the policy of Philips Pensioenfond's is geared toward the long term. In light of the imminent overhaul of the Dutch pension system, however, the Board of Trustees considered it best to deviate from the long-term policy in several regards. The idea is to minimise any decline in Philips Pensioenfond's's buffer as a result of unfavourable developments during the transitional period, and so improve the likelihood that the members will get off to a strong start under the new pension system.

One of the decisions that the Board of Trustees made in late-2021 in this connection was to lower the level of risk of the investments in the run-up to the new pension system, by reducing the allocation to equities by 7.5% points and investing the proceeds in government bonds and cash. Another decision was to update the strategic interest hedge from a dynamic hedge to a higher and fixed interest hedge of 45% of the real pension liabilities. The asset allocation in the investment portfolio was changed slightly in Q4 of 2022, with part of the pension fund's assets being kept separate from the investment portfolio in the form of a cash buffer.

As a result, the Board of Trustees decided on the following ratio between fixed-income and variable-yield securities during the transitional period:

- *66.0% of the assets of Philips Pensioenfond's were invested in fixed-income securities*
These are largely made up of relatively 'safe' investments, which should go a long way to securing part of the pension benefits that Philips Pensioenfond's expects to need to pay in the future, primarily being globally diversified government bonds. Philips Pensioenfond's also invests in somewhat more high-risk fixed-income securities that are expected to provide higher returns, such as corporate bonds and emerging market bonds, where the higher risk is balanced by higher projected returns. Cash is another asset class in the category of fixed-income securities: cash is invested in capital market funds/loans with very short maturities and strong credit ratings, and therefore has a low risk profile.

⁵⁹ The given return includes hedging interest rate, currency and inflation risk. The total return excluding hedging of interest and inflation risk was -17.3% at the end of 2022 and 5.4% at the end of 2021. The return given is the reported return. This is calculated based on actual figures. The gross and net return derived from this reported return is included in Section 2.8.6 'Relatie van de vermogensbeheerkosten met fondsrendement en risicoprofiel'.

34.0% of the assets of Philips Pensioenfondsen were invested in variable-yield securities

Investments in these more 'high-risk' securities, including equities (shares) and real estate, are intended to achieve a higher return relative to the obligations.

To find out more about the Board of Trustees's decisions to achieve this goal, see page 31 on the theme of 'Op weg naar een goede start in het nieuwe stelsel'.

8.1.3 Pensions

Number of members	Year-end 2022	Year-end 2021
Members not yet retired⁶⁰	13,982	13,613
- Flex pension	13,127	12,792
- Flex pension ES	855	821
Retired members	48,813	50,298
- Retirement pension	32,485	33,523
- Survivor's pension	16,156	16,593
- Orphan's pension	172	182
Non-contributors with vested rights	33,431	34,802
Total	96,226	98,713

Movements in number of members and other data

The total number of active members of Philips Pensioenfondsen rose during 2022, from 13,613 to 13,982. This category also includes former employees who are entitled, by reason of disability, to non-contributory continuation of their pension accrual. The table below shows a breakdown of this category.

Number of members not yet retired	End 2022	End 2021
Employees	13,340	12,948
Former employees who are disabled	642	665
Total	13,982	13,613

⁶⁰ Since their accrual is being continued, participants who receive an occupational disability pension (end 2022: 642 participants) have been included in the numbers under 'pension builders'.

Contributions*Amounts in millions of euro*

	2022	2021
Employer's	239	230
Employer's one-off single premium	0	4
Employees' pension plan	22	22
Employees' voluntary insurances	1	1
Total	262	257

Benefit payments*Amounts in millions of euro*

	2022	2021
Pensions	685	653
Surrender	0	1
Value transfers, individual	12	3
Total	697	657

Indexations

	2022⁶¹	2021
Members not yet retired, flex pension	1.98%	0.00%
Retired members and non-contributors with vested rights	7.78%	0.00%

⁶¹ For 2022, the 0.38% compensatory indexation that was awarded on 1 April 2022 is also taken into account. The indexation on 1 April 2022 was 1.98% for active members (including 0.38% points for compensatory indexation, in so far as any indexation had in fact been foregone) and 7.78% for pension beneficiaries and non-contributory policyholders (including 0.38% points for compensatory indexation, in so far as any indexation had in fact been foregone).

Colofon

Digitaal jaarverslag

Dit jaarverslag is digitaal beschikbaar op de website van Philips Pensioenfonds. U kunt het downloaden op www.philipspensioenfonds.nl/downloads. Wilt u een digitale versie via e-mail toegestuurd krijgen, neemt u dan contact op met de Klantenservice. De contactgegevens vindt u op www.philipspensioenfonds.nl/contact

Algemene pensioeninformatie

Heeft u vragen over pensioenzaken? Bel dan tussen 9.00 en 17.00 uur met de Klantenservice van Philips Pensioenfonds via +31 (0)88 – 015 79 00. U kunt ook een bericht sturen aan de Klantenservice via info@philipspensioenfonds.nl. Voor meer informatie kunt u ook onze website bezoeken: www.philipspensioenfonds.nl

Bezoekadres (op afspraak)

Prof. E.M. Meijerslaan 1
1183 AV Amstelveen

Postadres

Postbus 123
1180 AC Amstelveen

Postadres Bestuursbureau en Algemeen Bestuur

Postbus 80031
5600 JZ EINDHOVEN

E-mailadres Bestuursbureau en Algemeen Bestuur

algemeenbestuur.ppf@philips.com

Redactie

Stichting Philips Pensioenfonds

Copyright © Stichting Philips Pensioenfonds

Bijlage 1

SFDR 2022 periodieke rapportage

Template periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten, bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2020/852

Productnaam: Pensioenregelingen flex CAO en flex ES van Stichting Philips Pensioenfonds

Identificatiecode juridische entiteiten (LEI): 549300WEMFGZO1PX8H28

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Heeft dit financieel product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ ☒ ☐ Ja

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ____%

☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☐ in economische activiteiten die volgens EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%

☒ ☐ ☒ Nee

☐ Dit product promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken.

Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het een minimum van ____% duurzame beleggingen

☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ met een sociale doelstelling

☒ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd, praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Stichting Philips Pensioenfonds (PPF) heeft de Pensioenregelingen flex CAO en ES aangeboden (die regelingen noemen we hierna tezamen 'de Pensioenregeling'). De Pensioenregelingen zijn gebaseerd op hetzelfde beleggingsbeleid en daarmee heeft PPF de volgende ecologische en sociale kenmerken gepromoot:

1. PPF wilde minder blootstelling aan schendingen van in Nederland algemeen aanvaarde ethische, maatschappelijke of bestuurlijke normen en minder blootstelling aan activiteiten die

niet aansluiten bij de voorkeuren van de deelnemers van PPF door middel van de keuze voor beleggingen. PPF paste daarom een uitsluitingsbeleid toe.

Het afgelopen jaar heeft PPF in overeenstemming met haar uitsluitingsbeleid, op twee uitzonderingen na, niet belegd in bedrijven die:

- Tabaksproducten maken
- Meer dan 25% van de omzet halen uit olieteerzanden, bruin- en steenkool
- Betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens
- In hun bedrijfsvoering algemeen geaccepteerde internationale richtlijnen voor verantwoord ondernemen (OESO-richtlijnen, UN Guiding Principles en de UN Global Compact principes) zeer ernstig schenden en waarmee dialoog niet tot de gewenste verbetering heeft geleid
- Staatsbedrijven zijn waar uitgesloten landen het voor het zeggen hebben

Na vaststelling van de belegging in uitgesloten ondernemingen zijn deze zo snel mogelijk verkocht.

PPF heeft ook niet belegd in staatsobligaties van landen waartegen substantiële sancties zijn afgekondigd door de Europese Unie en/of de Verenigde Naties. Ook heeft PPF niet belegd in staatsobligaties van overheden die significant achterbleven op milieu, sociaal en/of governance (ESG) gebied.

Daarnaast heeft PPF niet belegd in vastgoedfondsen die worden beheerd door bedrijven op de uitsluitingslijst of waarvan de huurinkomsten voor meer dan 10% afkomstig zijn van bedrijven op de uitsluitingslijst.

Op de beleggingen in liquiditeiten via het cash fonds is een separate uitsluitingslijst van de vermogensbeheerder van de cash beleggingen van toepassing geweest.

De vermogensbeheerder (BlackRock) van PPF heeft bovenstaande uitsluitingen gemonitord en hierover gerapporteerd. Duurzaamheidsindicator 1 heeft betrekking op dit kenmerk.

- 2. PPF wilde positief bijdragen aan het behalen van de duurzame ontwikkelingsdoelen door middel van de keuze voor beleggingen. PPF streefde ernaar om met beleggingen bij te dragen aan het behalen van de Sustainable Development Goals (SDGs) en dan met name de volgende SDGs: 3 'Goede gezondheid en welzijn', 11 'Duurzame steden en gemeenschappen', 12 'Verantwoorde consumptie en productie' en 13 'Klimaatactie'.**

PPF heeft voor haar aandelen uit ontwikkelde markten portefeuille gedurende 2022 meer gealloceerd naar beleggingen die bijdragen aan het behalen van de 4 geselecteerde SDGs ten opzichte van het beleggingsuniversum (die is gebaseerd op een marktconforme marktbrede benchmark).

De benchmark wordt vier keer per jaar geherbalanceerd om te blijven voldoen aan de gepromote kenmerken. De portefeuille wijkt licht af van de benchmark vanwege efficiënt vermogensbeheer en beleggingen worden tussentijds door marktontwikkelingen meer of minder waard waardoor de portefeuille kan afwijken van de gepromote kenmerken.

Duurzaamheidsindicatoren 2 en 3 hebben betrekking op dit kenmerk.

- 3. PPF wilde zorgdragen voor de beleggingen en verantwoord gebruik maken van de rechten die PPF heeft als belegger.**

De door PPF geselecteerde dienstverleners zijn in dialoog getreden met het bestuur van geselecteerde bedrijven in de portefeuille. Van deze bedrijven wordt ingeschat dat de dialoog kan leiden tot veranderingen die zoveel mogelijk bijdragen aan langetermijnwaardecreatie.

Daarnaast is gebruik gemaakt van het stemrecht om indirect invloed uit te oefenen op de kwaliteit van het bestuur van de bedrijven waarin wordt belegd.

De mate waarin dialoog is gevoerd met bedrijven en het stemgedrag van PPF is gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicatoren 4 tot en met 7.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

1. Blootstelling (belegd vermogen) aan bedrijven en staatsobligaties van landen op de MVB (Maatschappelijk Verantwoord Beleggen) uitsluitingslijsten	Op 31 december 2022 heeft PPF EUR 0 blootstelling aan bedrijven en staatsobligaties van landen op de MVB uitsluitingslijst. Gedurende het jaar is er in twee bedrijven op de uitsluitingslijsten belegd. Deze zijn na vaststelling verkocht.
2. Het deel van de portefeuille beursgenoteerde aandelen van ontwikkelde markten dat belegd is in bedrijven die met meer dan 10% van de omzet bijdragen aan SDGs 3, 11, 12 en 13 ten opzichte van de standaard benchmark die niet is aangepast voor MVB-aspecten zoals uitsluitingen of SDGs. Omzet die bijdraagt aan SDG 7 'Hernieuwbare energie' rekent PPF onder SDG 13 'Klimaatactie'.	Op de laatste herbalanceringsdatum van 2022 (december) is dit 36,4% voor de portefeuille ten opzichte van 16,4% voor de standaard benchmark. Dat is 20,0%-punt meer.
3. Naar belegd vermogen gewogen CO ₂ -intensiteit van de omzet van de bedrijven in de beursgenoteerde aandelenportefeuille van ontwikkelde markten ten opzichte van de standaard benchmark die niet is aangepast voor MVB-aspecten zoals uitsluitingen of SDGs.	Op de laatste herbalanceringsdatum van 2022 (december) is dit 115,4 voor de portefeuille ten opzichte van 163,6 voor de standaard benchmark. Dat is 29,5% minder.
4. Aantal bedrijven in de totale portefeuille waarin het pensioenfonds belegt die internationale afspraken op het gebied van verantwoord ondernemen zeer ernstig schenden én het aantal van deze bedrijven waarmee door BlackRock dialoog gevoerd werd over het verhelpen hiervan tijdens de rapportage periode.	PPF heeft in 2022 in 13 bedrijven belegd die geïdentificeerd zijn als zeer ernstige schenders van internationale afspraken op het gebied van verantwoord ondernemen. BlackRock heeft met 11 van deze bedrijven een of meerdere keren dialoog gevoerd in 2022 over de schendingen.
5. Dialoog met aantal bedrijven in de aandelenportefeuille	- Totaal aantal bedrijven in de portefeuille op het einde van het vierde kwartaal: 4972 - Aantal bedrijven waarmee dialoog is gevoerd over de rapportage periode: 2175
6. Aantal aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven in de aandelenportefeuille waar tijdens	- Gestemd kon worden: 5981 - Gestemd is: 5739

de rapportage periode:	Met minimaal 1 stem tegen management is gestemd: 1992
7. Percentage van het belegd vermogen binnen de niet-beursgenoteerde vastgoedportefeuille met een GRESB-beoordeling (GRESB staat voor Global Real Estate Sustainability Benchmark).	Vastgoedfondsen krijgen een GRESB-beoordeling. Het percentage van het belegd vermogen met een GRESB-beoordeling was gewogen gemiddeld 91.9%. De data betreft de GRESB-beoordeling per eind september 2022.

● ...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Dit is de eerste periodieke rapportage conform de vereisten van SFDR. Een vergelijking met voorafgaande periodes kan gemaakt worden in de volgende periodieke rapportage.

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgesteld, dat inhoudt dat op taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie en dat vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen ook geen ernstige afbreuk doen aan milieu- of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Er is in de pensioenregeling geen rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren in het afgelopen jaar.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Eind 2022 waren de grootste beleggingen van PPF als volgt:

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
BlackRock cash fonds	Financiële activiteiten en verzekeringen	4.17%	Ierland
Staatsobligaties Verenigd Koninkrijk	Openbaar bestuur en defensie verplichte sociale verzekeringen	3.29%	Verenigd Koninkrijk
Staatsobligaties Canada	Openbaar bestuur en defensie verplichte sociale verzekeringen	3.26%	Canada
Staatsobligaties Verenigde Staten	Openbaar bestuur en defensie verplichte sociale verzekeringen	3.26%	Verenigde staten
Staatsobligaties Duitsland	Openbaar bestuur en defensie verplichte sociale verzekeringen	3.23%	Duitsland
Staatsobligaties Nederland	Openbaar bestuur en defensie verplichte sociale verzekeringen	3.22%	Nederland
Staatsobligaties Frankrijk	Openbaar bestuur en defensie verplichte sociale verzekeringen	3.20%	Frankrijk
Staatsobligaties België	Openbaar bestuur en defensie verplichte sociale verzekeringen	3.20%	België
Staatsobligaties Oostenrijk	Openbaar bestuur en defensie verplichte sociale verzekeringen	3.16%	Oostenrijk
Aegon hypothekefond	Financiële activiteiten en verzekeringen	2.88%	Nederland
Staatsobligaties Australië	Openbaar bestuur en defensie verplichte sociale verzekeringen	1.96%	Australië
Obligaties Europese Unie	Openbaar bestuur en defensie verplichte sociale verzekeringen	1.93%	Europa
Staatsobligaties Finland	Openbaar bestuur en defensie verplichte sociale verzekeringen	0.83%	Finland
Staatsobligaties Denemarken	Openbaar bestuur en defensie verplicht	0.75%	Denemarken
Apple Inc.	Industrie	0.68%	Verenigde staten

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

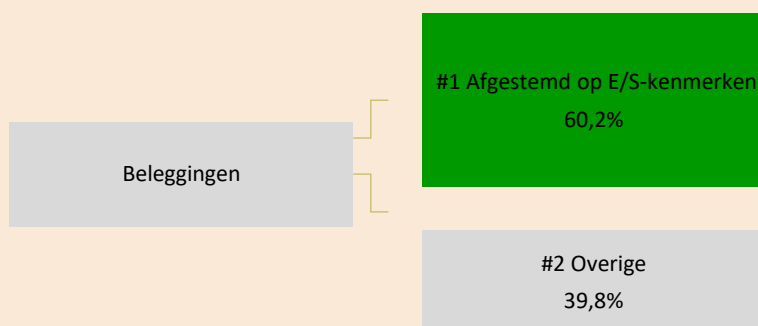
PPF promootte ecologische en sociale kenmerken zonder dat het een duurzame beleggingsdoelstelling heeft nagestreefd. PPF kende gedurende de referentieperiode geen minimumallocatie naar duurzame beleggingen in de zin van SFDR of naar beleggingen in ecologisch duurzame activiteiten in de zin van de Taxonomie-Verordening. PPF heeft het percentage duurzame beleggingen in de zin van SFDR niet gemeten gedurende de referentieperiode en had 0% exposure naar ecologisch duurzame activiteiten in de zin van de Taxonomie-Verordening.

Het grootste deel van de beleggingen van PPF (60,2%) was afgestemd op ecologische en of sociale kenmerken (het percentage onder #1 in onderstaand afbeelding). Deze beleggingen hadden betrekking op bedrijfsobligaties, staatsobligaties van opkomende markten, liquiditeiten via een cash fonds, aandelen en onroerend goed. De overige beleggingen waren niet afgestemd op deze kenmerken en zijn belegd in staatsobligaties in ontwikkelde markten en hypotheeklen (39,8%, het percentage onder #2 in onderstaande afbeelding). De percentages zijn gebaseerd op de daadwerkelijke allocatie naar deze beleggingen op 31 december 2022. Financiële derivaten hebben geen gewicht in de asset allocatie waarop onderstaande verdeling is gebaseerd en zijn hierdoor niet opgenomen in onderstaande afbeelding.

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

Per 31 december 2022 zag de activa allocatie er als volgt uit:

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en evenmin als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Economische Sector:	% marktwaarde
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	38.1%
Financiële activiteiten en verzekeringen	34.9%
Industrie	11.6%
Informatie en communicatie	4.6%
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	1.9%
Vervoer en opslag	1.5%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	1.5%
Winning van delfstoffen	1.3%
Exploitatie van en handel in onroerend goed	1.2%
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	0.6%

Dit betreft de verdeling per eind 2022.

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissiesniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaalluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeven.

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

0%.

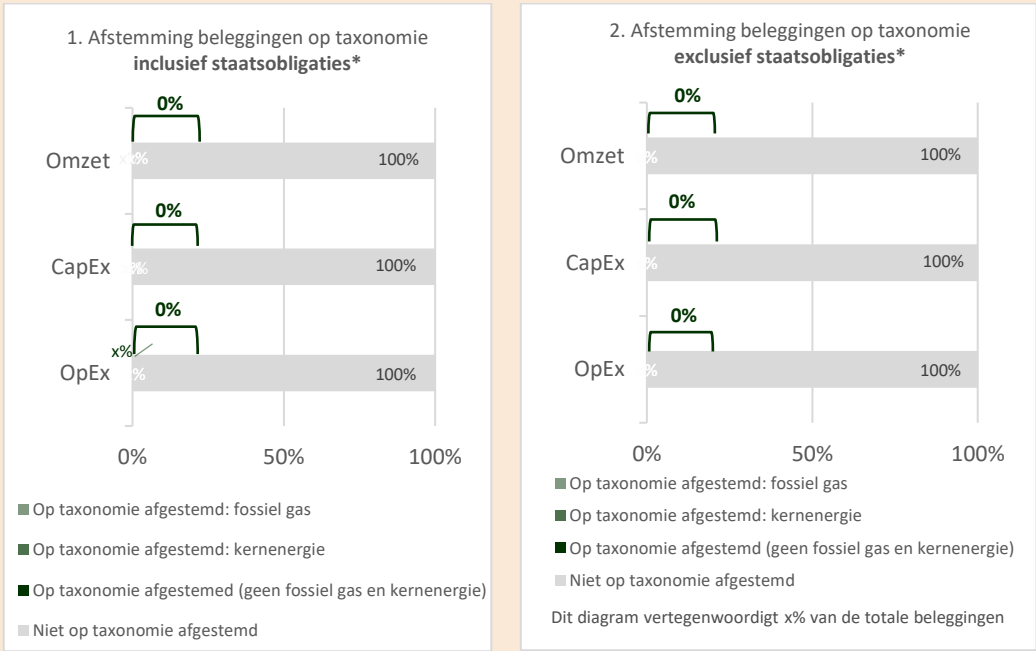
- Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen¹?

☐ Ja:

☐ In fossiel gas ☐ In kernenergie

☒ Nee

De onderstaande diagrammen geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

* In deze diagrammen omvat 'staatsobligaties' alle blootstellingen aan overheden.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie – zie de toelichting in de linkermarge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

0%

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

Dit betreft de eerste rapportage. Volgend jaar zal een eerste vergelijking kunnen worden opgenomen in deze rapportage.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Niet van toepassing. PPF heeft zich gedurende de referentieperiode niet gecommitteerd aan duurzame beleggingen en heeft daarom niet gemeten of het belegd heeft in duurzame beleggingen conform SFDR.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Niet van toepassing. PPF heeft zich gedurende de referentieperiode niet gecommitteerd aan duurzame beleggingen en heeft daarom niet gemeten of het belegd heeft in duurzame beleggingen conform SFDR.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen in de categorie ‘#2 overige’ waren staatsobligaties in ontwikkelde markten en hypotheeklen.

Voor staatsobligaties van ontwikkelde markten is de uitsluitingslijst van toepassing, maar deze heeft geen impact omdat de landen waarin PPF in die portefeuille belegt een hoge kredietwaardigheid hebben. Daarom heeft de uitsluitingslijst geen effect op de samenstelling van deze portefeuille gehad. Deze categorie maakte onderdeel uit van de strategische activa allocatie en is bedoeld ter afdekking van het renterisico van de pensioenverplichtingen.

Op de hypotheekbeleggingen via het eigen label van PPF zijn geen minimum ecologische of sociale waarborgen van toepassing geweest. Er zijn ook hypotheekbeleggingen via een beleggingsfonds (dat betreft een derde van de allocatie naar hypotheeklen). Voor deze hypotheekbeleggingen gold als minimumwaarborg dat de fondsbeheerder een eigen duurzaamheidsbeleid uitvoert wat aansluit bij het beleid van PPF.

Daarnaast gebruikte PPF derivaten hoofdzakelijk om grote financiële risico's af te dekken binnen de door het bestuur gestelde limieten. Derivaten werden door het pensioenfonds ingezet voor het afdekken van het rente- en valutarisico.

zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

PPF heeft de volgende maatregelen getroffen:

- Een uitsluitingsbeleid is toegepast en de uitvoering ervan is gemonitord door de vermogensbeheerder BlackRock. PPF is geïnformeerd over de resultaten.
- Voor de beursgenoteerde aandelenportefeuille is een aangepaste benchmark toegepast en gerepliceerd gedurende het afgelopen jaar. De benchmark is aangepast om CO₂-reductie en bijdrage aan de SDGs 3, 11, 12 en 13 na te streven. PPF is geïnformeerd over de naleving van de aangepaste benchmark.
- Dialoog is gevoerd met ondernemingen en stemactiviteiten zijn toegepast in de door PPF geselecteerde beleggingsfondsen. PPF is periodiek geïnformeerd over de resultaten hiervan. Bij 6 bedrijven die internationale afspraken op het gebied van verantwoord ondernemen zeer ernstig schenden is ingeschat dat dialoog niet zal leiden tot het gewenste resultaat. Daarom zijn deze bedrijven uitgesloten in 2022. De bedrijven zijn toegevoegd aan de uitsluitingslijst.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. PPF heeft geen referentiebenchmark om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken voor de gehele pensioenregeling. Voor bepaalde activaklassen is er wel gebruik gemaakt van een dergelijke benchmark (te weten voor de beursgenoteerde aandelenportefeuille) maar deze portefeuilles zijn slechts een onderdeel van de gehele pensioenregeling.

● ***Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?***

Niet van toepassing.

● ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische en sociale kenmerken?***

Niet van toepassing.

● ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?***

Niet van toepassing.

● ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?***

Niet van toepassing.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.